

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

**Šlechtická držba nemovitého majetku v Chrudimi v
kontextu vývoje Chrudimského kraje v 16. století**

Bc. David Richter

Diplomová práce

2015

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. David Richter**
Osobní číslo: **H13576**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Regionální**
Název tématu: **Šlechtická držba nemovitého majetku v Chrudimi v kontextu vývoje Chrudimského kraje v 16. století**
Zadávací katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Student provede základní pramenný výzkum majetko-právní evidence města Chrudimi v předbělohorské době (s případným přesahem do sklonku 15. století) a z pramenných zdrojů identifikuje převody, týkající se osob šlechtického původu (včetně stavovsky přechodné skupiny na pomezí drobné šlechty a erbovního měšťanstva). Konfrontuje svůj výzkum s dosud publikovanými staršími pracemi. Identifikuje jednotlivé šlechtické vlastníky chrudimského městského majetku a začlení je do širší majetkové struktury Chrudimského kraje, a to na základě berních rejstříků a pozemkové majetkové držby. Zaměří se na identifikaci majetkových zdrojů šlechtických obyvatel města Chrudimě v předbělohorské době (příjmy z pozemkového majetku, z úvěrového podnikání, služné apod.). Provede sociální stratifikaci zjištěných šlechtických držitelů městského majetku a v rámci zadaného období vyhodnotí vývoj této skupiny v kontextu sociálně-ekonomického vývoje celého kraje.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

WINTER, Zikmund. Kulturní obraz českých měst I-II. Praha, 1890-1892.
LEDVINKA, Václav. Úvěr a zadlužení feudálního velkostatku v předbělohorských Čechách. Finanční hospodaření pánů z Hradce 1560-1596. Praha, 1985. BŮŽEK, Václav. Úvěrové podnikání nižší šlechty v předbělohorských Čechách. Praha, 1989. PÁNEK, Jaroslav (red.). Česká města v 16.-18. století: sborník příspěvků z konference konané v Pardubicích 14. a 15. listopadu 1990. Praha, 1991. PEŠEK, Jiří. Měšťanská vzdělanost a kultura v předbělohorských Čechách 1547-1620. Praha, 1993. SCHILLING, Heinz. Die Stadt in der frühen Neuzeit. München, 1993. BŮŽEK Václav. Rytíři renesančních Čech. Praha, 1995. BŮŽEK Václav. Nižší šlechta v politickém systému a kultuře předbělohorských Čech. Praha, 1996. VOREL Petr. Rezidenční vrchnostenská města v Čechách a na Moravě v 15.-17. Století. Pardubice, 2001. MILLER, Jaroslav. Uzavřená společnost a její nepřátelé: město středovýchodní Evropy (1500-1700). Praha, 2006.

Vedoucí diplomové práce: **prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.**
Ústav historických věd

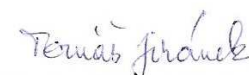
Datum zadání diplomové práce: **1. září 2012**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2015**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 20. ledna 2015

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury a jsou patřičně citovány. Jsem si vědom toho, že nedodržení pravidel citací je považováno za protiprávní jednání a je též důvodem k disciplinárnímu řízení.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Opatovicích nad Labem dne 21. března 2015

David Richter

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své diplomové práce prof. PhDr. Petrovi Vorlovi, CSc. za čas a rady, které věnoval vedení mé práce. Taktéž děkuji své rodině za podporu, kterou mi po celou dobu mého studia vyjadřovala.

Souhrn

Předkládaná práce poukazuje na fenomén městské držby drobné šlechty v předbělohorském období v krajském městě Chrudimi. V Chrudimi bylo od počátku 16. století majetkově zakoupeno značné množství především okolních příslušníků nižší šlechty. Tyto držitele je možné rozdělit do několika kategorií dle jejich majetkových strategií. Díky tomu spatříme poněkud jiný rozměr života nižší šlechty v předbělohorském období.

Klíčová slova

Chrudim - předbělohorské období - 16. století - šlechta - města

Abstrakt

This paper presented the phenomenon of the property possession of the minor nobility in the period before the battle of the White mountain in town Chrudim. In Chrudim, it was the gentry living in the surroundings of the town that had possessed the property since the early 16th century. These owners it possible divide into several categories according to their property strategies. Because we see new dimension of life of the minor nobility in the period before the battle of the White mountain.

Keywords

Chrudim - the period before the battle of the White mountain - 16th century - nobility - towns

Obsah

Šlechtická držba nemovitého majetku v Chrudimi v kontextu vývoje Chrudimského kraje v 16. století.....	1
Obsah.....	7
1. Úvod a cíle práce	1
2. Základní problémové okruhy.....	13
3. Chrudim jako centrum kraje a šlechtičtí držitelé.....	16
4. Problematika šlechtické titulatury a výlučnosti na příkladu šlechty chrudimského kraje.....	26
5. Vyšší šlechta	30
6. Středověká nižší šlechta	33
6.1 Skupiny dle držebné strategie	35
6.1.1 Dlouhodobí držitelé.....	35
6.1.2 Dědici	41
6.1.3 Spekulace	44
6.1.4 Věřitelé	46
6.1.5 Urbanizovaná šlechta	48
6.1.6 Spolčení.....	58
6.1.7 Neznámé důvody.....	60
6.2 Zhodnocení nemovité držby nižší šlechty v Chrudimi.....	64
v předbělohorském období	64
7. Erbovnícká a městská šlechta	72
7.1 Výčet osob a rodů erbovnícké a městské šlechty.....	72
7.2 Vyvozený závěr.....	80
8. Erbovní měšťané	83
8.1 Výčet erbovních rodin chrudimských	83
8.2 Shrnutí	90
9. Závěr.....	92
10. Seznam zdrojů	102
11. Seznam grafů	113
12. Regesty.....	114
12.1 Vyšší šlechta.....	115
12.2 Nižší šlechta	116
12.3 Erbovnícká šlechta	197
13. Grafy.....	208
Summary	212

1. Úvod a cíle práce

Studium šlechty patří v současné době k významnému výzkumnému směru nejen české raně novověké historiografie. Tato v minulosti elitní vrstva společnosti je studována především skrze optiku sociologickou, ekonomickou a demografickou, ale i řadu nejrůznějších dalších. Máme tak k dispozici řadu analýz i syntéz zabývajících se velkostatkářským hospodařením šlechty, jejími majetkovými poměry, společenským životem, kariérami snahami, fungováním rodiny nebo vzděláváním.¹ Většina z těchto studií se zaměřuje na vyšší šlechtu jakožto demograficky sice drobnou složku, avšak majetkově a mocensky nesmírně významnou. Drobná šlechta sice není zcela opominutou složkou, často je ale předmětem bádání z důvodu úzkého propojení s tématem šlechty vyšší.² Studií s prvoplánovým zaměřením na nižší šlechtu je zdatně méně.³ Především v poslední době se setkáváme se studiem nižší šlechty spíše v souvislosti s dílčími studii spíše než obsáhlejšími syntézami. V centru zájmu studia šlechty tedy stojí v posledních desetiletích šlechta vyšší, především její nejurozenější a nejelitnější složka.

Obdobné je to také v zahraničí, kde je studiu intenzivněji podrobována spíše šlechta vyšší. Větší zaměření na nižší šlechtu, a to dokonce na její městský život můžeme objevit

¹ Literatury ke zmíněným směrům studia šlechty je značné množství, z důležitějších tedy uvedme alespoň některé monografie z posledního desetiletí.

KOLDINSKÁ, Marie. *Každodennost renesančního kavalíra*. Praha-Litomyšl, 2001. ISBN 80-7185-364-X

VLNAS, Vít. *Princ Evžen Savojský. Život a sláva barokního válečníka*. Praha-Litomyšl, 2001. ISBN 80-7185-380-1

MAŤA, Petr. *Svět české aristokracie (1500-1700)*. Praha, 2004. ISBN 80-7106-312-6

SMÍŠEK, Rostislav. *Císařský dvůr a dvorská kariéra Ditrichštejnů a Schwarzenberků za vlády Leopolda I.* České Budějovice, 2009. ISBN 978-80-7394-165-9

HOLÝ, Martin. *Zrození renesančního kavalíra. Výchova a vzdělávání šlechty z českých zemí na prahu novověku (1500-1620)*. Praha, 2010. ISBN 978-80-7286-166-8

BŮŽEK, Václav a kol. *Věk urozených. Šlechta v českých zemích na prahu novověku*. Praha, 2002. ISBN 80-7185-417-4

CERMAN, Ivo. *Šlechtická kultura v 18. století: filozofové, mystici, politici*. Praha, 2011. ISBN 978-80-7422-122-4

VALENTA, Aleš. *Lesk a bída barokní aristokracie*. České Budějovice, 2011. ISBN 978-80-86829-62-3;

KUBEŠ, Jiří. *Náročná dospívání urozených. Kavalírské cesty české a rakouské šlechty (1620-1750)*. Pelhřimov, 2013. ISBN 978-80-7415-071

² LEDVINKA, Václav. *Úvěr a zadlužení feudálního velkostatku v předbělohorských Čechách. Finanční hospodaření pánů z Hradce 1560-1596*. Praha, 1985. Edice Monographia Historica Bohemica 1. ISSN 0231-9136

³ BŮŽEK, Václav. *Nižší šlechta v politickém systému a kultuře předbělohorských Čech*. Praha, 1996. ISBN 80-85268-54-X

Týž. *Úvěrové podnikání nižší šlechty v předbělohorských Čechách*. Praha, 1989. Edice Monographia Historica Bohemica 4. ISSN 0231-9136

Týž. *Rytíři renesančních Čech*. Praha, 1995. ISBN 80-85770-28-8.

nejvýrazněji v odborné historické produkci polské provenience. Jedná se o dílčí studie, ale také přímo na tuto problematiku zaměřené konference.⁴

Pohlédneme-li na studie zabývající se šlechtickou nemovitou držbou, zjistíme, že primárním zájmem byly a jsou především zemsko-deskové statky.⁵ To je vzhledem k jejich významu pochopitelné, avšak v případě studia nižší šlechty v 16. století se jedná v případě městských majetků o leckdy velice významnou, v mnoha případech tu nejvýznamnější, složku jejího majetku. Městské domy a dvory, případně poddanské grunty, tvořily jediný nemovitý majetek řady nižší šlechty. S problematikou urbanizace šlechty vystoupil poprvé významněji ve své studii Petr Maťa, který poukázal na prodlužující se úřední pobyty šlechty v Praze a postupné zakupování a stavby rezidenčních paláců.⁶ V tomto případě se ovšem jedná opět o příklad vyšší šlechty a panovnická rezidenční města a zemské metropole. Jak bylo uvedeno výše, na pomyslném okraji zájmu stojí městská držba nižší šlechty, která je studována zcela okrajově. Je-li objektem zájmu nižší šlechta žijící přímo ve městě, jedná se častěji o problematiku vztahů.⁷ Znatelně menšího zastoupení se v bádání dostalo přímo její městské

⁴ Pro starší období například GÓLIŃSKI, Mateusz. Rycerstwo w mieście na przykładzie Świdnicy w 2. poł. XIV. w. Problem przyczyn i charakteru obecności oraz lokalizacja w przestrzeni miejskiej. In. NODL, Martin (red.). *Sociální svět středověkého města*. Colloquia mediaevalia Pragensia 5. Praha, 2006 s. 165-172. ISBN 80-7007-219-9; pro raný novověk například ZAWITKOWSKA, Wioletta - POBÓG-LENARTOWICZ, Anna. (red.). *Rody na Śląsku, Rusi Czerwonej i w Małopolsce. Średniowiecze i czasy nowożytne. Stan badań, metodologia, nowe ustalenia*. Rzeszów, 2010. ISBN 978-83-7338-597-9 nebo BRŇOVJÁK, Jiří - GOJNICZEK, Waclaw - ZÁŘICKÝ, Aleš (red.). *Šlechtic v Horním Slezsku. Vztah regionu a center na příkladu osudů a kariér šlechty Horního Slezska (15.-20. století) = Szlachcic na Górnym Śląsku. Relacje między regionem i centrum w losach i karierach szlachty na Górnym Śląsku (XV-XX wiek)*. Ostrava-Katovice, 2011. ISBN 978-80-7368-936-0

⁵ Množství prací je opět obrovské, zmiňme například:

MÍKA, Alois. Majetkové rozvrstvení české šlechty v předbělohorském období. In. *Sborník historický* 5, 1967, s. 45-75

MAUR, Eduard. Der böhmische und mährische Adel vom 16. bis zum 18. Jahrhundert. In. *Adel im Wandel. Vorträge und Diskussionen des elften Symposions des Niederösterreichischen Instituts für Landeskunde*. Horn, 2.-5. Juli 1990. Wien, 1991, s. 18. (Studien und Forschungen aus dem Niederösterreichischen Institut für Landeskunde (Band 15). ISBN 385006039X

HRUBÝ, František (ed.). Moravská šlechta r. 1619, její jmění a náboženské vyznání. In. *Časopis Matice moravské* 46, 1922, s. 107-169.

POLIŠENSKÝ, Josef – SNIDER, Frederick. Změny ve složení české šlechty v 16. a 17. století. In. *Československý časopis* 20 (70), 1972, č. 4, s. 515-526

ČORNEJ, Petr – FELCMAN, Ondřej. Rozvrstvení feudální třídy v severovýchodních Čechách v letech 1603-1656. In. *Československý časopis historický* 28, 1980, č. 4, s. 559-589

HASSENPFUG-ELZHOLZ, Eila. *Böhmen und die böhmischen Stände in der Zeit des beginnenden Zentralismus. Eine Strukturanalyse der böhmischen Adelsnation um die Mitte des 18. Jahrhunderts*. Verlag Oldenbourg – München, 1982. ISBN 3-486-44491-3

⁶ MAŤA, Petr. Soumrak venkovských rezidencí: „Urbanizace“ české aristokracie mezi stavovstvím a absolutismem. In *Opera historica* 7, 1999, s. 139-160. ISBN 80-7040-331-4. Autor upozornil na změnu životního stylu české vysoké šlechty pozvolně probíhající od konce 15. století, kdy nabyla na významu poddanská rezidenční města. Pro 16. století již hovoří o rezidenční síti a postupné nutnosti zisku sídla v zemské metropoli. Od konce vlády Rudolfa II. vyvstávala postupně nutnost držet rezidenci také ve Vídni.

⁷ Ze starší literatury k městu například WINTER, Zikmund. *Kulturní obraz českých měst I-II*. Praha 1890-1892. Z novější a na šlechtu více specializovanější MILLER, Jaroslav. *Uzavřená společnost a její nepřátelé. Město středovýchodní Evropy (1500-1700)*. Praha, 2006. ISBN 80-7106-805-5. Autor do svého výzkumu zahrnul jak nižší tak vyšší šlechtu. ŠIMŮNEK, Robert. Šlechta a města v pozdním středověku: kontakty, konfrontace a

držbě. A to přesto, že v první polovině 16. století bylo poměrně běžné, že řada šlechticů z okolí města měla ve svém držení při svém zemsko-deskovém statku také městskou nemovitost.⁸

Výzkumy studující změny v pozemkové držbě poukázaly na stěhování především drobných šlechtických rodin do měst už ve středověku, přičemž tento fenomén gradoval v 16. století. Od 14. století máme doloženou poměrně významnou složku zanikajících sídelních lokalit. Od 15. století pozorujeme významné přeskupování majetků, v jehož důsledcích dochází především v jeho druhé polovině k vytváření větších kompaktních panství na úkor drobných rytířských statečků.⁹ Ačkoliv někdy dochází k prodeji pod tlakem mocnějšího feudála, jehož cílem je rozšíření a arondace panství a drobný šlechtic tak volí jako východisko městský život, v jiných případech je prodej pro rytířského držitele výhodný.

geografický horizont (na příkladu Strakonice a Volyně). In. *Historická geografie* 33, 2005, s. 197-247. Sonda přesahuje do druhé poloviny 16. století.

⁸ VOREL, Petr. *Rezidenční a vrchnostenská města v Čechách a na Moravě v 15.-17. století*. Pardubice, 2001. ISBN 80-86046-47-8. Především kapitola o Aristokratickém dvoře a raně novověké společnosti zaměřená na šlechtické dvory, s. 47-66.

PÁNEK, Jaroslav (red.). *Česká města v 16.-18. století*. Praha, 1891. ISBN 80-85268-06-X.

K německému prostředí a městům například SCHILLING, Heinz. *Die Stadt in der frühen Neuzeit*. München, 1993. ISBN 3-486-55030-6.

ŠIMŮNEK, Robert. Šlechta a města pozdního středověku: konfrontace či koexistence?. In. LUKAČKA, Ján – ŠTEFÁNIK, Martin a kol. (red.), *Stredoveké mesto ako miesto stretnutí a komunikácie*. Bratislava, 2010, s. 228–234. ISBN 978-80-970302-1-6.

ŠIMŮNEK, Robert. Šlechta a města v pozdním středověku: kontakty, konfrontace a geografický horizont (na příkladu Strakonice a Volyně). In. *Historická geografie* 33, 2005, s. 197-247. ISSN 0323-0988. Autor upozorňuje, že držba městské nemovitosti v pozdním středověku rozhodně vždy nezačala pauperizaci této osoby.

Příkladem zájmu o šlechtu žijící ve městech je vlna vypracovávaných přehledů ve druhé polovině 19. století, které byly ovšem často neúplné a neměly zpravidla větší význam než hodnotu soupisu. Jedná se například o: KNAPP, Antonín. Zprávy o rodinách šlechtických v Jaroměři a vesnicích při městě někdy šosovních v 16. a 17. století. In. *Památky* 9, 1873, s. 867-886.

PILNÁČEK, Josef. *Královéhradecké, chrudimské, pražské rodiny erbovní a měšťané*. Vídeň, 1919.

RYBIČKA, Antonín. Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV.–XVII. usedlé. In. *Památky archaeologické a místopisné* 10, 1878, s. 27-42, 825-828.

RYBIČKA, Antonín. O šlechtických a erbovních rodinách Čáslavských. In. *Památky archaeologické a místopisné* 5, 1863, s. 353-360.

RYBIČKA, Antonín. Erbovní rodiny plzeňské. In. *Památky archaeologické a místopisné* 10, 1875, s. 261-274.

RYBIČKA, Antonín. *Královéhradecké rodiny erbovní*. Praha, 1873.

SMOLÍK, Josef. Šlechtické rodiny usedlé ve Vysokém Mýtě od r. 1430-1660. In. *Památky* 9, 1873, s. 381-398, 509-524.

SMOLÍK, Josef. Šlechtické rodiny usedlé v Pardubicích v r. 1500-1650. In. *Památky* 9, 1873, s. 21-34, 113-122.

STEMBERG, Vavřinec. O rodinách rytířských a erbovních, v Novém Bydžově v XVI. a XVII. století usedlých. In. *Památky archaeologické a místopisné* 10, 1875, s. 309-320.

STRNAD, Josef. Rodiny šlechtické v XV. a XVI. století v Plzni usedlé. In. *Památky archaeologické a místopisné* 14, 1888, s. 397-402, 447-452.

⁹ Například REŽNÝ, Karel. Zanikání vladyckých statků v Budějovicku, Hradecku, a Táborsku. In. *Časopis přátel starožitností v Praze* 35, 1927, s. 64-69 a 112-115.

ČÁNOVÁ – ANTOŠOVÁ, Eliška. Zanikání drobných statků na Hradecku: Příspěvek k hospodářským a sociálním dějinám XVI. a počátku XVII. století. In. *Acta musei reginahradecensis* s. B: scientiae sociales 2, 1959, s. 115-149.

ČORNEJ, Petr – FELCMAN, Ondřej. Rozvrstvení feudální třídy v severovýchodních Čechách v letech 1603-1656. In. *Československý časopis historický* 28, 1980, č. 4, s. 559-589.

MĀTA, Petr. *Svět české aristokracie (1500-1700)*. Praha, 2004. ISBN 80-7106-312-6.

Prodejem totiž získá finance, které mu umožní zakoupit si jiný majetek, kterým může být právě městská nemovitost umožňující pohodlný život.¹⁰ V případě schopné osoby vzniká potenciál pro nákup nemovitosti a k tomu ušetření části prostředků získaných prodejem statku, které mohou posloužit pro úvěrové podnikání.¹¹

Městská držba tak měla pro nižší šlechtu několik rozměrů. V zásadě se jednalo o dva hlavní důvody jejího zakupu ve městě. Prvním byla příležitost a druhým nutnost. Krajské královské město nabízelo až do zákazu svolávání krajských sněmů vydaným Ferdinandem I. roku 1528 okolní nižší šlechtě uplatnění se na její úrovni politické správy. Bylo nad finanční možnosti většiny z nich účastnit se pražských sněmů nebo se ucházet o místní úřady.¹² V případě politických ambicí tak nabízela držba městského domu zdejší pohodlný pobyt v dobách jeho zasedání. Cesta k městské držbě vedla v některých případech také skrze pohodlí, které městský život financovaný z příjmů z paralelně drženého statku bezpochyby skýtal.¹³

Podstatným faktorem tlačícím šlechtu k městskému zakupu byla také ekonomika, neboť neutěšené finanční poměry vehnaly podstatnou skupinu nižší šlechty do měst. Opakované dědické dělení rytířských statečků způsobovalo, že jednotlivé díly byly již tak drobné, že příjmy z nich nemohly pokrýt ani základní životní potřeby jejich držitele.¹⁴ Jako východisko se tak nabízel městský život, který mohl být financovaný výnosy z pronájmu nemovitosti či dvorového hospodářství.¹⁵ Ti, kteří dokázali i přes nákup nemovitosti ušetřit ještě nějaké prostředky, je mohli využívat k úvěrovému podnikání.¹⁶ Samozřejmě možností řešení bylo více. Prosperita drobných venkovských statků klesala už od konce 15. století a příslušníci málo majetných rodů řešili situaci různě. Jedni vešli ve vojenskou, dvorskou či

¹⁰ Šlechta žijící ve městech se sice společensky odlišovala, avšak způsobem života se měšťanstvu přibližovala. PEŠEK, Jiří. *Měšťanská vzdělanost a kultura v předbělohorských Čechách 1547-1620 (všední dny kulturního života)*. Praha, 1993, s. 19. ISBN 80-7066-789-3

¹¹ VOREL, Petr. Zdechovický poklad Hynka Tluksy Vrábského z Vrábí a finanční potenciál české venkovské šlechty koncem 16. století (Spor o šlechtickou pozůstalost v případě smrti zůstavitele bez dědiců a bez pořízeného kšaftu z let 1594-1603). In. *Východočeský sborník historický* 22, 2012, s. 137-205. ISSN 1213-1733

¹² BŮŽEK, Václav. *Nižší šlechta*, s. 63-124.

¹³ VOREL, Petr. Východočeský rod Andělů z Ronovce v 15. - 17. století (Fikce a fakta při "nalézání potomků" historické české šlechty). In. *Východočeský sborník historický* 26, 2014, s. 93. ISSN 1213-1733. Na příkladu Buriana Anděla z Ronovce. Současně je ovšem třeba mít na paměti, že k právu účastnit se sněmů nutně patřila také držba deskového majetku, pouze městský majetek nepostačoval. „*Teoretickým předpokladem k plnoprávnému uplatnění feudálů na zemské úrovni politického systému byla držba svobodného pozemkového majetku.*“. Viz PÁNEK, Jaroslav. Politický systém předbělohorského českého státu (1526-1620). In. *Folia historica Bohemica* 11, 1987, s. 44-45. ISBN 0231-7494.

¹⁴ Ani instituce nedílu často nedokázala tomuto úpadku zabránit, neboť majetek byl sice společný, avšak připadalo na něj stále více osob.

¹⁵ RICHTER, David. Majetková držba Andělů z Ronovce v Chrudimi v předbělohorském období. In. *Východočeský sborník historický* 26, 2014, s. 135-178. ISSN 1213-1733

¹⁶ RICHTER, David. Burian Závíš z Osenice a jeho nemovitostní transakce v Chrudimi v letech 1546-1568. In. *Chrudimské vlastivědné listy* 2, roč. 23, 2014 s. 16-19. ISSN 1214-7508.

úřednickou službu, jiní hledali útočiště v církevních funkcích.¹⁷ Důležitá je také skutečnost, že poslední sněmovní zákaz odpírající rytířům možnost praktikování měšťanských živností pochází z roku 1497.¹⁸

Předkládaná práce si klade za cíl představit, kvantifikovat a rozdělit okruhy městske nemovité držby šlechty v královském věnném a navíc krajském městě Chrudimi v předbělohorském období. Základem práce je tedy celé 16. století doplněné o dvě desetiletí 17. století. Za těchto zhruba 120 let se v Chrudimi vystřídalo velké množství držitelů nemovitostí z řad šlechticů i erbovních měšťanů. Předmětem držby byly jak pozemky tak obytné či hospodářské nemovitosti jako domy, dvory či mlýny. Na proces zakupování se šlechty ve městě lze pohlížet jak hlediskem ekonomickým, tak hlediskem sociologickým či geografickým. Pro jakékoliv porovnávání je však třeba kvantifikovat, tedy vytvořit skupiny (kategorie držitelů). Časové vymezení práce bylo zvoleno tak, aby postihovalo významné politické i hospodářské změny (především tedy zrušení krajských sněmů roku 1528, konfiskace městského majetku roku 1547, stavovské povstání roku 1618).

Prvoplánově je třeba rozlišit staré šlechtické rody, rody šlechtické vzešlé z erbovních rodů či povznesené měšťany a erbovníky. Zatímco odlišení nižší a vyšší šlechty je od přelomu 15. a 16. století jasně definováno Vladislavským zřízením zemským a členové panského stavu jsou tak snadno identifikovatelní,¹⁹ leckdy nemalý problém vyvstává při odlišení rytířů a erbovníků. Tato hranice není vždy jasná, především se objevuje problém v případě, že víme o erbovnických rodech, které nebyly oficiálně přijaty do rytířského stavu, avšak tohoto označení užívaly a dokonce se promítlo do úředních pramenů.²⁰ Rody původem vzešlé z městského prostředí totiž přistupovaly k městskému majetku s odlišnými důvody. Stejně tak erbovníci, kteří často byli původem právě měšťané. V jejich případech se strategie většinou nelišily od zbytku měšťanstva a jejich hodnocení ve stejné skupině jako šlechty by způsobilo zkreslení. Strategie rytířských či panských rodů vlastnicích pozemkový majetek a nežijících především ve městě byly primárně značně odlišné. V případě Chrudimi hovoříme v podstatě pouze o

¹⁷ JANÁČEK, Josef. *České dějiny. Doba předbělohorská*. Kniha I. Díl I. Praha, 1971, s. 134.

¹⁸ JANÁČEK, Josef. *České dějiny*, s. 137.

¹⁹ KREUZ, Petr - MARTINOVSKÝ, Ivan (edd.). *Vladislavské zřízení zemské a navazující prameny (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*. Praha, 2007. ISBN 978-80-86197-91-3

²⁰ Uzavírání rytířského rodu probíhalo v Čechách od druhé poloviny 16. století, avšak přesné podmínky byly stanoveny až roku 1609. JANÁK, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – DOBEŠ, Jan. *Dějiny zprávy v českých zemích*. Praha, 2005, s. 88-89. ISBN 80-04-21189-5. Příkladem speciálně pro Chrudim jsou Franzové z Liblic a Kochánkové z Kochánku, rody vzešlé z chrudimských měšťanů obdařené v první polovině 16. století titulem a erbem. Není známo jejich přijetí mezi rytíře, avšak sami tak vystupovali a roku 1557 jsou uvedeni v berním rejstříku za rok 1557. PLACHT, Otto. (ed.). Odhad majetku stavů království českého z r. 1557. In. *Věstník Královské české společnosti nauk*. Třída filosoficko-historicko-filologická 1947 (1950), s. 55.

nižší šlechtě. Příslušníci vyšší šlechty drželi v Chrudimi pouze čtyři nemovitosti (tedy nepočítáme-li zvlášť pozemky). Příslušníků nižší šlechty se ve městě vyskytovalo přes dvě stě.

Samotná sociální stratifikace v rámci nižší šlechty je pro 16. století značně problematická a vydala by na samostatnou práci. Zatímco k uzavření panského stavu dochází na Moravě de facto dokončením Knihy tovačovské roku 1490,²¹ v Čechách je tento stav právně ukotven až kolem roku 1500,²² byť po vzoru Moravy dochází k podobným snahám již před tímto rokem. Značně problematičtější je „rozdělení“ nižší nobility před formálním „uzavřením“ rytířského stavu na počátku 17. století. K jasnému a plošnému vymezování se rytířských rodů vůči erbovníkům dochází se zpožděním a prameny užitá v této práci na tuto nejasnou hranici poukazují. Nejméně na počátku druhé poloviny 16. století nebyla hranice ještě pevně stanovená, pro možnost poznání šlechtické městské držby je však třeba pokusit se jí specifikovat.

Pro 15. století je ještě běžné, že se nižší šlechta dělí na svou horní vrstvu, kterou jsou rytíři a spodní, kterou jsou panoši.²³ Zároveň je zde ještě patrná poměrně prostupná hranice na jedné straně mezi měšťany a na druhé mezi rytířským stavem: „*Měšťan, který si zakoupil statek na venkově, vzdal se měšťanských zaměstnání (tedy řemesla a obchodu) a městského práva, se automaticky začleňoval mezi šlechtu.*“²⁴ Od téhož století ovšem nabývá na významu urozenost a rytíři se snaží měšťanskému přílivu bránit.²⁵ Od roku 1454 ovšem mohl měšťan zakoupit svobodný majetek pouze se svolením krále a vklad do zemských desek mu musel být povolen zemským soudem (výjimku tvořili měšťané pražští a kutnohorští).²⁶

Postupně tedy dochází k vymezování se šlechty vůči měštům, což vyvrcholilo bojem o hospodářská a politická práva měst se šlechtou kolem roku 1500. Jak bylo ovšem naznačeno, již kolem poloviny 15. století dochází ke snaze měšťanům vzestup ztížit. Ke slovu se tedy

²¹ JANÁK, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – DOBEŠ, Jan. *Dějiny zprávy v českých zemích*. Praha, 2005, s. 88-89.

²² KREUZ, P. – MARTINOVSKÝ, I. (edd.). *Vladislavské zřízení*.

²³ MEZNÍK, Jaroslav. Česká a moravská šlechta ve 14. a 15. století. In. *Sborník historický* 37, 1990, s. 10-14. ISSN 0577-3725.

²⁴ MEZNÍK, Jaroslav. Česká a moravská šlechta, s. 8. Problém rozlišení, zda se jedná o šlechtice či měšťana, je o to výraznější ve starším období. Například na počátku 15. století držel ves Bylany Jakub Klekaj, chrudimský měšťan. Ve stejné době držel jiný chrudimský měšťan, Jirka Rožnovský a po něm děti Jirka Biefel a Bětka polovinu vsi Kočice. TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková držba v předhusitském Chrudimsku*. Pardubice, 1997, s. 64 a 68. ISBN 80-86046-26-5.

²⁵ MEZNÍK, Jaroslav. Česká a moravská šlechta, s. 10-14.

²⁶ HLEDÍKOVÁ, Z. - JANÁK, J. - DOBEŠ, J. *Dějiny správy*, s. 213.; ADAMOVÁ, Karolina. „Kladení“ svobodných nemovitostí měšťany a městy do zemských desek. In. *Právněhistorické studie* 22, 1979, s. 208.; Studium venkovských statků pražských měšťanů v předhusitském období se zabýval například Jaroslav Mezník: MEZNÍK, Jaroslav. *Venkovské statky pražských měšťanů v době předhusitské a husitské*. Praha, 1965.

dostávají oficiální nobilitace.²⁷ Víceméně zhruba do konce 15. století ovšem můžeme hovořit o tom, že držba deskového statku a vzdání se městského života činilo z měšťanů vladyky.²⁸ Za vlády Ferdinanda I. fungovala praxe, kdy si uchazeč podal formulářovou žádost do české kanceláře s návrhem erbu a přídomku včetně výčtu svých zásluh. Pro druhou polovinu 16. století již ovšem musíme mít na paměti, že přídomek ztratil svou prvotní funkci a byl pouhou ozdobou. Ve stejné době se již obdarování erbu nerovnálo získání statutu rytíře, nýbrž bylo pro osobu či rodinu nezbytné, aby byla přijata do stavu na sněmu. Není tedy výjimkou, že zatímco jeden z bratrů povyšuje do rytířského stavu, druhý z nich zůstává erbovníkem, čímž vznikají dvě větve s odlišným sociálním statutem.²⁹ Zajímavým způsobem zisku erbu bylo také tak zvané erbovní strýcovství. Osoba šlechtického či erbovníckého stavu tak mohla s povolením panovníka přijmout ke svému erbu a přídomku další osobu (zpravidla příbuzného). Svolo-li k tomu panovník, došlo k přiznání erbovního strýcovství u zemských desk. Přijatá osoba ovšem vždy zůstávala pouze erbovníkem a mezi rytíře mohla být opět přijata pouze skrze sněm.³⁰ Co se týče erbovních listin, je jich zachované velké množství a velká část z nich je alespoň částečně podchycena.³¹

Podívejme se na celý proces přísně chronologicky. V první polovině 15. století tedy postačuje, aby si měšťan zakoupil venkovský statek a vzdal se městského života, čímž vstoupil mezi rytíře.³² Stejně plný sociální vzestup mu umožnila i panovnícká nobilitace. Od roku 1454 je ovšem, vyjma měšťanů Prahy a Kutné Hory, nutné k nákupu svobodného majetku povolení krále a jeho zapsání do desk svolení sněmu. Doposud je ovšem stěžejní panovnícké udělení erbu, neboť „*Každému, komu král herb dá, beze všeho odporu má ve dsky*

²⁷ KLECANDA, Vladimír. Tři kapitoly o českomoravských erbovnících. In. *Zprávy českého zemského archivu* 7, 1932, s. 71.

²⁸ KLECANDA, V. Tři kapitoly, s. 72.

²⁹ KLECANDA, V. Tři kapitoly, s. 73-89.

³⁰ KLECANDA, V. Tři kapitoly, s. 90-96.; KOLÁŘ, Martin – SEDLÁČEK, August. *Českomoravská heraldika. Část všeobecná*. Praha, 1902, s. 35-81.

³¹ Ze starší literatury například:

SCHIMON, Anton. *Der Adel von Böhmen, Mähren und Schlesien, Böhm.* Leipe, 1859.

DOERR, August von. *Der Adel der Böhmischen Kronländer. Ein verzeichniss derjenigen Wappenbriefe und Adelsdiplome welche in den böhmischen Saalbüchern des Adelsarchives im K. K. Ministerium des innern in Wien eingetragen sind.* Prag, 1900.

Z novější například:

FIALA, Michal – KREJČÍK, Tomáš. *Erbovní listiny Archivu Národního muzea*. Praha, 2001. Documenta Pragensia monographia. Volumen 13. ISBN 80-86197-32-8.;

ŽUPANČ, Jan – FIALA, Michal – KOBLASA, Pavel (red.). *Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra. Erbovní listiny Národního archivu, Státního oblastního archivu v Praze, Archivu hlavního města Prahy (dodatky) a Archivu Národního muzea (dodatky)*. Praha, 2014. ISBN 978-80-86781-24-2.

³² Ve starším období a v Praze se setkáváme dokonce s ještě snazším přestupem mezi měšťany a nižší šlechtou. Pro 14. století máme doložené pražské měšťany, kteří si zakoupili venkovské statky, díky čemuž začali na venkově, ale i v Praze, užívat titulu (přídomku), zároveň si ale „*tyto osoby ponechaly městské právo a zůstávali nadále pražskými měšťany*“. ČEHURA, Jaroslav. Městská šlechta - součást pražského patriciátu? (K otázce kontinuity pražského patriciátu 14.-16. století.). In. *Documenta Pragensia* 9/1, 1991, s. 65. ISSN 0231-7443

kladeno býti, jako pánu nebo jinému zemanu najstaršiemu.“, jak uvádí Viktorin Kornel ze Všehrd.³³ Taktéž v pozdějším období zůstala panovníkovi výsada udílet erb, ovšem se vstupem do rytířského stavu se situace změnila.³⁴ Kodifikací zemského práva Vladislavským zřízením zemským došlo k zaknihování starší praxe a uvedení některých přání šlechty do ní: „*It[em] tuto také sme prítom zvláštnost učinili, komužbychom koliv erb dáti ráčili, ten se má opověděti před pány na súdu zemském, aby ve dsky zapsán byl; a nemá jemu do jeho života ve dsky kladeno býti, než dědicuom jeho má kladeno býti k letóm prišlým a v tom erbom zrodilým. A když se jim počne ve dsky klásti, a cožby tíž dědicové najprv ve dsky přijali, tedy hned duochoduov městských, aby nechali i řemesla, než vedle řádu rytířského se zachovávati a jeho užívati.*“³⁵ Nobilitace ve smyslu sociálního vzestupu mezi rytířský stav tedy nyní vyžadovala pro svou plnou realizaci, vedle vzdání se městského způsobu života, vlastnictví deskového statku. To bylo ovšem možné pouze se souhlasem panovníka a zemského sněmu.³⁶ Reálně si tak rytířský stav měl sám rozhodovat o přijetí osob.

Erbem byli pochopitelně obdarovávaní především majetní a schopní jedinci. V mnoha případech se jednalo o elitní rodiny a jedince ve struktuře královských měst. Velkou roli ovšem hrály také společenské kontakty a úřednické vazby. Po vzoru panovníckého dvora si tvořili své dvory také přední pánové království. Prosazovali nobilitace svých úředníků, čímž jim dodávali lesk. Jednalo se např. o Rožmberky či Pernštejny. Úředníci a měšťané královských měst tvořili v předbělohorském období zhruba 42 % nobilitovaných.³⁷

³³ JIREČEK, Hemergild (ed.). *Codex iuris Bohemici. Tomi III. Pars 3. O právech země české knihy devatery.* Kniha IV., čl. 6, odst. 14 (s. 174). Praha, 1874.

³⁴ „*Nalezli vuobec za právo: což se erbuov dotýče, ty JMK^á dávaj komuž ráčí, tak jako jest to prvé bylo.*“ Zřízení zemské Království českého za krále Vladislava roku 1500 vydané. In. PALACKÝ, František (ed.). *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské z archivů domácích i cizích. Díl V.* Praha, 1862, s. 221, č. 462.

³⁵ Akta veřejní i sněmovní v království Českém, 1497. In. PALACKÝ, František (ed.). *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské z archivů domácích i cizích. Díl V.* Praha, 1862, s. 468, B.

³⁶ HRUBÁ, Michaela. Erbovní měšťané - "urozená" vrstva předbělohorských českých měst? (Životní styl erbovních rodin na příkladu Mrázů z Milešovy v Litoměřicích). In. JÍŠOVÁ Kateřina. (red.). *V komnatách paláců, v ulicích měst. Sborník příspěvků věnovaných Václavu Ledvinkovi k šedesátým narozeninám.* Praha 2007, s. 247. ISBN 978 80-86197-79-1.

³⁷ HRUBÁ, M. Erbovní měšťané, s. 248.; Problematice elitních měšťanských rodin královských měst, z nichž část se domohla nobilitací, se věnovalo velké množství prací. Vedle již zmíněné práce Michaely Hrubé je to od téže autorky Možnosti výzkumu měšťanských elit v prostředí královských měst severozápadních Čech. In. FEJTOVÁ, Olga – PEŠEK, Jiří – LEDVINKA, Václav (red.). *Pražské městské elity středověku a raného novověku - jejich proměny, zázemí a kulturní profil. Sborník příspěvků z 21. vědecké konference Archivu hlavního města Prahy, uspořádané ve spolupráci s Institutem mezinárodních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy ve dnech 1. a 2. října v Clam-Gallasově paláci v Praze.* Praha, 2004, s. 193-210. ISBN 80-902597-9-0

PEŘINOVÁ, Helena. Přehled bádání. Od patriciátu k elitě. In. *Český časopis historický 104*, 2006, č. 1, s. 111-122. ISSN 0862-6111.

Ze starší literatury například:

ČIERNÝ, Ján – HEJL, František – VERBÍK, Antonín. *Struktura feudální společnosti na území Československa a Polska. Do přelomu 15. a 16. století.* Praha, 1894.

ČECHURA, Jaroslav. Městská, s. 57-76. A řada dalších.

Dalším velice důležitým předělem se stal rok 1549, od kterého měly být osoby, které obdržely majestát titulovány jako „svobodný panoš“ až třetí generace rodu jako „urozený vladyka“.³⁸ Tím se dostalo staršího pravidla, kterým byla nutnost prokázat šlechtické předky do tří generací. Oslovení „urozený vladyka“ ovšem pochopitelně patřilo pouze těm, kteří byli mezi rytíře na sněmu přijati. Roku 1552 byla zavedena podmínka, dle které se musel erbovník prokázat u desk zemských, což bylo v podstatě další potvrzení o ustálení již dříve prosazované praxe. Od roku 1556 přibyla další nutnost, a to vedle povinnosti doložit obdržení erbu dokládat také zachovalost. Úplně jasná pravidla nicméně nastala až roku 1609.³⁹ Zhruba od poloviny 16. století tedy můžeme mluvit o poměrně jasných pravidlech pro postup erbovníků mezi rytíře, z nichž nejdůležitějším bylo přijetí samotným stavem na sněmu.

Při tomto vymezování je tedy důležité mít na mysli, že se v tomto období ještě stále stírají rozdíly mezi nižší šlechtou a nejbohatšími měšťany, neboť dochází k tomu, že rody patřící k elitě královských měst zakupují zemsko-deskové statky. Zatímco u nás byla pozice měšťanstva poměrně silná, například v Polsku vznikaly pro šlechtu v rámci některých měst tak zvané jurydyky, tedy místa vyčleněná z pravomoci a působnosti městských cechů a poplatků a kolem roku 1600 mohla šlechta tvořit 10 až 15% polského městského obyvatelstva. Ale i zde naopak docházelo k zakupování deskových statků měšťany, čemuž se snažila šlechta bránit.⁴⁰

Nyní se vraťme opět ke šlechtě. Pro rozdělení osob na výše uvedené skupiny je třeba využít nejrůznějších typů pramenů a také literatury.⁴¹ Ty jsou potřeba také k poznání jejich majetkového, případně také sociálního, zázemí.⁴² Se znalostí majetkových poměrů, především velikosti statků, se lze pokusit zařadit jednotlivé šlechtice ve světle poznání jejich městské

³⁸ JIREČEK, Hemergild (ed.). *Codex iuris Bohemici. Tomi IV. Pars 1. Práva a zřízení zemská království Českého za léta M.C.XLIX.* Praha, 1882, s. 146, č. A. 25.

³⁹ KLECANDA, Vladimír. Přijímání do rytířského stavu v zemích českých a rakouských na počátku novověku. (Příspěvek k dějinám nižší šlechty). In. *Časopis archivní školy VI*, 1928, s. 10-16.

⁴⁰ MILLER, J. *Uzavřená společnost*, s. 147-160.

⁴¹ Jedná se o plejádu nejrůznější odborné literatury zmiňující jednotlivé rody a okolnosti jejich případného šlechtictví. Z pramenů se jedná především o tituláře stavů (1534, 1556, 1567, 1572) či berní rejstříky: PLACHT, Otto (ed.). *Odhad majetku.*

KOLLMANN, Josef. *Berní rejstříky a berně roku 1567.* In. *Sborník archivních prací 13*, 1963, s. 169-246.

PEŠÁK, Václav (ed.). *Berní rejstříky z roku 1544 a 1620.* Praha, 1953.

MARAT, František (ed.). *Soupis poplatnictva 14 krajův Království českého z r. 1603.* In. *Věstník Královské české společnosti nauk. Třída filosoficko-historicko-jazykozpytná 1898*, s. 1-129.

SEDLÁČEK, August (ed.). *Rozvržení sbírek a berní r. 1615 dle uzavření sněmu generálního nejvyššími berníky učiněné.* Praha, 1869)

⁴² Opět se jedná o nejrůznější literaturu poskytující tyto informace o těchto osobách. Z pramenů se jedná především o již zmíněné tituláře, ve kterých jsou osoby označovány jako sedící „v“ nebo „na“ a berní rejstříky zmiňující tytéž informace obohatené o informace o nemovitém majetku šlechticů, případně také jejich poddaných.

držby do uměle vytvořených kategorií dle jejich obchodních a držebných strategií. K tomu byly pro potřeby práce využity městské knihy nejrůznějšího určení - trhové,⁴³ pamětní,⁴⁴ testamentů,⁴⁵ svatebních smluv⁴⁶ a sirotčí.⁴⁷ Jedná se o prameny uložené ve státním okresním archivu Chrudim ve fondu Archiv města Chrudim.

Snahou je podchytit všechny osoby sledovaných skupin, které držely v Chrudimi nemovitost. Sledovány tak nejsou například dluhy těchto osob, pokud se ovšem nedotýkaly jejich nemovitostí tak, že jimi ručily a následně o ně tímto způsobem přišly. V některých případech neobsahují městské knihy veškeré majetkové převody, neboť pokud došlo ke standardnímu dědickému řízení nebo nenechala daná osoba zaknihovat v městské kanceláři svůj kšaft, dozvíme se o přechodu této nemovitosti do držení jiné osoby například až v případě, kdy jej prodává. Ač pro co nejkompaktnější poznání je vhodné znát veškeré majetky dané osoby a jejich osudy, v některých případech nejsou například z výše uvedených důvodů zaznamenány. Stejně tak mohlo dojít v případě některého trhu k přehlédnutí. Pro celkový význam práce však při množství materiálu nemá několik nejasných jednotlivin snižující význam. Důležité je především podchycení pokud možno všech osob, ač to problém většinového neuvádění titulu (urozený, vladyka, rytíř) či dokonce přídomku, především ve starším období, místy ztěžuje.⁴⁸ Zároveň si šlechtici brali vedle urozených také měšťanky, čímž získali dům, aniž by tento majetkový přechod uváděly městské knihy (trhové zápisy to zpravidla neuvádí a ne pro všechny sňatky obsahují městské knihy svatební smlouvy). Takový majetek mohl pak přejít do držby dcery nebo syna a mohlo k jeho prodeji dojít až v jejich

⁴³ Státní okresní archiv Chrudim (SOkA Chrudim), fond Archiv města Chrudim (AM Chrudim), inv. č. 363. Liber contractuum pro léta 1483-1522.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 364. Liber contractuum 1505-1549.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369. Liber contractuum začínající rokem 1545.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 371. Liber vinitorum 1554-1652.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 372. Liber contractuum začínající rokem 1567.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 374. Liber contractuum viridis pro léta 1585-1640.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 375. Liber contractuum ruber pro léta 1607-1643.

⁴⁴ SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 365. Liber Memorialis 1505-1584.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 373. Liber memorabilium pro léta 1579-1662.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 381. Liber transactionum.

⁴⁵ SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 367. Liber testamentorum pro léta 1505-1614.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 380. Liber testamentorum pro léta 1612-1760.

⁴⁶ SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 366. Heurats und Schänkungsurkundenbuch pro léta 1505-1595.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 379. Liber donationum nuptialium novus viridis pro léta 1589-1836.

⁴⁷ SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 358. Liber orphanorum pro léta 1505-1637.

Veškeré knihy z tohoto fondu cituji pro ušetření místa pouze s uvedením jejich čísla a foliace. Pokud odkazují na archivní prameny mimo tento fond, cituji je úplně.

⁴⁸ Na stejný problém upozorňoval také Josef Smolík ve svém soupisu šlechtických rodin usedlých ve Vysokém Mýtě v letech 1430 až 1660. Autor k tomu uvádí: „*Vůbec sluší připomenouti, že se v XV. věku před četnými jmény nalézá slovo ‚pan´neb ‚paní‘, avšak bez ‚predikátu‘, tak že jsme byli zajisté na rozpacích, máme-li tyto všechny usedlé obyvatele klásti mezi rodiny šlechtické, aneb máme-li jich z nich vypustiti.*“ Viz SMOLÍK, J. Šlechtické rodiny usedlé ve Vysokém Mýtě, s. 382.

generaci - tím postrádáme jasný doklad o nabytí tohoto majetku. Opačným případem je, pokud si vzala šlechtická dcera měšťana a věnem mu přinesla rodinný majetek, aniž by tuto skutečnost opět zaznamenávaly městské knihy.

Důležitým závěrem tohoto úvodu tedy je, že studium především drobné regionální šlechty není plně dostatečné, pomineme-li městskou šlechtickou držbu. Vzhledem k tomu uniká naší pozornosti řada osob šlechtického stavu, které se díky tomu, že nedržely deskový majetek, neobjevují v deskách zemských či berních evidencích. Velká část děl studujících šlechtu, především v minulosti, stála na znalosti a vazbě na deskový majetek, případně opevněné sídlo. Nejzářnějším příkladem tohoto přístupu jsou díla Augusta Sedláčka.⁴⁹ Nejméně pro 16. století lze ovšem doložit velkou řadu osob, o kterých se dozvídáme de facto jen díky soudním sporům či právním pramenům zabývajících se movitou držbou. Vedle nemovité držby neevidované v deskách zemských jde tedy především o úvěry, nesplacené podíly či dlužné pohledávky.⁵⁰

Předložená práce je rozčleněna do osmi kapitol. Po nynější úvodní kapitole následuje druhá, drobná kapitola, představující sedm základních problémových okruhů (otázek), na které se práce snaží najít odpověď. Třetí kapitola pojednává obecněji o Chrudimi a okolní šlechtě. Historii města a jeho uspořádání je věnována stručnější část, zato větší pozornosti se dostává z literatury známým vztahům chrudimského městského představenstva a šlechty. Na tyto vztahy a interakci města a okolního svobodného šlechtického obyvatelstva navazuje kapitola čtvrtá na několika případech prohlubující poznání vztahů města a šlechty. Zároveň tato kapitola předestírá také některé případy ze vzájemného soužití šlechty na území Chrudimska.

Samotné jádro práce pak spočívá v páté až osmé kapitole. Pátá kapitola pojednává o vyšší šlechtě, která však tvořila marginální složku chrudimské nemovité držby. Kapitola šestá se věnuje nižší šlechtě, kterou dělí do několika okruhů dle jejích majetkových strategií a pokouší se je z tohoto hlediska zobecnit a zhodnotit. Sedmá pak pojednává o speciálně vytvořené kategorii šlechty, označené jako erbovnícká a městská šlechta. Jedná se o osoby, které prokazatelně pocházely z městského prostředí, avšak za různých okolností, které se tato kapitola pokouší postihnout, v podstatě prostoupily do řad rytířstva. Osmá kapitola pojednává

⁴⁹ Pro Chrudimsko konkrétně SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království českého I.* Praha, 1882.

⁵⁰ VOREL, P. Východočeský rod Andělů z Ronovce v 15. - 17. století, s. 35-134. Konkrétně například pro Chrudim to je například osoba Jiříka Vlčnovského z Vrbice, držitele dvora ve Vlčnově, jehož bratr Bartoloměj a syn Samuel drželi majetky v Chrudimi. Jiřík vlastnil pouze malý majetek a v chrudimských městských knihách se objevuje jako osoba, kterou obvinila obyvatelka Vlčnova ze sprostých nadávek. Viz 365, f. 202r-v.

o rodinách či jednotlivcích, kteří obdrželi panovnickým majestátem erb i přídomek, avšak neměly vyšší ambice dále se společensky povznést a stát se členy rytířského stavu. Po celé sledované období tedy zůstaly „pouze“ rodinami erbovnickými.

Devátou kapitolu tvoří závěrečné shrnutí základních poznatků získaných touto prací a také zodpovězení níže položených otázek. V rámci všech důležitějších kapitol bylo vytvořeno dílčí shrnutí, které umožňuje lepší utřídění získaných informací. Z těchto dílčích závěrů je pak vytvořen samotný hlavní závěr této práce. Desátou kapitolu tvoří výčet všech použitých zdrojů, především tedy pramenů a literatury. Jedenáctá kapitola obsahuje seznam příložených grafů, které samotné pak obsahuje až kapitola třináctá.

Tím se dostáváme k poslední jmenované kapitole, dvanácté, kterou je také příloha, ovšem poněkud obsáhlejší. Tuto tvoří registry veškerých dohledaných záznamů týkajících se přesunů a držby nemovitostí šlechtou v Chrudimi. Kapitola je rozdělena na tři části, zvlášť jsou tedy uvedeny registry šlechty vyšší, nižší a tak zvané erbovnické a městské šlechty. Všechny osoby jsou zde řazeny abecedně dle příjmení (pokud používaly pouze přídomek, tak podle něj), přičemž je ke každé osobě připojen poznámkový aparát podávající základní informace o jejich rodinných vazbách a majetkových poměrech. Zároveň je každá osoba doplněna v tabulce o údaj, do které kategorie byla zařazena.

2. Základní problémové okruhy

Shrneme-li tedy výše naznačené i dosud nevyslovené problémové okruhy, zaměří se tato práce především na sedm základních otázek:

1) Byli častějšími držiteli chrudimských nemovitostí muži nebo ženy?

Držitelem majetku ve sledovaném období byl pochopitelně muž. Majetek, který mu manželka přinesla věnem jí sice obvěnil, ale sama s ním zpravidla za jeho života nenakládala. Byl spíše pojistkou v případě manželovy smrti. Pokud manžel zemřel a zanechal kšaft či za dobu života svou manželku na majetek spolčil, stala se po jeho smrti, s případnými dalšími dědici (potomky) jeho držitelkou. Stejnou měrou je třeba počítat s tím, že kromě zdědění mohly ženy dům ve městě také zakoupit samy jako vdovy a využít jej tak k důstojnému a pohodlnému dožití.

Jestliže u žen předpokládáme spíše zakoupení z důvodu zajištění si důstojného stáří nebo dědictví, v případě mužů vedle dědictví lze spíše očekávat snahu zajistit trvalé místo pro život pro sebe a rodinu. Případně se může jednat o jejich potřebu získat nemovitost ve městě proto, že jejich roztráštěné drobné majetky se nacházejí v jeho okolí.

2) Lze z chrudimských majetko-právních pramenů rozlišit, ve kterém období drželo v Chrudimi nemovitosti nejvíce příslušníků šlechty?

Držba nemovitého majetku v průběhu tak velkého časového úseku musela zcela jistě projít několika změnami. Je otázkou, zda se dají dostatečně postihnout, neboť jak bylo uvedeno výše, prameny nepostihují veškeré majetkové přesuny (jedná se o problém především v případě dědění). Vyhotovení přehledu vývoje počtu držených nemovitostí by vyžadovalo znalost držby všech šlechticů včetně osudů těchto nemovitostí. Často víme o nákupu nemovitosti, ale už nevíme o jejím osudu - majitel zemře a městské knihy neuvádějí nového držitele (přechod této nemovitosti do jeho rukou). Na druhou stranu se občas objevuje šlechtic, který prodává nemovitost, ale zase nevíme, jak k ní přišel. Celkové poznání tedy není možné, přesto by bylo vhodné alespoň se pokusit o postihnutí vývoje, byť částečného.

3) Jaký typ nemovitostí držela šlechta v Chrudimi nejčastěji?

Důvody pro zakoupení nemovitostí v Chrudimi byly pro šlechtu různé. S ohledem na své záměry pak jednotlivé osoby vybíraly typ nemovitosti. Někteří šlechtici dávali přednost pohodlnému městskému domu, jiní raději zvolili předměstský dvůr, který umožňoval aktivně hospodařit. Již s předstihem lze říci, že jistě okrajovou skupinou byly mlýny. I tento výběr se mohl s ohledem na časový vývoj měnit, a tak zatímco v některých úsecích mohlo jít spíše o pohodlný sezónní pobyt v domě, s postupem času se mohl tento záměr změnit spíše v zajištění živobytí hospodářským dvorem.

4) Lze rozdělit šlechtické obyvatelé Chrudimi do kategorií na základě společných vnitřních znaků?

Jedním z důležitých cílů této práce je snaha o rozdělení chrudimských šlechtických držitelů do několika skupin, které by rámcově vyjadřovaly jejich záměry, případně majetkovou situaci. Vzhledem k tomu, že je třeba vytvořit umělé kategorie, musí být nalezeny základní společné znaky v majetkových strategiích jednotlivých osob. Pro zařazení jednotlivých osob do konkrétních kategorií je třeba pokud možno co nejlépe poznat jejich majetkové zázemí.

5) Souvisela držba nemovitého majetku v Chrudimi ve většině případů s politickými (krajské sněmy, úřad krajského hejtmána - byť ten nebyl výkonem své funkce na město vázán) či hospodářskými okolnostmi?

Jak naznačil úvod této práce, důvody pro zakoupení majetku ve městě byly pro šlechtu případ od případů různé. Obecně však lze hovořit buďto o důvodech politických či ekonomických. Obojí lze dát do souvislosti s politickým a hospodářským vývojem celého kraje.

6) Drželi někteří chrudimští šlechtíci držitelé nemovitý majetek také v okolních městech?

Bezesporu velice zajímavou otázkou je, zda byla u většiny chrudimských držitelů městská držba omezena pouze na Chrudim, nebo se jednalo o rozšířenější trend. K tomuto srovnání se nabízí několik okolních měst, na jejichž případech lze ověřit, zda se jednalo o ojedinělé držitele či osoby, které se podobně chovaly i v jiném městě. Dle úrovně zpracování topografií těchto měst se nabízí také možnost doložit případně přímo paralelní držbu.

7) Pocházeli chrudimští erbovní měšťané z větší části ze starých chrudimských rodin, či jejich obdaření erbem a titulem předcházelo příchodu do města?

Tato otázka na první pohled nesouvisí s nemovitou držbou, avšak je důležitá z hlediska širšího pohledu na sociálně vyšší vrstvu chrudimské společnosti. Erbovní měšťané tvořili v královských městech významnou skupinu zastávající důležité úřady v městské správě a zpravidla se jednalo také o držitele řady městských nemovitostí. Z tohoto hlediska je důležité, zda příslušníci těchto významných rodin dosahovali povýšení za doby svého působení ve městě nebo se jednalo o osoby, které získaly titul například za svého pražského působení a až poté se přesunuli do Chrudimi a začali svého sociálního postavení využívat.

3. Chrudim jako centrum kraje a šlechtičtí držitelé

První písemná zmínka o Chrudimi se nachází v listině datované do roku 993, ta je ovšem pozdějším falzem. S jistotou však víme, že již v 11. století se zde nacházelo hradiště, neboť zde roku 1055 skonal kníže Břetislav I. Za vlády Přemysla Otakara II. se město dočkalo zakládací listiny, kterou bylo obdařeno řadou práv.⁵¹ Kolem roku 1400 měla Chrudim odhadem 3 000 obyvatel a 281 domů a na počátku 14. století se stala věnným městem českých královen. Vlivem husitských válek došlo k počeštění města, ve kterém se od jeho založení nacházela řada německy mluvícího obyvatelstva.⁵² Roku 1547 byla jako řada dalších měst potrestána konfiskacemi za svou účast v protihabsburském odboji, čímž značně majetkově ztratila.⁵³ Vlivem epidemií, husitských válek a dalších nepříznivých vlivů řady měšťanstva čas od času prořídly. Konkrétnější představu pro porovnání nám umožní soupis domů z roku 1567, který uvádí pro vnitřní město 143 domů, pro Nové Město 86 domů, Kateřinské předměstí 114 domů a Svatojánské předměstí 142 domů. Celkem se tedy jednalo o 485 domů, čímž se dostáváme k obdobnému odhadovanému počtu obyvatel jako kolem roku 1400, tedy odhadem 3000 obyvatel.⁵⁴ Velkých ztrát na obyvatelstvu se město pochopitelně dočkalo za Třicetileté války, nicméně toto období je již za obzorem našeho zájmu.

Vnitřní město bylo obeháno dvěma pásy hradeb a vedly do něho dva hlavní přístupy - Horní a Dolní brána. Dále se v hradbách nacházely Poboční brána, Tmavá fortna, Katovská branka, Novoměstská brána či Kopanická brána.⁵⁵ V užších profilech dosahovala městská

⁵¹ CHARVÁT, Jiří. *Stará Chrudim. Vlastivědné vyprávění o minulosti českého města*. Chrudim, 1991, s. 16-17. Bez ISBN.

⁵² CHARVÁT, Jiří. *Stará Chrudim*, s. 18-20.

Ke starším dějinám Chrudimi, především zástavbě, FROLÍK, Jan. *Chrudim českých královen*. Chrudim, 2002. Edice „Chrudim“, sv. 20. Chrudim. ISBN 80-86585-06-09.

⁵³ TIEFTRUNK, Karel. *Odpor stavů českých proti Ferdinandovi I. l. 1547*. Praha, 1872. Spisů musejních číslo CXVIII, s. 289.

REZEK, Antonín. Statky konfiskované r. 1547 a jich rozprodávání. In. *Památky archaeologické a místopisné 10*, 1878, s. 451-482.

REZEK, Antonín. Statky konfiskované r. 1547 a jich rozprodávání. Opravy a doplňky k článku téhož jména v „Památkách“ X. 451-482. I. Doplňky a opravy ke konfiskacím královských měst. In. *Památky archaeologické a místopisné 12*, 1884, s. 168.

⁵⁴ HANUS, Václav (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko. Díl IV. Prehistorie a historie obcí na Chrudimsku*. Chrudim, 1926, s. 328-329.

FROLÍK, Jan. – SIGL, Jiří. *Chrudim v pravěku a středověku. Obrázky každodenního života*. Chrudim, 1998, s. 45. ISBN 80-902531-0-5.

⁵⁵ CHARVÁT, Jiří. *Stará Chrudim*, s. 25-28.

hradba šířky 1,5 metru a v širších místech až 2,3 metru.⁵⁶ Opevněna byla i předměstí, jejichž fortifikaci můžeme datovat zřejmě do první poloviny 16. století. Dokončeno bylo zřejmě již před rokem 1547, vyjma Kateřinského předměstí a Nového Města, kde k dobudování nedošlo právě zřejmě z důvodu uvalených panovnických sankcí.⁵⁷ Co se týče vnitřní zástavby, tak tam můžeme mluvit o užívání kamenného stavebního materiálu na měšťanské domy od 14. století.⁵⁸

V 15. století skupovalo městské představenstvo Chrudimi řadu okolních majetků a platů od drobných držitelů.⁵⁹ K části přišlo město také skrze dědictví. Tak získalo městské představenstvo roku 1514 platy z lidí v Dřenicích, Ostřešanech a Vlčnově kšaftem od Kateřiny Dřelské z Janovic ku stavbě špitálu pro chudé. Ke konci 15. stol. získalo město neznámým způsobem nějaké platy z Medlešic (Mezilesic).⁶⁰ Vedle toho také docházelo k cílenému skupování majetků v okolí. Tak koupili chrudimští v druhé dekádě 16. století část na díly rozděleného tuněchodského statku od Tuněchodských z Poběžovic, roku 1525 Slatiňany s platy ze Škrovádu a Trpišova od Zikmunda Šárovice ze Šárova, roku 1532 Čejkovice od Zdeňka Šárovice ze Šárova či roku 1542 hrad Rabštejnek a několik příslušejících dvorů, platů či celých vsí od Doroty a Kateřiny ze Šárova.⁶¹ Dalším způsobem zisku majetků byly zástavy, skrze které získalo město například vsi Pohled a Pouchobrady.⁶² Značný pozemkový majetek ovšem získalo město již za husitských válek, stejně jako například Hradec Králové. I pro něj bylo dále typické skupování majetku okolní drobné šlechty.⁶³

Díky velkému množství svých pozemkových majetků a platů mělo město značné příjmy, o které však roku 1547 v důsledku účasti na protihabsburském odboji přišlo. Jednalo se o celkem trojí zboží, totiž Slatiňanské, Rabštejnské a Krchlebské. Konkrétně pak hrad Rabštejnek s poplužním dvorem, tvrz Krchleby se vsí a poplužním dvorem, tvrz Slatiňany se vsí a poplužním dvorem, tvrz Tuněchody se vsí. Dále ještě dvory s vesnicemi Škrovádem, Trpišovem, Srnojedy (s platy od Vysoké), Habřinkou, Kochanovicemi, Týncem, Lipinou, Lhotou, Sobětuchy, Mněticemi s pustou tvrzí, Čejkovicemi, Pohledem, Rozhozovicemi,

⁵⁶ MUSIL, Jan. Středověké opevnění města Chrudimi. In. *Chrudimský vlastivědný sborník* 9, 2005, s. 77. ISSN 1214-6048

⁵⁷ MUSIL, J. Středověké opevnění, s. 80-81.

⁵⁸ FROLÍK, J. – SIGL, J. *Chrudim*, s. 41.

⁵⁹ MACEK, J. *Jagellonský věk v Českých zemích 3-4*. Třetí vydání. Praha, 2002. ISBN 80-200-0976-0. s. 373.

⁶⁰ RYBIČKA, Antonín. Procházky v okolí Chrudimském. In. *Památky archaeologické a místopisné* 1, 1855, s. 270-271 (3. Mezilesice).

⁶¹ HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 320-321.

⁶² RYBIČKA, Antonín. Další procházky v okolí Chrudimském. 5. Pouchobrady. In. *Památky archaeologické a místopisné* 2, 1856, s. 154-155.

⁶³ FELCMAN, Ondřej- MUSIL, František. (red.). *Území východních Čech od středověku po raný novověk. Kapitoly k územně správním dějinám regionu*. Hradec Králové, 2011, s. 635-636. ISBN 978-80-7422-106-4.

Ostřešany, Synčany,⁶⁴ Lipcem, Topolem a Trpišovem. A ještě kmetcí dvory s platem z Chrbokova, Štětína, Srdova, Drženic, Ivanovic s výsadní krčmou a zápisné vsi Vestec, Kočí, Vlčnov a dalšími pozemky, rybníky a platy.⁶⁵ Ještě roku 1547 byla velká část těchto majetků prodána Janovi z Pernštejna.⁶⁶

Část majetků byla rozprodána dalším šlechticům, část byla městu vrácena⁶⁷ a část koupilo město samo.⁶⁸ Zaměřme se ovšem pouze na osudy majetků, které jsou sepjaty se šlechtou držících majetky v Chrudimi nebo ne přímo s nimi, ale členy jejich rodin. Roku 1548 prodali Pernštejnové hrad Rabštejnek s poplužním dvorem, tvrz Slatiňany se vsí a poplužním dvorem, vsi Škrovád, Trpišov, Kochanovice, Týnec, Lhotu, Lipinu, Sobětuchy, Čejkovice a Pohled rytíři Heřmanovi Lhotskému ze Zásmuk za 3 000 kop grošů českých (napříště už pouze kgč). Zástavní ves Pohled si roku 1549 vyplatil zpět Burian Pouchobradský z Pouchobrad za částku 40 kgč. Roku 1551 koupil Petr Hamza ze Zábědovic dvůr kmetcí s výsadní krčmou v Drženicích za 250 kgč. Téhož roku koupil Lipec Jiřík Příbek z Otoslavic za 175 kgč.

Stejně jako u většiny královských měst i v případě Chrudimi bylo vaření piva důležitou součástí městských práv. Důležitým bylo nařízení krále Vladislava II. Jagellonského, že mli od města se nesmí prodávat a šenkovat jiné pivo, než chrudimské. Tomu předcházelo ustanovení z první poloviny 15. století, dle kterého mohli vařit pivo jen měšťané v hradbách. Obyvatelé předměstí měli právo vařit jen pro svou potřebu, a to v uvedených termínech a měšťanských pivovarech. V 80. a 90. letech 15. století probíhal spor mezi slatiňanským pánem, rytířem Zikmundem Šárovcem ze Šárova a městem. Vítězem se stal Zikmund, neboť uspěly jeho argumenty, že na svobodné šlechtické obyvatelstvo se panovnickovo omezení nevztahuje. Zatímco měšťané uvnitř města tímto rozsudkem utrpěli, předměstští sladovníci rozvážející obilí do okolí získali. Měšťané se jim v tom sice pokusili zabránit, nicméně bez úspěchu. Počátkem 16. století existovalo v Chrudimi šest pivovarů a 110 právovárečných měšťanů.⁶⁹

Rozhodnutí ohledně práva šlechty vařit bez překážek pivo také v rámci mílového okruhu od města se stalo precedentem a přispělo k rozvoji šlechtického pivovarnictví. Na

⁶⁴ Ves Synčany nebyla buďto přímo zabavena, nebo byla brzy vrácena, neboť byla prodána roku 1552 Jiříkovi Příbekovi z Otoslavic za 130 kgč. REZEK, A. Statky, s. 451-482. I.; Týž. Doplnky, s. 168.

⁶⁵ REZEK, A. Statky, s. 451-482.

⁶⁶ REZEK, A. Statky, s. 465-466.

⁶⁷ Tak byly vráceny Chrudimi roku 1562 vsi Vestec, Kočí, Vlčnov a platy z některých pozemků k záduší a špitálu za 50 kgč. REZEK, A. Statky, s. 476.

⁶⁸ Tak koupila městská obec roku 1551 ves Topol za 566 kop a 15 grošů českých. Viz REZEK, A. Statky, s. 472.

⁶⁹ KLAUS, Alois. *O chrudimských právovárečných měšťanech*. Chrudim, 1907, s. 1-6.

druhou stranu se jednalo o faktor rozšiřující oblast sporných třecích ploch mezi měšťany královských měst a šlechtou.⁷⁰ Vedle pivovarnictví, které bylo pochopitelně zaměřeno především pro lokální trh, se chrudimské měšťanstvo zaměřovalo také na soukenictví. V tomto ohledu patřila ještě po první polovinu 16. století Chrudim k „zahraničním exportérům“.⁷¹

Vzhledem k politickému a správnímu postavení Chrudimi v 16. století je třeba mít na paměti, že byla po celou dobu své existence „přirozeným centrem regionu“.⁷² Chrudim jakožto ústřední město Chrudimského kraje byla jeho důležitým správním prvkem. Na vrcholu regionální správy kraje stál sice hejtman, jehož výkon funkce nebyl vázán na město (ale na jeho sídlo), avšak k úřadu se dostal skrze volbu krajským sněmem. Zasedání těchto sněmů bylo zpravidla vázáno na „krajské“ město. V něm se sešel sněm, který zvolil jednoho hejtmana za stav rytířský a jednoho hejtmana za stav panský. Zároveň došlo ke zvolení jejich rady skládající se ze zástupců tří stavů. Roku 1517 byl ustanoven právní řád, dle kterého byli hejtmani jmenováni panovníkem z řad místní šlechty. Mezi jejich pravomoci patřilo především udržování pořádku, dohlíželi tedy na hrdelní soudnictví či tresty za pytláctví. Mezi další důležité povinnosti patřila asistence při výběrů berní a velení krajské hotovosti.⁷³ V krajských městech docházelo také k zasedání krajských soudů.⁷⁴

Vedle hejtmanů byla tedy pro regionální správu důležitá také instituce krajských sněmů. Doba jejich rozkvětu spadá, stejně jako v případě hejtmanů a vůbec postavení krajů, do období husitských válek. Významněji se pak etablovaly ještě po roce 1517, kdy fungovaly jako regionální sněmy tří stavů svolávaných hejtmany. Roku 1528 ovšem došlo k jejich omezení, neboť král Ferdinand I. zakázal svolávání sněmů bez povolení krále. Tím v podstatě došlo k jejich nepřímému zrušení, neboť se následně sešly na královo svolání pouze v letech 1543-1545, 1549 a 1561.⁷⁵

Pro studium elit spadajících do záběru této práce má neobyčejný význam také samotná městská samospráva. Jelikož byly erbem často obdařeny rodiny stojící na vrcholu společnosti královských měst, je pochopitelné, že nemalá část erbovníků byla účastna na jejich

⁷⁰ K městskému pivovarnictví více JANÁČEK, Josef. *Pivovarnictví v českých královských městech v 16. století*. Praha, 1959. Ke konkrétním sporům na přelomu 15. a 16. století viz Týž, *Řemeslná výroba v českých městech v 16. století*. Praha, 1961. Kapitola Hospodářské spory mezi šlechtou a královskými městy na konci 15. a na začátku 16. století., s. 67-72.

⁷¹ JANÁČEK, J. *Řemeslná výroba*, s. 99-103.

⁷² FROLÍK, J. – SIGL, J. *Chrudim*, s. 7.

⁷³ HLEDÍKOVÁ, Z. – JANÁK, J. – DOBEŠ, J. *Dějiny správy*, s. 111.

⁷⁴ FELCMAN, O. – MUSIL, F. (red.), *Dějiny východních Čech*.

⁷⁵ HLEDÍKOVÁ, Z. – JANÁK, J. – DOBEŠ, J. *Dějiny správy*, s. 111.

samosprávě. Městská samospráva byla z velké části v rukou bohatých a elitních rodin, jejíž příslušníci se opakovaně objevují v nejrůznějších městských funkcích. Od konce 15. století je pro města typické vykupování rycht, čímž se zbavují této formy královského dozoru a často také šlechticů, kteří tyto funkce zastávali. Královská moc nad městy byla přesto značná. Jejich správa podléhala pravomoci podkomořího královských měst, který za pomoci dalších úředníků obnovoval městské rady, vybíral poplatky a prosazoval královské požadavky. Od roku 1485 zastával tuto funkci už navždy pouze šlechtic, zatímco dříve bylo možné do ní jmenovat měšťana.⁷⁶ Pro námi sledovanou vrstvu erbovníků je nejpodstatnější rovina městské samosprávy - tedy úřady primase, konšelů a obecních starších.⁷⁷

Co se týká šlechty, patřilo širší Chrudimsko ještě v 15. století k regionu vyznačující se značnou majetkovou roztržštěností. Nacházelo se zde sice několik větších panství (především panství Opatovického kláštera, později Bořků z Miletínka, Minstrberků a konečně Pernštejnů), ovšem celkově se zde nacházelo abnormální množství drobných rytířských statečků.⁷⁸ Kraj byl, stejně jako jakýkoliv jiný region, v historii značně dynamickým celkem, který nelze jednoznačně vymezit. Správně sice jeho území vymezeno zpravidla bylo, nicméně značných přesahů a přeryvů dosahovaly jiné aspekty, jako byly kulturní, společenské či obchodní vazby.⁷⁹ Postavení Chrudimi jakožto královského města a centra kraje bylo v rámci něho nezpochybnitelné. Od počátku 16. století ovšem začaly na významu postupně nabývat Pardubice jakožto sídlo mocného rodu a jednoho z největších velkostatků v království.⁸⁰ To se projevilo také ve složení chrudimské šlechty a erbovníků, neboť řada osob, které přišly za úřadem do Pardubic, zakoupily majetky nejen v nich, ale také Chrudimi. Některé z nich v Chrudimi později dokonce žily. Byla tu ale řada dalších osob v Pardubicích úřady nezastávající, ale zároveň držící domy v Pardubicích a Chrudimi.⁸¹

⁷⁶ MACEK, J. *Jagellonský věk*, s. 31.

⁷⁷ Obecní starší byli voleni z každé čtvrti jeden. ROUBIC, Antonín. K právnímu a správnímu vývoji města Chrudimě do roku 1547. In. *Časopis Společnosti přátel starožitností v Praze* 67, 1959, s. 19.

⁷⁸ TEPLÝ, J. *Feudální pozemková držba*, s. 161-172.

⁷⁹ FELCMAN, O. – MUSIL F. *Území východních Čech*, s. 5-16.

⁸⁰ SAKAŘ, Josef. *Dějiny Pardubic nad Labem. Dílu I. Část 1. Dějinný přehled města, zámku a bývalého panství do r. 1648*. Pardubice, 1920, s. 45-88.

⁸¹ O tom více viz kapitola hodnotící šlechtickou nemovitou držbu v Chrudimi. V případě chrudimské šlechty pozorujeme také velké množství rodů nebo konkrétních osob, které patřily mezi perštejnskou klientelu, například Absolonové, Andělé z Ronovce, Bohdanečtí z Hodkova, Kordulové ze Sloupna, Lukavečtí z Lukavce, Příbkové z Otoslavice, Slepotičtí ze Sulic, Střelové z Rokyc, Sudové z Řeneč, Talackové z Ještětic, Zápští z Záp. Zárubové z Hustřířan a další. BŮŽEK, Václav. Klientela Pernštejnů a Rožmberků ve druhé polovině 16. století. In. *Pernštejnové v českých dějinách. Sborník příspěvků z konference konané v Pardubicích 8.-9.9. 1993*. Pardubice, 1995, s. 215-216.

Soužití šlechty a chrudimské obce nebylo vždy bezproblémové, neboť v oblasti hospodářských zájmů u šlechty vlastníci okolní statky a v oblasti městského práva u šlechty přímo ve městě pobývajících docházelo ke střetům. Tak měl spory s městem na konci 16. století Václav Ples Heřmanský ze Sloupna.⁸² Jednalo se ale i o spory mezi šlechtici a konkrétními měšťany. Tak pohnal v 50. letech 16. století Simeon Franc z Liblic Zikmunda Anděla z Ronovce za své věznění. V tomto případě se jednalo sice o původem měšťanský rod, v této době už však byli Francové povýšeni a přijati mezi rytíře. Jednalo se tak v podstatě o spor mezi šlechtici. Ve stejném období byl Oneš Štítný ze Štítného za na cti utrhačství žalován chrudimským měšťanem Mikulášem Bracháčkem.⁸³ Dalším příkladem je spor Řehoře Pouchobradského z Pouchobrad a Jana France z Liblic z roku 1519, kdy se opět jednalo o urážku na cti. Zajímavé je, že v této době nebyli ještě Francové nobilitováni a naopak Řehoř z Pouchobrad pocházel ze šlechtické rodiny, která se v podstatě urbanizovala již ve druhé polovině 15. století.⁸⁴

Téma chrudimské šlechty a vůbec Chrudimi se dočkalo pozornosti především od regionálního historika Antonína Rybičky. Mezi jeho základní práce týkající se šlechty v Chrudimi patří studie uveřejněná v Památkách archeologických roku 1874 nazvaná „Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV. – XVII. usedlé“. Tato stať podává přehled o většině šlechtických držitelů chrudimských nemovitostí, byť se nejedná o poznání komplexní. Jak autor sám uvádí, vytvořil tento seznam na základě poznámek a výpisek, které pořídil z chrudimských městských knih a následně je doplnil informacemi, které získal jinde. Hned v úvodu autor odkazuje na jednu z svých prací uveřejněných již roku 1862, kde upozorňoval na důležitost studia domácího rodopisu. Díky tomu se rozhodl vytvořit obsáhlejší soupis chrudimské šlechty, ze kterého však vyřadil erbovníky, neboť o těch se rozhodl podat samostatný přehled.

Tento Rybičkův seznam šlechty je abecedně řazeným soupisem šlechtických osob, které držely mezi 15. a 17. stoletím v Chrudimi nějaký majetek. Autor neuvádí pouze držitele nemovitostí, ale vypisuje nejrůznější osoby vyskytující se v městských knihách jako svědky, osoby mající ve městě pohledávky a podobné. Z této práce je zřetelné, že je skutečně zhotovena dodatečně z výpisků a že se nejednalo o práci tvořenou v rámci průběžného vyhledávání v městských knihách. To dokládají některé autorovy chyby, které by si, pracoval-

⁸² HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 98.

⁸³ HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 99-100.

⁸⁴ RICHTER, David. Kšaft Řehoře z Pouchobrad z roku 1539. In. *Chrudimské vlastivědné listy* 4, 2014, č. 23, s. 21-23. ISSN 1214-7508.

li by průběžně, měl možnost ověřit. V několika případech jsem při excerpici městských knih narazil na to, že mé údaje se neshodovaly s autorovými. V několika případech uváděl autor jiný rok či typ nemovitosti, než byl uvedený v městských knihách. V minimu případů jsem dokonce jím uváděný trh nedohledal, což nemusí svědčit o jeho chybě, ale o mé. Pro poznání chrudimské šlechty má tedy tato práce nezpochybnitelný základní význam, neboť umožní podat přehled většiny rodů a osob. Tyto údaje je však třeba společně s informacemi uváděnými k jednotlivým trhům ověřovat. Zároveň Rybička neuvádí veškeré trhy a majetkové přesuny.⁸⁵

Tento autor sepsal za svůj život řadu článků věnujících se Chrudimi a okolí a také ty se významně zmiňují o šlechtě, která byla ve vztahu s městem. V letech 1855 až 1858 uveřejnil, opět v Památkách archeologických, pro tuto práci další tři důležité statě. První z nich byly tak zvané „Procházky v okolí Chrudimském“ vydané roku 1855, kde autor podal přehled historie několika okolních vsí a tvrzí včetně jejich držitelů. Jednalo se o vsi či tvrže Tuněchody, Habrov, Mezilesice (Medlešice), Mikulovice, Slatiňany a Orel.⁸⁶ Na nejedné z těchto tvrzí, vsí či dvorech sídlili pozdější šlechtici žijící v Chrudimi, a tak tato studie podává cenné informace pro poznání jejich důvodů a okolností příchodu do města. Roku 1856 doplnil tento článek dalším zvaným „Další procházky v okolí Chrudimském“, kde vypisoval historii vsí Žumberk, Bítovany, Blato, Třebřichy, Pouchobradý, Stolany, Zaječice, Žestoky, Morašice a Rozhovice.⁸⁷ Roku 1858 pak přidal autor ještě stať nazvanou „Vsi Kočí a Vlčnov. Donášky k procházkám v okolí Chrudimském“.⁸⁸

To byly autorovy práce týkající se šlechty, ale jak sám upozorňoval při vydání soupisu šlechtických rodin usedlých v Chrudimi, plánoval podat ještě přehled rodin erbovních. Tak učinil roku 1883 v rámci Zpráv ze zasedání Královské české společnosti nauk v Praze, kdy vydal stať nazvanou „O erbovních a patricijských rodinách v XV. – XVII. století v m. Chrudimi usedlých.“⁸⁹ V rámci tohoto článku podal autor základní genealogický a majetkový přehled dvanácti erbovních rodin či jednotlivců žijících alespoň nějaký čas v Chrudimi. Dále připojil ještě popis jedné z nejvýznamnějších chrudimských rodin 16. století (Mydlářů) a dvou

⁸⁵ RYBIČKA, Antonín. Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV. – XVII. usedlé. In. *Památky archaeologické a místopisné* 10, 1874, s. 27-42, 825-828.

⁸⁶ RYBIČKA, A. Procházky v okolí Chrudimském.

⁸⁷ RYBIČKA, A. Další procházky v okolí Chrudimském.

⁸⁸ RYBIČKA, Antonín. Vsi Kočí a Vlčnov. Donáška k procházkám v okolí Chrudimském. In. *Památky archaeologické* 3, 1858, s. 124-217.

⁸⁹ RYBIČKA, Antonín. O erbovních a patricijských rodinách v XV. – XVII. století v m. Chrudimi usedlých. In. *Zprávy o zasedání Královské české společnosti nauk v Praze 1883*, s. 53-78.

RYBIČKA, Antonín. Dodatky k vypsání starších chrudimských rodin erbovních a patricijských. In. *Věstník Královské české společnosti nauk*, 1889, s. 178-181.

výjimečných osobností (Václav Lípa, Samuel Fontýn Klatovský). Přínos této práce tkví opět především v podání základního přehledu o chrudimských erbovních rodinách, byť pochopitelně nemohl jít autor ve všech případech do detailu a pro studium těchto rodů je tak stále velký prostor.

Dále pak existují některé autorovy specializované studie o jednotlivých chrudimských rodinách. Pro nás je v tomto ohledu důležitá studie „O rodině erbovní Švěchinů z Paumberka. Pomůcky k dějinám domácí literatury vzdělanosti“⁹⁰ či „Balbínové jinak Škornicové z Vorličné“.⁹¹ Druhá jmenovaná se sice věnuje královéhradecké erbovní a později také rytířské rodině, nicméně jeden z jejích členů držel ve druhé polovině 16. století také dům v Chrudimi. Existují také další drobnější články mapující jednotlivé šlechtické rody nebo osoby.⁹² Z 80. let pochází autorova drobná studie zaměřující se na několik kapitol z dějin města - artikule k udržení pořádku, o pivovarnictví, o počtu domů a o požáru roku 1537. I přes své dřívější výsledky, které prokázaly význam drobné šlechty v Chrudimi, jí autor do tohoto výčtu nezahrnul a nepokusil se tedy o její zhodnocení.⁹³

Z Rybičkových prací vychází z části také kapitola „Ze života naší šlechty“ v kolektivním díle Chrudimsko, Nasavrcko, ač mnohem větší díl je založen na pramenném výzkumu zemských desek a desek komorního soudu. Kapitola věnující se Chrudimi se zaměřuje především na okolnosti soužití šlechty mezi sebou případně mezi jí a městem. Nemovitě držbě šlechty v Chrudimi se věnuje pouze okrajově a v tomto ohledu tedy příliš mnoho informací nepodává. V této menší části práce dokonce někdy dochází ke generalizacím založeným na jednom příkladu. Tak autoři uvádí, že usadil-li se ve městě šlechtic, požadovala po něm městská rada slib placení berní a že nemá v domě mít podruha ani nájemníka. Jako příklad uvádí Buriana Anděla z Ronovce.⁹⁴ Skutečností je, že v případě Buriana je tato klauzule skutečně uvedena, ale nelze mluvit o tom, že by se jednalo o běžnou

⁹⁰ RYBIČKA, Antonín. O rodině erbovní Švěchinů z Paumberka. Pomůcky k dějinám domácí literatury vzdělanosti. In. *Časopis Musea Království českého* 36, 1862, s. 255-268.

⁹¹ RYBIČKA, Antonín. Balbínové jinak Škornicové z Vorličné. In. *Časopis Musea Království českého* 45, 1871, s. 393-410.

⁹² SKUTEČSKÝ, Villibald Svoboda. K životopisu Eustacha Landeka z Traunsteinu, někdy sekretáře při apellacích na hradě pražském, měšťana chrudimského a výběrčího posudného, co příspěvek k archaeologické a místopisní historii chrudimské a některých rodů českých. *Posel z východních Čech* 21, roč. I., 1873, č. 21, s. 1-2.; Týž. K životopisu Eustacha Landeka z Traunsteinu a některých rodů českých. *Posel z východních Čech* 22, roč. I., 1873, s. 1.

RYBIČKA, Antonín. O rodině Štítných ze Štítného. In. *Památky archaeologické a místopisné* 6, 1864, s. 34-36. Jako přínosné se jeví také další autorovy práce jako například:

RYBIČKA, Antonín. Hejtmané kraje Časlavského. In. *Památky archaeologické a místopisné* 13, 1885, s. 133-135.

Týž. Hejtmané bývalého kraje Chrudimského. In. *Památky archaeologické a místopisné* 8, 1870, s. 223-230.

⁹³ RYBIČKA, Antonín. Z dějin města Chrudimi. In. *Památky archaeologické a místopisné* 14, 1889, s. 129-132, 183-188, 245-246 a 301-302.

⁹⁴ HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 108.

praxi. Tato klauzule se totiž u šlechtických trhů objevuje zcela výjimečně, což lze doložit pramenným výzkumem chrudimských šlechtických trhů v 16. a počátku 17. století.

Pro tuto práci se jeví jako mnohem cennější jiná část této kolektivní monografie, a to přehled vsí v regionu Chrudimska s uvedením jejich historie a také majetku. V několika případech tak získáme informace o deskové držbě šlechtických obyvatel Chrudimi (ať už o majetku drženém před příchodem do města či souběžně). Z většinové části je tato kapitola založena na pramenném výzkumu zemských desek, přináší tak důležité informace.⁹⁵ Kombinací údajů získaných z prací Antonína Rybičky a informacích uváděných touto monografií dostaneme spolehlivější přehled a zároveň dojde ke vzájemnému ověření a podpoření informací (pokud obě práce citují prameny).

Práce popisující stručné dějiny města Stará Chrudim autorů Ferdinanda Pochobradského a Jaroslava Adámka se spíše věnuje obrazovému materiálu, než že by popisovala dějiny města. Dílo Chrudimsko Karla Adámka naopak obsahuje kapitolu o šlechtě, ovšem věnuje se především jejím okolním majetkům a především staršímu období, nejvíce 15. století. Městská držba zůstává bohužel stranou.⁹⁶ Další práce Jana Zítka, která je spíše kompilačním průvodcem nepřináší také nic nového a je navíc z většinové části tvořena obrazovými a fotografickými reprodukcemi.⁹⁷ Novější literatura zabývající se chrudimskými dějinami a reáliemi se tomuto tématu také příliš nevěnovala. Stará Chrudim Jiřího Charváta⁹⁸ se zabývá spíše jinými tématy a Vlastivědná encyklopedie Chrudimi heslo šlechty sice zmiňuje, čerpá ovšem ze starší literatury a přináší spíše její stručné shrnutí, čímž dostává svého účelu - encyklopedického hesláře.⁹⁹ Konkrétně tato práce dokládá, že na Rybičkových výsledcích jsou doposud stavěny případné závěry týkající se Chrudimské šlechty.

Velice důležitými jsou pro toto téma práce Vincence Floriána. Ten publikoval řadu prací týkajících se chrudimských dějin, z nichž část se týkala také šlechty či erbovníků.¹⁰⁰ Nejdůležitějším dílem je ovšem jeho několika svazková Topografie, která se dotýká držby některých ze sledovaných osob. Ve většině případů jsou bohužel majitelé jednotlivých nemovitostí zmapováni až od pobělohorského období.¹⁰¹ Níže rozepsaná práce se snaží

⁹⁵ HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 77-110.

⁹⁶ ADÁMEK, Jaroslav - POCHOBRADSKÝ, Ferdinand. *Stará Chrudim*. Chrudim, 1932.

ADÁMEK, Karel *Chrudimsko. Historické a statistické rozhledy*. Hlinsko, 1878.

⁹⁷ ZÍTEK, Jan. *Chrudim a Chrudimsko. Průvodce městem a okolím*. Chrudim, 1925.

⁹⁸ CHARVÁT, J. *Stará Chrudim..*

⁹⁹ KOBETIČ, Pavel - PAVLÍK, Tomáš - ŠULC, Ivo a kol. *Chrudim. Vlastivědná encyklopedie*. Praha, 2005, s. 182-184. ISBN 80-903481-4-9.

¹⁰⁰ Například FLORIÁN, Čeněk. Vztah Dr. Tadeáše Hájka z Hájku k Chrudimi. In. *Časopis Společnosti přátel starožitností* 56, 1948, s. 76. Kde se autor zmiňuje o Hájkově dědictví v Chrudimi.

Týž. Tři Bubny. In. *Vlastivědný sborník východočeský* 3, 1926, s. 27-41.

¹⁰¹ Jedná se o dílo, jehož kopie je uložena v příruční knihovně Státního okresního archivu Chrudim.

postihnout všechny držitele nemovitostí ve městě Chrudimi (ve vlastním vnitřním městě a na předměstích), držel-li někdo pouze podíl na nějakém domu, není jako držitel evidován, neboť se jednalo pouze o pohledávku. Opačný případ nastává v případě, pokud je výslovně uváděno, že zdědil část této nemovitosti (díl). Zároveň nejsou evidovány manželky jako držitelky manželova majetku, neexistuje-li v městských knihách záznam o tom, že by jim manžel odkázal nemovitý majetek nebo je na něj spolčil. Případně, pokud se dcery či vdovy provdaly za měšťana, není takový majetek dále sledován.

Základní literaturou pro tuto práci jsou tedy studie Antonína Rybičky. Sice se ne vždy jedná o zcela spolehlivé zdroje a v rámci možností je třeba jeho údaje ověřovat. Bezesporu však autor odvedl velký kus práce, na kterém lze postavit základy poznání chrudimské šlechty. Autor byl velkým příznivcem nejrůznějších typů studia šlechty žijící ve městech i v jejich okolí a především pro Chrudimsko mají jeho práce dosud nedocenitelný význam. Řadu výsledků získaných na základě studia chrudimských pramenů doplnil v některých případech také o poznatky získané ze zemských desek či komorních a zemských soudů. Bohužel od jeho prací pojednávajících o těchto tématech v rozmezí 50. až 80. let 19. století se nedočkala šlechta žijící nebo alespoň držící majetky v Chrudimi většího souhrnného studia, což se pokusí tato práce napravit.

4. Problematika šlechtické titulatury a výlučnosti na příkladu šlechty chrudimského kraje

Mezi měšťany a šlechtici byla celá řada významných rozdílů a především nižší šlechta se proti bohatším a významným rodinám vymezovala a nesla nelibě jejich snahy o proniknutí mezi ně. Obě skupiny pocházely z odlišných právních prostředí a v řadě záležitostí podléhaly odlišným právním okruhům (městské právo prosazované městským představenstvem versus šlechtické záležitosti řešené zemskými institucemi).

Přirozenou snahou královských měst bylo podříditi si šlechtu žijící ve městě. Nejenže docházelo ke střetům města a šlechty ve vnějším prostředí, tedy ve smyslu střetu hospodářských či politických, ale také docházelo pochopitelně o to více ke střetům uvnitř města. Příkladem snahy města regulovat možnosti šlechty je například ona zmíněná klauzule pro Buriana Anděla z Ronovce z poloviny 16. století, dle které musel slíbit, že nepronajme svůj dům žádnému podruhovi ani nájemníkovi. Pokud by chtěl přesto dům pronajmout, mohl tak učinit pouze směrem k chrudimskému měšťanovi.¹⁰² Dalším příkladem je trh Daniela Skornice Balbína z Vorličné z roku 1585. Toho roku koupil Daniel Balbín dům, jehož prodej městská rada posvětila s podmínkou, že nebude v domě dopouštět žádných neřádů a nebude v něm nechávat pobývat Vlchy, kteří tu byli předešle a chovali se nepokojně.¹⁰³ Tím se mohla městská rada odvolávat na nepořádky, které se mohly dít v jiném domě patřícím příbuznému, Jakobovi Vnoučkovi z Vorličné, jiném domě Daniele Balbína, který držel či měl v pronájmu, o čemž nemáme zpráv, či přímo v tomto domě za držby předchozím majitelem.

Proces vzájemného střetávání měst a šlechty se dočkal svého vrcholu kolem roku 1500 v souvislosti s přípravami a vydáním Vladislavského zřízení zemského, které města omezilo. Později sice došlo k revizi, v rámci té však získala šlechta další hospodářská privilegia a z hospodářského hlediska k oslabení města pochopitelně došlo. V úvodu citovaný spor města se Zikmundem Šárovcem o vaření piva je dokladem této probíhající rivality. Nemůžeme se proto městům divit, že se snažila šlechtu ve svém okolí omezovat stejně, jako o na omezovala je.

O takovýchto snahách městské rady máme zprávy spíše z pozdějšího období. Pochopitelně, čím dále se v čase dostáváme, tím obsáhlejší zápisy jsou. Ze staršího období

¹⁰² Tato klauzule, která se jinak příliš nevyskytovala, by mohla poukazovat na to, že Burian se snažil své majetky v Chrudimi pronajímat, proti kterémužto podnikání se městská rada napříště postavila. Viz RICHTER, D. Majetková držba Andělů z Ronovce, s. 142-145.

¹⁰³ 372, f. 354r.

máme ale také zajímavé doklady o snaze města podříditi si šlechtu. Městské knihy jsou plné zápisů týkajících se šlechty. Dozvídáme se tak nejen o jejích majetkových záležitostech, ale také o rodinných vazbách (různé zápisy týkající se dělení majetku a nejrůznějších vyrovnání, ojedinele také kšafy a svatební smlouvy) či sporech s měšťany, ale i mezi šlechtici samotnými. V záplavě těchto zápisů se nalézá také jeden z roku 1513, který je sice na první pohled stručný a nenápadný, jeho dosah byl však ve své době poměrně významný a především ve světle boje měst a šlechty kolem roku 1500 se jeví jako pozoruhodný. Toho léta předstoupili Jan Pakoš Oreelský ze Sán s Janem Zoldánem před městskou radu a „*tu stoje slíbil j[es]t dobrovolně, že žádné[h]o jiné[h]o pána nemá než krále a pána své[h]o je[h]o mi[los]t a míti nechce a že se chce pane[m] purgmistre[m] a pány konšely zp[ra]vovati a pr[á]vy městskými [říditi].“*. A tuto svou řeč Jan Pakoš Oreelský ze Sán stvrdil svou pečeti, načež se také připojil Bartoň Habrovec z Habrova (tehdy držící ve městě dům).¹⁰⁴ Zatímco šlechta vyžaduje pro přijetí erbovníka jako jednu z podmínek vzdání se městského života, naopak městská rada Chrudimi přijímá od okolních vladyků slib poslušnosti městskému právu.

To jsou příklady, kdy se chrudimská městská obec snažila podříditi si okolní drobnou šlechtu žijící ve městě či na dvorech ležících ve vsích patřících městu. Jedním z těch, kteří příznání roku 1513 učinili, byl také Bartoň Habrovec z Habrova. Jeho příbuzným byl Matouš Habrovec z Habrova, držitele dvoru ve vsi Libanicích, který ovšem neměl vložený v zemských deskách. Ten se dostal do sporu s jiným šlechticem a jeho případ je ukázkou, že výlučnost šlechty nebyl problémem jen směrem k městu, ale také někdy vzájemnou třecí plochou.

Na konci 20. let 16. století se Matouše Habrovce z Habrova pokusil držitel panství Slatiňany, Václav Šárovec ze Šárova, prohlásit za svého poddaného. Tomu se pochopitelně Matouš bránil s tvrzením, že je nejen svobodným člověkem, ale také šlechticem. Díky tomu, že nebyl obyčejným svobodníkem, neměl k dispozici list, který by mu to dosvědčoval, zároveň však neměl svůj dvůr vložený v zemských deskách. Obracel se tedy na všechny strany a jím vyžádaní svědci dosvědčili, že je skutečně svobodným člověkem a Jiřík Mnětický z Mnětic dále vyznal, že je jeho přirozeným strýcem. Václav Šárovec toto tvrzení napadl u komorního osudu s argumentem, že pokud by byl Jiřík Mnětický jeho přirozeným strýcem, museli by se oba pánové psát stejným titulem. Komorní soud však rozhodl, že Matouš Habrovec je svobodným člověkem „*ale k urozenosti že nedostává se mu ani předků, ani erbu,*

¹⁰⁴ 365, f. 18v.

ani titulu.“. Po tomto rozhodnutí si Matouš Habrovec ihned vložil svůj libanický dvůr do zemských desek.¹⁰⁵ Roku 1534 jej titulář uvádí jako Matouše Libanického z Habrova.¹⁰⁶

Posledním příkladem problematického vymezování šlechtické výlučnosti jsou dva spory o titulaturu. V první případě poslal roku 1579 Burian Špetle z Janovic a na Morašicích psaní panu Vilémovi Operštorfovi z Dubu a Frýdštejna na Heřmanově Městci s žádostí ohledně Operštorfova poddaného. Tento dopis si pan Operštorf nepřevzal sám, ale na jeho místě jej přijal jeho služebník, který mu ho po návratu předal. Po jeho otevření šlechtic zjistil, že v žádosti neužil Burian Špetle správného oslovení, které příslušníkovi panského stavu náleželo. Pánovou reakcí bylo odeslání dopisu zpět po svém služebníkovi, který označil pana Buriana jako lehkomyšlného a nevážného lotra, jak zřejmě užil slov řečených svým pánem. Kvůli tomuto osočení pohnal Burian Špetle pana Viléma Operštorfa a jeho služebníka před komorní soud. Ten celou záležitost vyslechl, projednal a vynesl rozsudek. Pan Burian Špetle byl dle výnosu soudu povinen uznat, že panu Vilémovi Operštorfovi neprávem upřel jemu náležející titul.¹⁰⁷

Druhým případem je spor Václava Plesa Heřmanského ze Sloupna a Bohuslava Mazance z Frymburka a na Slatiňanech z roku 1582. Tohoto léta poslal Václav Ples řezanou ceduli Bohuslavovi Mazancovi s oslovením „*Slovutnému panoši Bohuslavu Mazanci z Frymburka a na Slatiňanech...*“, čímž jej oslovil titulem náležejícím erbovním měšťanům, nikoliv příslušníkovi rytířského stavu. Kvůli tomuto oslovení pohnal Bohuslav Mazanec pana Václava Plesa před menší soud zemský, že jej „...*na poctivosti zlehčil a stavu jeho vladyskému vysoce ublížil.*“¹⁰⁸ Bohuslav Mazanec z Frymburku, písař menších desk zemských, se osobně přiznal u desk zemských dne 15. října roku 1561. Od této doby byl tedy oficiálně rytířem.¹⁰⁹

Jak tedy vidíme, městská rada s purkmistrem v čele se snažili o podřízení okolní drobné šlechty uvnitř města i vně. Vedle klasických podmínek placení berní a dalších záležitostí si v některých případech městská rada vymínila na kupujícím omezení v jeho nakládání se zakoupeným majetkem (pronájem). Mnohem výraznější je její snaha podříditi si téměř za hradbami žijící šlechtice, ale i ty žijící o kousek dál, a to především ve světle doby, které se tento akt týká. Svě jisté neměli ani ti žijící daleko od města, o čemž nás přesvědčil

¹⁰⁵ HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 79.

¹⁰⁶ Viz LICKA, Brický z. *Titulář stavu duchovního a světského zemí českých*. Praha, 1534, f. Niiir.

¹⁰⁷ HANUS, V. (red.) *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 80.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ KLECANDA, V. *Přijímání do rytířského stavu*, s. 97, č. 111.

případ Matouše Habrovce z Habrova. Urozenost a dlouhá tradice rodu tak mohly poměrně snadno přijít v niveč. Trochu jinou záležitostí jsou spory o nepřislušné oslovení šlechticů, byť i ty dokreslují, že samotné vymezování se šlechty nekončilo pouze v rámci interakce šlechtic-poddaný, šlechtic-město a podobně, ale také v rámci osob šlechtických.

5. Vyšší šlechta

Již v úvodu práce bylo poznamenáno, že z hlediska šlechtické držby můžeme pro Chrudim hovořit v podstatě pouze o nižší šlechtě a erbovnících. Za celé sledované období se ve městě v držení nemovitosti vystřídali pouze čtyři příslušníci panského stavu, z nichž pouze dva si ji sami pro sebe zakoupili. Za pozornost také stojí, že všechny tyto držby probíhaly v rozmezí konce 70. let 16. století a první dekády 17. století. V první polovině 16. století zde žádného příslušníka panského stavu nenajdeme. Z hlediska celkového zhodnocení nemovité držby šlechty v Chrudimi netvoří tyto čtyři případy příslušníků vyššího stavu žádný významný podíl. V tomto případě není třeba tuto držbu nijak komplexně hodnotit a snažit se ji rozdělit do skupin, tak jako tomu bude v případě šlechty nižší.

Podívejme se nyní na tyto konkrétní příklady trochu podrobněji, přesto však stručně. Prvním případem je Hynek Krušina z Lichtenburku. Tento jinak nemajetný poslední příslušník svého rodu¹¹⁰ zakoupil roku 1578 v Chrudimi dvůr od Václava Amchy mladšího z Borovnice za úctyhodných 1 650 kop grošů míšeňských (napříště už jen kgm). Závdavkem složil celých 660 kgm a ostatek se zavázal splácet po 40 kopách ročně. Ještě téhož dne odprodal kus cesty ode dvora Janovi Kodešovi, jinak celý tento majetek prodal Hynkovi Andělovi z Ronovce za stejnou částku a podmíněk s tím rozdílem, že závdavek činil 810 kgm.¹¹¹ Vzhledem k tomu, co víme o Krušinových majetkových poměrech a tomu, že došlo k opětovnému prodeji ještě téhož dne, lze se oprávněně domnívat, že vše bylo předem domluveno a Krušina tak zde sehrál z nějakého důvodu roli prostředníka. Vždyť samotný závdavek dosahoval značných výší a musel být ve světle Hynkových dřívějších dluhů nad jeho finanční možnosti.

Chronologicky následujícím případem je Mikuláš Getleb Licek z Rýzmuburku,¹¹² který koupil roku 1591 dvůr od Jana Kukly za 640 kgm. Při zápisu složil Mikuláš 200 kgm a

¹¹⁰ Hynek Krušina sloužil roku 1557 olomouckému biskupovi a pobýval na tvrzi v Chropyni u příbuzných. Následně pobýval na Holešově, opět u svých příbuzných. Roku 1574 byl Hynek pohnán pro svůj dluh 8 kgč v Chrudimi a roku 1594 opět kvůli nezaplacenému úroku 66 zlatých z půjčky 100 zlatých staré jedenáct let. V této době měl pobývat ve svém bytě v holešovském domě, u kterého není jisté, zda jej vůbec vlastnil. Viz URBAN, Jan. *Lichtenburkové. Vzestupy a pády jednoho panského rodu*. Praha, 2003, s. 344-351. ISBN 80-7106-579-X.

¹¹¹ 369, f. 355v-356r.

¹¹² Roku 1592 koupil Mikuláš Getleb statek Libanice za závratných 3 750 kgč. Vzhledem k finančním obtížím, kterými ovšem trpěl, byli po jeho smrti jeho dědici nuceni jej pod tlakem věřitelů roku 1613 prodat. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 171. Chrudimský dům udrželi déle, ale nakonec zřejmě padl i ten za obět dluhům, neboť většina závdavku po jeho prodeji přešla rovnou na pokrytí nedoplatků.

zbytek měl doplatit po 20 kgm ročně.¹¹³ Důvodem zakupu mohla být držba blízkého libanického statku, na který mohl díky držbě domu ve městě pouze dojíždět a jinak si užívat pohodlí města. Po jeho smrti ho roku 1616 prodala jeho rodina skrze prostředníka Matouše Felixe za 600 kgm Kristýně Drahanovské ze Svojkova. Z těch zavdala předem 200 kgm a zbytek ceny měla skládat po 20 kgm ročně. Naprostá většina peněz ze závdavku však šla na splacení nedoplatených pohledávek.¹¹⁴

Třetím příslušníkem panského stavu vlastního v Chrudimi nemovitost byl Jan Bezdrůžický z Kolovrat, pán nad městečkem Bystré a Hrochův Týnec,¹¹⁵ v letech 1586 a 1588 hejtman Chrudimského kraje za panský stav a v letech 1577 až 1585 president nad apelacemi. O jeho vlastnictví domu zde se dozvídáme až ze zápisu z roku 1604, kdy jej prodává. Alespoň se mi tedy nepodařilo dohledat zápis, kterým v jeho držení přišel. Prodejní zápis z roku 1604 však uvádí, že se tak stalo skrze přisouzení z majetku kněze Jana Pachty. Prodej se uskutečnil skrze plnomocníka Adama Žlutického. Kupující se stala Kateřina Valchářka, která se za něj zavázala zaplatit 300 kgm, ze kterých složila závdavkem 60 kgm a ročně měla doplácet po 8 kgm.¹¹⁶

Posledním příkladem je Karel starší Záruba z Hustířan, držitel statku Seč, Cerekvice a Radim.¹¹⁷ U tohoto rodu se vyskytuje drobný problém, neboť se jednalo o původem vladycký rod povýšený na konci 17. století do hraběcího stavu.¹¹⁸ Zatímco v berním rejstříku z roku

¹¹³ 374, f. 138r.

¹¹⁴ 375, f. 222r-v. O tom, že Mikuláš Getleb nebyl příliš majetný příslušník panského stavu, svědčí také berní rejstřík z roku 1615, ve kterém se k berni přiznával pouze v Chrudimském kraji s 12 poddaných a 3 komíny. Viz MARAT, F (ed.). *Soupis poplatnictva*, s. 27.

Finanční hodnoty a roky píše v celé práci číslicemi, ostatní hodnoty píše slovy. V případě poznámek pod čarou však pro rychlejší přehled uvádím v případě berních rejstříků počty číslicemi. Jedná se sice o odlišný přístup v textové části a poznámkách, avšak pro čistý text užívám vyjma finančních hodnot a letopočtů slova pro jeho přirozenější plynulost. Naopak v několika odkazech na údaje z berních rejstříků zachovávám jejich původní formu udávající počty pochopitelně číslicemi.

¹¹⁵ Jan Bezdrůžický z Kolovrat a na Bystrém a Týnci Hrochově přiznával za panský stav roku 1603 v Chrudimském kraji celkem 505 poddaných, 44 komínů, 4 fary a 19 mlýnských kol. Viz MARAT, F (ed.). *Soupis poplatnictva*, s. 27.

¹¹⁶ 374, f. 430r-v. K tomuto domu uvádí Mauric Trapp, že jej Bezdrůžický zdědil a daroval jej obyvatelům Bystrého, aby jej prodali a za získané finance nechali opravit školu. Viz TRAPP, Mauric. *Hrad Svojanov a jeho okolí*. In. *Památky archaeologické a místopisné 1*, 1855, s. 355.

¹¹⁷ Karel starší Záruba z Hustířan a na Cerekvicích a Radimi přiznával roku 1603 v Hradeckém kraji (za panský stav) celkem 68 poddaných, 6 komínů, 6 mlýnských kol, 1 faru a 1 ovčáckého mistra. V Chrudimském kraji přiznával 276 poddaných, 7 komínů, 3 fary 1 ovčáckého mistra a 1 pacholka a 11 mlýnských kol. A v Čáslavském kraji přiznával 55 poddaných, 5 komínů, 1 ovčáckého mistra, 2 ovčácké pacholky a 7 mlýnských kol. Viz MARAT, F (ed.). *Soupis poplatnictva 14*, s. 21 a 30.

Roku 1615 přiznával v Hradeckém kraji 90 poddaných, 1 faru, 1 ovčáckého pacholka a 6 mlýnských kol. V kraji Chrudimském 87 poddaných, 1 faru a 7 mlýnských kol. V kraji Čáslavském 269 poddaných, 3 fary, 1 ovčáckého mistra a 2 pacholky a 11 mlýnských kol. V Kouřimském kraji přiznával 38 poddaných, 1 ovčáckého mistra a 2 pacholky a 7 mlýnských kol. Viz SEDLÁČEK, A. (ed.). *Rozvržení sbírek a berní*, s. 8, č. 25; s. 15, č. 8; s. 19, č. 7; s. 26, č. 15.

¹¹⁸ Heslo Záruba z Hustířan. In. *Ottův slovník naučný 27*. Praha, 1908, s. 456.

1544 vystupují členové rodu jako příslušníci stavu rytířského¹¹⁹ a v záznamu zemského sněmu z roku 1577 je Karel Záruba uveden jako příslušník téhož stavu,¹²⁰ v berní evidenci z roku 1615¹²¹ a 1620¹²² je uveden Karel st. Záruba z Hustířan jako příslušník stavu panského. Jelikož pro tuto práci jsou rozhodující jeho nákupy z let 1611 a 1615, je počítán ke stavu panskému. Roku 1611 koupil Karel st. Záruba z Hustířan dvůr bez pozemků od Zikmunda Anděla z Ronovce za 300 kgm, ze kterých složil předem 100 kgm. Zbytek měl být každoročně splácen po 10 kgm.¹²³ Roku 1615 přikoupil Karel kus zahrady za ihned zaplacených 29 kgm od Martina Krahulíka.¹²⁴

Za sledované období tedy máme v Chrudimi doložené čtyři držitele nemovitostí z řad vyšší šlechty. Jednalo se o ojedinělé případy, které není třeba hlouběji hodnotit z širšího hlediska. Hynek Krušina z Lichtenburku plnil zřejmě v trzích roku 1578 roli zprostředkovatele, Mikuláš Getleb Licek si zakoupil dům pro blízkost svého deskového statku, Jan Bezdrůžický z Kolovrat zde majetek získal skrze prisouzení a Karel Záruba z Hustířan, velice bohatý příslušník panského stavu, si zde zakoupil majetek pro dlouhodobější držbu.

Sestrou Karla st. Záruby byla Bohunka Zárubová podruhé provdaná za výše zmíněného Jana Bezdrůžického z Kolovrat. Viz TRAPP, M. Hrad Svojanov a jeho okolí, s. 346.

¹¹⁹ PEŠÁK, V. (ed). *Berní rejstříky*, s. 20-25.

¹²⁰ „Císař Rudolf II. vyzývá nížeřpsané osoby, každou zvláště, aby dne 5. února 1577 do Prahy najíti se daly, a při výjezdu proti tělu mrtvému císaře Maximiliana se účastnily.“

URL: <<http://www.psp.cz/eknih/snemy/v050/1577/t002800.htm>> [cit. 2014-11-1].

¹²¹ SEDLÁČEK, August. (ed.). *Rozvržení sbírek a berní*, s 8.

¹²² MARAT, F (ed.). *Soupis poplatnictva*, s. 21.

¹²³ 375, f. 83r.

¹²⁴ 375, f. 100r.

6. Středověká nižší šlechta

Osoby nepatřící mezi vyšší šlechtu a zároveň takové, které nebyly zařazeny do skupiny erbovníků či erbovníků, kteří povýšili mezi měšťany, byly zahrnuty do této kategorie. Pro odlišení od „nové“ šlechty byla tato šlechta označena „středověkou“. Reálně se však do této skupiny dostanou také rody, které byly původně měšťanskými a zakoupily si ves či pouhý venkovský dvůr, po kterých se začali psát a užívat titulu.¹²⁵ Primárně se tak ve všech případech nejedná o původní pozemkovou vrchnost. Značně problematickými jsou v tomto období právě rody, které postoupily mezi šlechtu z měšťanského prostředí ještě za vlády Jagellonců. Jasnější představu o „starých“ a „nových“ rodech máme od doby vlády Ferdinanda I. se stupňujícími se požadavky a stanovením hierarchie slovný panoš - urozený vladyka. Mezi rody, které postoupily z měšťanského prostředí mezi šlechtu před rokem 1500 patřily například Kydlínové z Plotišt¹²⁶ či vladykové z Kunčína a Zaječic.¹²⁷

Na druhou stranu se dají výjimečně doložit i případy „sestupu“, který byl však spíše výjimečný. Takovým příkladem je rodina Habrovců z Habrova, o které je více rozepsáno v kapitole o urbanizované šlechtě. Rodina ztratila v průběhu 15. století svou tvrz, načež její část přesídlila do Chrudimi, odkud na počátku 16. století vymizela bez potomků.¹²⁸ Zástupcem druhé části rodiny, která do města nepřesídlila, byl Matouš Habrovec žijící na svobodném dvoru v Libanicích. Václav Šárovec ze Šárova, držitel Slatiňan, se jej roku 1528 pokusil prohlásit za svého poddaného. Záležitost se dostala až před komorní soud, u kterého bylo konstatováno, že je Matouš svobodný, ač „*k urozenosti že nedostává se mu ani předků, ani erbu, ani titulu.*“¹²⁹ K roku 1556 se na druhou stranu v tituláři připomíná mezi rytíři Jan Habrovec.¹³⁰

Čím více informací se podaří o původu daného rodu či osoby zjistit, tím přesněji lze takového jednotlivce zařadit do níže stanovených skupin. Vedle původu či stáří rodu jsou důležité informace o jejím majetkovém zázemí a také příbuzenských a dalších sociálních vazbách. Díky tomu můžeme rozlišit, mimo jiných, velice významné kategorie osob, které se do Chrudimi stahovaly z důvodů společenských a ekonomických. V tomto světle je nezbytné znovu upozornit na to, že Chrudim jakožto krajské město nabízela šlechtě především dvě

¹²⁵ K tomu především některé příklady v kapitole o urbanizované šlechtě – Pouchobradští či Humpolečtí.

¹²⁶ Viz regesta k rodu Kydlínů z Plotišt.

¹²⁷ Viz regesta k rodu vladyků z Kunčína a ze Zaječic.

¹²⁸ Viz kapitola o urbanizované šlechtě a regesta k osobám Habrovců a Hyndráků z Habrova.

¹²⁹ HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 79.

¹³⁰ RYBIČKA, A. Procházky v okolí Chrudimském: 2. Habrov, s. 271.

alternativy. První byla ona příležitost v rovině regionální politické správy či pohodlného městského života financovaného příjmy ze současně drženého statku a druhou potřeba domova z důvodu drolící se majetkové základny rodiny.

Bohužel se nepodaří v této práci „podchytit“ veškeré příslušníky šlechty držící ve městě a na jeho předměstích nemovitosti. Skladba šlechty, která byla v interakci s městským prostředím, byla mnohem pestřejší, než vzorek, který reprezentuje tato práce. Prvním velkým problémem jsou případy, kdy osoba zakoupila nemovitost před sledovaným obdobím a následně jej po její smrti dědic držel dále (čímž se o ní vůbec nedozvíme, neboť městské trhové knihy většinou dědický převod nevidují a zároveň neobsahují kšafy ke všem nemovitostem). Dalším případem je prodej takto zděděné nemovitosti, u které se nedozvídáme, jak k ní prodávající přišel a pouze tušíme dědictví. Víme tedy, že ji od blíže neznámé doby vlastnil a nyní jí prodává, zcela se však vytrácí její držitel na počátku sledovaného období. Obdobně se vyskytují problémy v kontinuitě. Na jedné straně dojde k úmrtí osoby ke konci sledovaného období a následný dědic nemovitost až do konce zájmového období neprodá, čímž se nedozvíme o jeho držbě. Podobný příklad tvoří potencionální případ, kdy zemře původní majitel, nemovitost zdědí potomek (o čemž se díky absenci tohoto převodu v trhových knihách a zároveň zapsaného kšaftu nedozvíme), který ji za svého života neprodá a odkáže ji dále a my se o této nemovitosti dozvídáme díky nějaké formě záznamu v městských knihách až nyní v případě třetího majitele. Díky nezapsání řady dědění nemovitostí do městských knih však nastávají problémy v kontinuitě držby i v případě, že na jedné straně umírá držitel nemovitosti a na straně druhé jiný šlechtic prodává, aniž bychom věděli, že se jedná o dědice této konkrétní nemovitosti.¹³¹

Cílem práce je pochopitelně sledovat držitele nemovitostí, nikoliv všechny osoby s nějakou formou vazby na Chrudim. Řada šlechticů měla skrze pohledávky či dědictví peníze k vyplacení na některých městských nemovitostech, nebyli-li však přímo držitelé části nemovitosti, nejsou finanční pohledávky zahrnovány do sledovaného vzorku.¹³² Blízkost města a jeho právní evidence byla pro řadu drobných šlechticů vítanou jistotou, jak nechat zapsat různá narovnání, řešení sporů (vzájemných či mezi poddanými) či ujištění půjček. Takovýto šlechtici často ve městě ani nežili, pouze využili jeho možností. Pokud se takovéto

¹³¹ Především ve starší časové vrstvě sledovaného období nebyly domy či dvory příliš dobře specifikovány. V lepším případě je uvedena lokace „mezi domy...“, v horším je uvedeno „na Kateřinském předměstí“, v nejhorším není uvedena lokace žádná.

¹³² Různé dědění a podstupování pohledávek a nevyplacených podílů na domech nebylo výjimkou. Cílem studia je však výslovně držba celé nebo části takové nemovitosti.

zápisy týkají osob bez vazby na nějakou chrudimskou nemovitost, nejsou ani tyto osoby zahrnovány do práce.

6.1 Skupiny dle držebné strategie

Rozdělení šlechty do kategorií, které je třeba pro tento účel na základě společných vnitřních znaků vytvořit, ovšem není prosto nejasností. Z výše uvedených důvodů nelze považovat vzorek za zcela úplný, byť zahrnuje naprostou většinu šlechtických držitelů. Umělým vytvořením kategorií zároveň vzniká nutnost „tu kterou“ osobu do nich „vtěsnat“. Vzhledem k množství pramenného materiálu a skutečnosti, že v průběhu práce došlo k restaurování jedné z knih,¹³³ která však byla několikrát podrobena prospekci, nelze vyloučit přehlédnutí některých záznamů. Velkým problémem je také odlišování šlechticů od měšťanů, neboť především ve starším období byl někdy měšťan stejně jako šlechtic označován jako pán. Adjektivum urozený či statečný (rytíř) se objevuje až v průběhu sledovaného období a ani na jeho konci nebylo běžným označením každého šlechtice - pouze menšinové skupiny. Někdy se dokonce vyskytuje zápis, kdy je kupující šlechtic označen pouze křestním jménem a až o několik let později se setkáváme s prodejem nemovitosti mužem téhož jména, tentokrát s přídomkem. Po následném „porovnání popisu nemovitosti“ (případně také ceny a dalších možných vodítek) pak dospějeme k závěru, že se jedná o tutéž osobu.

V několika případech nebylo zcela jasné, zda se jednalo o šlechtice či erbovního měšťana. Jednalo se o osoby a rody, o kterých se literatura téměř vůbec nezmiňuje. Pokud se nepodařilo dohledat nobilitační listinu takové osoby či rodu (z tohoto důvodu také ona nejistota), byla zařazena mezi šlechtu.¹³⁴

6.1.1 Dlouhodobí držitelé

Jako nejvýznamnější skupina šlechty držící nemovitosti v Chrudimi se ukázalo rytířstvo řazené do skupiny dlouhodobých držitelů. Tato kategorie byla vytvořena pro osoby, které si ve městě zakoupily nemovitost za účelem života zde (trvalého či přechodného, sezónního) nebo ji zde držely alespoň pět let. Takováto držba trvajících několik let nemusela nutně znamenat, že v této nemovitosti držitel trvale žil. Nelze vyloučit, že takový dům

¹³³ Jedná se o knihu inv. č. 372.

¹³⁴ Pro vyhledání nobilitačních listin využíván především:

DOERR, A. von. *Der Adel*.

FIALA, M. – KREJČÍK, T. *Erbovní listiny*.

ŽUPANČ, J. – FIALA, M. – KOBLASA, P. (red.). *Šlechtický archiv*.

KLECANDA, V. *Přijímání do rytířského stavu*.

pronajímal. V případě Buriana Anděla z Ronovce se městská rada ohrazovala proti pronajímání domu někomu jinému, než měšťanovi.¹³⁵ Z tohoto důvodu lze předpokládat, že se nejednalo o častý způsob nakládání s nemovitostmi, a že v případě, že se objevil, městská rada se ho jala potlačit. Důvody, které je vedly k zakoupení městského domu či předměstského dvoru (domu) byly různé. Jako dva nejzákladnější uvedme drobení původní majetkové domény a cílenou paralelní držbu. Již v předcházejícím staletí docházelo k výraznému drobení již tak malých rytířských statečků, které nadále nedokázaly uživit vzrůstající počet členů rodu. K tomu připočteme rostoucí inflaci a také tlak velkých feudálů na skupování okolních drobnějších majetků a jejich včleňování do svého velkostatku. Vedle toho tu stojí také představa pohodlného městského života financovaného výnosy z paralelně drženého (třeba i drobného) statku či finančními operacemi nejrůznějšího typu.

Mezi další potencionální důvody zakupu uváděné v literatuře, mohly patřit čistě osobní potřeby. Tak měli někteří nejmenovaní šlechtici držet ve městě dům, do kterého usadili „opatrovkyni“, která byla ve skutečnosti jejich milenkou, zatímco na venkovském statku dlela jejich zákonná manželka. V této záležitosti se obrátil roku 1592 chrudimský rychtář na pražské úředníky s žádostí o radu, zda má právo do takového domu vniknout a nechat cizoložství potrestat. Dostalo se mu opatrné odpovědi, že trestat takové ženy mohou pouze, když budou „chyceny“ na ulici. Podobně neurčité odpovědi se mu dostalo na žádost, jak má postupovat, když bylo u jedné z takovýchto děveček nalezeno mrtvé dítě.¹³⁶

Kategorie dlouhodobých držitelů je nejobsáhlejší skupinou chrudimské šlechty. Co do počtu osob zahrnuje celkem devadesát dva jedinců. Z toho bylo padesát osm držitelů a třicet čtyři držitelek.¹³⁷ Bezesporně zajímavým číslem by bylo, kolik nemovitostí celkem držela za uvedené období tato skupina. Bohužel toto číslo nelze získat bez některých problémů. Poměrně snadno získáme údaj o tom, jakou nemovitost, který z těchto devadesát dvou jedinců držel. Tím dostaneme přehled o všech jejich nemovitostech. Toto číslo ovšem nebude ideální, neboť některá nemovitost byla držena více osobami, a tak by toto číslo nevypovídalo o tom, kolik konkrétních fyzických nemovitostí bylo drženo, ale spíše o tom, jaký byl mezi jednotlivými nemovitostmi poměr, resp. který typ drželo více majitelů (zda domy či dvory). Nejedná se tedy vždy pouze o osoby, které držely nemovitost samostatně. V případě bratří

¹³⁵ Viz regesta k osobě Buriana Anděla z Ronovce.

¹³⁶ HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 108-110. Autoři citují prameny z místodržitelského archivu, který je pravděpodobně jediným zdrojem těchto informací, neboť chrudimské městské knihy tuto záležitost zřejmě nepostihují.

¹³⁷ Viz graf č. 1.

Jana, Bohuslava a Jiříka z Týniště s matkou Ludmilou z Týniště jde o držbu jednoho domu hned čtyřmi osobami.¹³⁸ To je jediný případ tohoto typu sourozenecké držby. Mnohem častější je pak případ, kdy otec zemře a nemovitost po něm dědí jeho manželka společně s potomkem, i zde se pak jedná o současnou držbu (opět případ výše uvedených bratří z Týniště s matkou, či případ Ludmily Lipanské z Biskupic a Zikmunda Anděla z Ronovce).¹³⁹ Nemůžeme ani opominout případ, kdy potomek zdědí majetek po smrti otce a je sice samostatným držitelem, stejně jako byl otec, ovšem jedná se o již jednou započítanou nemovitost.

Z důvodů hned několika těchto problémů jsem upustil od snahy podávat čísla o počtu fyzicky držených „celých“ nemovitostí. V takovém případě by musel existovat graf všech držitelů a jimi držených typů nemovitostí, graf, který by započítal současnou držbu sourozenců či rodiče a potomka a poté ještě graf počítající každou nemovitost drženou za celou sledovanou dobu šlechtou jen jednou (aby byl jasný skutečný fyzický počet nemovitostí v Chrudimi, které šlechta držela). Vzhledem k tomu, že by bylo v takovém případě třeba postihnout vývoj, bylo by nutné učinit takové grafy pro několik časových úseků, čímž by vzniklo množství nepřehledných čísel a typů grafů dle toho kterého specifika. Jako snazší a možná také více vypovídající se jeví sondy do „objemu“ nemovitostí, se kterými se ve vybraných časových úsecích obchodovalo, jak bude učiněno později. Pokud se tedy spokojíme pouze s prostým celkovým poměrem typů držených nemovitostí, jednalo se celkem o devadesát jedna domů, padesát jedna dvorů a tři mlýny. V případě domů byla sice častější držba více majiteli, ale i přes tuto skutečnost domy o mnoho převyšovaly držbu dvorů.¹⁴⁰ Mlýny tvořily minimální podíl. Ke všem nemovitostem zpravidla patřil nějaký pozemek, ať už drobná zahrada či polnosti. Statistika pozemků je ovšem velice problematická, neboť se daly bez větších problémů dělit a naopak scelovat, nelze tedy dojít k hodnověrným číslům. Z tohoto důvodu nejsou započítávány. V Chrudimi byly za sledované období pouze čtyři dlouhodobí držitelé vlastníci pouze pozemky (Markéta Sendražská,¹⁴¹ Magdalena Zápská,¹⁴² Alžběta Zápská¹⁴³ a Václav ml. Vojíš Saska z Vacovic¹⁴⁴). Co se týká domů, těch tedy drželi majitelé celkem devadesát, dvorů padesát jeden a mlýny tři.

¹³⁸ Viz regesta k rodu z Týniště.

¹³⁹ Zikmund Anděl z Ronovce zdědil se svou matkou Ludmilou po otci Janovi Andělovi z Ronovce dům. Viz regesta k osobám Ludmila Lipanská z Biskupic a Zikmund Anděl z Ronovce.

¹⁴⁰ Viz graf č. 2.

¹⁴¹ Viz regesta k osobě Markéta Sendražská.

¹⁴² Viz regesta k osobě Magdalena Zápská.

¹⁴³ Viz regesta k osobě Alžběta Zápská.

¹⁴⁴ Viz regesta k osobě Václav ml. Vojíš Saska z Vacovic.

Celkové zhodnocení této skupiny není snadné, neboť se jedná o poměrně širokou kategorii, kam spadaly osoby, jejichž rodový majetek se rozpadal, přes držitele nedalekých panství, kterým umožňovalo město sezónní pobyt až po osoby, které ve městě žily trvaleji díky výnosům svých drobných statků. Většina z nich držela majetek déle než pět let. Několik z nich je drželo kratší dobu, avšak jednalo se o paralelní držbu s jejich jiným nedalekým majetkem, kvůli čemuž byli majitelé do této kategorie zařazeni. Důvody a okolnosti byly skutečně pestré, o čemž nelépe přesvědčí registry přiložené na konci práce.

Každopádně spatřujeme, že muži tvořili více jak o polovinu více držitelů než ženy (padesát osm ku třiceti čtyřem). Více jak o polovinu také převažují domy nad dvory (devadesát ku padesáti jedněm). Domy tedy stály zdaleka na prvním místě v zájmu okolní šlechty, která zde získala a dlouhodoběji držela majetek. Spíše okrajovou skupinou jsou mlýny (tři případy držby).

Jedná se o příliš rozsáhlou skupinu, než aby bylo možné věnovat se každému, nebo byť jen pouhé většině držitelů. Vzhledem k tomu, že tato kategorie zahrnuje poměrně rozličné osoby a jejich majetkové přístupy, je vhodné se o některých z nich zmínit, především pak o těch zajímavějších a méně typických (nejedná se o prostý nákup nemovitosti a poté její dlouhodobou držbu).

Než se však podíváme na tyto méně typické případy, je na místě představit si nějakého zástupce klasické dlouhodobé držby, tedy šlechtice, který si nemovitost ve městě sám zakoupil a držel pouze tu. Takovou osobou byl například Jan Anděl z Ronovce, který po svých předcích nezdědil nemovitý majetek, a tak si musel místo pro svůj život obstarat jinak. Roku 1578 zakoupil Jan v Chrudimi dům, který držel až do své smrti, po které jej zdědila jeho manželka a syn. To je poměrně jasný a na určení jednoduchý případ dlouhodobé držby.¹⁴⁵

Jedním ze zmiňovaných méně typických případů byla městská držba doplněná finančními operacemi různých typů, které tento městský život financovaly. Takřka modelovým případem je osoba Buriana Záviše z Osenice. Burian Záviš pocházel z drobného rytířského rodu, který se v první polovině 16. století přesunul na Chrudimsko, kde zakoupil drobnější majetky. Burianův otec byl držitelem části Bítovan, které si po jeho smrti Burianovi bratři mezi sebou rozdělili, zatímco on obdržel finanční hotovost.¹⁴⁶ Později pak údajně

¹⁴⁵ Viz regesta k osobě Jan Anděl z Ronovce.

¹⁴⁶ VAVROUŠKOVÁ, Anna (ed.). *Desky zemské Království českého I. Kvatery trhové II.: Kvatery trhové běžný červený 1542-1543*. Praha, 1935, s. 271, č. 652.

o držení Bítovan nakonec přišel, ať už skrze nákup či dědictví.¹⁴⁷ V roce 1557 přiznával v berním rejstříku za Chrudimský kraj pouze 100 kgč na úroku a žádný pozemkový majetek.¹⁴⁸ Do té doby musel tedy tento majetek prodat.

V osobě Buriana Závíše tedy vidíme drobného šlechtice, který dokonce nezdědil ani ten díl pozemkového majetku, zato v rámci dědictví získal volné finanční prostředky. Ty mu posloužily jako základ jeho chrudimských obchodů. Tak zakoupil roku 1546 v Chrudimi dvůr za 450 kgm a příštího roku spáleníště s pozemky za stejnou částku. Toto spáleníště roku 1548 prodal za 40 kgm a zbylé pozemky příštího roku za 446 kgm. Na prodejích spáleníště a pozemků tak vydělal během let 1546 až 1549 celkem 36 kgm. Roku 1550 prodal ještě dvůr zakoupený roku 1546 za 510 kgm, tedy se ziskem 60 kgm. Téhož léta zakoupil Burian Závíš další dvůr za 1 000 kgm, který držel až do roku 1556, kdy jej předal svému synovi Janovi. Od roku 1550 až do roku 1556 tedy držel v Chrudimi nemovitost dlouhodobě a zřejmě i po tomto předání na dvoře žil. Roku 1551 prodal zahradu za 7 kgč (tedy 14 kgm). Roku 1556 koupil dvůr za 350 kgm, aby jej příštího roku prodal za 334 kgm. To je jediný doklad, kdy se mu jeho investice do nemovitosti nevyplatila.¹⁴⁹ Tento šlechtic tedy ve městě začal zakupovat a prodávat nemovitosti zřejmě z potřeby zajistit si finanční příjem a zhodnotit své volné prostředky. Zároveň víme, že přiznával roku 1557 celkem 100 kgč (tedy 200 kgm) na úroku. Skutečnost, že tuto částku přiznal, byť se nejednalo o zase tak příliš vysokou sumu (v porovnání s jinými úvěrovými poskytovateli) poukazuje na skutečnost, že se o jeho úvěrových operacích vědělo a nebylo možné je před berními úředníky utajit.

V pátý rok od svého prvního nákupu zakoupil dvůr, na kterém následně zřejmě žil a držel jej dlouhodobě, a který později přešel do držby jeho syna. I přes dlouhodobou držbu tohoto dvoru se tak obchodu s nemovitostmi nevzdal. Pro zhodnocení jeho strategií je nicméně důležité to, že jednu nemovitost držel ve městě dlouhodobě. Snaha zajistit si příjem spekulacemi je brána pouze jako doplňková činnost. Pokud bychom šli do detailů, mohli bychom považovat tuto strategii za jakousi podskupinu dlouhodobé držby.

Pohodlný městský život financovaný příjmy z další činnosti reprezentuje také osoba Buriana Anděla z Ronovce. Burian Anděl se objevuje v Chrudimi jako držitel na přelomu 20. a 30. let, kdy s bratrem prodávají dva domy zděděné po rodičích. Roku 1544 zakupuje dům a roku 1548 získává za nesplacenou půjčku dům a dvůr. Dva poslední jmenované

¹⁴⁷ Heslo Závíše z Osenice. In *Ottův slovník naučný* 2. Praha 1889, s. 478.

¹⁴⁸ PLACHT, O. (ed). *Odhad majetku*, s. 54, č. 10.

¹⁴⁹ Viz regesta k osobě Burian Závíš z Osenice a RICHTER, David. Burian Závíš z Osenice a jeho nemovitostní transakce v Chrudimi v letech 1546-1568. In *Chrudimské vlastivědné listy* 2, roč. 23, 2014, s. 16-19. ISSN 1214-7508

majetky roku 1550 prodal. Roku 1555 koupil ve městě dům a téhož roku směnil svůj první zakoupený za dům v Heřmanově Městci. Tím se zbavil domu, který v Chrudimi držel přes deset let. Dům zakoupený roku 1555 pak prodal roku 1561. Již zmiňovaná podmínka městské rady upravující právo nemovitosti pronajímat dosvědčuje toto Burianovo nakládání, nebo přinejmenším snahu o něj. Zároveň držel statek Stolany, jehož výnosy mu pohodlný městský život umožňovaly.¹⁵⁰

Vedle osob držících ve městě dlouhodobě nemovitost a zároveň s jinými nemovitostmi spekulujících a držitelů městské nemovitosti a panství zároveň jmenujme ještě další specifický přístup. Respektive se jedná spíše o změnu přístupu. Pochopitelně existovali také držitelé, jejichž strategie se v průběhu času změnily. Vzhledem k definici kategorie držitelů, která zařazení podmiňuje dlouhodobou držbou či kratší držbou, avšak paralelní s panstvím, mohou být mezi dlouhodobé držitele zařazeny i osoby s proměnlivou strategií.

Typickým příkladem je Jiřík Slepotický ze Sulic. Pro pochopení jeho osoby a zařazení musí dojít opět ke stručnému shrnutí jeho chrudimské držby. Roku 1545 zakoupil Jiřík Slepotický dvůr, který v době, kdy jej držel, vyhořel, a tak prodal roku 1547 se ztrátou pouze spáleníště. Poté v blíže neznámé době zdědil Jiřík s bratrem Markvartem Slepotickým dům po tetě Regině ze Sulic, který společně roku 1558 prodali. Pouze na základě těchto trhů by bylo obtížné Jiříka Slepotického zařadit. Sice se v druhém případě zachoval jako dědic, nicméně nejasnosti stále budí jeho nákup dvoru. Až rok 1570 nám umožňuje Jiříka Slepotického zařadit, a to na základě držby této poslední nemovitosti. Roku 1570 Jiřík Slepotický zakoupil dům, který držel až do roku 1579, kdy jej zase prodal. Pokud bychom se ptali, proč zrovna roku 1579 zakupuje Jiřík Slepotický dům v Chrudimi, zjistíme, že tohoto roku prodal Slepotice, čímž přišel o domov a byl nucen si najít nový.¹⁵¹

Zcela jiným případem je Jan Pikhart ze Zeleného Údolí, důchodní písař pardubického panství. Ten se stal se svou manželkou Annou Křižanovskou ze Živanic roku 1603 dědicem chrudimského majetku Anniny tety, konkrétně domu a předměstského dvoru. Téhož roku kouil ještě dům, který pak prodal roku 1612. Roku 1616 prodal ještě se svolením manželky zděděný dvůr. Tento obyvatel Pardubic tedy získal skrze dědictví na začátku 17. století majetky v Chrudimi, z nichž jednu nemovitost prodal roku 1615 a druhou si ponechal na

¹⁵⁰ Viz regesta k osobě Burian Anděl z Ronovce. K rodu v Chrudimi pak RICHTER, D. Majetková držba Andělů z Ronovce, s. 142-145. K rodu obecně a Burianovým majetkovým poměrům VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 90-94.

¹⁵¹ Viz regesta k osobě Jiřík Slepotický ze Sulic. K prodeji Slepotic viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 66.

stálo. Paralelně zakoupil ještě jeden dům, který po téměř desetileté držbě prodal.¹⁵² Do Chrudimi jej tedy přivedlo dědictví, které se stalo základem jeho dlouhodobé držby.

Jako poslední příklad uveďme osobu Petra Plesa Heřmanského ze Sloupna. Ten se do Chrudimi dostává roku 1612, kdy zde zakupuje dům od bratra Václava Plesa. Respektive ho přebírá v rámci dědictví a bratrovi vyplácí jeho podíl. Téhož roku tento majetek prodává. Na základě těchto údajů by byl Petr Ples zařazen mezi dědice, tím však jeho chrudimská držba nekončí. Ač se do města dostal roku 1612 skrze dědictví, které téhož roku podává, zůstává zde. Nejen to, následně dokonce zakupuje řadu pozemků a ještě roku 1612 první a roku 1616 druhý dvůr. Ten prvně zakoupený převedl roku 1616 na svou manželku a druhý prodal roku 1619 bratrovi Pavlovi v rámci pokračujícího rodinného vypořádání.¹⁵³

Účelem těchto čtyř příkladů bylo poukázat na to, že se vždy nejednalo o „čisté dlouhodobé držitele“, ale v rámci této kategorie existovaly další drobnější okruhy držitelů se společnými znaky.

6.1.2 Dědici

Poměrně dobře definovatelnou skupinu tvoří kategorie dědiců. Do této složky chrudimské šlechty jsou řazeni ti, kteří ve městě či na předměstí zdědili (či na ni byli spolčení partnerem) nemovitost, kterou následně prodali. Jedná se tedy o osoby nemající potřebu zděděný majetek dále rozšiřovat či udržet a využít jako místo k dlouhodobějším pobytům. Mezi šlechtickými obyvateli Chrudimi se objevili tací, kteří zděděný majetek neprodali či jej naopak o další pozemky či obytnou nemovitost rozšířili. Takové osoby jsou, často s přihlédnutím k dalším okolnostem, řazeny mezi dlouhodobé držitele, zatímco ostatní spadají do kategorie „klasických“ dědiců. Jak ukáže tato část podkapitoly o skupinách a jejich držebných strategiích, tato množina tvořila druhé největší množství chrudimské šlechty. Z tohoto důvodu, stejně jako v případě dlouhodobých držitelů, nebylo možné věnovat se každé osobě podrobněji, byť jen pouhou zmínkou.

Představme si tedy alespoň několik zástupců (příkladů) této kategorie. Jako prvního jmenujme Absolona Sobka z Kornic. Ten byl společně se svými bratry držitelem několika vsí na Chrudimsku. Některé z nich bratři zdědili, jiné společně zakoupili, až se o ně roku 1544 rozdělili. Krátce před tím došlo v rodině k jinému majetkovému vyrovnání, v jehož rámci zdědil Absolon Sobek dům v Chrudimi, který následně roku 1543 prodal.¹⁵⁴ Podobným

¹⁵² Viz regesta o osobě Jan Pikhart ze Zeleného Údolí.

¹⁵³ Viz regesta k osobě Petr Ples Heřmanský ze Sloupna.

¹⁵⁴ Viz regesta k osobě Absolon Sobek z Kornic.

příkladem dědice je také Markvart Slepoticcký ze Sulic, který zdědil v blíže neznámé době se svým bratrem Jiříkem Slepoticckým dům po tetě Regině ze Sulic, který roku 1558 prodali.¹⁵⁵ Městské knihy neobsahují samostatný zápis informující o tom, kdy bratři tento majetek zdědili. O tom, že se tak stalo a po kom, se dozvídáme až díky tomuto prodejnímu zápisu, který tyto informace uvádí.

Chronologicky následujícím případem jsou sestry Alena a Asyna z Petrštorfu, které po smrti své matky Kateřiny z Nemošic zdědily její dům, který následně roku 1566 prodaly.¹⁵⁶ Stejně typickým zástupcem skupiny dědiců je také Zikmund Anděl z Ronovce. Ten se stal jako malé dítě po smrti svého otce roku 1587 společně s matkou majitelem domu. K tomu po matčině smrti roku 1610 přibyl ještě jí zakoupený dvůr a řada pozemků. Od tohoto roku začal Zikmund Anděl odprodávat jednotlivé pozemky, aby měl „z čeho žít“, neboť žádný další majetek nadržel. Roku 1611 prodal také dvůr a nadále žil v domě zděděném po otci, který držel ještě roku 1621. Někdy po tomto roce však prodal i ten.¹⁵⁷ Posledním typickým příkladem je majetková strategie Veroniky Plesové z Maxu. Na tu převedl roku 1616 její manžel Petr Ples Heřmanský ze Sloupna svůj dvůr. Naposledy se Petr Ples v městských knihách připomíná roku 1619 a již roku 1620 tento dvůr jeho manželka prodává.¹⁵⁸

Celkem bylo do této kategorie zařazeno padesát pět osob, přičemž je nutno brát ohled na to, že v případě, že se jednalo o matku a sirotky, je tato „rodina“ počítána jako „jedna osoba“. Důvod tohoto přístupu je prostý. Vyskytlo se několik případů, kdy dům zdědila vdova se sirotky, jejichž jména nejsou uvedena, tedy je neznámý i jejich počet. Druhým problémem je, že by tato kategorie poměrně „naskočila“, pokud bychom každého sirotka jako držitele, když jím de facto zcela nebyl. Jistě, u držitelů se v případě držby domu více osobami (například dvěma sourozenci) počítali oba dva zvlášť. Zde je ovšem důvodem to, že každý z nich byl skutečným držitelem poloviny domu. V případě nezletilých sirotků je ale v podstatě držitelkou domu vdova (respektive poručník), která jej spravuje i pro své potomky. Oni jsou tak spíše držiteli podílu, než fyzické části domu. Zároveň v případě jiných osob víme o jejich dlouhodobé držbě, nicméně vždy nevíme, jak onu nemovitost získala. I v řadě takovýchto případů se může jednat o pozůstalého potomka někdejšího držitele domu, který jej odkázala jemu a matce a nezletilým sourozencům, které on vyplatil a ujal se domu sám. Jelikož se tak stalo v průběhu vyřizování poslední vůle, nemusejí městské knihy tuto informaci poskytovat

¹⁵⁵ Viz regesta k osobě Markvart Slepoticcký ze Sulic.

¹⁵⁶ Viz regesta k osobě Alena a Asyna z Petrštorfu.

¹⁵⁷ Viz regesta k osobě Zikmund Anděl z Ronovce.

¹⁵⁸ Viz regesta k osobě Petr Ples Hemřanský ze Sloupna.

(respektive často ani kšafy řady držitelů neobsahují). K sirotkům se váže ještě jeden nedostatek. To, že jsou řazeni mezi dědice, není zcela jejich vina, neboť k prodeji se z nějakého důvodu rozhodli poručníci, nikoliv tito nezletilí pozůstalí.

Tedy se tedy věnujme troše statistiky. Již bylo řečeno, že do této kategorie bylo započítáno celkem padesát pět osob. Z tohoto celkového součtu osob bylo dvacet osm mužů, dvacet žen a osm sirotků (ve čtyřech případech jsou uvedeni pouze sirotci a v dalších čtyřech uvedeni sirotci se jmenovanou matkou).¹⁵⁹ Co do počtu nemovitostí drželi příslušníci této kategorie třicet čtyři domů, devatenáct dvorů, dva mlýny a „dva pozemky“. U pozemků je stejný problém jako v případě dlouhodobých držitelů, protože nejsou mezi celkovou statistiku počítány.¹⁶⁰ Výjimku tvoří dva případy, kdy dvě dědičky držely a prodaly pouze pozemek (Kateřina Nečanská z Hustřířan prodala roku 1572 vinici a Kateřina Krupá ze Škudl se roku 1602 vzdala své poloviny role zděděné po otci ve prospěch matky).¹⁶¹

V rámci těchto čísel je třeba počítat s tím, že některé tyto nemovitosti se objevily u osob patřících do kategorie dědiců dvakrát. Je tomu v případě, že se jedná o současnou držbu více držitelů (Mikuláš Běškovec z Běškovic a jeho manželka Eva Běškovcová, sestry Alena a Asyna z Petrštorfu, Jan Kydlím z Plotiště a matka Anežka Kydlínová, Jan Zápský ze Zap a matka Alžběta Zápská z Rybenska, bratři Jiřík a Mikuláš Rohovládové z Bělé, bratři Mikuláš, Martin a Jan Stěblové z Lomnice)¹⁶² či nemovitost, která přešla od jednoho dědice na druhého (Alžběta Černínová ze Sadlna, která dědila po matce Kateřině Černínové z Probluze a Hroch Týnecký z Mezilesic, který získal mlýn od sirotků svého otce a jeho družky Doroty Sušky).¹⁶³ Chtěli-li bychom pracovat pouze s tím, kolik nemovitostí tato kategorie držela, jednalo se o dvacet osm domů, sedmnáct dvorů, jeden mlýn a „dva pozemky“.¹⁶⁴ Zatímco zde bylo poměrně jednoduché tuto statistiku vytvořit (zpravidla tu byl držitel a poté dědici, kteří majetek prodali), v případě předchozího stati o dlouhodobých držitelích pro časté předávání majetku v rodině by byla takováto statistika mnohem méně přehledná a také spolehlivá (ne vždy bylo patrné, jak se k domu někteří dlouhodobí držitelé dostali).

¹⁵⁹ Viz graf č. 6.

¹⁶⁰ Viz graf č. 7.

¹⁶¹ Viz regesta k osobám Marta Nečanská z Hustřířan a Kateřina Krupá ze Škudl.

¹⁶² Viz regesta k osobám Mikuláš Běškovec z Běškovic, Eva Běškovcová, Alena z Petrštorfu, Asyna z Petrštorfu, Jan Kydlím z Plotiště, Anežka Kydlínová, Jan Zápský ze Zap, Alžběta Zápská z Rybenska, Jiřík Rohovlád z Bělé, Mikuláš Rohovlád z Bělé, Mikuláš Stěblo z Lomnice, Martin Stěblo z Lomnice, Jan Stěblo z Lomnice.

¹⁶³ Viz regesta k osobám Alžběta Černínová ze Sadlna, Kateřina Černínová z Probluze, Hroch Týnecký z Mezilesic, Dorota Suška a sirotci.

¹⁶⁴ Viz graf č. 8.

Shrneme-li získané poznatky, zjistíme, že ač by se dal očekávat vyšší počet žen (tedy dcer a vdov dědicích majetek), převažují v této kategorii muži (dvacet jedna ku dvaceti osobám). Menší podíl pak tvoří vdovy se sirotky či samotní sirotci (osm případů). Ohledně skladby nemovitostí pak vidíme, že více než o polovinu převažují domy na dvory. Minimální podíl tvoří mlýny, respektive mlýn jediný. To bohužel nevypovídá nic přímo, neboť se jedná pouze o nemovitosti, které byly s jejich držiteli zařazeny do této skupiny. Nepřímo pak pochopitelně potvrzují, že na prvním místě v zájmu šlechty o chrudimské nemovitosti stály domy.

6.1.3 Spekulace

Nejproblematictější skupinou chrudimských šlechtických držitelů jsou osoby řazené do tak zvané kategorie spekulací. Dlouhodobé držitele a dědice lze ve většině případů identifikovat relativně snadno. Jako ještě snazší se jeví zařazení do kategorie spolčení a urbanizovaných šlechticů. V případě zcela nejasných důvodů pak přichází na scénu skupina s neznámými důvody.

Kategorie spekulací byla na základě studia chrudimských trhů vytvořena a klasifikována jako souhrn osob držících v Chrudimi nemovitosti relativně krátkodobě (od řádově dnů až po několik let). Tyto osoby zde tedy nedržely dlouhodobě žádnou nemovitost (viz kapitola o dlouhodobých držitelích). Zároveň tuto nemovitost se ziskem prodaly. Pochopitelně může dojít relativně snadno k záměně majetkových strategií takových osob. Jistě řada z nich kupovala a prodávala nemovitosti s cílem s nimi spekulovat,¹⁶⁵ jistě lze však zároveň říci, že se mezi nimi mohla vyskytovat osoba, která nemovitost zakoupila s cílem ve městě žít. Po čase se situace změnila a tato osoba majetek se ziskem prodala. Zpravidla drobný finanční zisk tak může budít dojem úmyslné spekulace, leč se jednalo o nepřímý produkt strategie dlouhodobé držby. Pochopitelně mohla tato částka tvořit také navýšení ceny o inflaci a nikoliv zisk.

Chronologicky prvním případem je Petr Rusek z Vlčnova. Ten nebyl chrudimským obyvatelem, ale jednalo se o držitele svobodného dvora v sousedním nedalekém Vlčnově. Hned tento první případ není typickým příkladem spekulace. Petr Rusek byl spíše zprostředkovatelem, avšak jeho důvody mají ke spekulacím nejbližší. Roku 1528 koupil Petr dům od Eleny z Ronovce za 200 kgm a krátce poté jej prodal Achillovi Andělovi z Ronovce

¹⁶⁵ To lze doložit poměrně dobře na několika dlouhodobých držitelích, kteří ve městě vlastnili nemovitost a zároveň v krátké době jiné kupovali a prodávali, což jim posloužilo jako zdroj financí. Primárně je však důležité, že nejméně jednu nemovitosti držely tyto osoby dlouhodobě, kvůli čemuž jsou řazeny mezi dlouhodobé držitele.

za 202 kgm. Téměř okamžitý prodej a o 2 kgm navýšená cena budí dojem zprostředkování trhu mezi příbuznými, který nebyl z nějakého důvodu možný přímo, odměněného oněmi 2 kgm.¹⁶⁶

Dalším, kdo byl do této kategorie zařazen, je Jan Holec z Nemošic. Ten je zářným příkladem toho, kdy není zcela jasné, zda osobu zařadit mezi dlouhodobé držitele nebo spekulanty. Jan Holec získal roku 1529 dům od bratrů Zikmunda a Buriana Andělů z Ronovce, přičemž trhový zápis, který to uvádí, nevypisuje žádnou cenu ani okolnosti, proč se tak stalo. Roku 1532 tento dům prodal za 140 kgm. Téhož roku koupil dům za 170 kgm, který roku 1534 prodal za 178 kgm.¹⁶⁷ Za zhruba dva roky o 8 kgm navýšená cena nemusí ukazovat na spekulaci, ale na prosté zhodnocení nemovitosti. Cílem Jana Holce tak mohla být držba domu pro pobyt ve městě.

Dalším možný případem je ve 40. letech osoba Albrechta Zbyňka z Letošic. Ten koupil roku 1543 za 200 kgm dvůr od své tchýně Anny Vávrové, přičemž polovinu částky tvořil majetkový podíl jeho manželky, zaplatil tedy pouze 100 kgm. Hned roku 1544 tento dvůr prodal za 450 kgm. Vzhledem k obrovskému rozdílu hodnoty uváděné roku 1543 a prodejní ceně, zde musely být ještě další neznámé okolnosti.¹⁶⁸

Roku 1545 koupil na chrudimském předměstí dvůr Jiřík Dubanský z Karlova za 160 kgm. Příští rok jej prodal za 210 kgm.¹⁶⁹ Nakládání tohoto šlechtice bychom mohli označit za prototyp spekulace.

Zatímco majetkové nakládání Jiříka Dubanského působí zcela jasně dojmem spekulace, opět méně jasná je situace v případě další osoby. Držitelem Chrudimi nedalekého slatiňanského panství byl v 50. letech Jindřich Franěk z Liběchova. Ten zakoupil roku 1556 za 130 kgm vinici na chrudimských viničních horách. Roku 1558 ji pak prodal za 160 kgm.¹⁷⁰ Vzhledem k držbě nedalekého panství opět nelze mluvit o spekulaci s jistotou.

Posledním případem, opět nejasným je osoba Matyáše Halitského z Rautenfelsu. Ten koupil roku 1617 předměstský dvůr za 4 100 kgm a roku 1620 jej prodal za 4 300 kgm. Téhož roku koupil ve městě dům za 1 500 kgm.¹⁷¹ Dům zakoupený roku 1620 držel nejpozději ještě

¹⁶⁶ Viz regesta k osobě Petr Rusek z Vlčnova.

¹⁶⁷ Viz regesta k osobě Jan Holec z Nemošic.

¹⁶⁸ Viz Albrecht Zbyněk z Letošic.

¹⁶⁹ Viz Jiřík Dubanský z Karlova.

¹⁷⁰ Viz regesta k osobě Jindřich Franěk z Liběchova.

¹⁷¹ Viz regesta k osobě Matyáš Halitský z Rautenfelsu.

roku 1621, který tato práce sleduje.¹⁷² Je otázkou, zda zisk 200 kgm ve světle ceny dvora lze považovat za spekulaci či zhodnocení.

Do kategorie spekulací bylo zařazeno šest osob, přičemž důvody mohly být různé - od role zprostředkovatele (Petr Rusek z Vlčnova), přes zřejmě čisté (Jiřík Dubanský z Karlova) a méně jasné spekulace (Albrecht Zbyněk z Letošic) až po držbu na zcela ne jasném pomezí spekulace a dlouhodobé držby (Jan Holec z Nemošic, Jindřich Franěk z Liběchova a Matyáš Halitský z Rautenfelsu). Rozdílné byly také jejich „zisky“ v procentuálním vyjádření k ceně, za kterou nemovitosti získali - Petr Rusel z Vlčnova (1 %; 1528), Jan Holec z Nemošic (4,7 %; 1532-1534), Matyáš Halitský z Rautenfelsu (4,9 %, 1617-1620), Jindřich Franěk z Liběchova (23 %, 1556-1558), Jiřík Dubanský z Karlova (31,3 %, 1545-1546) a Albrecht Zbyněk z Letošic (125%, 1543-1544).¹⁷³

I přes možné postupování spekulativních záměrů a důvodů dlouhodobé držby se nejedná o tak velké množství, které by mohlo zkreslit vyhodnocení skupiny dlouhodobých držitelů.

6.1.4 Věřitelé

Menší, zato snáze identifikovatelnou skupinou chrudimských šlechtických držitelů byli věřitelé. Jak už napovídá samo označení skupiny, jednalo se o osoby, které v Chrudimi získaly nemovitost skrze svou pohledávku u jejího majitele a následně ji prodaly. V rámci veškerých dokladů o držení a prodeji nemovitostí ve městě nelze s jistotou říci, že došlo k podchycení všech těchto aktivit. Pokud byla ovšem do městských knih tato majetková opatření zaznamenána, což si samozřejmě ustálené právo žádalo, jsou v této práci zařazeny majetky, získané tímto způsobem. Zatímco někdy byly tyto pohledávky a zástavy zaznamenány do zápisných knih, v jiných případech se o tom, že držitel tuto nemovitosti získal jako pokrytí své nesplacené pohledávky, dozvídáme až ve chvíli, kdy ji ten prodával další osobě.

Prvním příkladem je dluh Mikuláše z Medonos, který si vypůjčil od pánů Jana Bošínského z Božejova a Mikuláše Rohovláda z Bělé. Jelikož nebyl schopen jejich pohledávku splácet, podstoupil oběma roku 1509 svůj dům, který oni téhož roku prodali.¹⁷⁴

¹⁷² Rybička bohužel k jeho osobě uvádí pouze držbu dvora, o domu nepíše nic. Jak dlouho tedy tento dům držel, mi není známo. Viz RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 30.

¹⁷³ Více jak 100 % navýšení ceny dvora svědčí o dalších neznámých okolnostech této nemovité držby. Zápis z roku 1543 jasně uvádí hodnotu 200 kgm, ovšem roku 1544 je dvůr prodán za 450 kgm.

¹⁷⁴ Viz regesta k osobě Mikuláš z Medonos.

Skrze nesplacený dluh u chrudimského měšťana přišel k domu také Vilém Rychnovský z Jablonice, který jej roku 1544 prodal. Bohužel neznáme rok, od kterého tuto nemovitost držel.¹⁷⁵

Do podobných obtíží se dostal roku 1581 chrudimský obyvatel Václav Volavka, který nebyl schopen splácet svůj dluh u několika věřitelů, kvůli čemuž se oni stali majiteli jeho domu. Jedním z nich byl také Ctibor Kapoun ze Svojkova. Téhož roku věřitelé dům prodali, čímž získali finance na pokrytí svých pohledávek.¹⁷⁶

Osoby Jana Bošínského, Mikuláše Rohovláda, Viléma Rychnovského z Jablonice a Ctibora Kapouna jsou jasnými případy osob spadajících do kategorie věřitelů. Trochu jiným případem je osoba Hrocha Týneckého z Mezilesic, které je však řazen mezi dlouhodobé držitele.

Hroch Týnecký z Mezilesic poskytl roku 1546 půjčku ve výši 400 kgm v hotovosti Michalovi Mladotovi ze Solopisk, za což mu ten ručil svým chrudimským mlýnem. Ani on řádně nesplácel, a tak se stal mlýn roku 1549 majetkem uvedeného Hrocha Týneckého. Aby byl řazen do kategorie věřitelů, musel by následně tento majetek prodat. Hroch Týnecký se nezachoval jako jiní, kteří získali nemovitost jako splacení své pohledávky a mlýn neprodal. Naopak si jej ponechal a roku 1550 odkázal svým potomkům. Z tohoto důvodu nemůže být řazen mezi věřitele, ale i přes trochu odlišný způsob nabytí majetku patří mezi dlouhodobé držitele.

Dalšími specifickými držiteli chrudimského nemovitého majetku je trojice úředníků pražského apelačního soudu Matyáš Čas ze Šternštejna, Jan Kapoun z Karlova a Albrecht Liemer z Hrinšfeldu. Když roku 1589 získal císař Rudolf II. jako odúmrť majetek chrudimského měšťana Víta Hořínka, přenechal tuto svou „pohledávku“ těmto úředníkům jako odměnu za věrné služby. Je otázkou, zda se jednalo opravdu o odměnu za věrné služby, nebo vyrovnání nějaké blíže neznámé pohledávky. Každopádně trojice mužů po smírném vyřešení sporu, který se kolem pozůstalého majetku vedl, získala do své držby dědinu u města. Hned následujícího roku přenechali dva z mužů veškerá majetková práva k pozemku Janovi Kapounovi z Karlova.¹⁷⁷ Jedná se o ojedinělý způsob získání majetku v Chrudimi, relativně nejbliže má však ke skupině věřitelů, protože je mezi ně řazen. Vzhledem k malému významu této skupiny zároveň nedojde ke zkreslení výsledků poměrů.

¹⁷⁵ Viz regesta k osobě Vilém Rychnovský z Jablonice.

¹⁷⁶ Viz regesta k osobě Ctibor Kapoun ze Svojkova.

¹⁷⁷ Viz regesta k osobě Jan Kapoun z Karlova.

Podchycená skupina věřitelů byla v poměru k ostatním, především k dlouhodobým držitelům a dědicům, téměř zanedbatelnou složkou chrudimské šlechty. Zástupci této kategorie drželi majetek jen velmi krátkou dobu, v podstatě jej prodali ihned poté, co jej získali do svého držení. Z hlediska majetkových strategií tak zde nelze konstatovat více, než že jejich cílem bylo, co nejrychleji získat zpět finance vynaložené do půjčky osobě, která jí přestala splácet. K tomu samozřejmě lze ještě doplnit, že věřiteli byla šlechta žijící v okolí města (vyjma pražských úředníků, na jejich specifičnost ale bylo upozorněno), ale zároveň nežijící přímo v Chrudimi. Celkem se jednalo o sedm osob.

6.1.5 Urbanizovaná šlechta

Menší složkou šlechty držící majetky v Chrudimi, avšak významnou, byla „urbanizovaná“. Je obtížné určit, koho již za „urbanizovaného šlechtice“ označit a koho ne. Není to přeci jen záležitost, kterou lze vyčíst z městských knih. Dlouhodobá držba domu a zároveň případné žádné vlastnictví jiného pozemkového majetku bohužel k tomu, abychom mohli jeho držitele označit jako urbanizovaného šlechtice, nepostačují. Neznáme mentalitu této osoby, na základě které bychom věděli, jak moc se cítila vyčleněna z městského prostředí a na kolik stále dávala na jeho svou příslušnost ke šlechtickému stavu.

Tato práce staví svůj základ na nemovité držbě, protože pro klasifikaci osob do kategorie urbanizované šlechty poslouží právě ta. Za urbanizované rody jsou považovány ty, které vlastní v Chrudimi nemovitost či zakupují nemovitosti po nejméně tři generace. V některých případech se jedná o rody, jejichž členové již nevládní žádné pozemkové majetky a drží pouze nemovitost ve městě (či na předměstí), případně ještě vesnický dvůr. Níže vypsane rodiny jsou do této kategorie řazeny. U každé z nich je podána stručná historie její nemovité držby, nejedná se tedy o vyčerpávající popis, který podávají registry. Cílem je poukázat na to, že městský život či spíše městská držba byly v těchto rodinách dlouhodobějšími záležitostmi.

Příkladem urbanizované rodiny, jejíž chrudimská éra se v námi sledovaném období již blížila svému konci, jsou Habrovcové z Habrova (nejstarší příslušník se připomíná k roku 1415). Původním sídlem tohoto rodu byla tvrz Habrov ležící nedaleko Tuněchod, která zanikla ve druhé polovině 15. století. V téže době se rod vladků z Habrova rozdělil na Habrovce z Habrova a Hyndráky z Habrova. Obě tyto větve držely majetky přímo ve městě a také okolní dvory. Za pozornost stojí, že Matěj Hyndrák z Habrova byl v letech 1463 až 1473 městským konšelem a v letech 1481 až 1483 zastával funkci primase. Vlastnil ve městě několik majetků a s manželkou Reginou měl dceru Kateřinu, která si vzala za manžela

Mikuláše z Oudolíně a syna Václava Hyndráka. Matějovy majetky přešly po jeho smrti do rukou manželky a dcery.¹⁷⁸ Teprve konec tohoto rodu v Chrudimi se týká záběru naší práce. Roku 1507 prodala Regina dům a roku 1515 společně s dcerou Kateřinou a svými vnoučaty zahradu po svém manželovi.¹⁷⁹

Druhou větví byli Habrovcové z Habrova držící majetky ve městě již od začátku 16. století. I v případě této větve postihujeme pouze její vymizení z Chrudimi. Posledním příslušníkem rodu držícím v Chrudimi nemovitost byl Bartoň Habrovec z Habrova, který koupil roku 1510 dům, který ovšem již roku 1513 prodal. Zároveň učinil roku 1508 narovnání se svou švagrovou, vdovou po bratrovi, kdy jí přenechal jeho dům, na kterém měl podíl. Zanedlouho poté jej Dorota prodala.¹⁸⁰

Další „urbanizovanou šlechtickou rodinou“ v Chrudimi jsou Pouchobradští z Pouchobrad. Sídlem rodiny byl poplužní dvůr ve vsi Pouchobrady, přičemž nejstarší osobu užívající přídomku dle této vsi máme doloženého k roku 1415. Vedle dvoru držela rodina také další majetky v okolí Chrudimi. Již roku 1439 se mezi chrudimskými konšeli připomíná Kříž z Pouchobrad, který držel vedle Pouchobrad také nemovitosti v Chrudimi. Po smrti svého otce se o Křížův majetek rozdělili jeho vnuci, bratři Ondřej a Matyáš. Zatímco první se ujal chrudimského domu, druhý se stal pánem na Pouchobradech. Ondřej Pouchobradský zastával v letech 1475 až 1487 úřad obecního radního. Chrudimské majetky drželi také jeho potomci.¹⁸¹ Sledovaným obdobím prostupuje držba Řehoře z Pouchobrad, držitele nejméně tří dvorů, jednoho domu a několik pozemků ve městě a na předměstích. Vedle toho byl Řehoř ještě majitelem části vsi Trojovice, kterou však prodal již roku 1538. Ve 20. letech 16. století prodal některé pozemky a dva dvory a nadále si ponechal pouze dům a dvůr. Dvůr „prodal“ roku 1544 svému synovi Jiříkovi Drisickému z Pouchobrad a dům po jeho smrti zdědil tento Jiřík a jeho bratr Václav s matkou.

Po otcově smrti se bratři o dědictví rozdělili tak, že držitelem domu se stal Václav a Jiřík se nechal vyplatit. Kromě domu držel Václav ve městě také krátce spáleniště. Jiřík ve městě zakoupil několik nemovitostí, které následně se ziskem prodal. Vedle toho také prodal

¹⁷⁸ RYBIČKA, A. Procházky v okolí Chrudimském: 2. Habrov, s. 270-271.

¹⁷⁹ Viz regesta pro Reginu Hyndrákovou z Habrova.

¹⁸⁰ Viz regesta k osobám Bartoň Habrovec z Habrova a Dorota Habrovcová.

Ještě v tituláři z roku 1556 se připomíná Jan Habrovec, který je posledním známým příslušníkem rodu. Jelikož v jeho generaci již rodina v Chrudimi nežila, musel pobývat někde jinde. Viz RYBIČKA, A. Procházky v okolí Chrudimském: 2. Habrov, s. 271. K roku 1528 se na svobodném dvoru v Libanicích připomínal Matouš Habrovec z Habrova. Viz HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 79.

¹⁸¹ RYBIČKA, A. Další procházky v okolí Chrudimském: 5. Pouchobrady, s. 154. HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 414-415.

dva domy, u nichž nevíme, jak v jejich držení přišel.¹⁸² Pravděpodobně se jednalo o věno manželky. Po jeho smrti zdědila majetek včetně toho ležícího mimo Chrudim dcera Ludmila.¹⁸³ Roku 1573 zaznamenávají městské knihy majetkové narovnání Martina Pouchobradského, syna Šimona Pouchobradského a bratra Matouše Pouchobradského, s Markétou, manželkou Vojtěcha Korečka z Topolu, jejímž prvním manželem byl právě Matouš.¹⁸⁴

Poté se rodina na nějaký čas z městských knih odmlčela, až ve městě zakoupil roku 1583 dům Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad od příbuzných své manželky,¹⁸⁵ chrudimské měšťanky.¹⁸⁶ Následně ještě přikoupil zahradu. Před rokem 1600 Jiřík zemřel a jeho žena, která se podruhé provdala za Daniela Poličského, jeho majetek zdědila společně s dcerou Esterou.¹⁸⁷ Roku 1600 prodal Estěřin poručník dům jejímu otčímovi, který jí vyplácel podíl až do roku 1617, kdy již byla provdána za chrudimského měšťana Václava Miliuse.¹⁸⁸

Jak vidno na příkladu Pouchobradských, některé rodiny se navázaly na městské prostředí velice těsně. Držely zde po generace nemovitosti a příbuzensky se provazovaly s měšťany. Ztrácí se tak jasný přehled o tom, kdy se jedná o majetek šlechtický a kdy měšťanský, neboť členové rodu získávají věnem majetky držené původně měšťany. Zároveň postupně ztrácely majetek ležící mimo město. V tomto konkrétním případě držel ještě v roce 1556 člen rodu, Burian Pouchobradský, ves Pouchobrady a Pohled, které připadly po jeho smrti téhož roku panovníkovi, neboť „zemřel bezdětek i bez přátel“.¹⁸⁹ Byť jeho příbuzní stále žili v Chrudimi, majetek nezdědili. Vezmeme-li v potaz, že rodina držela ve městě nemovitost nejpozději od roku 1439 a v různých formách zde její členové žili ještě na začátku 17. století, můžeme mluvit o opravdu dlouhé tradici integrace.

Tradicí prostupující celým 16. stoletím a také předbělohorským obdobím se vyznačuje také rodina Tuněchodských z Poběžovic. Původním sídlem rodiny se stala tvrz Tuněchody s částí vsí, kterou vyženil Diviš z Poběžovic s Machnou, dědičkou Tuněchod. Potomkem Diviše byl Mikeš Tuněchodský z Poběžovic, který si vzal za manželku Dorotu, dceru Jana Stěbla z Lomnice.¹⁹⁰ Právě Dorota držela na počátku 16. století v Chrudimi dům po svém otci.

¹⁸² RICHTER, D. Kšaft Řehoře Pouchobradského, s. 21-23. Dále regesta k Pouchobradským z Pouchobrad.

¹⁸³ 366, f. 139r.

¹⁸⁴ Viz regesta pro Martina Pouchobradského z Pouchobrad.

¹⁸⁵ Viz regesta pro Jiříka Pouchobradského z Pouchobrad.

¹⁸⁶ Svatební smlouva v 366, f. 234r-v.

¹⁸⁷ 374, f. 55r., 374, f. 377r. Ester je zde označena jako dcera „po n[ebožtíkovi] Jiříkovi Řehákovi z Pouchobrad“. Je tu tak patrná přetrvávající rodová paměť na Řeháka z Pouchobrad jakožto na významného člena rodu.

¹⁸⁸ 374, f. 377r.

¹⁸⁹ HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 415.

¹⁹⁰ HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 457.

Vedle toho přikoupila ještě jeden, který téhož roku s drobným ziskem prodala.¹⁹¹ Další dům zdědily po Janovi Stébloví také jeho vnučky a Dorotiny dcery, které jej však následně prodaly. V případě předčasné smrti sester měl dům případnou jejich bratru Vaňkovi.¹⁹² Vaněk neboli Václav sice tento dům nezdědil, avšak roku 1558 zakoupil dům od Zikmunda Sudy z Řeneč.¹⁹³ Již roku 1560 ovšem jeho manželka, která byla tou dobou vdovou, tento dům prodala.¹⁹⁴ Na dlouhou dobu poté tato rodina z městských knih mizí, až se objevuje osoba Jiříka Tuněchodského. Ten zakoupil ve městě roku 1617 dům.¹⁹⁵

Je sice pravdou, že zde rodina spíše rozprodávala zděděné majetky, avšak drželo je zde několik generací. Od roku 1560 pak nemáme žádné zprávy až do roku 1617. Avšak nevíme, co se stalo s domem, který Dorota Tuněchodská zdědila po svém otci a neprodala. Mohl zůstat dál v držení rodiny a Jiřík byl pouze mladším synem, který si zakoupil nový dům. Jelikož mohlo docházet ke klasickému dědění a bez zachovaného kšaftu nemáme doklad o takovém majetkovém přesunu. Trhové knihy takovéto převody registrovaly pouze občas, častěji se o takovém majetku dozvídáme až v době, kdy jej prodává osoba, jenž jej zdědila, aniž by k tomu existoval doklad a musíme se spokojit pouze s touto formulací uvedenou v nynějším prodejním zápisu. Stejně tak mohla být následnou držitelkou Dorotina domu některá z dcer, která jej následně přinesla věnem svému manželovi, čímž se tento majetek opět ztrácí z našeho dohledu.

Obdobným případem jako Tuněchodští z Poběžovic je také rodina Čankovců. Na počátku 16. století držel v Chrudimi nemovitosti první člen tohoto rodu, Jan Čankovec. Nepodařilo se mi nikde dohledat, že by se jednalo o šlechtice, avšak Antonín Rybička jej uvádí jako panoše, byť necituje zdroj.¹⁹⁶ Jan Čankovec držel při městě na počátku 16. století několik rolí, které prodal. Ve 20. letech prodal také dva domy a jeden další se souhlasem manželky Markéty vyměnil. Roku 1536 prodal dům po svém bratrovi Váchovi.¹⁹⁷ Roku 1543 nechal Jan Čankovec zaknihovat svou poslední vůli, kterou odkázal svůj dům v rovný díl manželce Martě a dceři Kateřině. Jejich povinností ovšem bylo kromě příspěvku na záduší a

¹⁹¹ Viz regesta k osobě Dorota Tuněchodská z Poběžovic.

¹⁹² Viz regesta k osobám Anna a Markéta Tuněchodské z Poběžovic.

¹⁹³ Viz regesta k osobě Václava Tuněchodského z Poběžovic.

¹⁹⁴ Viz regesta pro osobu Anežka Tuněchodská.

¹⁹⁵ Viz regesta k osobě Jiříka Tuněchodského z Poběžovic.

Za hraniční rok 1621 většinou trhy sledovány nebyly, v tomto případě však podotýkám, že roku 1623 koupil v Chrudimi vinici jistý Jan Tuněchodský, zřejmě příbuzný Jiříka. Bohužel ani on neužíval přídomku, který by mohl dokazovat, že se s jistotou jednalo o potomka Tuněchodských z Poběžovic. Viz 371, f. 323v.

¹⁹⁶ RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 29.

Rybička sice občas uvádí chybné údaje, avšak jedná se o špatně uvedené roky, záměnu osob či typ nemovitostí. Došlo-li u něho k záměně osoby, jednalo se o skutečné osoby, šlechtice. Prozatím jsem se nesetkal s tím, že by uváděl neexistující osobu, resp. vytvořil z měšťana panoše (šlechtice).

¹⁹⁷ Viz regesta k osobám Jan Čankovec a Vácha Čankovec.

místnímu literátskému kůru vyplatit synům Václavovi 50 kgm, Michalovi 30 kgm a dcerám Dorotě a Regině po 10 kgm.¹⁹⁸ Touto poslední vůlí doplnil poměry z majetkového narovnání se svou druhou manželkou Martou a dětmi z prvního manželství.¹⁹⁹ Mezi ty patřil Václav Čankovec, který si zakoupil roku 1538 dům od městské rady.²⁰⁰ Roku 1533 prodala vdova po Janovi Čankovcovi, Markéta, dům, který musel být pouze v její držbě, neboť se nejednalo o dědictví po Janovi.²⁰¹

Dům, který po něm zdědila, prodala roku 1557 svému zeti, který již vlastnil se svou ženou jeho polovinu. Vedle vyplacení svého podílu si Markéta vymohla právo dožití a užívání poloviny zahrady včetně jejích plodů.²⁰² Roku 1561 sepsala svou poslední vůli, kterou odkázala své finance a klenoty k dobročinným účelům a ve prospěch městských organizací.²⁰³ Janův syn Václav (Vácha) Čankovec sice nezdědil dům po otci, zato mu svůj statek odkázal farář v „Dřiči“²⁰⁴ roku 1539.²⁰⁵

Dalším členem rodu kupujícím ve městě dům (a zároveň prodávajícím dvůr) byl Petr Čankovec.²⁰⁶ Ve druhé polovině 40. let v Chrudimi koupil a následně prodal Michal Čankovec.²⁰⁷ Od 40. a 50. let, kdy se v městských knihách objevují mužští a ženští členové rodu naposledy, uběhlo téměř půlstoletí, když dochází k dalšímu nákupu této rodiny. Jedná se o osobu Jiříka Čankovského. Ten koupil roku 1597 první a roku 1613 druhý dům.²⁰⁸ Stejně jako v případě Tuněchodských, kde se u člena objevujícího po delším časovém období nevíme s úplnou jistotou, zda se jedná o člena téhož rodu (v této době už zřejmě tato větev neužívala predikát z Poběžovic, ale pouze příjmení Tuněchodský), tak v případě Čankovců jsme na tom obdobně. V případě Čankovců (Čankovských) i Tuněchodských se dnes jedná o již neexistující příjmení²⁰⁹ a zřejmě bylo vzácné i v této době, avšak nelze vyloučit, že by se mohlo jednat o osobu, která získala toto příjmení nepřímou.

Jiným urbanizovaným rodem jsou Ludvíkové z Chlounku. První z rodu se na začátku 16. století v Chrudimi připomíná Mikuláš Ludvík, který po sobě zanechal manželku Kateřinu a syna Václava. Ten měl následně se svou manželkou dva syny, kteří v 70. letech 16. století

¹⁹⁸ 367, f. 111v.

¹⁹⁹ 366, f. 29r-v. S nejméně dvěma předchozími ženami měl Jan Čankovec šest žijících dětí.

²⁰⁰ Viz regesta pro osobu Václav Čankovec.

²⁰¹ Roku 1533 se manželé vzájemně spolčili na svůj majetek – Jan dal Martě svůj dům a ona jemu svou zahradu. Je tedy otázkou, kde se „vzal“ onen další dům. Viz 366, f. 29r-v.

²⁰² Viz regesta k osobě Markéta Čankovcová.

²⁰³ 367, f. 110v-111r.

²⁰⁴ Mohlo by se jednat o ves Dříteč mezi Pardubicemi a Hradcem Králové.

²⁰⁵ 365, f. 74v.

²⁰⁶ Viz regesta k osobě Petr Čankovec.

²⁰⁷ Viz regesta k osobě Michal Čankovec.

²⁰⁸ Viz regesta k osobě Jiřík Čankovský.

²⁰⁹ URL: <www.kdejsme.cz> [cit. 2014-2-23].

prodali poslední majetky rodiny v Chrudimi, čímž odsud rod vymizel. Kolem poloviny 16. století získal rod Jeníkovice nedaleko Heřmanova Městce.²¹⁰

Zvláštním obdobně problematickým případem je také rodina Humpoleckých z Rybenska. Její původ je spatřován v měšťanské rodině z Humpolce, která byla v 15. století obdařena vladectvím. Od konce téhož století držela majetky v Čáslavi, odkud po polovině 16. století vymizela a odstěhovala se na Moravu.²¹¹ Jedná se tak o další specifický příklad, neboť to byla rodina vzešlá z městského prostředí a ve stejném okruhu tak majetky vlastníci. Důležité ovšem je, že byla ve sledované období počítána mezi šlechtické.²¹²

Prvním z této rodiny, kdo se v Chrudimi připomíná, je Jan Humpolecký z Rybenska a v Čáslavi, obyvatel téhož města.²¹³ Roku 1529 prodal Jan Humpolecký dům, na který měl zápis od předchozí majitelky a vlastnil jej společně s bratrem Mikulášem Humpoleckým, taktéž obyvatelem Čáslavi. Roku 1533 naopak dům koupil. Nepřevzal jej však ihned, nýbrž jej se zápisem podstoupil svému synovi Zdeňkovi Humpoleckému.²¹⁴ Ten sám zakoupil ve 40. letech dvůr, který po několika měsíční držbě se ztrátou prodal. V 50. letech získal skrze zápis také dvůr, který po necelém roku prodal. Dům získaný skrze otcův zápis prodal roku 1556. Vedle těchto nemovitostí koupil a prodal také několik pozemků.²¹⁵ U těch však není jisté, zda si některé ponechal, či je prodal společně s dvorem či domem. Roku 1558 kupuje v Chrudimi dům od svého tchána Jiřík Humpolecký, jehož původ je nejistý.²¹⁶ Stejně nejistá je otázka příbuzenského vztahu Zikmunda Humpoleckého zakupujícího dům roku 1579.²¹⁷

²¹⁰ Viz regesta k Ludvíkům z Chloumu. SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 69.

²¹¹ SEDLÁČEK, August. *Děje města Čáslavě*. Praha, 1874, s. 182-183.

²¹² Titulář z roku 1534 uvádí mezi rytíři Jana Humpolského z Rybenska. Viz LICKA, B. z. *Titulář stavu duchovního a světského zemí českých*, f. M1v. Titulář z roku 1556 uvádí jeho syna Zdeňka Humpoleckého z Rybenska. Viz ŠUD, Mikuláš ze Semanína. *Titulář stavu duchovního a světského*. Praha, 1556, f. X6v.

²¹³ Sedláček uvádí, že byli dva Janové - jeden vlastníci majetky v Čáslavi a druhý zakupující pozemské majetky v jejím okolí. O druhém bohužel nic neuvádí. Viz SEDLÁČEK, A. *Děje města Čáslavě*, s. 183. V chrudimských městských knihách dále vystupuje k roku 1556 Jan Humpolecký z Rybenska, úředník lichtumburský. Viz 366, f. 63v. Jiný či tentýž Jan byl na přelomu 40. a 50. let 16. století úředníkem Mikuláše Štítného ze Štítného, který mu roku 1550 prodal ves Mikulovice, které Jan držel ještě roku 1558. Viz RYBIČKA, A. *Procházky v okolí Chrudimském*. 4. Mikulovice, s. 312. Sedláček uvádí, že čáslavský Jan zemřel roku 1556, zatímco Jan držící Mikulovice žil ještě roku 1558, lze tedy předpokládat, že on byl „naším Janem“. Oním „naším Janem“ by tedy měl být ten, který učinil roku 1557 přiznání k berni za Chrudimský kraj ve výši 637 kgč (200 kgč tvořil majetek poddaných). Viz PLACHT, O. (ed.). *Odhad majetku*, s. 54, č. 51.

²¹⁴ Viz regesta k osobě Jan Humpolecký z Rybenska; SEDLÁČEK, A. *Děje města Čáslavě*, s. 182-183.

²¹⁵ Viz regesta k osobě Zdeňek Humpolecký z Rybenska.

²¹⁶ Viz regesta k osobě Jiřík Humpolecký.

²¹⁷ Viz regesta k osobě Zikmunda Humpoleckého.

V přibližně téže době, roku 1578, v městských knihách v rámci sporu vystupuje jistý Fridrich Humpolecký z Rybenska, jehož jméno Fridrich bylo původně napsáno Zikmund a následně přeškrtnuto. Viz 365, f. 219r. Zároveň k roku 1579 knihy zaznamenávají svatební smlouvy Zikmunda Humpoleckého řemesla zámečnického. Viz 366, f. 189v-190r.

Osoby Jiříka i Zikmunda Humpoleckých z Rybenska žijících a držících majetky mimo Čáslav Sedláček jmenuje, bohužel k nim však neuvádí další informace. Viz SEDLÁČEK, A. *Děje města Čáslavě*, s. 183.

Roku 1600 se v Chrudimi objevuje další osoba nesoucí příjmení Humpolecký - Jiřík. Ten zakoupil tohoto roku dům, roku 1605 další²¹⁸ a roku 1612 dokonce dvůr a také roli. Roku 1614 jeden ze svých domů prodal a následujícího roku přikoupil další dvůr. Při tomto obchodu roku 1615 vystupoval jako Jiřík Humpolecký jinak Pražák. Roku 1616 jeden ze dvorů a také roli prodal.²¹⁹ Vedle toho roku prodal vinici.²²⁰ Stejně jako v případě Tuněchodských a Čankovců tedy není na základě těchto pramenů jisté, zda se jedná o člena rodiny Humpoleckých z Rybenska. Stačí ovšem pohlédnout do zápisů za hraniční rok 1621 a situace se rázem vyjasňuje – Jiřík Humpolecký jinak Pražák zde rázem vystupuje jako Jindřich Humpolecký z Rybenska, manžel Kateřiny Plesové Heřmanské ze Sloupna.²²¹ Zatímco v předchozích případech je příslušnost později se objevivších osob ke šlechtickým rodům hypotézou, zde je později nemovitosti kupující osoba spolehlivě k rodině přiřazena. Vedle mužských členů rodu se v Chrudimi vyskytla také žena - Alžběta Humpolecká z Rybenska, která se provdala za Václava Zápského ze Záp a v městských knihách tak vystupovala jako Alžběta Zápská z Rybenska a při městě Chrudimi.²²²

Posledním a zároveň také poněkud problematickým případem je rodina Talacků z Ještetic. Tato vladycká rodina pocházela ze vsi Ještětice ležící nedaleko Solnice v Orlických Horách a zprávy o ní máme od poloviny 15. století. Od přelomu 15. a 16. století vlastnila rodina Rosice na Chrudimsku, kde se připomíná Václav Talacko z Ještetic. Vedle Rosic držel ještě Soslávky, Žestoky, Synčany, Čelákovské Hory. Tyto majetky po něm držel od roku 1553 syn Jindřich, jehož synové měli být Václav, Jan, Jindřich, Hynek a Adam. Ti se před rokem 1589 o Jindřichův majetek rozdělili.²²³

V Chrudimi se ve sledovaném období objevil jako první Václav Talacko z Ještetic, který zde roku 1527 zakoupil zahradu a později ještě další. Ve 30. letech koupil ve městě dům, který následně přešel v držení jeho manželky Ludmily. Naopak však prodal dům, který zakoupil ještě před rokem 1500 či jej zdědil. Václav je posledním členem rodu, kterého připomíná Ottův slovník naučný z osob, které ve městě držely nemovitost.²²⁴ Ve 30. letech se

²¹⁸ V prvním případě měla na domě podíl jeho manželka, ve druhém se jednalo o dům po jejím zemřelém manželovi. Zda šlo v obou případech o tutéž manželku nebo se oženil podruhé, není jisté. Zajímavé ovšem je, že Jiřík koupil dům i s „nádobím zámečnickým“ a že dříve vystupující Zikmund Humpolecký, u něhož není příslušnost k rodu jistá, byl taktéž zámečník.

²¹⁹ Viz regesta k osobě Jiřík Humpolecký z Rybenska.

²²⁰ Viz regesta k osobě Jiřík Humpolecký z Rybenska.

²²¹ 375, f. 345r.

²²² Viz regesta k osobě Alžběta Zápská z Rybenska. Bohužel se mi nepodařilo dohledat její přesnou genealogickou vazbu na zmiňované mužské členy rodu.

²²³ Viz Heslo Talacko z Ještetic. In. *Ottův slovník naučný* 25. Praha, 1906, s. 49

²²⁴ Viz regesta k osobě Václav Talacko z Ještetic a heslo Talacko z Ještetic. In. *Ottův slovník naučný* 25. Praha, 1906, s. 49.

připomíná jako držitel ještě Mikuláš Talacko z Ještětíc.²²⁵ Od 60. let zakupuje a prodává v Chrudimi majetky (šlejfirnu a domy) Šimon Talacko z Ještětíc.²²⁶ Roku 1581 se v městských knihách objevuje jméno obyvatele Chrudimi Jana Talacka dlužícího částku 200 zlatých.²²⁷ V rámci nemovité držby jsem však jeho osobu nezachytil, což by mohlo potvrzovat teorii, že rodina ve městě trvale žila a majetky z generaci na generaci dědila. V roce 1618 zakupuje ve městě dvůr Vilém Talacko z Ještětíc. Ovšem už roku 1619 jej prodává.²²⁸ Ani tuto osobu Ottův slovník nevyjmenovává, naopak jeho jméno se objevuje v seznamu osob, které měly být postihnuty konfiskacemi.²²⁹ Roku 1620 v Chrudimi zakupuje majetek Kateřina Talacková.²³⁰ Skutečnost, že se většina z těchto osob nevyskytuje v rámci zpracované genealogie rodu dokládá, že se jednalo o linii žijící ve městě a zároveň nadržící deskový majetek.

Na přelomu 16. a 17. století držela v Chrudimi nemovitosti také rodina Zápských ze Záp. V této práci není zahrnuta do skupiny urbanizovaných rodin, neboť se dotýká pouze jejich dvou generací, avšak údajně měla v Chrudimi „přežít“ až do 19. století jako měšťanská rodina. Autoři nedávno vydané publikace o erbovních listinách nazvanou Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra popisují úspěšnou rehabilitaci této rodiny, o kterou požádal údajný potomek této rodiny.²³¹ Ač bylo po určitých peripetiích žádosti rodiny vyhověno, je třeba brát toto tvrzení s rezervou.

Reálný problém, který vysvětluje ve sledovaném vzorku, je, jedná-li se původem o šlechtu nebo spíše měšťany, kteří si zakoupili tvrz či dvůr v okolí města. Nabízí se tedy prozatím nezodpověditelná otázka, sledujeme-li ve všech případech integraci šlechty či se v některém případě jedná spíše o reintegraci „měšťana“ či jeho paralelní fungování jako měšťana a zároveň pozemkové vrchnosti. Každopádně je podstatné, že u některých těchto rodin víme o jejich zakoupení se v Chrudimi již kolem poloviny 15. století a v případě Tuněchodských,²³² Pouchobradských²³³ a Habrovců²³⁴ se dokonce jejich předci, či v jednom

²²⁵ Viz regesta k osobě Mikuláš Talacko z Ještětíc.

²²⁶ Viz regesta k osobě Mikuláš Šimon z Ještětíc.

²²⁷ 373, f. 33r.

²²⁸ Viz regesta k osobě Vilém Talacko z Ještětíc.

²²⁹ Viz BÍLEK, Tomáš Václav. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618. I. díl*, Praha 1882, s. 672.

²³⁰ Viz regesta k osobě Kateřina Talacková.

²³¹ ŽUPANČ, Jan - FIALA, Michal - KOBLASA, Pavel (red.). *Šlechtický*, s. 263-264. „Zatímco starší linie byla postížena pobělohorskými konfiskacemi a vymřela, mladší již v průběhu 16. století zchudla. Její příslušníci se usadili v Chrudimi a v průběhu času nejen ztratili postavení urozených osob, ale také začali užívat své jméno v pozměněné podobě „Zábský“.“

²³² HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 457.

²³³ Tamtéž, s. 414.

²³⁴ RYBIČKA, A. *Procházky v okolí Chrudimském: 2. Habrov*, s. 270.

případě dokonce chrudimský držitel,²³⁵ zapsali k zemskému míru uzavřeném na sněmu v Čáslavi roku 1441 mezi kraji Čáslavským, Kouřimským, Chrudimským a Hradeckým.²³⁶ To je jasný důkaz jejich příslušnosti k šlechtickému stavu (podpis učinili páni, rytíři, panoši a města - nikoliv jednotliví měšťané). Stejně tak dosvědčují příslušnost těchto rodů ke šlechtě dobové tituláře stavů. Pozoruhodné je, že na uvedených příkladech vidíme, že tyto rody se postupně vytrácejí - buďto vymírají, nebo splývají s městským prostředím, případně přestávají užívat predikát nebo dokonce rodové jméno. Problém při snaze vytvořit přibližný vzorek těchto osob nastává v tom, že dlouhodobým držetím nemovitostí ve městě se z trhových knih vytrácejí někteří členové těchto rodin a zároveň se neobjevují ani v jiných zachovaných městských knihách (kšaftů, zápis, svatebních smluv a podobně).

Jako poslední zajímavý dodatek uveďme, že v Chrudimi držel majetky také Václav Ples Heřmanský ze Sloupna. Jeho rodina sice nepatřila mezi integrované, avšak jeho život je z hlediska záměru této kapitola pozoruhodný, a to obzvláště v kontextu života jeho příbuzného a jmenovce Václava Plesa Heřmanského ze Sloupna. Ten zastával několik významných úřadů - krajského hejtmána, karlstějnského purkrabí a také J. M. C. kraječe. Zároveň byl držitelem z Chrudimi nedalekého stolanského statku, majetků své první manželky Alžběty z Ronovce a také dalších statků.²³⁷ Vedle toho zde vystupuje jiný Václav Ples Heřmanský ze Sloupna, synovec předchozího.²³⁸ Tento „chrudimský“ Václav nezastával významné úřady a ani nepatřil mezi majetné, zajímavé je ovšem jeho majetková a sňatková strategie. Od roku 1590 nakoupil Václav v Chrudimi několik pozemků, domů i dvorů, z nichž některé prodal, ale velkou část majetků si ponechal až do své smrti.²³⁹ Jeho první manželkou byla Barbora Sixtová z Ottersdorfu²⁴⁰ z rodu Sixtů z Ottersdorfu, nobilitovaného roku 1540.²⁴¹ Jeho první manželkou tedy byla žena z významné pražské erbovní rodiny, která samostatně, avšak až po svatbě, zakoupila roku 1603 v Chrudimi dvůr za 3 100 kgm.²⁴² Vedle

²³⁵ Zde se dokonce jedná přímo o Kříže z Pouchobrad, tedy držitele nemovitosti v Chrudimi a zároveň městského konšela. HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 414.

²³⁶ Sněmovní věci české r. 1440. In. PALACKÝ, František. (ed.). *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské z archivů domácích i cizích. Díl I.* Praha, 1840, s. 254-257.

²³⁷ HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 443-444.

BŮŽEK, V. *Nižší šlechta*, s. 94.

VOREL, P. *Východočeský rod Andělů* z, s. 101.

²³⁸ SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 239.

²³⁹ Viz regesta k osobě Václav Ples Heřmanský ze Sloupna.

²⁴⁰ Viz regesta k osobě Václav Ples Heřmanský ze Sloupna a Barbora z Ottersdorfu.

²⁴¹ Heslo Z Ottersdorfu. In. *Ottův slovník naučný 18.* Praha, 1902, s. 981.

²⁴² Viz regesta k osobě Barbora z Ottersdorfu.

toho držela ještě svobodné dvory ve vsích Vlčnově a Mezilesicích.²⁴³ Vedle věna, které mu přinesla svatbou, získal po její smrti společně s dvěma dcerami Václav ještě tento dvůr.²⁴⁴ Po její smrti se oženil podruhé, tentokrát s nesmírně bohatou vdovou Ludmilou Landekovou, vdovou po Danielovi Mydlářovi a poté Eustachovi Landekovi, která mu věnem přinesla 600 kgm a také několik nemovitostí, na které ho následně spolčila.²⁴⁵ I tuto manželku Václav přežil a jako postarší dvakrát ovdovělý šlechtic a nesmírně bohatý, zřejmě spokojeně žijící v Chrudimi, se rozhodl oženit ještě po třetí. Jeho poslední vyvolenou ženou se stala Ludmila, dcera zemřelého pardubického měšťana Bohuslava Ryšavého, která mu věnem přinesla 250 kgm.²⁴⁶

Shrňme si tedy stručně Václavův život ve sledovaných bodech. Od 90. let 16. století se v Chrudimi objevuje příliš nemajetný Václav Ples Heřmanský ze Sloupna a zakupuje zde nejprve pozemky a poté také obytné nemovitosti. Jeho manželka z bohaté pražské erbovní rodiny zde na začátku 17. století zakupuje dvůr, který po její smrti dědí společně s dcerami. Následně se Václav rozhodně oženit podruhé. Jeho druhou manželkou se stane bohatá chrudimská vdova, jejíž druhý manžel byl erbovník povýšený na šlechtice, se kterou získává značné věno a ještě značnější majetky. Nejpozději v této době začíná v Chrudimi žít trvaleji. Po Ludmilině smrti si bere Václav již jako starý muž dceru pardubického měšťana, jejíž rodina nepatřila dle výše věna v Pardubicích také mezi chudé. Vidíme tedy jistou „sestupnou“ tendenci v majetkové a svatební strategii tohoto muže. První manželkou je žena z rodem erbovní rodiny hlavního města království, druhou původem měšťanka královského města a třetí měšťanka sice komorního, avšak tedy poddanského města. I jako „chudší“ šlechtic se mohl Václav oženit s ženou sice z drobného, ale především rytířského rodu. Raději však zvolil sňatek s příslušnicemi společensko-sociálně nižších skupin, zato ale poměrně majetných. Díky tomu se mu stalo městské prostředí mnohem bližší než jeho předkům nebo některým příbuzným.

Na příkladech pěti, dle zvoleným parametrů, urbanizovaných rodin lze v případě Chrudimi doložit proces probíhající u některých šlechtických rodů, jehož členové se po více než dvě generace sblížovali s městským prostředím. Rod vladyků z Habrova ztratil kolem poloviny 15. století původní tvrz a přesídlil do města. Stejněho osudu se dočkala část rodiny Tuněchodských z Poběžovic po prodeji svých deskových majetků. Rodina Pouchobradských z Pouchobrad se rozdělila na dvě větve, z nichž jedna držela nadále svobodný majetek a druhá

²⁴³ RYBIČKA, A. Procházky v okolí Chrudimském: 3. Mezilesice, s. 272.

²⁴⁴ Viz regesta k osobě Barbora z Ottersdorfu.

²⁴⁵ Viz regesta k osobě Ludmila Plesová a Eustachius Landek.

²⁴⁶ 379, f. 307r.

zůstala svázána s městským prostředím. Tím zanikl původní stav, ve kterém držel po polovině 15. století člen tohoto rodu vesnický dvůr a zároveň žil ve městě, kde zastával konšelskou funkci. Tím se opět dostáváme k problematice geneze tohoto typu šlechty. Zda se jednalo o osobu, která došla šlechtictví jako měšťan, který si zakoupil dvůr nebo o původem pozemkovou nobilitu.²⁴⁷ Příkladem jistého původu šlechty v měšťanské rodině je rod Humpoleckých z Rybenska.²⁴⁸ Nejméně je známo o rodu Ludvíků z Chloumku.

Je značně problematické dohledávat původ takovýchto rodin. Z tohoto důvodu předkládaná práce řadí tyto osoby mezi šlechtu, neboť je pro ni výchozí, že tak byly vnímány ve své době. S těmito limity tedy můžeme mluvit o „urbanizovaných“ šlechtických rodinách v Chrudimi. Jednotliví členové by se sice dali dále řadit do skupin dědiců či mezi kategorii spolčení (především vdovy a dcery) nebo jiných, avšak tím by se stalo dělení značně nepřehledným. Pokud osoby patřily mezi urbanizované rodiny, bylo upřednostňováno toto zařazení. Ještě jedním nedostatkem je také to, že když žila rodina ve městě dlouhodobě a majetek přecházel plynule z generaci na generaci bez sepsaného kšaftu, neposkytují městské knihy (trhové a kšaftů pochopitelně vůbec, ale také svatebních smluv či zápisů) žádné informace o těchto osobách, a ty se tím z této evidence vytrácejí. S vědomím těchto limitů je spatřován přínos podkapitoly o urbanizované šlechtě především v upozornění na existenci několik „urbanizovaných“ rodin. Podchyceno bylo celkem třicet devět osob.

6.1.6 Spolčení

Asi nejlépe identifikovatelnou skupinou tvořící chrudimské držitele jsou osoby na majetek spolčené svým manželským partnerem (a s nimi případně také společné děti). Zatímco dědici nejsou vždy spolehlivě určitelní, neboť městské knihy zdaleka neobsahují kšafy všech osob, spolčení bylo důležitým aktem, který musel být do městských knih zaznamenán. V případě, že zanechal držitel mužského potomka a nezanechal kšaft, byl ten přirozeným dědicem. V ohledu manželek byla ovšem situace složitější, a tak bylo nutné je v případě nutnosti na majetek spolčit.²⁴⁹

Za sledované období nesou městské knihy zápisy o spolčení v pěti provedeních. Chronologicky prvním zachyceným spolčením je případ Hynka Anděla z Ronovce, který roku

²⁴⁷ K tomu viz úvodní kapitola.

²⁴⁸ Předkem rodu byl Humpolecký měšťan Kožka, po kterém se jeho potomci původně nazývali Kožkové Humpolečtí z Rybenska. Viz SEDLÁČEK, A. *Děje města Čáslavě*, s. 182.

²⁴⁹ O tom, že ještě na sklonku 16. století majetek běžně nédědily manželky, ale připadl většinou vzdálenějším mužským členům rodu zemřelého viz např. VOREL, Petr. Zdechovický poklad Hynka Tluksy Vrábského z Vrábí a finanční potenciál české venkovské šlechty koncem 16. století (spor o šlechtickou pozůstalost v případě smrti zůstavitele bez dědiců a bez pořízeného kšaftu z let 1594-1603). In. *Východočeský sborník historický* 22, 2012, s. 137-205.

1585 spolčil svou manželku Evu Andělovou ze Zálužan, jelikož se měl vypravit do boje proti Turkům a nebyl si jist svým návratem.²⁵⁰ Týž Hynek spolčil roku 1594 svou druhou manželku Annu Andělovou z Vacovic i s jejich potomky.²⁵¹ Třetím případem bylo spolčení provedené Albrechtem Kapounem ze Svojkova roku 1592. Ten takto majetkově pojistil svůj majetek manželce Marii Kapounové z Vacovic a synovi Václavovi Kapounovi ze Svojkova. Jeho důvodem byla potřeba vypravit se na cestu, u které si nebyl pro řádící mor jistý, zda se z ní navrátí.²⁵² Předposledním právním aktem sledovaného okruhu bylo spolčení učiněné Václavem Černínem z Černína na jeho majetek Zuzaně z Poličan a Velehradu.²⁵³ Úplně poslední se nachází na sklonku sledovaného období, v roce 1618. Toho léta spolčil Jan Jindřich z Vojíř z Vacovic svou manželku Annu Vojířovou z Lukavice na svůj dvůr.²⁵⁴

V prvním případě se Hynek Anděl z boje vrátil živý a stejně se z cesty navrátil také Albrecht Kapoun ze Svojkova. V situaci druhého spolčení Hynkovi Andělovi nic nehrozilo. Ve všech těchto třech případech se manželé svého majetku ujali zpět. Ani v pořadí čtvrté spolčení nepřineslo tento majetek manželce (a dětem). Václav Černín sice předčasně zemřel, nicméně majetek po něm zdědila jeho matka (co se stalo se ženou a dětmi nevíme). Pouze v ohledu posledního spolčení je možné, že manželka majetek po smrti manžela získala. Pokud se tak stalo, muselo to být po roce 1621, do kterého tato práce nemovitou držbu sleduje.

Kromě těchto pěti tu byly ještě čtyři spolčení. První se týkalo Václava Vrše ze Sadlna. Jeho manželka Alžběta Černínová ho roku 1602 spolčila na svůj zděděný dvůr a Václav tento majetek následujícího roku prodal. Z tohoto důvodu je řazen mezi dědice a ne do kategorie spolčení, kam jsou zahrnovány osoby na majetek spolčené, ale zároveň s ním nenakládající.²⁵⁵ Druhým případem je osoba Jiříka Drisického z Pouchobrad, který roku 1567 spolčil svou manželku Annu a dceru Ludmilu na svůj majetek. Později sepsal ještě poslední vůli, ve které tento majetek odkázal dceři a jejímu manželovi. Důležitější než toto spolčení je však to, že se jednalo o urbanizovanou rodinu, kam jsou také tyto osoby řazeny.²⁵⁶ Třetím případem je spolčení Evy Kydlínové jejím manželem na jeho dům. Tento majetek po jeho smrti Eva zdědila, přinesla věnem do nového sňatku a prodala. Je tedy řazena mezi dědičky, neboť s majetkem nakládala.²⁵⁷ Posledním spolčením bylo spolčení Albrechta Příbka z Otoslavic

²⁵⁰ Viz regesta k osobě Hynek Anděl z Ronovce.

²⁵¹ Viz regesta k osobě Hynek Anděl z Ronovce.

²⁵² Viz regesta k osobě Albrecht Kapoun ze Svojkova.

²⁵³ Viz regesta k osobě Václav Černín z Černína.

²⁵⁴ Viz regesta k osobě Jan Jindřich z Vojíř z Vacovic.

²⁵⁵ Viz regesta k osobě Václav Vrš ze Sadlna.

²⁵⁶ Viz regesta k osobě Jiříka Pouchobradského z Pouchobrad.

²⁵⁷ Viz regesta k osobě Eva Chuchelská.

jeho manželkou Johankou ze Soutic na její dům. Ten po její smrti Albrecht Příbek zdědil a prodal, je tedy přiřazen do kategorie dědiců.²⁵⁸

Byť v některých případech byla spolčena manželka s dětmi, jednalo by se tedy o více osob, je počítáno do kategorie spolčení pět případů (osob). Stejně bylo postupováno také u dědiců, kde v případě, že se dědici stala například manželka a tři děti a následně byl majetek prodán, počítal se tento majetkový akt jako jeden případ (jedna osoba). Pokud by se počítali skutečně všichni dědici, situaci by to zkreslovalo, neboť pokud si majetek rodina ponechala, často se stal majitelem pouze jeden z dědiců, zatímco ostatní byli vyplaceni. Zároveň v mnoha případech se hovoří pouze o manželce a sirotcích, na jejichž místě poručníci majetek prodali. V případech těchto spolčení se nikdy spolčená manželka a děti majetku neujaly, takže jde spíše o počty právních aktů, nikoliv jednotlivců. Těchto aktů (nepřímo osob) bylo tedy pět.

6.1.7 Neznámé důvody

Byť poznání důvodů a strategií všech osob držících nemovitý majetek v Chrudimi je limitované, neboť nemůžeme s jistotou znát jejich záměry, alespoň rámcově je lze rozdělit. Známe-li alespoň částečně jejich rodinné vazby a majetkové poměry, můžeme se je pokusit vzájemně zařadit. Čím více informací máme, tím je pochopitelně toto zařazení snazší či spíše spolehlivější. V některých případech nejsou bohužel důvody zřejmé vůbec. Jedná se především o osoby, které zakoupily v Chrudimi nemovitost a ještě v témže roce ji za stejnou cenu či se ztrátou prodaly. Mohlo se sice jednat o nezdařenou spekulaci, ovšem to bychom spekulovali také my. Stejně tak osoby, které ve městě dům zakoupily a v témže nebo hned následujícího roku prodaly se ziskem (tedy se jednalo o tak krátkou dobu, že bychom nebrali drobné zvýšení ceny jako důsledky inflace) nemusely být spekulanty. Jejich záměry mohly být zcela jiné, to však s odstupem času těžko rozklíčujeme.

Z těchto důvodů jsou osoby, které takový majetek získaly a v krátké době za stejnou částku či se ztrátou prodaly, řazeny do této skupiny. Zároveň jsou zahrnuty osoby, u kterých víme, že jim byl odkázán majetek, který kšaftující osoba neprodala, ale zároveň nevíme, jak s ním naložily. Mohly ho sice zdědit a pak v případě dcer přenést do manželství s jiným šlechticem či měšťanem, bohužel ale nevíme, zda jej vůbec zdědily (v rámci dědického vypořádání a splácení případných zděděných dluhů jej nemusel vůbec převzít). Kategorie neznámé důvody tak zároveň zaštiťují také neznámé okolnosti držby. Tato skupina také

²⁵⁸ Viz regesta k osobě Albrecht Příbek z Otaslavic a na Holešovicích.

zahrnuje osoby, jejichž role v majetkové držbě byla neznámá (zdánlivě hrály roli jakéhosi zprostředkovatele, ovšem bez navýšení ceny takové nemovitosti, které by tvořilo provizi).²⁵⁹

Prvním příkladem je závěť panoše Jaroše z Týniště, který odkázal jednu část svého majetku synům z prvního manželství a druhou část synům z druhého manželství. Zatímco v případě dílu dědictví, který odkázal manželce a společným dětem, víme o jeho převzetí, v případě synů z prvního manželství osud majetku neznáme. Rod v této generaci z Chrudimi zcela vymizel a osudy majetku nejsou známé. Nevíme tedy ani, zda bratři Martin a Viktor z Týniště jim odkázaný dům zdědili.²⁶⁰

Chronologicky následuje nákup domu Janem Pikulišův z Hrádku a Janem Lukavským z Lukavice roku 1514 od Ludmily z Hořic. Roku 1521 však tento dům prodává již pouze Jan Lukavský, není tedy zcela jasné, co se stalo s podílem Jana Pikulišův.²⁶¹

S kšaftem je stejně jako první spojený také třetí případ. Roku 1538 odkázala Kateřina z Potnštejna svůj dům, dvůr a pozemky dcerám Anežce a Salomeně Mladotovým ze Solopisk. Ještě než dcery tento majetek zdědily, prodala Kateřina z tohoto majetku dům a některé pozemky. Dcery tedy pravděpodobně zdědily dvůr, jehož osudy jsou neznámé. Jelikož ho provdáním za šlechtice či měšťana mohly přenést do držby jiného rodu, může být to důvod ztráty návaznosti. Každopádně není jisté ani to, zda jej skutečně zdědily.²⁶²

Poslední osobou z první poloviny století, u které nejsou známé důvody, je Šťastný z Pravčic. Ten zakoupil roku 1545 dvůr za 460 kgm, který následujícího roku se ztrátou prodal za 450 kgm.²⁶³

Jinými neznámými okolnostmi je svázán trh Jana Sendražského ze Sendražic, který koupil dvůr roku 1552 dvůr za 400 kgm a ještě téhož roku jej podstoupil Zdeňkovi Humpoleckému z Rybenska skrze zápis, který mu na něj učinil. Tento zápis jsem nicméně v městských knihách nenalezl.²⁶⁴

Roku 1554 koupila Anežka z Oušavy dům za 300 kgm. Příštího roku ho se ztrátou za 280 kgm prodala.²⁶⁵

²⁵⁹ O takové provizi můžeme mluvit v případě zprostředkování trhu Petrem Ruskou z Vlčnova. K tomu viz regesta k jeho osobě.

²⁶⁰ Viz regesta k osobám panošů z Týniště.

²⁶¹ Viz regesta k osobě Jan Pikulišův z Hrádku a Jan Lukavský z Lukavice. Městské knihy neobsahují údaj o tom, že by Jan Pikulišův prodal svou půli domu Janovi Lukavskému.

²⁶² Viz regesta k osobě Kateřina z Potnštejna a Anežka a Salomeny Mladotové ze Solopisk.

²⁶³ Viz regesta k osobě Šťastný z Pravčic.

²⁶⁴ Viz regesta k osobě Jan Sendražský ze Sendražic.

²⁶⁵ Viz regesta k osobě Anežka z Oušavy.

Zcela nejasnými okolnostmi je zahalena držba Jiříka Radeckého z Radče. Tomu odkázal Jaroslav Běškovec z Běškovic po své smrti mlýn a dvůr. Roku 1555 je od něho však Jiřík koupil za 1 150 kgm a hned následujícího roku mu je prodal za stejnou částku zpět. Jaroslav Běškovec obě nemovitosti následně sám prodal.²⁶⁶

Posledním případem z 50. let 16. století je držba Zikmuna Sudy z Řeneč. Ten roku 1555 směnil svůj dům v Heřmanově Městci s Burianem Andělem z Ronovce za jeho dům v Chrudimi. Roku 1558 pak tento dům prodal.²⁶⁷

Další série osob s nejasnými důvody se objevuje v 80. letech. Roku 1582 prodal Otík Tluka Bradlecký svému bratrovi Hynkovi Tluksovi Bradleckému dvůr za 1 700 kgm. Nejenže se mi nepodařilo dohledat, jakým způsobem Hynek dvůr získal, zároveň se mi nepodařilo dohledat ani trhový zápis, kterým získal další dvůr, který měl při městě zřejmě držet, neboť na něm pojišťoval věno své manželky.²⁶⁸

Zcela nejasné jsou majtkové záměry Zdeňka Chuchelského z Nestajova. Ten se roku 1582 stal sňatkem s Evou Kydlínovou držitelem domu, který ona zdědila po svém manželovi. Roku 1585 tento dům společně prodali za 830 kgm a téhož roku koupili nový za 240 kgm. To by působilo dojmem, že se původního domu vzdali, čímž získali značné finance a následně si zakoupili pro život dům levnější. Nový dům ovšem hned příštího roku se ztrátou prodal za 226 kgm. Poklidný městský život tedy zřejmě jejich záměrem nebyl, či z tohoto záměru v průběhu roku 1586 sešlo.²⁶⁹

Poslední záležitostí před přelomem století byl nákup Barbory Hrochové z Mezilesic, která zakoupila roku 1597 dům za 300 kgm a téhož roku jej za stejnou částku prodala.²⁷⁰

Již do století 17. spadaly majtkové přesuny dvoru v rodu Slavíkovců ze Slavíkova. Roku 1601 koupila Johana Slavíkovcová z Voděrad dvůr, který mezi léty 1607 až 1612 přešel do držení Zdeňka Slavíkovce ze Slavíkova (z roku 1607 pochází poslední splátka učiněná přímo Johanou). Ten jej roku 1612 podstoupil příbuznému Janovi Slavíkovcovi ze Slavíkova, který jej téhož roku prodal. Městské knihy obsahují údaje o nákupu dvoru Johanou a poté zápis, kterým Jan Slavíkovec dvůr prodává. Teprve v tomto zápisu se uvádí, že dvůr Janovi

²⁶⁶ Viz regesta k osobám Jiřík Radecký z Radče a Jaroslav Běškovec z Běškovic.

²⁶⁷ Jednalo se o dům, který Burian Anděl koupil roku 1544 za 190 kgm a Zikmund Suda jej prodal roku 1558 za 160 kgm, tedy se ztrátou. Viz regesta k osobám Zikmund Suda z Řeneč a Burian Anděl z Ronovce.

²⁶⁸ Viz regesta k osobě Otík Tluka Bradlecký z Mečkova.

²⁶⁹ Viz regesta k osobě Zdeněk Chuchelský z Nestajova.

²⁷⁰ Viz regesta k osobě Barbora Hrochová z Mezilesic.

předal Zdeněk Slavíkovec. Ten mohl být správcem majetku v době nezletilosti Jana, bohužel přímý doklad chybí.²⁷¹

Posledním případem jsou manželé Jiří Dobříčovský z Dobříchova a jeho manželka Marie Dobříčovská z Chřenovic. Roku 1614 oba manželé koupili dvůr za 400 kgm, ke kterému téhož roku přikoupila Marie roli za 230 kgm. Už roku 1615 manželé tento dvůr s rolí prodali za 600 kgm, tedy se ztrátou 30 kgm.²⁷²

Uvedený výčet může působit zbytečně a lze namítnout, že by postačovalo pouze vyjmenované nakládání s nemovitostmi shrnout, jak je rozepsáno níže a pouze odkázat na registry. Vzhledem k tomu, že registry jsou seřazeny nikoliv podle skupin, ale podle příjmení osob, bylo by takové zpětné vyhledávání nepřehledné. Podíváme-li se na výčet těchto případů, zjistíme, že nejvíce situací se týká nákupu a následného prodeje v maximálním rozmezí jednoho roku, a to bez zisku či se ztrátou (Jiří Dobříčovský z Dobříchova, Marie Dobříčovská z Chřenovic, Barbora Hrochová z Mezilesic, Zdeněk Chuchelský z Nestajova, Anežka z Oušavy, Jan Sendražský ze Sendražic a Šťasný z Pravčic).

Ve čtyřech případech se jedná o sepsaný kšaft, u něhož není jisté jeho naplnění - tedy zda osoby uvedené majetek skutečně zdědily (sestry Anežka a Salomena Mladotové ze Solopisk a bratři Viktor a Martin z Týniště). Nejedná se tedy v pravém smyslu o neznámé důvody jejich držby, jako spíše o neznámý osud těchto dědiců a jejich dědictví. Po jednom případě pak neznáme způsob, jakým osoba o svůj majetek přišla (Jan Pikulišův z Hrádku), jakým způsobem ho získala a zda zároveň nedržela ještě jednu nemovitost (Otík Tluka Bradlecký z Mečkova) či nám nejsou zřejmé okolnosti proč majetek směňovala (Zikmund Suda z Řeneč).²⁷³ Alespoň rámcovou podobnost pak lze spatřit v posledních dvou případech. V prvním hrála osoba roli zprostředkovatele (možná poručníka majetku) a získala, nějaký čas držela a následně předala tento majetek příbuzné osobě (Zdeněk Slavíkovec ze Slavíkova). Ve druhém případě měla osoba určitý majetek zdědit, následně jej ovšem kupuje a hned příštího roku ho prodává za stejnou částku zpět (Jiřík Radecký z Radče). Celkem se tedy jedná o šestnáct případů.

²⁷¹ Viz regesta k osobám Johana Slavíkovcová z Voděrad, Zdeněk Slavíkovec ze Slavíkova a Jan Slavíkovec ze Slavíkova.

²⁷² Viz regesta k osobám Jiří Dobříčovský z Dobříchova a Marie Dobříčovská z Chřenovic

²⁷³ V případě Zikmunda nevíme, zda impulsem ke směně domu byla potřeba jeho či Buriana (což se jeví jako pravděpodobnější, neboť získal dům v Heřmanově Městci, kde byl vrchností jeho bratr Zikmund Anděl z Ronovce). Ani neznáme hodnotu domu Zikmunda Sudy v Heřmanově Městci. Naopak známe cenu domu, za kterou ho zakoupil Burian Anděl a tato cena (hodnota) musela být známa také Zikmundovi. Přesto jej po třech letech prodává za cenu nižší.

6.2 Zhodnocení nemovité držby nižší šlechty v Chrudimi

v předbělohorském období

Šlechtičtí držitelé chrudimských nemovitostí byli v rámci této práce rozděleni do pěti základních kategorií (dlouhodobí držitelé, dědici, spekulace, urbanizovaná šlechta a věřitelé) a dvou spíše okrajových (spolčení, neznámé důvody). Pro tyto kategorie byly vytvořeny podmínky, na základě kterých do nich byly tyto osoby zařazeny. Čím více informací o daném držiteli víme, tím spolehlivěji jej můžeme zařadit (byť s mírou relativity). Především v případě žen (obzvláště pro první polovinu 16. století) je obtížné o nich dohledat obsáhlejší informace.

Kromě velikosti a nakládání s majetkem můžeme na chrudimské šlechtě skrze nemovitou držbu pozorovat také provazování šlechty a měšťanstva. Tak nacházíme především šlechtičny, které jsou provdávány, či se sami provdávají, za měšťany a usazují se s nimi ve městě. Jako zástupkyně této skupiny jmenujme pro první polovinu 16. století například dceru Jiříka Stěbla z Kočí, která se provdala za měšťana Holubíka,²⁷⁴ či Kateřinu z Řásné, která se provdala za měšťana Bohuslava Sedloňovského.²⁷⁵ Ve druhé polovině téhož století se jednalo například o Alžbětu Sendražskou ze Sendražic, která se provdala za měšťana Samuela Nekolu,²⁷⁶ či matku Bartoloměje Vlčnovského z Vrbice podruhé provdanou za měšťana Kyselého.²⁷⁷ Případně dochází k provazování šlechty a erbovních měšťanů, jak se stalo okolo poloviny století v případě Zikmunda Humpoleckého z Rybenska a Ludmily Páchové z Dřevíče.²⁷⁸ V tomto ohledu je třeba připomenout především kategorii urbanizované šlechty, kde v řadě případů neznáme původ manželek a je jistě správné předpokládat, že nezanedbatelná část z nich byly původem dcery z měšťanských rodů.

Pokud bychom měli celkově zhodnotit nemovitou držbu nižší šlechty v Chrudimi v předbělohorském období, musíme mít na paměti několik věcí. Městské knihy nepostihují veškeré majetkové přesuny (problém nezapsaných kšaftů v městských knihách a podobně), nelze vyloučit možné přehlédnutí nějakého zápisu (ne vždy bylo ze zápisů jasně patrné, jednalo-li se o šlechtice či nikoliv) a po tak dlouhé době je na základě majetko-právních pramenů ne zcela jednoduché pokusit se určit záměry jednotlivých osob. Především z těchto důvodů není možné považovat uvedený výčet za kompletní a uzavřený. V mnohém zajímavé (v rámci této práce bohužel nereálné) by bylo propojení informací o městské držbě s dalšími

²⁷⁴ Viz regesta k osobě Jiřík Stěblo z Kočí.

²⁷⁵ Viz regesta k osobě Kateřina z Řásné.

²⁷⁶ Viz regesta k osobě Alžběta Nekolovská ze Sendražic.

²⁷⁷ Viz regesta k osobě Bartoloměj Vlčnovský z Vrbice.

²⁷⁸ Viz regesta k osobě Zikmund Humpolecký z Rybenska.

informacemi, které městské knihy sdělují o okolní šlechtě. Do knih byly totiž zapsány také některé kšafy okolních šlechticů, řešení nejrůznějších sporů (i o poddané v okolních vsích), dluhy, pohledávky a řada dalších zajímavých údajů. Kompletní zpracování všech těchto informací by vedla k mnohem komplexnějšímu poznání vzájemné interakce měšťanského a šlechtického prostředí v Chrudimi. Nicméně tato práce je založena „pouze“ na nemovité držbě, která postihuje tu část šlechty přicházející do styku s Chrudimí a jejími obyvateli nejvíce. Proto nelze tuto práci považovat za komplexní poznání šlechty v Chrudimi, byť řada věcí byla naznačena a je patrná z majetko-právní evidence nemovitostí (případné rodinné vazby na měšťanské rodiny a podobně).

Co lze naopak považovat za pevné závěry, je skutečnost, že mezi držiteli nemovitostí v Chrudimi jednoznačně dominovali muži (bylo jich zhruba o polovinu více než žen), stejně tak stály na pomyslném vrcholu zájmu těchto držitelů domy (těch za sledovanou dobu držela šlechta zhruba třikrát více než dvorů, téměř zanedbatelnou položku tvořily mlýny).

Tento vývoj se samozřejmě v průběhu času proměňoval, o čemž nás přesvědčují drobné sondy.²⁷⁹ Z těch je patrné, že zatímco v úseku prodejů v letech 1505 až 1520 absolutně dominují domy, v letech 1545 až 1560 se již prodeje dvorů na domy pomalu dotahují, aby je v úseku let 1605 až 1620 něco málo předčily. Obdobný trend pozorujeme také v případě nákupů. V prvním časovém úseku domy opět absolutně dominují, ve druhém je dvory již téměř dotahují a ve třetím dokonce téměř o polovinu převyšují. Jedná se pouze o drobné sondy, avšak na jejich základě (nejen na základě těchto výsledků, ale také poznatků z jednotlivých pracovních sčítání a porovnávání) lze říci, že správní, hospodářské, politické či náboženské změny se vývoj držby výrazněji nedotkly.

Po omezení svolávání krajských sněmů na panovníkovo slovo (tedy de facto téměř jejich zrušení) roku 1528 nedochází k vzestupné tendenci v prodejkách nemovitostí. Město tedy buď neztrácí svou atraktivitu, nebo nestály v očích držitelů politické důvody na prvním místě. Ani hospodářské oslabení města roku 1547 se výrazněji neprojevuje, pozorujeme sice zvýšené nakupování a prodávání domů, to však započalo již na začátku 40. let tohoto století. Zhruba deset let před polovinou století jakoby okolní šlechta objevila chrudimský trh s nemovitostmi. Nepozorujeme ani významné změny v prodejkách a nákupech okolo roku 1618 a v následujících letech. Celkově však od přelomu 16. a 17. století klesá objem nakupovaných a prodávaných nemovitostí. V tomto ohledu je třeba mít stále na zřeteli, že z jasných důvodů

²⁷⁹ Viz graf č. 5 a 6.

nejsou započítávány pozemky, se kterými se na přelomu těchto století obchodovalo stále hojně.

V souvislosti s tím je třeba říci také něco málo k počtům držitelů. Není možné vytvořit kompletní přehled držitelů a délky jejich držby, neboť v některých případech víme o nákupu nemovitosti, avšak neznáme přesný rok smrti jejího držitele a někdy ani to, kdy a komu následně přešla do držby. Co můžeme pozorovat poměrně s jistotou, je počet prodávajících a nakupujících a dát tato čísla do souvislosti s výše hodnoceným „objemem obchodovaných nemovitostí“ v daných úsecích. V letech 1505 až 1520 prodávalo a nakupovalo nemovitosti celkem třicet pět osob. V úseku let 1545 až 1560 se tento počet zvýšil na čtyřicet dva osob a v rozmezí let 1605 a 1620 se jednalo o třicet čtyři osob. Tyto údaje jasně potvrzují, že kolem poloviny 17. století stoupá zájem šlechty o městské nemovitosti. Zatímco první dva úseky jsou relativně vyvážené, velký nepoměr spatřujeme v posledním časovém rozpětí. Z třiceti čtyř nakupujících a prodávajících osob tvoří téměř 30 % pouze dva rody. Jedná se o rod Plesů Heřmanských ze Sloupna (bratři Václav, Petr a Pavel Plesové a sestra Kateřina provdaná Belvicová) a rod Vojířů Sasků z Vacovic (matka Eva Vojířová ze Šicndorfu a synové Jindřich a Václav Vojířové). I tato čísla tedy potvrzují, že zhruba od přelomu století ubývá šlechtických držitelů.

Na základě těchto údajů lze prohlásit, že politické faktory nehrály příliš velký vliv v důvodech šlechty zakupující městské majetky. Ověřme si to však ještě jednou drobnou sondou. Dokud se v krajských městech scházel zemský sněm, měl krajský hejtman mnoho důvodů ve městě alespoň část roku pobývat. Ne snad, že by si kvůli svému zvolení ve městě zakoupil nemovitost, avšak do této funkce se dostávali zpravidla majetnější a významnější jedinci. A u těch se dá předpokládat pravidelná účast na sněmech a vůbec občanský pobyt ve městě (místě s velkou koncentrací obchodu, informací i dalších regionálně vlivných osob). Z chrudimských držitelů z řad nižší šlechty zastávali úřad krajského hejtmana Zikmund Anděl z Ronovce, Hroch z Mezilesic na Týnci, Jan Holec z Nemošic, Jiřík Slepotický ze Sulic a na Slepoticích, Ctibor Kapoun ze Svojkova a na Mikulovicích.²⁸⁰ V žádném z těchto případů se nepotvrzuje, že by byl některý z těchto šlechticů krajským hejtmanem v době, kdy držel nemovitost v Chrudimi. Jedinou neznámou je osoba Jiříka Slepotického ze Sulic, u kterého víme, že zde zdědil dům, avšak neznáme přesný rok. Nelze tedy říci, zda tento dům držel již v době, kdy byl hejtmanem, nebo až později.²⁸¹ Každopádně by se i tak jednalo o nemovitost zděděnou a nikoliv zakoupenou.

²⁸⁰ RYBIČKA, A. Hejtmané bývalého kraje Chrudimského, s. 223-226.

²⁸¹ Viz regesta k osobě Jiřík Slepotický ze Sulic.

Nyní ještě učiňme drobnou sondu do „meziměstské“ šlechtické držby. Nelépe mají v tomto ohledu zpracovanou topografii Pardubice, kterými začneme.²⁸² Část chrudimských držitelů byla zároveň držiteli nemovitostí v Pardubicích. Jednalo se o osoby:

Alena z Petrštorfu prodala roku 1566 v Chrudimi se sestrou po matce zděděný dům.²⁸³ V téže době držela dům v Pardubicích. Roku 1551 ho na ní převedl její manžel Lacek Dobruský. Držela ho až do roku 1580, kdy jej prodala.²⁸⁴

Roku 1581 prodal Ctibor Kapoun na místě svém a dalších věřitelů v Chrudimi dům, který jim připadl z majetku nesplácejícího dlužníka. V letech 1568 a 1588 zároveň držel dvůr při Pardubicích.²⁸⁵

V Chrudimi drželi v letech 1536 až 1552 dům otec Diviš a syn Jan Bošínský z Božejova. V letech 1541 až 1548 drželi zároveň dům v Pardubicích.²⁸⁶

V letech 1601 až 1605 vlastnil v Pardubicích dům důchodní písař pardubického panství Jan Pikhart ze Zeleného Údolí.²⁸⁷ Mezi léty 1603 až 1615 držel zároveň zděděné majetky v Chrudimi.²⁸⁸

Václav Vojífř Saska z Vacovic držel v Chrudimi dům od roku 1597 nejpozději do roku 1600, kdy již byl po smrti a jeho majetky zdědila manželka Eva Vojífřová ze Šicndorfu.²⁸⁹ V letech 1579 až 1592 držel zároveň dům v Pardubicích.²⁹⁰

Alžběta Vršová z Černína držela od roku 1602 v Chrudimi dvůr, který jí odkázala její matka Kateřina Černínová z Probluze. Téhož roku na něj spolčila svého manžela Václava Vrše ze Sadlna, který jej roku 1603 prodal.²⁹¹ Po matce zdědila také roku 1602 dům v Pardubicích, který téhož roku prodala.²⁹²

Hynek Anděl z Ronovce držel krátce roku 1579 dům v Pardubicích²⁹³ v letech 1578 až 1608 držel zároveň dům v Chrudimi.²⁹⁴

Kateřina z Nemošic držela od roku 1560 dům v Chrudimi²⁹⁵ a v letech 1542 až 1548 držela dům v Pardubicích.²⁹⁶

²⁸² SAKAŘ, Josef. *Dějiny Pardubic nad Labem. Dílu IV. Část 2. Soupis domů městských*. Pardubice, 1930.

²⁸³ Viz regesta k osobě Alena z Petrštorfu.

²⁸⁴ SAKAŘ, J. *Dějiny Pardubic IV.*, s. 109.

²⁸⁵ Viz regesta k osobě Ctibor Kapoun ze Svojkova.

²⁸⁶ SAKAŘ, J. *Dějiny Pardubic IV.*, s. 139.

²⁸⁷ SAKAŘ, J. *Dějiny Pardubic IV.*, s. 142.

²⁸⁸ Viz regesta k osobě Jan Pikhart ze Zeleného Údolí.

²⁸⁹ Viz regesta k osobě Václav Vojífř Saska z Vacovic.

²⁹⁰ SAKAŘ, J. *Dějiny Pardubic IV.*, s. 150.

²⁹¹ Viz regesta k osobě Alžběta Vršová z Černína.

²⁹² SAKAŘ, J. *Dějiny Pardubic IV.*, s. 163.

²⁹³ SAKAŘ, J. *Dějiny Pardubic IV.*, s. 164.

²⁹⁴ Viz regesta k osobě Hynek Anděl z Ronovce.

Až na případ Kateřiny z Nemošic drželi všichni majitelé nemovitosti v Pardubicích a Chrudimi zároveň alespoň krátký čas. Důvody byly nejrůznější, pro tuto práci je však podstatné, že tu byla jistá míra provázanosti majetkové držby v obou městech. To je příklad sice poddanského, avšak blízkého a významného (páni z Pernštejna, komorní majetek) města. V menší míře je zmapována také šlechta v dalších nedalekých i vzdálenějších královských městech, byť se jedná pouze o výčty neobsahující kompletní informace o délce držby, které naopak Sakařova topografie Pardubic obsahuje a díky čemuž bylo možné doložit v řadě případů paralelní držbu. Podívejme se tedy stručně na šlechtu měst, která se dočkaly podobného zpracování.

Nejblíže k Chrudimi a zároveň v témže historickém kraji leží, kdysi též královské, město Vysoké Mýto. I v tom bylo zastoupení šlechty poměrně významné a řada osob, které držely nemovitý majetek v Chrudimi, jej držely také ve Vysokém Mýtě. Na prvním místě jmenujme Mikuláše Běškovce, který zde prodal roku 1515 dům.²⁹⁷ Z dalších držitelů je to Michal Mladota ze Solopisk držící zde dvůr v letech 1548 až 1549,²⁹⁸ Vilém Rychnovský z Jablonice zde zdědil dům po otci a mezi léty 1549 až 1553 koupil dva dvory, které držel nejméně ještě roku 1563.²⁹⁹ Svůj zděděný dvůr v Mýtě drželi také bratři Jiřík a Markvart Slepotičtí, než jej roku 1548 prodali.³⁰⁰ Roku 1532 koupil ve městě dům Markvart z Vlčnova.³⁰¹ Václav Zápský ze Zap koupil roku 1573 na předměstí dvůr, který držel až do roku 1577, kdy jej prodal.³⁰² Dvůr zde zakoupil také jeho syn Jan Zápský ze Záp, a to roku 1588.³⁰³

Druhým nejblíže městem se zpracovaným šlechtickým obyvatelstvem je Čáslav. V tomto případě můžeme hovořit pouze o jediné shodě. Rodina Humpoleckých z Rybenska z Čáslavi pocházela, není proto překvapující, že držela vedle Chrudimi majetky také zde, respektive spíše vedle Čáslavi také v Chrudimi.³⁰⁴ Severně od Chrudimi se nachází další kdysi královské věnné město, Hradec Králové. Zde bohužel pro šlechtu nenacházíme žádnou shodu vyjma případu Tobiáše Šarfenberga z Lidentálu. Ten koupil roku 1597 dvůr zvaný Neuhof,

²⁹⁵ Viz regesta k osobě Kateřina z Nemošic.

²⁹⁶ SAKAŘ, J. *Dějiny Pardubic IV.*, s. 189.

²⁹⁷ SMOLÍK, J. Šlechtické rodiny usedlé ve Vysokém Mýtě, s. 384.

²⁹⁸ SMOLÍK, J. Tamtéž, s. 511.

²⁹⁹ SMOLÍK, J. Tamtéž, s. 514.

³⁰⁰ SMOLÍK, J. Tamtéž, s. 516.

³⁰¹ SMOLÍK, J. Tamtéž, s. 520.

³⁰² SMOLÍK, J. Tamtéž, s. 521.

³⁰³ SMOLÍK, J. Tamtéž, s. 522.

³⁰⁴ Viz regesta k rodině Humpoleckých z Rybenska. RYBIČKA, A. O šlechtických a erbovních rodinách Čáslavských, s. 356.

Antonín Rybička však bohužel neuvádí, kde tento majetek ležel.³⁰⁵ Poslednímu srovnání postupme ještě vzdálenější město, než byl Hradec Králové, Nový Bydžov.

V Novém Bydžově nacházíme pouze jedinou osobu, která držela ještě nemovitost v Chrudimi. Byla jí Kateřina Rodovská, dcera Kunky Rodovské z Hustířan a Václava Krupého z Probluze.³⁰⁶ Zde si dovolme malou vsuvku k rodu Krupých z Probluze. V první polovině 16. století držel Jan Krupý z Probluze řadu majetků na Hořicku, ale i jinde. Pro své dluhy však svým synům Václavovi, Janovi a Petrovi neodkázal téměř žádný majetek.³⁰⁷ Kolem poloviny 16. století se usadil v Novém Bydžově Václav Krupý z Probluze, kde se svou manželkou splodil několik dětí.³⁰⁸ Vedle toho zde byla další větev rodiny žijící v Pardubicích. Zde držel majetky ve druhé polovině 16. století Václav Krupý z Probluze, který se oženil s dcerou Buriana Svitkovského ze Škudl, hejtmana pardubického panství. Jejich syn Jan zde držel majetky ještě do začátku 17. století.³⁰⁹ Tyto dvě větve můžeme doplnit ještě třetí linií žijící v Chrudimi, kde zakoupil roku 1563 dvůr Albrecht Krupý z Probluze.³¹⁰

Jak tedy vidíme, v několika případech drželi majitelé chrudimských nemovitostí souběžně či následovně po sobě nemovitosti také v jiném městě. Z toho je patrné, že přinejmenším v případě těchto osob nelze mluvit o tom, že by byla jejich městská držba souhrou náhod. V případě Chrudimi spatřujeme rodiny, v rámci kterých drží jedna linie pouze městské majetky, zatímco jiná větev drží majetek deskový (Pochobradští z Pouchobrad, Habrovcové z Habrova). Drobná vsuvka k rodu Krupých z Probluze pak doložila, že existovaly také rodiny, jejichž příslušníci žili ve městech hned v několika liniích.

Když jsme již učinili tuto sondu do širšího majetkového zázemí chrudimské šlechty, podívejme se ještě na jeden faktor jejího městského života. Ten musel být z něčeho financován a především pro 16. století se objevuje řada šlechticů úvěrově podnikajících.³¹¹ Chrudimské městské knihy obsahují několik záznamů o poskytnutých půjčkách zde žijící šlechtou. Na základě těchto pramenů však nelze určit, zda se jednalo o ojedinělou záležitost, či běžnou praxi. Pokud totiž tito držitelé půjčili finance mimo město, například do města jiného, bylo to ošetřeno zápisem do městských knih města, kde žil dlužník.

³⁰⁵ RYBIČKA, A. *Královéhradecké rodiny erbovní*, s. 31.

³⁰⁶ STEMBERG, V. O rodinách rytířských a erbovních v Novém Bydžově, s. 313.

³⁰⁷ Heslo Krupý. In. *Ottův slovník naučný 15*. Praha, 1900, s. 286.

³⁰⁸ STEMBERG, V. O rodinách rytířských a erbovních v Novém Bydžově, s. 313.

³⁰⁹ SMOLÍK, J. *Šlechtické rodiny uselé v Pardubicích*, s. 31.

³¹⁰ Viz regesta k osobě Albrecht Krupý z Probluze.

³¹¹ BŮŽEK, V. *Úvěrové podnikání*.

Za o něco spolehlivější, byť zdaleka ne všechny takové osoby postihující, můžeme považovat berní rejstříky, především pak berní rejstřík z roku 1557, který tyto údaje obsahoval. Z chrudimských držitelů uvádí jako osoby mající finance na úrocích Buriana Záviše z Osenice,³¹² Barboru Lhotskou z Ronovce³¹³ a Kateřinu z Řásné.³¹⁴ Burian Záviš přiznával 100 kgč a stejnou částku přiznávala také Kateřina z Řásné. Opravdu vysokou částku, celých 1 250 kgč, přiznávala Barbora Lhotská. Zatímco Burian a Barbora byli zařazeni mezi dlouhodobé držitele, Kateřina z Řásné byla svou držbou řazena k dědicům.

V rámci této práce nebylo možné věnovat se zvlášť každé osobě. Představeno bylo pouze několik případů důležitých k poznání jednotlivých kategorií a naznačení specifik či naopak jedinečností. V rámci na konci práce přiložených regist je u každé osoby uvedena poznámka se základními informacemi o jejích genealogických vazbách a majetkových poměrech. V případě některých osob nebylo bohužel možné zařadit všechny informace, a tak bylo nutné vybrat pouze ty nejdůležitější. Naopak v jiných případech vyvstal problém, že literatura se o některých osobách, především ženách, nezmiňuje. Respektive se mi k nim nepodařilo nic dohledat. Skutečnost, že se v mnohých případech jednalo o držitele opravdu drobných pozemkových majetků, vesnických dvorů či pouze městských majetků v několika případech zkomplikovaly jejich zařazení. Zatímco městský majetek a někdy ani dvory neměli jejich majitelé vloženy v zemských deskách, svobodný šlechtický majetek v podobě rytířského statku v nich zapsán byl. Nebylo však v rámci časových možností podnikat cesty ke studiu těchto pramenů s nadějí, že bude k těmto osobám možná něco objeveno. Odhalení majetku některých osob bylo dále ztíženo tím, že ještě v 16. století přežívala, především v případě drobnějších rodů, ještě poměrně dlouho instituce nedílu. Tak se v případě některých přiznání k berní setkáváme s tím, že osoba přiznávající tento majetek pro potřeby zdanění není jeho výlučným držitelem, nýbrž se jedná kupříkladu o nejstaršího syna, který drží majetek společně s matkou a dalším bratrem či vícero sourozenci.

Nebyl bohužel ani prostor pokusit se osoby, u kterých byly informace snáze dostupné, rozčlenit do dalších skupin na základě majetkového zázemí a vytvořit tak další kontext jejich držby. Vznikly by tím další skupiny a podskupiny, čímž by práce ztratila na přehlednosti, k čemuž dochází místy již v této fázi zpracování. Pro vytvoření si této představy o jednotlivých osobách postačuje náhled do regist. Ty tvoří značně obsáhlou přílohu této práce a jsou její nezbytnou součástí. Jsou v nich uvedeni všichni dohledaní šlechtičtí držitelé i se

³¹² PLACHT, O. (ed.). *Odhad majetku*, s. 54, č. 10.

³¹³ *Tamtéž*, s. 54, č. 12.

³¹⁴ *Tamtéž*, s. 55, č. 58.

svými městskými majetky, přičemž jsou řazeni abecedně dle příjmení, neboť přídomky se často proměňovaly s ohledem na v tu chvíli držený majetek. Vedle základních údajů o osobě a jejím nemovitém majetku drženém v Chrudimi obsahují údaje o jejím zařazení do příslušné skupiny.

7. Erbovnícká a městská šlechta

7.1 Výčet osob a rodů erbovnícké a městské šlechty

Velice speciální kategorií vysledovanou mezi sledovanými osobami jsou erbovní měšťané, kteří povýšili do řad šlechty. Většině povýšených bohatě postačovalo, že byli obdařeni predikátem a erbem a ke svému už tak výsadnímu postavení v rámci města získali další odznak jedinečnosti. Zároveň mohlo znamenat přijetí zemskou obcí ztrátu městských privilegií.³¹⁵ Přesto se našlo několik osob, které se snažily dosáhnout rytířského stavu. Jak bylo uvedeno výše, tento přechod je značně problematickým a dosud ne zcela spolehlivě vyřešenou záležitostí. Jelikož ve sledovaném období, s výjimkou jeho závěru, nedocházelo pravidelně a bezpodmínečně k oficiálnímu přijímání rytířskou obcí, je nutné hledat jiné aspekty značící tento přechod. Takovým nezpochybnitelným hlediskem rytířského sociálního statutu byla držba deskového statku (tou se například potencionálně dostal erbovník do berní evidence za rytířský stav). Samozřejmě jsou tu také měšťanské rodiny s právem držby deskových statků jako v případě pražských měst. Níže jsou uvedeny erbovnícké rodiny, u kterých se podařilo dohledat skutečnost dokládající jejich postup do řad rytířů. Nejsou zde uvedeni všichni členové rodu, jedná se jen o doložení toho faktu na konkrétních příkladech. Úplný výčet obsahují registry.

Tento trend lze doložit na příkladech osob, u kterých s jistotou víme, že patřily k vrstvě měšťanů a byly následně obdařeny erbem (máme doklad o tomto povýšení), nebo neznáme jejich povýšení, avšak víme, že se jednalo o měšťany, a ti od určitého období začali titulu a erbu užívat. Pro první polovinu 16. století je ovšem u řady osob jejich výchozí stav nejasný.³¹⁶ Veškeré doklady nemovité držby osob, u kterých lze doložit výše uvedené, jsou uvedeny na konci práce v rámci regist, a to od roku, od kterého je známo jejich obdaření titulem a erbem, neboť se jedná o velké množství osob a rodů žijících v několika případech v Chrudimi dlouhou dobu. Už jen při užití způsobu regist všech trhů po tomto datu nabude příloha práce značných rozměrů.

³¹⁵ MILLER, J. *Uzavřená společnost*, s. 167.

³¹⁶ Příkladem je problematika svobodného dvora ve Vlčnově. Ten držel v první polovině 16. století Petr Rusek z Vlčnova a ve druhé polovině jej držela rodina Vlčnovských z Vrbice. Všichni tito majitelé zároveň drželi nemovitost ve městě. Jejich sociální status je však nejistý. Jako příslušníky rytířského stavu je uvádí berní rejstříky či tituláře, avšak jednalo-li se původně opravdu o šlechtice či měšťany, kteří si zakoupili svobodný dvůr v blízkosti města a začali se po něm psát, nelze s jistotou říci. Proto je nutné v této kategorii popisovat osoby či rody, u kterých známe onen výchozí sociální status. Viz regista k osobám Petra Ruska z Vlčkova a Vlčnovských z Vrbice.

Většina erbovníků deskový majetek nedržela, avšak pochopitelně takové příklady existují. V případě Chrudimi se jednalo o Tobiáše staršího Kochánka z Kochánku a na Rohozném,³¹⁷ který držel, jak je patrné z jeho přídomku, statek Rohozná. Na svém majetku přiznával 500 kgč a na majetku poddaných 100 kgč.³¹⁸ Titulář z roku 1556 dále uvádí Buriana Kochánka z Kochánku a na Vrbici.³¹⁹ Tato rodina žila v Chrudimi nejpozději od první poloviny 16. století, kdy se zde po celé 16. století připomíná několik členů rodiny, včetně výše uvedených, ve které bylo časté jméno Burian a Tobiáš.³²⁰ Jednalo se o poměrně bohatou rodinu, o čemž nás přesvědčí níže přiložené registry. Zároveň členové této rodiny zastávali úřady konšelů, primasů či královských rychtářů.³²¹

Vedle erbovníků držících deskový majetek, u kterých je logické, že se dostali do berní evidence, se musíme ptát, proč se v berních rejstřících objevují také erbovníci takový majetek nedržící. Zaměříme se nyní na France z Liblic. Jedná se o starou, bohatou a významnou chrudimskou rodinu,³²² jejíž dva členové dosáhli povýšení. Konkrétně se jedná o bratry Jiříka a Václava France, kteří byli roku 1543 Ferdinandem I. obdařeni erbem a titulem z Liblic³²³ a na sněmu roku 1545 přijati do stavu.³²⁴ U těchto osob nebylo o jejich příslušnosti ke stavu pochyb, stejně tak u jejich potomků. Při vyhotovení berního rejstříku z roku 1557 už byli oba po smrti, nalezneme tu ovšem jiného člena rodu - Simeona France přiznávajícího 25 kgč.³²⁵ Musíme se ptát, proč Simeon vůbec přiznává takto malou částku, když nemusel v podstatě takto nízké přiznání učinit, neboť byla jistě řada o něco „bohatších“ šlechticů, kteří tak neučinili. A právě tato myšlenka nám otvírá cestu k odpovědi. Při pohledu do kšaftu Václava France z Liblic, totiž zjistíme, že Simeon nebyl potomkem ani Václava a ani Jiříka, byl jejich příbuzným. V kšaftu je uváděn jako strýc pozůstalých sirotků, kteří jsou v něm jmenovitě uvedeni.³²⁶ Simenon Franc užívající titulu urozený Simeon Franc z Liblic totiž nebyl tím, kdo byl obdařen erbem a titulem a ani nepatřil mezi potomky těchto osob. Jeho uvedení v berním rejstříku tak lze chápat jako demonstraci sociálního statutu. Jeho uvedení do berního rejstříku

³¹⁷ Že se jednalo o erbovníka vzešlého z Chrudimi, dokládá ve svém článku Antonín Rybička. RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách v XV. až XVII. století v městě Chrudimi usedlých, s. 42-43.

³¹⁸ PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 55, č. 84.

³¹⁹ Viz ŠUD, M. ze Semanína. *Titulář stavu*, 1556, f. QIIIv.

³²⁰ Vzhledem k tomu není zcela jasné, o jakou osobu se v případě regist jedná. Antonín Rybička uvádí vícero členů rodiny ve druhé polovině 16. století. RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 42-43.

³²¹ RYBIČKA, A. Tamtéž, s. 42-43. Dále záznamy o obnovování rad z městských knih. Více viz také regesta k osobám Kochánků z Kochánku.

³²² RYBIČKA, A. Tamtéž, s. 9-11. Členové rodiny zastávali úřady konšelů i rychtářů.

³²³ DOERR, A. von. *Der Adel*, s. 20, č. 159.

³²⁴ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 10.

³²⁵ PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 55, č. 83.

³²⁶ 365, f. 114v-115r.

znamenal pro komoru příjem ze zaplacených daní a o existenci rodu Franců z Liblic, z něhož pocházel, nebylo pochyb. Berní evidence mu tak v podstatě potvrdila rytířský stav.

Rodina v Chrudimi žila po celou dobu, kterou sleduje tato práce, nicméně registry jsou připojeny až od roku 1543, kdy obdržela erb a přídomek. Městské knihy jsou plné zápisů o rodu Franců z Liblic a dokládají o jak významnou, bohatou, mocnou a rozvětvenou chrudimskou rodinu se jednalo. Vzhledem k tomu, že titulu užívali všichni členové rodu (i mimo potomků bratří přijatých na sněmu mezi rytíře), obsahují registry nemovité převody všech členů rodu (v případě provdaných dcer už pochopitelně ne). Bohužel nedostatkem je, že u regist nejsou uvedeny ve všech případech uvedeny rodinné vazby těchto osob. Jelikož se jednalo o opravdu rozvětvenou a významnou rodinu, byl by takový výzkum velice časově náročný a vystačil by na samostatnou a značně obsáhlou studii.

Ambice prostoupit do rytířského stavu neměly pouze staré městské rody, ale také osoby obdařené univerzitním vzděláním. Takovým případem je osoba erbovníka Jana Netorýna z Dražice. Ten byl obdařen erbem a přídomkem z Dražice majestátem císaře Ferdinanda I. roku 1556.³²⁷ Jan Netorýn byl absolventem univerzity ve Wittenbergu a byl ve 40. letech 15. století povolán Janem z Pernštejna do Pardubic, aby se stal rektorem místního nově založeného gymnázia.³²⁸ Tím zůstal až do konce 60. let, kdy koupila pardubické panství královská komora a následně v prostorách bývalého minoritského kláštera, kde škola sídlila, pobýval až do roku 1566.³²⁹ V tomto světle je velice zajímavé, že již roku 1559 si v Chrudimi zakoupil dům od Barbory Lhotské z Ronovce³³⁰ a roku 1563 dům od Macha Lysého.³³¹ Roku 1566, tedy v době, kdy naposledy víme o jeho pobytu v Pardubicích, zakoupil v Chrudimi ještě dvůr od Kateřiny Topolské.³³² Roku 1577 jeden ze svých domů prodal Johance Přibíkové ze Soutic.³³³ Po své smrti odkázal svůj majetek manželce Anně Netorýnové z Dražice.³³⁴

Ta vstoupila společně se synem Adamem po Janově smrti roku 1589 pod poručenství a ochranu představených města.³³⁵ Adam Netorýn sám zakoupil v Chrudimi pouze roli roku 1597. Roku 1599 uzavřel sňatek s dcerou Václava Sládka, jinak také Sedlíšťského, měšťanem chrudimským. Věnem přislíbil Sládek zaplatit 20 kgm, z toho lze usuzovat, že se nejednalo o

³²⁷ DOERR, A. von. *Der Adel*, s. 31, č. 55.

³²⁸ SAKAŘ, Josef. *Dějiny Pardubic I.*, s. 128.

³²⁹ ŠEBEK, František a kol. *Dějiny Pardubic*. Pardubice, 1990, s. 290, s. 147.

³³⁰ 369, f. 240r.

³³¹ Tamtéž, f. 359r.

³³² Tamtéž, f. 477v-478r.

³³³ 372, f. 228v.

³³⁴ 367, f. 384v.

³³⁵ 373, f. 78r.

měšťana patřícího k nejbohatším městským vrstvám. Naproti tomu ženich obvěnil na svém majetku manželce 200 kgm.³³⁶ Téhož roku uzavřel dohodu s dalšími uživateli dveří při pardubické fortně, kteří je nezamykali a Adamovi a dalším se tak stalo několik škod.³³⁷

Ve svém kšaftu z roku 1603 odkázala Anna Netorynová veškerý svůj majetek, především dům a dvůr po manželovi, Janovi Pikhartovi ze Zeleného Údolí a jeho manželce a své příbuzné Markétě.³³⁸ Z toho lze usuzovat, že syn Adam zemřel dříve než matka a zřejmě bez potomků, tedy že rod z Chrudimi vymizel po dvou generacích. Co je však podstatné je to, že Jan Netorýn z Dražice se přiznával roku 1557 k berni v Chrudimském kraji za rytířský stav, byť od panovníka obdržel pouze erbovní majestát.³³⁹

Velice zajímavým příkladem prostupování erbovních měšťanů do rytířských řad je rodina Bettenglů (či Wettenglů) z Neyenperka. Rodina pocházející původem snad ze Švýcarska se do Čech, konkrétně do Prahy, dostala skrze Kryštofa Bettengla ve druhé polovině 16. století. Ten se stal významným pražským měšťanem a v 80. letech 16. století zakoupil panství Borohrádek a Rychnov. Vklad do zemských desek na Rychnov nebyl ovšem zhotoven s patřičnými svoleními, a tak byl za dodatečné uznání donucen zaplatit 5 000 kgm. Kryštof Bettengl ovšem ani po zakoupení deskového statku pohodlí Prahy neopustil a věnoval se dále obchodu. Po jeho smrti zdědil majetek bratr Eustachius, který byl taktéž zdatným obchodníkem a pokračoval v bratrových úvěrových aktivitách. Především v jeho půjčkách císaři a benevolenci při splácení se lze domnívat, že Eustach pomýšlel na povýšení do řad nižší šlechty. Toho se nicméně nedočkal on ani jeho syn Kryštof ml., který zemřel bez dědiců roku 1623.³⁴⁰ Vedle řady šlechticů a císaře poskytoval Eustach Bettengl půjčky také například kurfiřtovi saskému, württemberskému vévodovi či řadě měst včetně Chrudimi.³⁴¹

Jak je vidno, rodina Bettenglů měla velké ambice na postup z řad erbovních měšťanů do řad šlechty, nicméně nikdy se tak oficiálně nestalo. V tomto světle je více než

³³⁶ 379, f. 89r.

³³⁷ 373, f. 227v-228r.

³³⁸ 367, f. 384v. Veškerý svůj majetek, který nebyl nijak zatížen dluhy, odkázala vdova Janovi Pikhartovi ze Zeleného Údolí a jeho manželce Markétě, která byla Aninou neteří a dcerou jejího bratra Bohuslava Křižanovského ze Živanic. Odkaz byl zatížen řadou částek, které měly být vyplaceny například literátskému bratrstvu (100 kgm) či Anině kuchaře (50 kgm).

³³⁹ Jan Netorýn z Dražice přiznával roku 1557 v Chrudimském kraji majetek v hodnotě 600 kgč. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 55, č. 48. K Janovi Netorýnovi z Dražice dále RICHTER, David. Mistr Jan Netorýn z Dražice - příklad sociální prostupnosti rytířského stavu v polovině 16. století? In. *Chrudimský vlastivědný sborník* 18, 2014, s. 255-270. ISSN 1214-6048

³⁴⁰ NOVOTNÝ, David. Na okraj úvěrové politiky českých měst v době předbělohorské. Mezi Chrudimí, Prahou a Rychnovem nad Kněžnou. In. *Theatrum historiae: sborník prací Katedry historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice* 5, 2009, s. 15-20. ISSN 1802-2502.

³⁴¹ NOVOTNÝ, David. Na okraj, s. 21-23.

V Chrudimi učinil půjčky městu ve výši několik tisíc kgm. Viz 373, f. 198r-v, 262r-263r., 272r. Zároveň zaznamenávají městské knihy také dluh chrudimského měšťana 365, f. 144r.

pozoruhodné, že v berních rejstřících z let 1603³⁴² a 1615³⁴³ za kraj Hradecký je Eustachius Bettengl uveden v řadách rytířů. A za léto 1620 je v řadách rytířů uveden jeho syn Kryštof Bettengl.³⁴⁴ Velké úvěrové operace a držba deskového statku sice erbovní rodině neumožnily oficiální vzestup do řad nižší šlechty, nicméně její majetek i postavení tomuto stavu odpovídaly.

Vedle držby v Praze či zemsko-deskových statků stojí za pozornost, že právě v Chrudimi si rod zakoupil nemovitost také. Roku 1620 koupil Jan Kryštof Bettengl dvůr od Matyáše Halitského z Rautnfelsu za 4 100 kgm. Závdavkem, který za něho složil na dvakrát jeho úředník, zaplatil 2 000 kgm. Zbytek měl doplácet po 100 kgm. Ještě téhož roku podstoupil tento majetek své manželce Alžbětě Bettenglové.³⁴⁵ Vezmeme-li tedy v potaz snahu rodu o získání zemsko-deskového statku, půjčky císaři či rodovou reprezentaci na území panství rovnající se rodu šlechtickému, jak tyto poznatky shrnul David Novotný,³⁴⁶ musíme uznat, že se jedná o jasnou snahu erbovního rodu o zvýšení svého sociálního statusu. Tyto informace můžeme doplnit ještě dalšími argumenty. Především skutečnost, že se rod vyskytuje v berních rejstřících 17. století v řadách šlechty, poukazuje na zcela jasnou snahu o uznání toho statusu. Pomyslnou třešničkou na dortu, kterou mohou nabídnout chrudimské knihy, je titulace, se kterou zde rod vystupoval. Zatímco v záznamu o dluhu chrudimského měšťana se mluví o závazku mezi ním a „*slovutné[m] (!) pane[m] Kryštofem Betenglem měštěné[m] v Staré[m] Městě pražském*“,³⁴⁷ v záznamu tržní smlouvy se už vyskytuje „*urozený a statečný rytíř Jan Kryštof Bettengl z Najenpergku na Rychnově a Boruhrádku*“.³⁴⁸ A to přesto, že ve skutečnosti urozeným rytířem oficiálně nikdy nebyl.

Dalším případem oficiálního vyzdvižení erbovníků mezi rytíře jsou Balbínové z Vorličné. Daniel Balbín z Vorličné byl příslušníkem královéhradecké měšťanské rodiny, která byla roku 1553 obdařena erbem a titulem. Zároveň došlo v 16. století k jejímu rozdělení na větev pražskou a královéhradeckou. Příslušníci pražské byli na sněmu roku 1556 přijati mezi rytíře a od roku 1560 drželi deskový statek Ovčáry.³⁴⁹ Královéhradecká větev Balbínů reprezentovaná Jiřím Skornicem Balbínem z Vorličné patřila k nejpřednějším a

³⁴² MARAT, F. (ed.). *Soupis poplatnictva*, s. 22.

³⁴³ SEDLÁČEK, A. (ed.). *Rozvržení sbírek a berní*, s. 10.

³⁴⁴ PEŠÁK, V. (ed.). *Berní rejstříky*, s. 67.

³⁴⁵ 375, f. 288r-v.

³⁴⁶ NOVOTNÝ, David. *Na okraj*, s. 15-20.

³⁴⁷ 365, f. 144r.

³⁴⁸ 375, f. 288r-v.

O pouhých pár stránkách vedle je naproti tomu příslušník starého vladyckého rodu Pavel Ples Heřmanský titulován „pouze“ jako „*U[rozený] pan Pavel Ples Heřmanský ze Sloupna*“. Viz 375, f. 281r.

³⁴⁹ RYBIČKA, A. Balbínové jinak Skornicové z Vorličné, s. 392-394.

nejmajetnějšími královéhradeckými měšťanskými rodinám. Od roku 1565 držela s povolením císaře statek Lhotu pod Libčany a v roce 1589 jí byla do desk zemských zapsána ves Horní Dřevíč. Její příslušníci se těšili obecné vážnosti a zastávali pravidelně městské úřady. V případě dětí Jiřího Balbína tomu bylo jinak, neboť měl několik „nezbedných“ synů, kteří měli opakované problémy s městskou radou pro své prohřešky. Pět let před svou smrtí byl roku 1589 se svým nejstarším synem Fridrichem a jeho i svými potomky přijat mezi rytíře. Po otcově smrti se bratři rozdělili o majetky, přičemž Daniel neobdržel deskové, nýbrž zdědil městské majetky - konkrétně dům a pivovar. Díky sňatku s dcerou královéhradeckého rychtáře získal ještě vedle pozemků také krčmu.³⁵⁰ V Chrudimi si Daniel Balbín zakoupil dům roku 1585 od Jana Kohouta za 150 kpm. Závdavkem složil 40 kpm, ostatek měl splácet po 10 kpm ročně.³⁵¹ Nejpozději roku 1590 byl dům prodán městu.³⁵² V případě jeho držby se tak jednalo o velice krátkou epizodu.

Skrze úřednickou kariéru na pernštejnském velkostatku se k erbu a šlechtickému titulu domohla rodina Svitkovských ze Škudel. Burian Bakalář byl roku 1531 nobilitován a následně užíval jména a titulu Burian Svitkovský ze Škudl. Ve 40. letech zakoupil deskový statek Blato, který však zanedlouho prodal Zdeňkovi Komárovskému z Libanic. Následně zakoupil tři vsi od Pernštejnů a ty, stejně jako dříve Blato, si nechal Burian zapsat do desk zemských. Jednalo se ovšem o majetek zápisný s právem vyplacení králem nebo klášterem, kterému patřil před husitskými válkami.³⁵³ Roku 1552 byl Burian přijat rytíři mezi sebe.³⁵⁴ Po smrti Buriana zdělili jeho majetky Jan a Cyprián, kteří drželi majetek společně a usilovali o jeho „ujištění“, neboť se objevovaly snahy je o majetek připravit. V polovině 70. let se bratři rozdělili, přičemž Cyprián si ponechal deskový statek Skalici. Nakonec se mu podařilo prodloužit držení statku na sebe a generaci svého syna, který však následně předčasně zemřel. Komora se nadále o zápisný statek zajímala a Cypriánovi se nedařilo jej přeměnit v dědičný majetek. Roku 1587 tak statek prodal Václavovi Berkovi a zůstal rytířem bez deskového statku. Starší dceru provdal za chudého šlechtice Václava Krutého z Probluze a mladší Kateřinu za jeho synovce Albrechta Krutého z Probluze, držitele svobodnického dvoru ve

³⁵⁰ Tamtéž, s. 397-399.

³⁵¹ 372, f. 354r.

³⁵² Tamtéž, f. 119v

³⁵³ BERNARD, Jaroslav. Úředník a feudál Burjan Svitkovský ze Škudl, jeho rod a velkostatek Skalice (1531-1605). In. *Listy genealogické a heraldické společnosti v Praze*. Acta genealogica ac heraldica. 5. řada, 45, 1977, s. 54 -65.

³⁵⁴ Heslo Erbovník. In. *Ottův slovník naučný* 8. Praha, 1894, s. 697.

Štíčanech.³⁵⁵ Tento dvůr získal Albrecht frejmarkem za svůj dvůr v Mezilesicích (Medlešicích) právě s Cypriánem Svitkovským.³⁵⁶

Tyto obecné informace můžeme poměrně zajímavě doplnit údaji z chrudimských městských knih. Manželkou Cypriána Svitkovského byla Marta Svitkovská z Bykanče, která zakoupila v Chrudimi dům roku 1591 a roku 1594 další dům.³⁵⁷ Před nákupem druhého domu spolčila Marta svého manžela roku 1593 na první ten zakoupený.³⁵⁸ Cyprián držel do této doby zřejmě pouze onen dvůr ve Štíčanech, který roku 1599 směnil s Albrechtem Krupým z Probluze za jeho dvůr v Mezilesicích (Medlešicích). Již před tímto datem zakoupil po vzoru své manželky majetek v Chrudimi. Roku 1596 koupil roli s loukou (za nemalých 810 kgm), z níž společně s manželkou roku 1600 část odprodali a kterou jí následně s dcerou Magdalenou přenechal. Tedy poté, co přišel o otcovský majetek Skalici, pobýval Cyprián na svém dvoře či v Chrudimi a je tak symbolem neúspěšné snahy o vzestup jednoho rodu mezi plnohodnotné rytíře.

Jinou cestou se vydal další šlechtický obyvatel Chrudimi druhé poloviny 16. století Eustachius Landek z Traunštejna. Jeho chrudimská držba byla poměrně komplikovaná a svázaná s různými „spory“ a vyrovnáními, které tato práce přejde pouhým zmíněním, ale nebude se jim podrobněji věnovat, neboť pro to není prostor. Jeho otec Eustachius Landek pocházel původem z Horního Rakouska a vstoupil do vojenských habsburských služeb. Ve 40. letech 16. století bojoval proti Turkům v Uhrách a také ve šmalkaldské válce. Za svou věrnou službu byl odměněn erbem. Jeho potomci pokračovali v úředních a vojenských službách Habsburskému rodu, za což jim byl roku 1594 potvrzen erb, přidělen přídomek s právem držet svobodné statky, a tím být plnoprávními členy šlechtického stavu.³⁵⁹

Eustachius ml. působil jako pražský úředník, sekretář při apelacích, a nejméně v roce 1600 také jako výběrčí posudného pro Chrudimský kraj.³⁶⁰ Zřejmě před rokem 1590 se seznámil s bohatou chrudimskou obyvatelkou Ludmilou Mydlářovou. Ludmila byla vdova po Matějovi Mydlářovi, jednom z nejbohatších obyvatel Chrudim a zároveň příslušníkovi významné místní rodiny.

Pravděpodobně právě Landekův sňatek s Ludmilou zapříčinil sepsání smlouvy o dědictví, ke které došlo roku 1591. Poručníci majetků po Danielovi Mydlářovi uzavřeli

³⁵⁵ BERNARD, J. Úředník a feudál, s. 54 -65.

³⁵⁶ RYBIČKA, A. Procházky v okolí Chrudimském. 3. Mezilesice, s. 272.

³⁵⁷ Viz regesta k osobě Marta Svitkovská z Bykanče.

³⁵⁸ 373, f. 157r.

³⁵⁹ SKUTEČSKÝ SVOBODA, V. K životopisu Eustacha Landeka z Traunsteinu, s. 1-2.; Týž. K životopisu Eustacha Landeka z Traunsteinu, s. 1.

³⁶⁰ Tamtéž; 374, f. 322.

s manželi smlouvu o vyplacení Ludmilina dědického podílu. Dle kšaftu Matěje Mydláře měla jeho žena zdědit čtvrtinu jeho veškerého majetku kromě podílu z dvora, který měl při Vysokém Mýtě. Poručníci se na místě sirotek zavázali vyplatit jí v rok zaknihování smlouvy (1591) částku ve výši 500 kgm v hotovosti a odvést jí pět krav ze sirotčího dvora. K tomu jí měli po 100 kgm splatit zbývající dědictví ve výši 1 200 kgm. Za vyplacení svého podílu se Ludmila a manželem slíbili vzdát nároků na tento majetek.³⁶¹ Landekův sňatek s Ludmilou tak byl bezpochyby jedním z nejlepších kroků v jeho životě. Pokud mu k nakupování majetků v Chrudimi nebyly zdrojem vlastní finance, měl v majetku své ženy vítaný zdroj.

První nemovitost v Chrudimi získal Eustachius Landek roku 1592 skrze koupi domu od Jakuba Fortného. Před tímto časem a po sňatku s Ludmilou měl možnost pobývat na mlýně, který patřil Mydlářovým sirotkům. Po jejich předčasné smrti roku 1593 však s manželkou v držení mlýnu díky odkazu Mydlářových dětí přišel. S domem a mlýnem se Landek nespokojil, neboť roku 1598 zakoupil dvůr od Jana Jirušky. Už roku 1600 ovšem Landek dvůr, až na jeden díl role, předal Samuelovi Kuchyňkovi za částku, kterou doposud Landekovi na dvoře zaplatili a převzali některé jejich dluhy. Jednalo se o důsledek táhnoucího se finančního vypořádání Mydlářova majetku, neboť Kuchyňkova manželka byla dcerou zesnulého Matěje. Poslední obchod ve sledovaném období učinil roku 1605, kdy přikoupil od Hynka Anděla z Ronovce louku. Po Landekově smrti roku 1606 zdělila veškerý majetek Ludmila a vešla s ním do svého třetího a posledního manželství s panem Václavem Plesem Heřmanským ze Sloupna.³⁶²

K s Chrudimí méně svázaným erbovníkům povzneseným mezi šlechtice patřil Václav Šmerhovský z Rosic. Jednalo se o pražského erbovního měšťana, který se roku 1559 přiznal u zemských desek, čímž završil svou nobilitaci.³⁶³ V Chrudimi se zakoupil až na začátku 17. století, kdy zde roku 1606 koupil dům a roku 1619 dvůr.³⁶⁴

Předposledním drobným případem je osoba Jana Pardubského z Klokočí Hory. Jan Pardubský byl erbovníkem, který se roku 1556 přiznal u zemských desek a na sněmu roku 1556 byl přijat mezi rytíře.³⁶⁵ O jeho osobě se mi nepodařilo nic dohledat, není znám ani

³⁶¹ 367, f. 276r-v.

O tom, že vztahy Ludmily a poručníků nebyly bezproblémové, svědčí krátké zmínění sporu Ludmily s poručníky táhnoucími se v letech 1588-1596 v disertační práci Davida Novotného. Do sporu byl donucen zasáhnout dokonce sám Rudolf II., když určil Landekova zástupce. Viz NOVOTNÝ, David. *Královští rychtáři v zeměpanských městech v době předbělohorské (se zřetelem k východočeským věnným městům)*. Univerzita Palackého, 2012, s. 107. Disertační práce.

³⁶² Viz regesta k osobám Eustachius Landek z Traunštejna a Ludmila Plesová.

³⁶³ KLECANDA, V. Přijímání do rytířského stavu, s. 94, č. 71.

³⁶⁴ Viz regesta k osobě Václav Šmerhovský z Rosic.

³⁶⁵ KLECANDA, V. Přijímání do šlechtického stavu, s. 95-96, č. 98.

konkrétní majetek, který v Chrudimi držel. Roku 1567 spolčil svou manželku Annu Pardubskou na svůj statek, aniž by zápis konkrétně specifikoval jeho typ a také to, kde ležel.

Úplně poslední osobou řadící se do kategorie erbovních měšťanů, kteří povýšili mezi šlechtice, je osoba slavného doktora Tadeáše Hájka z Hájku. Toho roku 1554 obdařil Ferdinand I. erbem a přídomkem „z Hájku“ a roku 1571 pak byl pasován na rytíře za své lékařské působení v císařském vojsku v Uhrách.³⁶⁶ Když zemřela roku 1570 v Chrudimi měšťanka Magdalena Havlová, přihlásil se o dědictví po ní doktor Tadeáš Hájek z Hájku se svou matkou Dorotou, Magdaleninou sestrou. Jelikož nezanechala nebožka kšaft, přihlásila se k dědictví domu také dcera jejího bratra Václava Mračna, Magdalena Sýkorová. Magdalena před městskou radu vystoupila s tvrzením, že má také dědické právo a že by „s městem trpící a osedlá byla“. Skrze městskou radu došlo k usmíření a dohodě, dle které se Magdalena se svým mužem vzdali všech nároků za 300 kgm, které jim přislíbil doktor Hájek se svou matkou zaplatit. Závdavkem složil 50 kgm, které měly být následovány ročním splátkami po 20 kgm.³⁶⁷

Zatímco dům si Tadeáš Hájek ponechal, oddělil ze svého majetku ještě téhož roku dvě zahrady.³⁶⁸ Jednu darem podstoupil Václavovi Domapilovi a druhou prodal Janu Krakovskému za 30 kgm. Při obchodu složil kupující 17 kgm, zbylých 13 kgm měl složit do dvou let.³⁶⁹ Jelikož nás městské knihy neinformují o prodeji tohoto majetku, stal se pro Hájka zřejmě zdrojem zisku ve formě pronájmu. Do konce sledovaného období nemáme žádný trhový zápis týkající se majetku Hájků v Chrudimi, přešel tak z jejich držby formou dědictví po Hájkově smrti roku 1600.³⁷⁰

7.2 Vyvozený závěr

Předložená kapitola je sice směsicí osudů jednotlivých erbovních měšťanů či erbovníků povýšených mezi rytíře, její význam však tkví v něčem jiném, než je představení různorodosti prestižnější vrstvy obyvatel Chrudimi. Zatímco kapitola o šlechtě poukázala v mnoha případech spíše na „úpadek“ mnoha rodů z roviny pozemkové vrchnosti na úroveň městských držitelů, kapitola o erbovnické šlechtě měla opačné ambice. Poukázala na rodiny, které byly obdařeny erbem a přídomkem a řada z nichž se pokusila proniknout mezi šlechtu.

³⁶⁶ Heslo Hájek z Hájku. In. *Ottův slovník naučný* 10. Praha, 1896, s. 754-755.

³⁶⁷ 365, f. 157v-158r.

Tento kšaft tiskem zpřístupnil již Vincenc Florián roku 1948. Viz FLORIÁN, Č. Vztah Dr. Tadeáše Hájka z Hájku k Chrudimi, s. 76.

³⁶⁸ RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 30.

³⁶⁹ 372, f. 50r.

³⁷⁰ Heslo Hájek z Hájku. In. *Ottův slovník naučný* 10. Praha, 1896, s. 755.

Některé byly mezi rytíře skutečně přijaty, jiné se snažily domoci zvýšení svého sociálního statutu držbou pozemkového majetku, který vnímaly jako důležitý aspekt šlechtictví. Je tu tak vidět jasný rozpor. Šlechta se po celé 16. století snaží omezovat příliv měšťanů mezi sebe nejrozličnějšími způsoby. Král sice drží privilegium udělovat erb ve svých rukou, pro získání práva užívat sociálního statutu rytíře je však stanoveno několik podmínek. Uvedená osoba by měla být mimo jiné označována jako panoš a až třetí generace jeho potomků jako rytíři. Dalším důležitým aspektem byla držba svobodného statku, který musel být zapsán do zemských desek. K tomu však bylo třeba svolení krále (tak získali právo zapsat si majetek erbovní měšťané jako Wetenglové či Balbínové) či musela být osoba přijata mezi rytíře.

Pokud bychom se tedy drželi nastavených pravidel, musela být osoba proto, aby byla přijata mezi rytíře držitelem deskového majetku a měla se vzdát měšťanského způsobu života. Na druhou stranu se setkáváme se značným množstvím rytířských rodů, které své pozemkové majetky ztrácí, přestávají být vrchností a přesídlují do měst, kde drží dům či dvůr. Někteří žijí z hospodaření předměstského dvora, jiní spekulují a jiní se možná živí i řemeslem. Ztrácí tak důležité prvky, které jsou vyžadovány od měšťanů, aby byli přijati mezi šlechtu a zároveň přijímají za své (někteří z nich) způsoby, které jsou důvodem odpírání měšťanům vzestupu mezi rytíře. Zatímco povznesení měšťanského rodu mezi rytíře se tedy stává v předbělohorském období obtížnějším (alespoň dle nastavených pravidel), ty rytířské ztrácející některé důležité aspekty šlechtictví svůj sociální status nepozbývají. Co ztrácí, je právo účastnit se sněmů či zastávat některé funkce. Tak byl roku 1549 jmenován Jan Holec z Nemošic, příslušník starého rytířského rodu, krajským hejtmanem za rytířský stav pro Chrudimský kraj. Během krátké doby byl ovšem Jan Holec odvolán z důvodu, že nevlastnil „zboží zemské v kraji tom“.³⁷¹

Jak tedy vidíme na příkladu Bettenglů, i v době, kdy již bylo striktně stanoveno oslovení náležející jednotlivým složkám šlechty a erbovníkům, nebylo toto pravidlo řádně dodržováno. Snaha Bettenglů proniknout mezi šlechtu je více než zřejmá, avšak k jejich oficiálnímu přijetí nikdy nedošlo. I přesto neváhali nechat se v chrudimských měšťanských knihách titulovat jako příslušníci šlechty.

Praxi striktního nedodržování oslovení, které erbovníkům náleželo potvrzuje také Vladimír Klecanda, který uvádí, že nově povýšení užívali rádi titulu, který jim nenáležel. Občas se někteří z nich nechali titulovat jako „urození“ a odmítali listy jim adresované, které je takto netitulovaly. Někdy bývali dokonce jako vladykové titulováni svým okolím

³⁷¹ SMOLÍK, J. Šlechtické rodiny usedlé v Pardubicích, s. 29.

(především z měst) a nijak se tom nebránili. Z těchto důvodů bylo od roku 1595 možné zbavit šlechtictví osobu, která užívala titul, který jí nenáležel.³⁷² Nepříslušející či nevhodné oslovení šlechtice bylo poměrně častým sporem řešeným před komorním či zemským soudem, o čemž svědčí dvě ukázky uvedené ve čtvrté kapitole této práce.

Minimálně v rovině berních rejstříků spatřujeme některé z těchto osob uvedené mezi rytíři - Jan Netorýn či Bettenglové. Pokud se tedy jednalo o výběr daní, byly tyto osoby bez větších problémů mezi rytíře zařazeny.

³⁷² KLECANDA, V. Přijímání do rytířského stavu, s. 27-33.

8. Erbovní měšťané

8.1 Výčet erbovních rodin chrudimských

Ve společenské struktuře všech větších královských měst 16. století se nacházelo nezanedbatelné množství erbovních měšťanů. Bohaté a politicko-společenské dění v těchto městech ovlivňovaly významné rodiny, které často usilovaly o své povznesení v podobě zisku erbu a titulu. Zatímco v případě šlechty nepochybujeme o jejím vědomí výlučnosti, u erbovních měšťanů je situace složitější. Tyto osoby si uvědomovaly své vyšší sociální postavení oproti ostatním měšťanům, avšak z hlediska stavovského dělení společnosti byly stále měšťany. Pokud se tito měšťané nevzdali městských práv a městského života, neměli být dle zaváděných omezení mezi šlechtu přijímáni. Jak ovšem ukázala kapitola o erbovní šlechtě, ne vždy tomu tak bylo. Erbovní měšťané rádi ověnčili svůj rod přídomkem a nad vstupní portál svého městského domu či bránu předměstského dvoru nechali vytesat erb. Na druhou stranu se nechtěli vzdát svých výhodných pozic v městské správě a vůbec silného vlivu na celý chod městského organismu. O procesu nobilitace a s ní spojených okolnostech již bylo pojednáno výše, zaměříme se už nyní tedy konkrétně na Chrudim a její erbovní měšťanstvo.

V některých případech se jednalo o rodiny, které do města přišly už jako erbovní, jiné zde žily, mnohdy několik generací, a erb s přídomkem získaly za života zde. V případě rodin, které zde dlouhodobě žily a následně byly erbem obdařeny, nemůžeme mluvit o žádné změně majetkových strategií a jejich dělení do skupin je zcela zbytečné. Jak bylo již uvedeno, v tomto ohledu se od měšťanstva nelišily, neboť byly jeho součástí (byť horní vrstvou). Stejně zbytečné se jeví také sledování majetkových strategií rodin příšlých, byť bychom mohli hledat důvody jejich příchodu do města a další okolnosti. To bychom se však přesunuli zcela do roviny měšťanského živlu a tato práce je zaměřena pouze na šlechtu, byť je třeba brát také ohled na tuto pomezí skupinu, které chyběl často jen krok k tomu, aby se stala formálně součástí šlechty. Z těchto důvodů se tedy omezíme na pouhý výčet těchto rodin a jejich drobné zhodnocení a okrajové naznačení nemovité držby. Vzhledem k tomu, že nelze z trhů těchto osob sledovat šlechtické majetkové strategie, nejsou k této skupině připojeny registry. Ty se již jeví jako zcela zbytečné. Jejich význam v poznání různých strategií byl menší již v kapitole o erbovní šlechtě, která dokládá často malý rozdíl mezi osobami v ní uvedenými a měšťany.

V roce 1884 uveřejnil Antonín Rybička ve Zprávách o zasedání Královské české společnosti nauk v Praze článek o erbovních a patricijských rodinách usedlých v Chrudimi v 15. až 17. století. Vedle erbovních rodin zde autor jmenuje také významné chrudimské rodiny (v dobové terminologii tak zvané. patricijské), které zůstaly pouze „měšťanské“. V případě erbovních rodin uvádí také jejich předky z doby, kdy ještě členové této rodiny erbovními měšťany nebyly.³⁷³

Začněme nejprve starými chrudimskými rodinami.³⁷⁴ Na první místě jmenuje Svěchy (Svěchíny) z Paumberka. Předek rodu Václav Svěch se v městských knihách objevuje již od počátku druhé dekády 16. století. Jeho syn Jiří Svěch, absolvent pražské univerzity, získal majestátem Ferdinanda I. roku 1546 erb a titul „z Paumberku“. Syny Jiřího byli Gabriel, Jan, Matyáš a Petr. Dva poslední jmenovaní brzy zemřeli, a tak rod pokračoval v osobách Gabriela a Petra. Gabriel absolvoval pražskou univerzitu a získal také titul doktora na Boloňské univerzitě a od roku 1577 měl stát radou nad apelacemi v Praze. Bratr Petr žil a držel majetky v Chrudimi, kde zplodil s manželkou Elišbětou Píseckou syny Gabriela, Jiřího a Václava. Univerzitní vzdělání absolvovali synové Gabriel a Jiří v Praze, přičemž poté z Chrudimi odešli a zůstal zde pouze Václav. Jeho potomci měli zchudnout a na konci 17. století již pouze užívat příjmení „Paumberkové“.³⁷⁵

Roku 1512 koupil Václav Svěch kus zahrady³⁷⁶ a roku 1518 další kus.³⁷⁷ Pokud zde tedy držel dům, musel jej koupit před rokem 1500 či získat jinou formou (věno dědictví). Jeho syn Jiří (Jíra) si v Chrudimi zakupuje dům roku 1518³⁷⁸ a roku 1524 zase dům prodává.³⁷⁹ Poté na nějaký čas rodina z trhových knih mizí, až se roku 1555 objevuje Petr Svěch zakupující dům,³⁸⁰ který roku 1558 prodává.³⁸¹ Další dům kupuje roku 1561 a tehdy již užívá

³⁷³ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 53-78.; Týž, Dodatky k vypsání starších chrudimských rodin, s. 177-181.

³⁷⁴ Staré chrudimské rodiny jako Francové z Liblic či Kochánkové z Kochánku jsou uvedeny mezi tak zvanými erbovními šlechtici.

³⁷⁵ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 68-70.; Týž. O rodině erbovní Švěchinů z Paumberka. Pomůcky k dějinám domácí literatury a vzdělanosti. In. *Časopis Musea Království českého* 36, 1862, s. 255-268.

To, že by Gabriel Svěch zastával úřad rady nad apelacemi bohužel nepotvrzuje publikace o personálním obsazení apelačního soudu. Ta jeho osobu neuvádí mezi žádnými úředníky soudu. Viz WOITSCHOVÁ, Klára. „...což slušného a spravedlivého jest fedrovati...“. *Personální obsazení pražského apelačního soudu v letech 1548-1783*. Pelhřimov, 2010. ISBN 978-80-7415-040-1

³⁷⁶ 364, f. 77r.

³⁷⁷ Tamtéž.

³⁷⁸ Tamtéž, f. 104r.

³⁷⁹ Tamtéž, f. 182r.

³⁸⁰ 369, f. 167r.

³⁸¹ Tamtéž, f. 219r.

titulu „z Paumberka“ (byť ten mu náležel již dříve).³⁸² Roku 1564 opět dochází k prodeji domu.³⁸³ Stejným způsobem nakupuje a prodává Petr Svěch domy a pozemky až do roku 1594,³⁸⁴ kdy umírá a zanechává po sobě nezletilé potomky.³⁸⁵ Jeho bratr Gabriel se objevuje v rozmezí let 1565 až 1590 pouze jako prodávající či kšaftující.³⁸⁶

Další rodinou, která v Chrudimi žila již na konci 15. století byli Korbářové. Prvním členem rodu byl Šimon Korbář, který byl členem městské rady a jehož potomkem byl Jan Korbář, též člen městské rady. Ve druhé polovině století ve městě žijí bratři Pavel, Fridrich a Zikmund Korbářové, které jejich pokrevní příbuzný Jiřík Velvarský ze Saxendorfu přijal roku 1572 ke svému erbů a titulu „ze Saxendorfu“.³⁸⁷ Podobně jako Petr Svěch, objevuje se i Šimon Korbář v městských knihách jako častý kupující a následně prodávající městských nemovitostí, nejméně se tak dělo mezi léty 1509 až 1514.³⁸⁸ Pozůstalou vdovou po Šimonovi byla Kateřina Korbářka.³⁸⁹ Ve 20. letech 16. století zakupuje ve městě dům také Pavel Korbář,³⁹⁰ který je však již roku 1523 po smrti.³⁹¹ Roku 1533 prodává dům jistý Laurin Korbář.³⁹² Poté se objevuje v trhových záznamech až roku 1561 Jan Korbář³⁹³ a roku 1563 další Pavel Korbář.³⁹⁴ Konečně v 80. letech se pak v rámci vypořádávání dědictví objevuje Fridrich Korbář užívající titulu ze Saxendorfu.³⁹⁵

Už na konci 15. století se mezi obecními staršími a konšely připomíná Duchek Pácha, významný obchodník s vínem. Jeho stejně úspěšný syn Jiří zastával také konšelskou funkci a měl vedle dcer syny Bohuslava, Jana a Pavla. Bohuslav zastával, jak už bylo v rodině tradicí, úřad v městské radě a roku 1556 byl obdařen erbem a titulem „z Dřevíče“. Bohuslav i Pavel zemřeli bez potomků, a tak rodina pokračovala v osobě Jana Páchy. I ten zastával úřad konšela a následně také císařského rychtáře. Nezanedbal po sobě žádného mužského

³⁸² Tamtéž, f. 267v.

³⁸³ Tamtéž, f. 386r-v.

³⁸⁴ Například 369, f. 487r.; 372, f. 35r., f. 50v, f. 51v, f. 88r, f. 124r, f. 133v, f. 141v, f. 168r-v, f. 195r, 313r; 374, f. 104r., a podobně

³⁸⁵ 374, f. 217r-v.

³⁸⁶ 369, f. 448v.; 372, f. 136r-v., f. 136r-v; 374, f. 104r.

³⁸⁷ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 63-64. Rybička uvádí, že Šimon Korbář připomínající se na počátku 16. století v městské radě byl panošem. Tuto skutečnost se mi však nepodařilo nikde dohledat a až v případě Fridricha Korbáře jsem našel v městských knihách doklad o jeho vyšším společenském postavení, tedy onom přijetí k erbů a titulu jeho příbuzným.

³⁸⁸ Například 364, f. 49r, f. 56r, f. 61r, 66r, 70r, 78v, 83v, 86v, 95v,

³⁸⁹ Například 364, f. 119r, f. 148v.

³⁹⁰ 364, f. 136r.

³⁹¹ Tamtéž, f. 166v.

³⁹² Tamtéž, f. 265r.

³⁹³ 369, f. 285r.

³⁹⁴ Tamtéž, f. 372v.

³⁹⁵ 372, f. 339v.; 373, f. 19r-20r.

potomka.³⁹⁶ I přes staré kořeny, jaké rodina v Chrudimi měla, se neobjevuje v trhových zápisech příliš často. Zmiňovaný Duchek Pácha se připomíná k roku 1506, kdy sepisuje svůj kšaft.³⁹⁷ Roku 1514 kupuje Jiřík Pácha tři pruty rolí a poté ještě roku 1526 stodolu.³⁹⁸ Roku 1542 se objevuje jako prodávající Jakub Pácha³⁹⁹ a od roku 1546 také Jan Pácha.⁴⁰⁰ Jména dalších členů rodu jsou popsány knihy pamětních zápisů a kšaftů.

Z osob, které byly povýšeny v době, kdy již žily v Chrudimi, avšak jejich rodina zde ještě neměla hlubší kořeny, jmenujme na první místě Václava Jahodku. Ten byl v roce 1545 členem městské rady a měl tři syny Jana, Matějka a Víta, kteří absolvovali pražskou univerzitu, a z nichž pouze třetí jmenovaný zůstal v Chrudimi. Jan, který byl registrátorem u zemských desek, obdržel roku 1571 erb a titul „z Turova“.⁴⁰¹ První nemovitost (dům) zakoupil Jan Jahodka ve městě roku 1535⁴⁰² a druhou (opět dům) roku 1539.⁴⁰³ Druhý z domů prodal ve stejný rok, kdy jej zakoupil, příbuznému Václavovi Loukovi.⁴⁰⁴ K roku 1591 se jako prodávající připomíná Jan Jahodka⁴⁰⁵ a roku 1597 jako kupující jistý Jakub Jahodka.⁴⁰⁶ Další členové rodu se opět připomínají v rámci jiných než trhových knih.

Tento Jan Jahodka z Turova přijal roku 1585 svého bratra Víta Jahodku a příbuzného Timotea Louku ke svému erbů a titulu. Timoteus byl synem Václava Louky, častého člena městské rady. Členem městské rady byl také Timoteus, který zemřel roku 1588 bez potomků na následky zasažení bleskem.⁴⁰⁷ V trhových knihách se jméno Timotea Louky objevuje roku 1570 v souvislosti s jeho nákupem domu,⁴⁰⁸ roku 1572 pak jeho díl přenechává manželce Anně.⁴⁰⁹

Kolem poloviny 16. století získává ve městě majetek Jan Pěček Smržický, moravský rodák, působící opakovaně jako obecní starší a konšel. Jeho první manželkou byla Barbora,

³⁹⁶ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 65-66.

³⁹⁷ 367, f. 3r-v.

³⁹⁸ 364, f. 94v, f. 201r.

³⁹⁹ Tamtéž, f. 384r.

⁴⁰⁰ 369, f. 337r.

⁴⁰¹ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 61-62. Rybička uvádí, že roku 1582 rozšířil císař Rudolf II. nadání erbů a titulu o vladectví a roku 1585 byl Jahodka na sněmu mezi rytíře přijat. Vladimír Klecanda ovšem ve své studii o erbovnících uvádí, že se Jan Jahodka u zemských desek nepřiznal a zůstal tudíž erbovníkem. Viz KLECANDA, V. Přijímání do rytířského stavu, s. 106, č. 225. Z důvodu tohoto značného rozporu a toho, že jsem neměl prostor uvedenou skutečnost ověřit v pramenech, je řazen Jan Jahodka mezi erbovní měšťany.

⁴⁰² 364, f. 290r.

⁴⁰³ Tamtéž, f. 342v.

⁴⁰⁴ Tamtéž, f. 346v.

⁴⁰⁵ 374, f. 153v.

⁴⁰⁶ Tamtéž, f. 282r.

⁴⁰⁷ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 61-62.

⁴⁰⁸ 372, f. 57r.

⁴⁰⁹ Tamtéž, f. 249v-250r.

vdova po Václavovi Francovi z Liblic a druhou Veronika, dcera Václava Louky. Roku 1571 byl císařem Maxmiliánem II. obdařen erbem a titulem „z *Radostic*“. Když Jan Pěček zemřel, zanechal po sobě nezletilé syny Jana, Daniela a Michala. Pouze poslední jmenovaný se dožil dospělosti a absolvoval pražské vysoké učení. Později se stal právníkem a usadil se v Praze.⁴¹⁰ Díky svému sňatku s vdovou Barborou Francovou získal Jan Pěček podíl na dvoru, který roku 1553 od poručníků nezletilých Franců koupil.⁴¹¹ Roku 1558 však tento majetek prodal⁴¹² a roku 1578 převedl na svou druhou manželku Veroniku dům.⁴¹³

V rok zisku erbu a titulu přijal Jan Pěček k sobě svazkem erbovního strýcovství příbuzného Jiříka Pivničku, syna stejnojmenného otce. I on, jako řada jiných erbovníků, zastával úřad v městské radě. Zanechal po sobě syna Šimona, jehož potomci ve městě žili ještě v 17. století.⁴¹⁴ Jiřík Pivnička se v městských trzích objevuje roku 1550, v souvislosti se smlouvou o dům.⁴¹⁵ Následně kupuje roku 1570 dva domy.⁴¹⁶ Další dům kupuje roku 1572⁴¹⁷ a roku 1580 je již po smrti.⁴¹⁸ Poté se připomíná ještě několik mužských rodu Pivničků.

Od první poloviny 16. století žil v Chrudimi Václav Daník.⁴¹⁹ Jeho potomkem byl Jan Daník žijící ve městě kolem poloviny století. Roku 1570 držela ve městě dům Johanka Daníková, který po ní zdědil syn Melichar Daník, absolvent pražské univerzity a primátor Českobrodský. Roku 1584 mu byl majestátem císaře Rudolfa II. udělen erb a titul „z *Kočice a Ostrova*“.⁴²⁰ Melichar Daník zdědil v Chrudimi dům po své matce Johance Daníkové, který roku 1601 prodal.⁴²¹

Ke svému udělenému erbu a titulu přijal Melichar Daník chrudimského obyvatele Jiříka Boleslavského. Ten byl synem Havla Boleslavského, který se do města přistěhoval ve druhé polovině 16. století. Jiřík Boleslavský se oženil se Zuzanou, vdovou po erbovním měšťanovi Václavovi Bohoufovi, a zastával za svůj život úřad obecního staršího, konšela i městského rychtáře. Majetek po jeho smrti roku 1601 zdědila vdova, která se opět provdala a nezletilý syn Jiří. Ten, stejně jako otec, zastával od roku 1619 úřad obecního staršího, konšela

⁴¹⁰ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 66-67.

⁴¹¹ 369, f. 131v-132r.

⁴¹² Tamtéž, f. 233v.

⁴¹³ 372, f. 234r-235r.

⁴¹⁴ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 68.

Nějaký Jakub Pivnička zde zakoupil dům již roku 1517. Viz 364, f. 107v.

⁴¹⁵ 369, f. 84v.

⁴¹⁶ 372, f. 51v., f. 64v.

⁴¹⁷ Tamtéž, f. 50r.

⁴¹⁸ Tamtéž, f. 324v.

⁴¹⁹ 364, f. 245r.

⁴²⁰ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 57-58.

⁴²¹ 374, f. 391.

i městského rychtáře.⁴²² V chrudimských trhových knihách se Jiřík Boleslavský připomíná nejpozději roku 1583 jako prodejce dvou zahrad.⁴²³ Roku 1597 pak prodal dvůr⁴²⁴ a ještě v 90. letech nějaké pozemky.⁴²⁵ Pak vstupuje na scénu jeho stejnojmenný syn, který prodal roku 1616 další zahrady⁴²⁶ a roku 1617 koupil dům.⁴²⁷

Ve druhé polovině 16. století držel ve městě majetek Kryštof Roupovský, po svém řemesle zvaný Soukeník. Zastával úřad obecního staršího, konšela i primase a zanechal po sobě syny Šebestiána a Daniela Kryštofy. Oba absolvovali pražskou univerzitu a zatímco Šebestián se vrátil do Chrudimi, Daniel již v Praze zůstal. Tam zastával úřad registrátora desk zemských a roku 1596 byl obdařen erbem a titulem „z Častolovic“, ke kterémužto povznesení přijal později také bratra Šebestiána. Ten provozoval v Chrudimi soukenický obchod po otci a byl obecním starším i rychtářem. Když roku 1618 zemřel, zanechal po sobě syny Šebestiána a Daniela, kteří se po otci začali psát jako Šebestiánové z Častolovic.⁴²⁸ Šebestián Kryštof získal roku 1585 od svého otce dům,⁴²⁹ který ale téhož roku prodal.⁴³⁰ Poté vedl až do roku 1616 čilý obchod s pozemky, kdy nakupoval zahrady a především polnosti, z nichž pouze jednu roli prodal.⁴³¹ Tyto pozemky připojoval ke svému dvoru zakoupenému roku 1597.⁴³²

Ve druhé polovině 16. století se do Chrudimi přistěhovali z Třeboně bratři Adam a Václav Bohoufové z Polkensteinu, jejichž otec byl na přímluvu pánů z Rožmberka roku 1570 majestátem císaře Maxmiliána II. obdařen erbem a titulem „z Polkensteinu“. Oba bratři seděli v městské radě a jejich potomci ve městě žili ještě v 17. století.⁴³³ V rámci trhů se bratři objevují nejpozději od 80. let 16. století.⁴³⁴ Václav sice krátce po příchodu do Chrudimi umírá, nicméně Adam poměrně čile nakupoval chrudimské nemovitosti po celá 90. léta a také celé sledované dvě dekády 17. století.⁴³⁵

V 80. letech 16. století držel v Chrudimi dům Jakub Vnuček z Vorličné.⁴³⁶ Jakub Vnuček byl příbuzným první manželky Jana Skornice Balbína z Vorličné, Voršily Škopkové

⁴²² RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 57-59.

⁴²³ 372, f. 390r, f. 390r.

⁴²⁴ f. 101r.

⁴²⁵ 374, f. 14r., f. 34r, f. 224r.

⁴²⁶ 375, f. 26v, f. 77r.

⁴²⁷ Tamtéž, f. 236r.

⁴²⁸ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 70-72.

⁴²⁹ 374, f. 4r.

⁴³⁰ Tamtéž, f. 11r.

⁴³¹ Tamtéž, f. 19r, 37r, f. 40r, f. 77r, f. 137r, f. 301v, f. 339v.; 375, f. 21r, f. 27r, f. 112r, f. 185r.

⁴³² Tamtéž, f. 101r.

⁴³³ RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 56-57.

⁴³⁴ 372, f. 347v.

⁴³⁵ Například 374, f. 238r, f. 240v, f. 283r, f. 240v, f. 210r, f. 344v, f. 364v; 375, f. 43r, f. 62r, f. 248v, f. 271r a další.

⁴³⁶ 372, f. 395r. Roku 1583 tento dům prodal Jiříkovi Pouchobradskému.

z Nymburka a právě Jan Balbín jej jako erbovní strýc přivzal ke svému erbů a titulu. Tak získal Jakub Vnuček titul „z Vorličné“ a právo užívat stejného erbů jako Balbínové z Vorličné. Roku 1566 místo svého erbovního strýce táhl proti Turkům. Později se připomíná v Čáslavi a nejpozději roku 1594 umírá a zanechává po sobě manželku Barboru.⁴³⁷

Zhruba rok trvala držba domu v Chrudimi erbovním měšťanem Pavlem Kavinským ze Stránova. Ten byl synem královéhradeckého měšťana Mikuláše Karvinského, nadaného roku 1556 erbem a titulem „ze Stránova“. Za manželku měl Kateřinu z chrudimského rodu Pěčků z Radostic.⁴³⁸ V tomto manželství tedy spatřujeme jeho provázanost s Chrudimí, kde zároveň zakoupil roku 1577 za 540 kgm dům, aby jej následujícího roku za 552 kgm prodal.⁴³⁹

Poskytování úvěrů přivedlo až do Chrudimi také Jana Hůlku z Počernic,⁴⁴⁰ syna měšťana Nového Města Pražského Matěje Hůlky, obdařeného erbem a titulem „z Počernic“. ⁴⁴¹ Jan Hůlka poskytl chrudimskému měšťanovi Janovi Sobotkovi půjčku, s jejímž splácením měl dlužník drobné obtíže. Z tohoto důvodu uzavřeli oba pánové roku 1577 smlouvu, dle které měl Sobotka splácet svůj dluh po 20 kgm ročně, přičemž za to ručil svým domem. V případě, že přestal splácet, měl se stát jeho majitelem bez překážek Jan.⁴⁴² Roku 1587 pak na předměstí koupil za hotových 400 kgm dvůr.⁴⁴³

Skrze úřad přišel ve 40. letech 16. století do Chrudimi Mistr Bartoloměj Ropal z Riffmberka. Ten byl absolventem pražské univerzity, kde také působil jako profesor. Zde působil jako vedoucí písař u chrudimské rady. Následně se odstěhoval do Prahy, kde působil jako prokurátor zemského soudu.⁴⁴⁴ Ve Chrudimi zakoupil roku 1543 dům,⁴⁴⁵ ke kterému o roku později připojil ještě zahradu.⁴⁴⁶ Ještě roku 1544 však zahradu prodal⁴⁴⁷ a roku 1546 stejně učinil také s domem.⁴⁴⁸

Roku 1597 v Chrudimi zakupuje dům Zikmund Jonák.⁴⁴⁹ O tom, že by se jednalo o erbovního měšťana, se literatura nezmiňuje, nicméně jeho titulace užívaná v městských

⁴³⁷ RYBIČKA, A. Balbínové jinak Skornicové z Vorličné, s. 408, pozn. 13.

⁴³⁸ RYBIČKA, A. *Královéhradecké rodiny erbovní*, s. 17.

⁴³⁹ 372, f. 225r., 243v-244r.

⁴⁴⁰ 365, f. 259v-260v.

⁴⁴¹ V literatuře se střídavě objevuje, že se jednalo o erbovního měšťana a o šlechtice. Zatímco o erbovní listině není pochyb (viz DOERR, A. v. *Der Adel*, s. 42 erbovní listina pro jeho otce Matěje Hůlku s právem psát se z Počernic z roku 1562), o přijetí mezi šlechtu jednoznačný doklad chybí (viz KLECANDA, V. *Přijímání do šlechtického stavu*).

⁴⁴² 365, f. 259v-260v.

⁴⁴³ 374, f. 54r-v.

⁴⁴⁴ Heslo Ropal z Riffmberka Bartoloměj. In. *Ottův slovník naučný 21*. Praha, 1904, s. 960.

⁴⁴⁵ 364, f. 406r.

⁴⁴⁶ Tamtéž, f. 443r.

⁴⁴⁷ Tamtéž, f. 449r.

⁴⁴⁸ 369, f. 19r.

⁴⁴⁹ 374, f. 302r.

knihách takový dojem vzbuzuje. V městských zápisech je označován jako slovný pán Zikmund Jonák, toho času úředník Města Městce Heřmanova.⁴⁵⁰ Roku 1599 přikoupil roli a roku 1600 zahradu.⁴⁵¹ Pozemky se staly předmětem zájmu také do dalších let, neboť další role přikoupil ještě roku 1602⁴⁵² a 1606.⁴⁵³ Roku 1610 kupuje na chrudimském předměstí dvůr jeho manželka Veronika Jonáková,⁴⁵⁴ který ovšem roku 1618 opět prodává.⁴⁵⁵

8.2 Shrnutí

Za sledované období se v Chrudimi vyskytovalo nejméně šestnáct erbovních měšťanů či celých rodin. Respektive se zde erbovníci vyskytovali od roku 1546 (erbovní listina pro Svěchy z Paumberku) až do konce zájmového úseku. Až na čtyři případy (Melichar Daník z Kočice a Ostrova, Pavel Kavinský ze Stránova, Jan Hůlka z Počernic a nejistý případ Zikmunda Jonáka) se jednalo o osoby zde trvale pobývajících (alespoň nějaký čas). V řadě případů se dokonce jednalo o staré chrudimské rodiny žijící ve městě již v první polovině 16. století, v některých případech dokonce ještě déle, (Svěchové z Paumberku, Korbářové ze Saxendorfu, Jahodkové z Turova, Pivničkové z Radostic, Páchové z Dřevíče).

V devíti případech hovoříme o osobách, které se staly erbovníky samy a přenesly toto privilegium také případně na své potomky (Jiří Svěch z Paumberku, Jan Jahodka z Turova, Jan Pěček Smržický z Radostic, Bohuslav Pácha z Dřevíče, Melichar Daník z Ostrova a Kočice, Bartoloměj Ropal z Riffmberku, Adam a Václav Bohoufové z Polkensteinu - erb a titul obdržel jejich otec, Pavel Kavinský ze Stránova - erb a titul obdržel jeho otec, Jan Hůlka z Počernic - erb a titul obdržel jeho otec). Stejnému počtu odpovídá také výčet těch, kteří byli přijati příbuznými (Fridrich Korbář ze Saxendorfu, Timoteus Louka z Turova, Jiřík Pivnička z Radostic, Jiřík Boleslavský z Ostrova a Kočice, Jakub Vnuček z Vorličné a tito pak přímo svými bratry: Vít Jahodka z Turova, Šebestián Kryštof z Častolovic - přijat bratrem žijícím v Praze a Jan Pácha z Dřevíče.

Výše uvedené nahlédnutí do jejich nemovité držby nesdělí mnoho, neboť se jedná pouze o výběr trhů bez detailnějšího předkládání nákupních a prodejních cen a dalších okolností, postačí však ke shrnutí základních společných prvků. Že se erbovními měšťany stávali význační jedinci (ať už svou politickou mocí v rámci města, úřadem, majetkem,

⁴⁵⁰ Například 374, f. 302r.

⁴⁵¹ 374, f. 133r.

⁴⁵² Tamtéž, f. 403r.

⁴⁵³ Tamtéž, f. 403v.

⁴⁵⁴ 375, f. 53r.

⁴⁵⁵ Tamtéž, f. 267r.

vzděláním či tímto vším dohromady), je obecně známá věc. Pohlédneme-li do výčtu chrudimských erbovníků, uvidíme, že většina z nich zastávala ve městě důležité úřední funkce a poměrně aktivně obchodovala s nemovitostmi. Ať už byla záměrem spekulace či rozšíření rodinného nemovitého majetku. Tento trend tedy chrudimská erbovní složka nijak nevyvrací. Zároveň lze říci, že institut erbovního strýcovství hrál v případě Chrudimi výraznou roli a nebýt něho, bylo by složení chrudimských erbovních měšťanů o mnoho chudší. Ve dvou případech takto dokonce přijali ke svému titulu a erbu erbovníci žijící či úřadující v Praze své bratry v Chrudimi.

9. Závěr

Na prvním místě pomyslného žebříčku cílů této práce stálo poznání a zhodnocení chrudimské městské nemovité držby šlechty a také postihnutí „stavovsky přechodných“ skupin, jako byli erbovní měšťané a erbovní měšťané přijatí mezi rytíře. Význam práce spočívá především v poukázání na nutnost studia drobné šlechty držící majetky ve městech, neboť jak se ukazuje, jednalo se poměrně o významnou složku jejich obyvatel. V mnohých případech se jedná o držitele, jejichž rodový stateček již neustál opakovaná dědická dělení a vznikly tak díly neschopné své držitele uživit a zajistit pokrytí jejich základních životních (i společenských) potřeb. Z těchto důvodů tyto majetky prodávali a stěhovali se do města či na vesnický dvůr. V podstatě nám tak tyto osoby často mizí z centrálních pramenů (berní evidence, desky zemské a podobně) a nesetkáme-li se s nimi například v rámci sporů řešených u komorního soudu, nemusíme ani tušit, že existovaly. Drobení původní rodové domény však nemuselo vždy znamenat, že se jednalo o chudé osoby. Pouhý náhled do níže přiložených regist poukazuje na to, že tyto osoby ve městech v nejednom případě zakupovaly poměrně drahé nemovitosti a některé z nich s nimi dokonce spekovaly či svou majetkovou situaci vylepšovaly úvěrovými operacemi. V podstatě tak naší pozornosti unikají osobnosti, které mohly být na regionální úrovni drobné šlechty a prostředí královských měst poměrně významnými postavami.

Hlavním cílem práce tedy bylo poukázat na pestrou skladbu sociálně, ale ne vždy majetkově, horní vrstvy královského věnného města Chrudimi v předbělohorském období. I přes rámcové limity, které zařazování osob do vytvořených kategorií provázely, lze s jistotou říci, že v pramenech významně pozorujeme vliv chudnutí nižší složky šlechty (především v rovině ztráty rodového pozemkového majetku) a její snahu „zachránit se“ městským životem. Na druhé straně spatřujeme skupinu vzdělaného či bohatého měšťanstva, které se snaží zvýšit svůj sociální status přijetím mezi rytíře, avšak často bez touhy vzdát se svého dosavadního života a některých výhod. Právě v rámci měst tak vzniká pozoruhodné společenstvo, opravdu různorodý městský organismus.

Jen samotný níže přiložený výčet osob a typů majetků, které ve městě držely, nedovoluje mít pochyby o tom, že se nejednalo o velice významnou složku městského obyvatelstva a dokazuje, že především v případě hospodářských a sociálních dějin měst je nutné s nimi počítat. Z několika příkladů soupisů šlechtických obyvatel především z oblasti východních Čech, uvedených v úvodu, lze vypožorovat, že obdobná situace byla také

v okolních městech, ne jen v Chrudimi. Celá problematika drobné šlechty žijící ve městech by si tedy zasloužila větší pozornost a vzájemného porovnání. Díky tomu se před námi může otevřít dosud nepříliš probádaný rozměr života nižší šlechty v předbělohorském období. Ta, stejně jako žádná společenská vrstva, nebyla pochopitelně „jednotná“ a i bez studia městské držby víme, že v jejích řadách stáli jedinci bohatí i chudí, mocní i méně významní. Na příkladu Chrudimi si však můžeme ukázat, že stejně pestrá byla také městská držba této složky společnosti. Zároveň získáme řadu informací o drobných rodech, o který se na úrovni ústředních šlechtických pramenů, jako byly desky zemské, nedozvíme. Nebo alespoň získáme povědomí o tom, kdo byly ženy a dcery těchto mužů, kteří drželi deskový majetek, který následně prodali, čímž se z centrálních pramenů vytratili, nebo jaké úřady zastávali. V případě, že nějaký drobný šlechtic post úředníka na panství většího majitele a ten jej vysílal vyřizovat příslušné záležitosti do města, poskytují městské knihy další informace o okolní drobné šlechtě. I takové případy chrudimské městské knihy poskytují a dle mého názoru se jedná o dosud nedocenený pramen, a to především v ohledu studia drobné šlechty Chrudimského kraje.

Zvolená metodika ani způsob zpracování nemovité držby šlechty v Chrudimi nemusí být tím nejvhodnějším, který bylo možné zvolit. Vzhledem k tomu, že však nebyla přímo v tomto rozsahu a zaměření problematika hlouběji studována, není možné opřít se o zavedené a ověřené postupy. Je tedy nutné pokusit se téma uchopit tak, aby byla umožněna rámcová výpověď pramenů a zároveň nedošlo k přehlacení informacemi. Sice ne prvoplánovým, avšak také důležitým cílem práce se tak stalo posouzení možného využití tohoto dělení šlechty pro další studium nemovité držby drobné šlechty ve městech v 16. století. Jakkoliv se může uvedený časový úsek zdát dlouhý, byl z hlediska prokázání dlouhodobějších trendů nezbytný. S širším časovým vymezením pochopitelně přišlo také větší množství informací, které bylo třeba přetřídit a zařadit. To s sebou na jednu stranu přineslo ono poukázání na dlouhodobější trendy, ale zároveň neumožnilo hlubší studium jednotlivých osob či rodů. To může odhalit mnohé další detaily ze života drobné šlechty, která z nejrůznějších důvodů zakupovala majetky ve městě.

O to jsem se částečně pokusil ve své studii o nemovité držbě mužských členů Andělů z Ronovce v Chrudimi v letech 1545 až 1621, kde jsem mohl využít poznatků Petra Vorla o celkových majetkových a rodinných poměrech rodu. Detailnější studium takovýchto reálií všech chrudimských šlechtických rodin by v případě takovéto práce způsobilo, že by se stala pouhým výčtem jednotlivin (již takhle tvoří stručné registry a co nejstručnější informace o osobě či rodu značnou část práce) a bylo by obtížné vše generalizovat. S ohledem na

detailnější informace by totiž bylo vhodné je využít ke sledování více specifík, čímž by došlo k roztržení konceptu, který tato práce měla nést.

V rámci druhé kapitoly této práce bylo vysloveno celkem sedm základních otázek, které měly tvořit jakousi osu výkladu. Práce pojednávala také o dalších okolnostech, tyto problémové okruhy však byly těmi hlavními, na které se snažila nalézt odpověď. Vraťme se tedy v závěru této práce k oněm sedmi otázkám zaměřených na poznání šlechtické nemovité držby v Chrudimi a pokusme se na ně na základě získaných informací odpovědět. Ne vždy se podařilo najít zcela jasnou odpověď, nicméně i negativní zjištění je výsledek, a ten sám o sobě umožňuje na svém základě upravit směřování dalšího bádání.

1) Byli častějšími držiteli chrudimských nemovitostí muži nebo ženy?

Hned na první zvolenou otázku lze odpovědět zcela jasně a jednoduše. I přes předpoklad, že nejsou postihnuti všichni držitelé, můžeme s absolutní jistotou říci, že muži převažovali nad ženami, a to výrazně. Do nejvýznamnější kategorie dlouhodobých držitelů bylo zařazeno celkem padesát osm mužů a třicet čtyři žen, muži tedy převažovali o více jak polovinu. Následuje kategorie dědiců, které „parametry“ odpovídalo dvacet osm mužů a devatenáct žen (a osm sirotek či sirotek s matkami). Muži tedy převažují i zde. Zcela mužskou kategorií byly spekulace, kam bylo zařazeno šest osob. Naopak zcela ženskou (či ženskou a dětskou) skupinou bylo spolčení, kde byly ve všech pěti případech spolčeny ženy (případně také s nedospělými dětmi) svým manželem, vyjma jednoho případu Karla Kapouna z Svojkova, který byl svým otcem spolčen na majetek společně s matkou v době své dospělosti. Další kategorií jsou neznámé důvody, kde se o pozice dělí muži a ženy v poměru devět ku pěti. Předposlední skupinu tvoří věřitelé zahrnující sedm mužů. Jako poslední zbývá kategorie urbanizované šlechty, kde opět převažují muži nad ženami, ovšem o těchto rodinách můžeme zcela s jistotou prohlásit, že řada žen mohly být původně měšťanky a také, že jistě nevíme o všech členech rodu ve městě žijících.

Muži tedy převažovali ve všech kategoriích, až na skupinu spolčení, která byla vytvořena na základě znaků, které byly společné především ženské části populace (spolčení manželským partnerem na majetek) početnější část držitelů. I s vědomím limitů pramenů tedy můžeme směle prohlásit, že za období let 1500 až 1621 v součtu převažovali nad ženskými držitelkami muži.

2) Lze z chrudimských majetko-právních pramenů rozlišit, ve kterém období drželo v Chrudimi nemovitosti nejvíce příslušníků šlechty?

Na tuto otázku se již nehledá odpověď tak snadno jako prvním případě. Je to sice omílání věcí již několikrát řečených, avšak je třeba opět připomenout, že v první řadě nepostihují městske knihy veškeré majetkové přesuny. Především neobsahují ve všech případech kšafy, díky čemuž nemáme vždy jasný přehled o tom, kdo, kdy a za jakých okolností co zdědil. V několika případech se setkáváme s tím, že šlechtický držitel zakupuje ve městě nemovitost a od té doby o něm až na pár splátek nevíme. Často se stane, že splátky končí bez dalších informací nebo jsou zapsány až na konec stránky a poté pokračují na jiném místě knihy, často bohužel bez odkazu na foliaci u původního zápisu. Někdy se nám takovouto nemovitost podaří zachytit ve chvíli, kdy ji dědic, o kterém jsme do té doby věděli, prodává a v tomto trhovém zápisu se objevuje odkaz na to, po kom tento majetek zdědil. Bohužel zdaleka ne všechny trhově zápisy jsou takto sdílné.

Pro vyhotovení přehledu všech držitelů nám tedy chybí zásadní podklady. Na jedné straně tedy máme osobu, u níž neznáme „konec“ její držby a na druhé straně osobu, u které neznáme její „začátek“. Při množství záznamů zároveň nelze vyloučit přehlédnutí nějakého zápisu, byť v takových případech půjde o zanedbatelné položky, obzvláště vzhledem k naprosto většinové části známých držitelů. Poznání nějakých vývojových trendů v tomto ohledu je však poměrně důležité, proto se cílem stalo vytvoření tří sond (zhruba na začátku, uprostřed a na konci sledovaného období) zabírajících se ne počtem držitelů a držených nemovitostí, ale počtem osob, které v uvedeném časovém období nemovitost prodaly či koupily. Zahrnuty jsou také typy a počty těchto nemovitostí. Shrňeme-li tyto výsledky, vytvoříme tak „objem trhů“ a dospějeme k těmto závěrům pro časové úseky 1505 až 1520, 1545 až 1560 a 1605 až 1620:

V prvním úseku bylo nakoupeno celkem šestnáct, ve druhém sedmnáct a ve třetím už pouze deset domů. Co se dvorů týká, ty byly v rozmezí první sondy nakoupeny pouze tři, v rámci druhé už šestnáct a v posledním sledovaném úseku dokonce sedmnáct. Zcela marginálně působí v tomto ohledu mlýny, které byly zakoupeny čtyři, a to všechny v prostředním časovém úseku. Zatímco v letech 1505 až 1520 jednoznačně dominují domy, v letech 1545 až 1560 se na ně již dotahují dvory, které je téměř o polovinu převyšují v rozmezí let 1605 až 1620. Pokud tedy zpočátku bylo pro šlechtu důležité pohodlí městského domu, s druhou polovinou století se strategie mění a do středu zájmu se dostávají dvory umožňující především hospodaření.

Ruku v ruce s nákupy šly pochopitelně také prodeje. Začneme opět s domy, těch se v prvním časovém úseku prodalo dvacet tři, ve druhém stejně tak a ve třetím období už pouze

sedm. V případě dvorů se v rámci první sondy prodaly čtyři, v rámci druhé patnáct a v rámci třetí devět. V prvních dvou úsecích tak jasně dominují domy. Poté však nastává pokles a v poslední sondě se do čela se o drobný kousek dostávají dvory.

Byť s drobnými výkyvy můžeme tento vývoj zhodnotit jako sestupný pro domy a vzestupný pro dvory, a to především v případě nákupů. V ohledu prodeje v posledním úseku prodeje dvorů oproti druhé sondě klesají. Vzestupný trend nákupů dvorů a zároveň výkyv na konci sledovaného období potvrzuje, že zhruba od přelomu století byly žádanějších zbožím právě ty.

V rámci úseku 1505 až 1520 nakupovalo a prodávalo celkem třicet pět osob, v rámci let 1545 až 1560 čtyřicet dva osob a v posledním časovém rozmezí let 1605 až 1620 pak třicet čtyři. Nejvíce trhů se tedy odehrálo v rámci let 1545 až 1560, tedy zhruba kolem poloviny století a také toto období je dle regist zřejmě oním vrcholem městské držby šlechty v Chrudimi. Na závěr ještě podotkneme, že téměř třetinu trhů v úseku let 1605 až 1620 tvořily dva rody (Plesové Heřmanští ze Sloupna a Vojířové Saskové z Vacovic). Na začátku 17. století tak byla pestrost šlechty držící majetky v Chrudimi o poznání menší, než kolem poloviny 16. století.

3) Jaký typ nemovitostí držela šlechta v Chrudimi nejčastěji?

Na tuto otázku již částečně odpověděla ta předchozí, můžeme tedy navázat na její závěry. Jak prokázaly tři učiněné sondy, zatímco na počátku 16. století jasně dominovaly v nákupech domy, kolem poloviny století se situace vyrovnává a v zhruba posledním patnáctiletí před bitvou na Bílé Hoře již dominují dvory. Tím je postižen vývoj těchto tendencí, údaje však nic nevyovídají o celkových počtech. Z tohoto hlediska jsou nejdůležitější dvě kategorie - dlouhodobí držitelé a dědici. V obou z nich jasně převládají domy nad dvory (dlouhodobí držitelé v počtu devadesát ku padesáti jedněm, dědici v počtu třicet čtyři ku devatenácti).

Zcela okrajovou skupinu tvoří mlýny, jejichž prodeje i nákupy zachytila pouze prostřední sonda. Také náhled do regist potvrzuje, že mlýny nebyly častým cílem šlechtických nákupů, nemluvě o tom, že mlýnů bylo v okolí města jen pár, především v porovnání s počtem domů a dvorů.

4) Lze rozdělit šlechtické obyvatele Chrudimi do kategorií na základě společných vnitřních znaků?

V rámci odpovědi na tuto otázku je třeba mít na paměti, že v první řadě bylo nutné rozlišit v rámci chrudimských držitelů osoby šlechtického původu (a v rámci této skupiny oddělit příslušníky šlechty nižší a vyšší), šlechtice povýšené z erbovních rodů (ne vždy se však jednalo o oficiální povýšení, nýbrž někdy šlo spíše o neoficiální a nejasný přechod) a také „pouhé“ erbovníky. Na několika osobách držících majetky v Chrudimi bylo prokázáno, že dokonce ještě na přelomu 16. a 17. století, když má již rytířský stav oficiálně nastavená pravidla pro přijímání, se objevují erbovní měšťané vystupující jako šlechtici, ač tyto podmínky nesplnili. Jako poměrně běžné se tyto přechody jeví ještě kolem poloviny 16. století. I přes již v této době ustálené podmínky pro užívání šlechtického titulu (přijetí) není ještě vždy striktně dodržováno rozdělení erbovních měšťanů od drobných rytířských rodů.

Co se týká samotné „středověké“ šlechty, tak v rámci jejího společenství bylo vytvořeno sedm kategorií na základě vnitřní podobnosti strategií nemovité držby. První a zároveň největší zahrnovala celkem devadesát dva jedinců a byla pojmenována jako kategorie dlouhodobých držitelů. Pro zařazení do této kategorie musely osoby splňovat podmínku tak zvané dlouhodobé držby. Tak bylo definováno vlastnictví nemovitosti trvající alespoň pět let, případně vlastnictví trvající kratší dobu, avšak svázané s paralelní držbou nějakého statku. V tom případě bylo totiž možné považovat takovou držbu za vytvoření si místa pro sezonní pobyty. Pochopitelně na základě dlouhodobé držby nelze ve všech případech s jistotou tvrdit, že se jednalo o osoby ve městě celoročně či sezónně pobývajících. Někteří z těchto držitelů mohli své domy pronajímat či provozovat dvorní hospodářství, avšak na těchto nemovitostech pravidelně nepobývali.

Druhou skupinu tvořili dědici. Do této kategorie příslušelo padesát pět držitelů a jak sám název napovídá, jednalo se o osoby, které zpravidla nemovitost ve městě zdědily. Toto dědictví však neproměnily v dlouhodobou držbu, ba naopak jí zpravidla krátce po získání prodaly. Díky tomu se jedná o poměrně dobře definovatelnou složku chrudimské šlechty. Nejčastěji osoby náležející do této skupiny majetek zdědily po rodiči či partnerovi, v menších případech se jednalo o příbuzné vzdálenější.

Do třetí kategorie byli zahrnuti lidé, jejichž nakládání s nemovitostmi a majetkové strategie budily dojem spekulací. Pochopitelně nelze rozhodnout, zda byla spekulace jejich původním záměrem (alespoň v některých případech), vzhledem k vzniklému zisku však byli do této kategorie zařazeni. Je ovšem obtížné rozhodnout, ve kterých případech se jednalo

přímo o zisk ze spekulace a kdy se mohlo naopak jednat pouze o cenu navýšenou o inflaci. Do této kategorie bylo zařazeno šest osob.

Čtvrtou kategorií vytvořila skupina osob, které spojoval nejen způsob, jakým s majetkem naložily, ale také, jak jej získaly. Tito držitelé byli označeni jako věřitelé, neboť většina z nich získala nemovitost skrze svou nesplacenou pohledávku. Takto získanou nemovitost si neoponechali, ale následně ji prodali. Jejich jediným cílem tedy bylo získat zpět finanční prostředky vložené do půjčky. Tato skupina zahrnovala celkem sedm osob.

Pátá skupina zahrnovala velice specifický typ šlechtických obyvatel města. Jednalo se o osoby pocházející z rodů, které ve městě dlouhodobě žily a paralelně většinou ani nedržely žádný pozemkový majetek. Specifikem této kategorie je, že více než v jiných skupinách si můžeme být jisti, že nám alespoň někteří držitelé unikají, především vzhledem k nedostatečnému množství zachycených kšaftů v městských knihách. U řady osob, u kterých je jisté, že ve městě trvale žily, nezaznamenávají městské knihy poslední vůle. Doložených je nejméně třicet devět osob.

Předposlední šestou kategorií tvořilo šest případů spolčení, kdy manželé učinili ze svých manželek a někdy také dětí spoludržitele svých majetků, neboť jim tak v případě své nečekané smrti pojistili držbu tohoto majetku bez odporu jiných možných dědiců. Tato kategorie nezahrnuje chrudimské držitele ve smyslu, ve kterém jsou chápani v kategoriích ostatních. Takto spolčené osoby totiž s majetkem v podstatě nenakládaly. V některých případech takto muži své ženy a děti spolčovali kvůli nejistému návratu z cesty, na kterou se vydávali a po šťastném návratu s majetkem nadále disponovali pouze oni. V jiných případech se jednalo o muže, kteří takto spolčovali pro případ smrti, avšak i v těchto případech následně s majetkem naložili oni sami.

Sedmá skupina zahrnuje jinam nezařazených šestnáct osob, u kterých nebyly zřejmé jejich důvody a zároveň se nepodařilo je alespoň dle nějakého znaku přiřadit k některé z vytvořených kategorií.

Výše uvedené kategorie chrudimských držitelů byly vytvořeny uměle. Při práci s nimi je tedy nutné s tímto počítat. K jejich sestavení došlo na základě některých vyzorovaných vnitřních znaků, které by však mohly zároveň posloužit také k jiným typům rozlišení. Stejně důležité je mít na paměti, že ne všechny osoby zařazené ve stejných kategoriích se chovaly zcela identicky. V rámci většiny skupin by mohly být bez větších potíží vytvořeny ještě podkategorie na základě hlubších společných znaků a specifik. Tak například v rámci dlouhodobých držitelů pozorujeme hned několik typů získávání a nakládání s majetkem. Zatímco jedni držitelé si nemovitost ve městě zakupují sami, jiní ji dědí a následně se v městě

usazují. Zatímco jedna část šlechticů se spokojuje pouze s jednou nemovitostí, jiná část si vedle „hlavní“ nemovitosti zakupuje ještě další, se kterými provádí různé majetkové operace za účelem generování zisku. Velice podstatné je také to, že tyto majetkové strategie se s postupem času mohly proměňovat, a tak se osoba, která se na počátku své chrudimské držby jevila jako typický dědic, v rámci pozdějších let stává dlouhodobým držitelem. V takovém případě se stává přednostní kategorií ta dlouhodobých držitelů, neboť svou dlouhodobou držbou tato osoba překročila rámec podmínek řadících jí k dědicům.

4) Souvisela držba nemovitého majetku v Chrudimi ve většině případů s politickými (krajské sněmy, úřad krajského hejtmána - byť ten nebyl výkonem své funkce na město vázán) či hospodářskými okolnostmi?

Vývoj v počtu nakupovaných a prodávaných domů a dvorů, majetkové zázemí většiny držitelů a zohlednění možných dosahů politických a správních změn potvrdily, že v první řadě stály v rámci cílů šlechtických držitelů důvody ekonomické a hospodářské. Především v případě dlouhodobých držitelů pozorujeme osoby, které nebyly velkými pozemkovými majiteli, často takový majetek nedoržely žádný. Že politické důvody hrály zřejmě až druhořadý význam prokázalo výše uvedené shrnutí majetkového vývoje podaného v rámci odpovědi na druhou otázku.

6) Drželi někteří chrudimští šlechtičtí držitelé nemovitý majetek také v okolních městech?

V několika případech bylo možné ověřit, že vlastnictví některých osob v Chrudimi nebylo jejich ojedinělou městskou držbou. V případě Pardubic s jejich zpracovanou topografií bylo dokonce možné doložit, že ve stejné době jako v Chrudimi drželo v Pardubicích nemovitosti celkem sedm šlechtických držitelů a v jednom případě se tato držba nepřekrývala. Stejný počet, tedy osm držitelů, máme doložený také pro Vysoké Mýto, byť se spíše nejednalo o paralelní držbu. Nejméně po jednom stejném držiteli pak měla města Čáslav, Hradec Králové a Nový Bydžov.

Pozoruhodné také je, že se podařilo doložit, že v případě rodiny Krupých z Probluze v podstatě hovoříme pouze o městské držbě, a to hned v několika větvích a generacích. I v Chrudimi byly rodiny, které žily ve městě po několik generací, máme však ještě současně doloženy větve, které držely majetek deskový. Sondy však naznačují že nejpozději kolem poloviny století se z některých rodin stávají opravdu trvalí obyvatelé měst a na majetek v jeho

okolí se již nijak neorientují. V podstatě s městským prostředím splývají a po několika generacích již není téměř možné je od měšťanských rodin odlišit.

7) Pocházeli chrudimští erbovní měšťané z větší části ze starých chrudimských rodin, či jejich obdaření erbem a titulem předcházelo příchodu do města?

Za sledované období bylo celkem identifikováno šestnáct erbovních měšťanů (rodin). Kromě čtyř případů se jednalo o trvalé obyvatele Chrudimi a v nejméně pěti případech můžeme mluvit o rodinách, které byly v Chrudimi usedlé již na v první polovině 16. století. Právě na těchto dlouhodobě usazených erbovních rodech můžeme doložit, že se jejich majetkové strategie po obdaření erbem a přídomkem nemění. Ve svém chování a prezentaci se tyto osoby možná odlišovaly, v majetkových strategiích však nějaké velké proměny nepozorujeme. Zároveň je možné s jistotou říci, že se opravdu jednalo o ty z nejbohatších a především společensky a v rovině městské samosprávy nejvýznamnějších chrudimských rodin.

Zcela závěrem tedy lze pouze zopakovat, že šlechta tvořila významnou složku (nejen) chrudimského městského obyvatelstva v předbělohorském období, na což měla tato práce poukázat. Vedle obecné analýzy této držby a vyvozených závěrů obsahuje tato práce také registry trhů šlechticů, které mohou posloužit dalším zájemcům pro poznání, zda rod, kterým se zabývají, nedržel majetky také v Chrudimi, kde by se tak mohly nacházet další potencionální přínosné prameny. Zároveň umožňují další případné srovnávání (ceny nemovitostí, výše závdavků a splátek a další informace). Tyto registry tedy lze vnímat na jednu stranu jako revizi a doplnění seznamu Antonína Rybičky o šlechtických rodinách usedlých v Chrudimi a na stranu druhou jako podklad pro tuto práci a nejen pro ni. Na základě této sondy do majetkové skladby chrudimských obyvatel tak můžeme podpořit teze pojednávající o chudnutí nižší šlechty v 16. století a zároveň vzestupu významu erbovního měšťanství.

Celé 16. století přineslo do života všech obyvatel, nejen, Českých zemí řadu změn. Pokud se zaměříme pouze na nižší šlechtu, jednalo se především o faktory politické, náboženské, správní či hospodářské (ekonomické). Pro šlechtu majetkově provázanou s Chrudimí pak na první místě stály především faktory hospodářské, které byly hlavním důvodem jejího zakupování městského majetku. Pro drobnější šlechtu pokračovalo období drobících se rodových statků a statečků, díky čemuž došlo ke vzniku dílů, které je již neuživily a oni tak bylo nuceni hledat nové zdroje obživy. Právě v 16. století například

spatřujeme rozšíření úvěrového podnikání šlechty a také její výraznější stahování se do měst. A k poznání tohoto trendu může studium nemovité držby šlechty v Chrudimi poměrně významnou měrou přispět. Jednalo se o významné královské město, které bylo zároveň centrem kraje, oprávněně tak můžeme říci, že bylo pro šlechtu v mnohém atraktivní a na základě této sondy můžeme předpokládat stejný význam šlechty také v dalších královských městech. To nicméně potvrzují další zpracované seznamy, nejen ten Rybičkův zhotovený pro Chrudim.

10. Seznam zdrojů

Archivní prameny

Státní okresní archiv Chrudim (SOkA Chrudim), fond Archiv města Chrudim (AM Chrudim), inv. č. 96.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 97.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 363. Liber contractuum pro léta 1483-1522.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 364. Liber contractuum 1505-1549.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 365. Liber Memorialis 1505-1584.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 366. Heurats und Schänkungsurkundenbuch pro léta 1505-1595.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 367. Liber testamentorum pro léta 1505-1614.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 368. Liber orphanorum pro léta 1505-1637.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369. Liber contractuum začínající rokem 1545.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 371. Liber vinitorum 1554-1652.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 372. Liber contractuum začínající rokem 1567.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 373. Liber memorabilium pro léta 1579-1662.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 374. Liber contractuum viridis pro léta 1585-1640.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 375. Liber contractuum ruber pro léta 1607-1643.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 379. Liber donationum nuptialium novus viridis pro léta 1589-1836.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 380. Liber testamentorum pro léta 1612-1760.

SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 381. Liber transactionum.

Editované prameny

HRUBÝ, František (ed.). Moravská šlechta r. 1619, její jmění a náboženské vyznání. In. *Časopis Matice moravské* 46, 1922, s. 107-169.

JIREČEK, Hemergild (ed.). *Codex iuris Bohemici. Tomi III. Pars 3. O právech země české knihy devatery*. Kniha IV. Praha, 1874.

JIREČEK, Hemergild (ed.). *Codex iuris Bohemici. Tomi IV. Pars 1. Práva a zřízení zemská království Českého za léta M.C.XLIX*. Praha, 1882.

KOLLMANN, Josef (ed.). Berní rejstříky a berně roku 1567. In. *Sborník archivních prací* 13, 1963, s. 169-246.

KREUZ, Petr - MARTINOVSKÝ, Ivan (edd.). *Vladislavské zřízení zemské a navazující prameny (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*. Praha, 2007. ISBN 978-80-86197-91-3

MARAT, František (ed.). Soupis poplatnictva 14 krajův Království českého z r. 1603. In. *Věstník Královské české společnosti nauk*. Třída filosoficko-historicko-jazykozpytná 1898, s. 1-129.

PALACKÝ, František (ed.). *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské z archivů domácích i cizích. Díl V*. Praha, 1862.

PALACKÝ, František. (ed.). *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské z archivů domácích i cizích. Díl I*. Praha, 1840.

PEŠÁK, Václav (ed.). *Berní rejstříky z roku 1544 a 1620*. Praha, 1953.

PLACHT, Otto (ed.). Odhad majetku stavů království českého z r. 1557. In. *Věstník Královské české společnosti nauk*. Třída filosoficko-historicko-filologická 1947 (1950).

SEDLÁČEK, August (ed.). *Rozvržení sbírek a berní r. 1615 dle uzavření sněmu generálního nejvyššími berníky učiněné*. Praha, 1869.

VAVROUŠKOVÁ, Anna (ed.). *Desky zemské Království českého I. Kvaterny trhové II.: Kvatern trhový běžný červený 1542-1543*. Praha, 1935.

Staré tisky

LICKA, Brickí z. *Titulář stavu duchovního a světského zemí českých*. Praha, 1534.

ŠUD, Mikuláš ze Semanína. *Titulář stavu duchovního a světského*. Praha, 1556.

Nevydané práce

FLORIÁN, Vincenc. *Topografie města Chrudimi*. Strojopis uložen ve fondu Vincenc Florián ve Státním okresním archivu v Chrudimi.

NOVOTNÝ, David. *Královští rychtáři v zeměpanských městech v době předbělohorské (se zřetelem k východočeským věnným městům)*. Univerzita Palackého, 2012. Disertační práce.

ZNAMENÁČKOVÁ, Helena. *Jeníkové a Bradlečtí z Mečkova. Vzestup a pád rodu se zkříženými meči v erbů*. Univerzita Karlova, 2006. Diplomová práce.

Monografie

ADÁMEK, Jaroslav - POCHOBRADSKÝ, Ferdinand. *Stará Chrudim*. Chrudim, 1932.

ADÁMEK, Karel. *Chrudimsko. Historické a statistické rozhledy*. Hlinsko, 1878.

- BŮŽEK, Václav a kol. *Věk urozených. Šlechta v českých zemích na prahu novověku*. Praha, 2002. ISBN 80-7185-417-4
- BŮŽEK, Václav. *Nižší šlechta v politickém systému a kultuře předbělohorských Čech*. Praha, 1996. ISBN 80-85268-54-X
- BŮŽEK, Václav. *Rytíři renesančních Čech*. Praha, 1995. ISBN 80-85770-28-8
- BŮŽEK, Václav. *Úvěrové podnikání nižší šlechty v předbělohorských Čechách*. Praha, 1989. Edice Monographia Historica Bohemica 4. ISSN 0231-9136
- CERMAN, Ivo. *Šlechtická kultura v 18. století: filozofové, mystici, politici*. Praha, 2011. ISBN 978-80-7422-122-4
- DOERR, August von. *Der Adel der Böhmischen Kronländer. Ein verzeichniss derjenigen Wappenbriefe und Adelsdiplome welche in den böhmischen Saalbüchern des Adelsarchives im K. K. Ministerium des innern in Wien eingetragen sind*. Prag, 1900.
- FELCMAN, Ondřej – MUSIL, František. (red). *Území východních Čech od středověku po raný novověk. Kapitoly k územně správním dějinám regionu*. Hradec Králové, 2011. ISBN 978-80-7422-106-4
- FIALA, Michal – KREJČÍK, Tomáš. *Erbovní listiny Archivu Národního muzea*. Praha, 2001. Documenta Pragensia monographia. Volumen 13. ISBN 80-86197-32-8
- FROLÍK, Jan. – SIGL, Jiří. *Chrudim v pravěku a středověku. Obrázky každodenního života*. Chrudim, 1998. ISBN 80-902531-0-5
- FROLÍK, Jan. *Chrudim českých královen*. Chrudim, 2002. Edice „Chrudim“, sv. 20. Chrudim. ISBN 80-86585-06-09
- HANUS, Václav (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko. Díl IV. Prehistorie a historie obcí na Chrudimsku*. Chrudim, 1926.
- HASSENPFUG-ELZHOLZ, Eila. *Böhmen und die böhmischen Stände in der Zeit des beginnenden Zentralismus. Eine Strukturanalyse der böhmischen Adelsnation um die Mitte des 18. Jahrhunderts*. Verlag Oldenbourg – München, 1982. ISBN 3-486-44491-3
- HOLÝ, Martin. *Zrození renesančního kavalíra. Výchova a vzdělávání šlechty z českých zemí na prahu novověku (1500-1620)*. Praha, 2010. ISBN 978-80-7286-166-8
- CHARVÁT, Jiří. *Stará Chrudim. Vlastivědné vyprávění o minulosti českého města*. Chrudim, 1991. Bez ISBN.
- JANÁČEK, Josef. *Řemeslná výroba v českých městech v 16. století*. Praha, 1961.
- JANÁČEK, Josef. *České dějiny. Doba předbělohorská. Kniha I. Díl I*. Praha, 1971.
- JANÁČEK, Josef. *Pivovarnictví v českých královských městech v 16. století*. Praha, 1959.

- JANÁK, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – DOBEŠ, Jan. *Dějiny zprávy v českých zemích*. Praha, 2005. ISBN 80-04-21189-5
- KLAUS, Alois. *O chrudimských pravovárečných měšťanech*. Chrudim, 1907.
- KOBETIČ, Pavel - PAVLÍK, Tomáš - ŠULC, Ivo a kol. *Chrudim. Vlastivědná encyklopedie*. Praha, 2005. ISBN 80-903481-4-9.
- KOLÁŘ, Martin – SEDLÁČEK, August. *Českomoravská heraldika. Část všeobecná*. Praha, 1902.
- KOLDINSKÁ, Marie. *Každodennost renesančního kavalíra*. Praha-Litomyšl, 2001. ISBN 80-7185-364-X
- KUBEŠ, Jiří. *Náročné dospívání urozených. Kavalírské cesty české a rakouské šlechty (1620-1750)*. Pelhřimov, 2013. ISBN 978-80-7415-071
- LEDVINKA, Václav. *Úvěr a zadlužení feudálního velkostatku v předbělohorských Čechách. Finanční hospodaření pánů z Hradce 1560-1596*. Praha, 1985. Edice Monographia Historica Bohemica 1. ISSN 0231-9136
- MACEK, J. *Jagellonský věk v Českých zemích 3-4*. Třetí vydání. Praha, 2002. ISBN 80-200-0976-0
- MAŤA, Petr. *Svět české aristokracie (1500-1700)*. Praha, 2004. ISBN 80-7106-312-6
- MEZNÍK, Jaroslav. *Venkovské statky pražských měšťanů v době předhusitské a husitské*. Praha, 1965.
- MILLER, Jaroslav. *Uzavřená společnost a její nepřátelé. Město středovýchodní Evropy (1500-1700)*. Praha, 2006. ISBN 80-7106-805-5
- PEŠEK, Jiří. *Měšťanská vzdělanost a kultura v předbělohorských Čechách 1547-1620 (všední dny kulturního života)*. Praha, 1993. ISBN 80-7066-789-3
- PILNÁČEK, Josef. *Královéhradecké, chrudimské, pražské rodiny erbovní a měšťané*. Vídeň, 1919.
- RYBIČKA, Antonín. *Královéhradecké rodiny erbovní*. Praha, 1873.
- SAKAŘ, Josef. *Dějiny Pardubic nad Labem. Dílu I. Část 1. Dějinný přehled města, zámku a bývalého panství do r. 1648*. Pardubice, 1920.
- SAKAŘ, Josef. *Dějiny Pardubic nad Labem. Dílu IV. Část 2. Soupis domů městských*. Pardubice, 1930.
- SEDLÁČEK, August. *Děje města Čáslavě*. Praha, 1874.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království českého I*. Praha, 1882.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království českého II.* Praha, 1883.
- SCHILLING, Heinz. *Die Stadt in der frühen Neuzeit*. München, 1993. ISBN 3-486-55030-6

- SCHIMON, Anton. *Der Adel von Böhmen, Mähren und Schlesien, Böhm.* Leipe, 1859.
- SMÍŠEK, Rostislav. *Císařský dvůr a dvorská kariéra Ditrichštejnů a Schwarzenberků za vlády Leopolda I.* České Budějovice, 2009. ISBN 978-80-7394-165-9
- ŠEBEK, František a kol. *Dějiny Pardubic.* Pardubice, 1990.
- TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková držba v předhusitském Chrudimsku.* Pardubice, 1997. ISBN 80-86046-26-5
- TIEFTRUNK, Karel. *Odpor stavů českých proti Ferdinandovi I. l. 1547.* Praha, 1872. Spisů musejních číslo CXVIII.
- URBAN, Jan. *Lichtenburkové. Vzestupy a pády jednoho panského rodu.* Praha, 2003. ISBN 80-7106-579-X
- VALENTA, Aleš. *Lesk a bída barokní aristokracie.* České Budějovice, 2011. ISBN 978-80-86829-62-3
- VLNAS, Vít. *Princ Evžen Savojský. Život a sláva barokního válečníka.* Praha-Litomyšl, 2001. ISBN 80-7185-380-1
- VOREL, Petr. *Rezidenční a vrchnostenská města v Čechách a na Moravě v 15.-17. století.* Pardubice, 2001. ISBN 80-86046-47-8
- WINTER, Zikmund. *Kulturní obraz českých měst I-II.* Praha 1890-1892.
- ZÍTEK, Jan. *Chrudim a Chrudimsko. Průvodce městem a okolím.* Chrudim, 1925.
- ŽUPANČ, Jan – FIALA, Michal – KOBLASA, Pavel (red.). *Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra. Erbovní listiny Národního archivu, Státního oblastního archivu v Praze, Archivu hlavního města Prahy (dodatky) a Archivu Národního muzea (dodatky).* Praha, 2014. ISBN 978-80-86781-24-2

Periodika a sborníky

- ADAMOVÁ, Karolina. „Kladení“ svobodných nemovitostí měšťany a městy do zemských desek. In. *Právněhistorické studie* 22, 1979, s. 205-210.
- BERNARD, Jaroslav. Úředník a feudál Burjan Svítkovský ze Škudl, jeho rod a velkostatek Skalice (1531-1605). In. *Listy genealogické a heraldické společnosti v Praze.* Acta genealogica ac heraldica. 5. řada, 45, 1977, s. 54 -65.
- BRŇOVJÁK, Jiří - GOJNICZEK, Waclaw - ZÁŘICKÝ, Aleš (red.). *Šlechtic v Horním Slezsku. Vztah regionu a center na příkladu osudů a kariér šlechty Horního Slezska (15.-20. století) = Szlachcic na Górnym Śląsku. Relacje między regionem i centrum w losach i karierach szlachty na Górnym Śląsku (XV-XX wiek).* Ostrava-Katovice, 2011. ISBN 978-80-7368-936-0

- BŮŽEK, Václav. Klientela Pernštejnů a Rožmberků ve druhé polovině 16. století. In. *Pernštejnové v českých dějinách. Sborník příspěvků z konference konané v Pardubicích 8.-9.9. 1993.* Pardubice, 1995, s. 213-225. Bez ISBN.
- ČÁŇOVÁ – ANTOŠOVÁ, Eliška. Zanikání drobných statků na Hradecku: Příspěvek k hospodářským a sociálním dějinám XVI. a počátku XVII. století. In. *Acta musei reginahradecensis s. B: scientiae sociales* 2, 1959, s. 115-149.
- ČEHURA, Jaroslav. Městská šlechta - součást pražského patriciátu? (K otázce kontinuity pražského patriciátu 14.-16. století.). In. *Documenta Pragensia* 9/1, 1991, s. 57-76. ISSN 0231-7443
- ČIERNY, Ján – HEJL, František – VERBÍK, Antonín. *Struktura feudální společnosti na území Československa a Polska. Do přelomu 15. a 16. století.* Praha, 1984.
- ČORNEJ, Petr – FELCMAN, Ondřej. Rozvrstvení feudální třídy v severovýchodních Čechách v letech 1603-1656. In. *Československý časopis historický* 28, 1980, č. 4, s. 559-589.
- FLORIÁN, Čeněk. Tři Bubny. In. *Vlastivědný sborník východočeský* 3, 1926, s. 27-41.
- FLORIÁN, Čeněk. Vztah Dr. Tadeáše Hájka z Hájku k Chrudimi. In. *Časopis Společnosti přátel starožitností* 56, 1948, s. 76.
- GÓLIŃSKI, Mateusz. Rycerstwo w mieście na przykładzie Świdnicy w 2. poł. XIV. w. Problem przyczyn i charakteru obecności oraz lokalizacja w przestrzeni miejskiej. In. NODL, Martin (red.). *Sociální svět středověkého města. Colloquia mediaevalia Pragensia* 5. Praha, 2006 s. 165-172. ISBN 80-7007-219-9
- HRUBÁ, Michaela. Erbovní měšťané - "urozená" vrstva předbělohorských českých měst? (Životní styl erbovních rodin na příkladu Mrázů z Milešovky v Litoměřicích). In. JÍŠOVÁ Kateřina. (red.). *V komnatách paláců, v ulicích měst. Sborník příspěvků věnovaných Václavu Ledvinkovi k šedesátým narozeninám.* Praha 2007, s. 245-257. ISBN 978 80-86197-79-1
- HRUBÁ, Michaela. Možnosti výzkumu měšťanských elit v prostředí královských měst severozápadních Čech. In. FEJTOVÁ, Olga – PEŠEK, Jiří – LEDVINKA, Václav (red.). *Pražské městské elity středověku a raného novověku - jejich proměny, zázemí a kulturní profil. Sborník příspěvků z 21. vědecké konference Archivu hlavního města Prahy, uspořádané ve spolupráci s Institutem mezinárodních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy ve dnech 1. a 2. října v Clam-Gallasově paláci v Praze.* Praha, 2004, s. 193-210. ISBN 80-902597-9-0
- KLAUS, Alois. Morašice. Inventář statku a jeho poddaní po r. 1560. In. *Památky archaeologické a místopisné* 20, 1903, s. 229-242.

- KLECANDA, Vladimír. Přijímání do rytířského stavu v zemích českých a rakouských na počátku novověku. (Příspěvek k dějinám nižší šlechty). In. *Časopis archivní školy VI*, 1928, s. 1-125.
- KLECANDA, Vladimír. Tři kapitoly o českomoravských erbovnících. In. *Zprávy českého zemského archivu 7*, 1932, s. 69-96.
- KNAPP, Antonín. Zprávy o rodinách šlechtických v Jaroměři a vesnicích při městě někdy šosovních v 16. a 17. století. In. *Památky 9*, 1873, s. 867-886.
- MAŤA, Petr. Soumrak venkovských rezidencí: „Urbanizace“ české aristokracie mezi stavovstvím a absolutismem. In. *Opera historica 7*, 1999, s. 139-160. ISBN 80-7040-331-4
- MAUR, Eduard. Der böhmische und mährische Adel vom 16. bis zum 18. Jahrhundert. In. *Adel im Wandel. Vorträge und Diskussionen des elften Symposiums des Niederösterreichischen Instituts für Landeskunde. Horn, 2.-5. Juli 1990*. Wien, 1991, s. s. 17-37. (Studien und Forschungen aus dem Niederösterreichischen Institut für Landeskunde (Band 15). ISBN 385006039X
- MEZNÍK, Jaroslav. Česká a moravská šlechta ve 14. a 15. století. In. *Sborník historický 37*, 1990, s. 7-36. ISSN 0577-3725
- MÍKA, Alois. Majetkové rozvrstvení české šlechty v předbělohorském období. In. *Sborník historický 5*, 1967, s. 45-75.
- MUSIL, Jan. Středověké opevnění města Chrudimi. In. *Chrudimský vlastivědný sborník 9*, 2005, s. 51-105. ISSN 1214-6048
- NOVOTNÝ, David. Na okraj úvěrové politiky českých měst v době předbělohorské. Mezi Chrudimí, Prahou a Rychnovem nad Kněžnou. In. *Theatrum historiae: sborník prací Katedry historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice 5*, 2009, s. 7-25. ISSN 1802-2502
- PÁNEK, Jaroslav (red.). Česká města v 16.-18. století. Praha, 1891. ISBN 80-85268-06-X
- PÁNEK, Jaroslav. Politický systém předbělohorského českého státu (1526-1620). In. *Folia historica Bohemica 11*, 1987, s. 89-101. ISBN 0231-7494
- PEŘINOVÁ, Helena. Přehled bádání. Od patriciátu k elitě. In. *Český časopis historický 104*, 2006, č. 1, s. 111-122. ISSN 0862-6111
- POLIŠENSKÝ, Josef – SNIDER, Frederick. Změny ve složení české šlechty v 16. a 17. století. In. *Československý časopis 20 (70)*, 1972, č. 4, s. 515-526.
- REZEK, Antonín. Statky konfiskované r. 1547 a jich rozprodávání. In. *Památky archaeologické a místopisné 10*, 1878, s. 451-482.
- REZEK, Antonín. Doplnky a opravy ke konfiskacím královských měst. In. *Památky archaeologické a místopisné 12*, 1884, s. 451-482.

- REŽNÝ, Karel. Zanikání vladyckých statků v Budějovicku, Hradecku, a Táborsku. In. *Časopis přátel starožitností v Praze* 35, 1927, s. 64-69 a 112-115.
- RICHTER, David. Burian Závíš z Osenice a jeho nemovitostní transakce v Chrudimi v letech 1546-1568. In. *Chrudimské vlastivědné listy* 2, roč. 23, 2014, s. 16-19. ISSN 1214-7508
- RICHTER, David. Chrudimská svatební smlouva Bořka Hamzy ze Zábědovic a Salomeny Bohdanecké z Hodkova z roku 1613. In. *Chrudimské vlastivědné listy* 6, roč. 23, 2014, s. 19-21. ISSN 1214-7508
- RICHTER, David. Kšaft Řehoře z Pouchobrad z roku 1539. In. *Chrudimské vlastivědné listy* 4, 2014, č. 23, s. 21-23. ISSN 1214-7508
- RICHTER, David. Majetková držba Andělů z Ronovce v Chrudimi v předbělohorském období. In. *Východočeský sborník historický* 26, 2014, s. 135-178. ISSN 1213-1733
- RICHTER, David. Mistr Jan Netorýn z Dražice - příklad sociální prostupnosti rytířského stavu v polovině 16. století? In. *Chrudimský vlastivědný sborník* 18, 2014, s. 255-270. ISSN 1214-6048
- ROUBIC, Antonín. K právnímu a správnímu vývoji města Chrudimě do roku 1547. In. *Časopis Společnosti přátel starožitností v Praze* 67, 1959, s. 14-20.
- RYBIČKA, Antonín. Balbínové jinak Škornicové z Vorličné. In. *Časopis Musea Království českého* 45, 1871, s. 393-410.
- RYBIČKA, Antonín. Další procházky v okolí Chrudimském. In. *Památky archaeologické a místopisné* 2, 1856, s. 39-42, 152-157, 257-263.
- RYBIČKA, Antonín. Dodatky k vypsání starších chrudimských rodin erbovních a patricijských. In. *Věstník Královské české společnosti nauk*, 1889, s. 178-181.
- RYBIČKA, Antonín. Erbovní rodiny plzeňské. In. *Památky archaeologické a místopisné* 10, 1875, s. 261-274.
- RYBIČKA, Antonín. Hejtmané bývalého kraje Chrudimského. In. *Památky archaeologické a místopisné* 8, 1870, s. 223-230.
- RYBIČKA, Antonín. Hejtmané kraje Čáslavského. In. *Památky archaeologické a místopisné* 13, 1885, s. 133-135.
- RYBIČKA, Antonín. O erbovních a patricijských rodinách v XV. – XVII. století v m. Chrudimi usedlých. In. *Zprávy o zasedání Královské české společnosti nauk v Praze* 1883, s. 53-78.
- RYBIČKA, Antonín. O rodině erbovní Švěchinů z Paumberka. Pomůcky k dějinám domácí literatury a vzdělanosti. In. *Časopis Musea Království českého* 36, 1862, s. 255-268.

- RYBIČKA, Antonín. O rodině Štítných ze Štítného. In. *Památky archaeologické a místopisné* 6, 1864, s. 34-36.
- RYBIČKA, Antonín. O šlechtických a erbovních rodinách Čáslavských. In. *Památky archaeologické a místopisné* 5, 1863, s. 353-360.
- RYBIČKA, Antonín. Procházky v okolí Chrudimském. In. *Památky archaeologické a místopisné* 1, 1855, s. 267-274, 311-320.
- RYBIČKA, Antonín. Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV.–XVII. usedlé. In *Památky archaeologické a místopisné* 10, 1878, s. 27-42, 825-828.
- RYBIČKA, Antonín. Vsi Kočí a Vlčnov. Donáška k procházkám v okolí Chrudimském. In. *Památky archaeologické* 3, 1858, s. 124-217.
- RYBIČKA, Antonín. Z dějin města Chrudimi. In. *Památky archaeologické a místopisné* 14, 1889, s. 129-132, 183-188, 245-246 a 301-302.
- RYBIČKA, Atonín. Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV. – XVII. usedlé. In. *Památky archaeologické a místopisné* 10, 1874, s. 27-42, 825-828.
- SKUTEČSKÝ, Villibald Svoboda. K životopisu Eustacha Landeka z Traunsteinu, někdy sekretáře při apellacích na hradě pražském, měšťana chrudimského a výběřčího posudného, co příspěvek k archaelologické a místopisní historii chrudimské a některých rodů českých. *Posel z východních Čech* 21, roč. I., 1873, s. 1-2.
- SKUTEČSKÝ, Villibald Svoboda. K životopisu Eustacha Landeka z Traunsteinu a některých rodů českých. *Posel z východních Čech* 22, roč. I, 1873, s. 1.
- SMOLÍK, Josef. Kapounové ze Svojkova. In. *Památky. Listy pro archaeologii a historii* 9. Praha, 1874, s. 781-802.
- SMOLÍK, Josef. Šlechtické rodiny usedlé v Pardubicích v r. 1500-1650. In *Památky* 9, 1873, s. 21-34, 113-122.
- SMOLÍK, Josef. Šlechtické rodiny usedlé ve Vysokém Mýtě od r. 1430-1660. In *Památky* 9, 1873, s. 381-398, 509-524.
- STEMBERG, Vavřinec. O rodinách rytířských a erbovních, v Novém Bydžově v XVI. a XVII. století usedlých. In. *Památky archaeologické a místopisné* 10, 1875, s. 309-320.
- STRNAD, Josef. Rodiny šlechtické v XV. a XVI. století v Plzni usedlé. In. *Památky archaeologické a místopisné* 14, 1888, s. 397-402, 447-452.
- ŠIMŮNEK, Robert. Šlechta a města pozdního středověku: konfrontace či koexistence?. In LUKAČKA, Ján – ŠTEFÁNIK, Martin a kol. (red.), *Stredoveké mesto ako miesto stretnutí a komunikácie*. Bratislava, 2010, s. 228– 234. ISBN 978-80-970302-1-6

ŠIMŮNEK, Robert. Šlechta a města v pozdním středověku: kontakty, konfrontace a geografický horizont (na příkladu Strakonice a Volyně). In. *Historická geografie* 33, 2005, s. 197-247. ISSN 0323-0988

TRAPP, Mauric. Hrad Svojanov a jeho okolí. In. *Památky archaeologické a místopisné* 1., 1855, s. 355.

VLASÁK, Norbert Antonín. Hrádek nad Sázavou (nyní Komorní Hrádek) a celé jeho okolí. V archaeologickém, historickém a místopisném ohledu. In. *Památky archaeologické a místopisné* 3, 1859, s. 258-268.

VOREL, Petr. Východočeský rod Andělů z Ronovce v 15. - 17. století (Fikce a fakta při "nalézání potomků" historické české šlechty). In. *Východočeský sborník historický* 26, 2014, s. 35-134. ISSN 1213-1733

VOREL, Petr. Zdechovický poklad Hynka Tluksy Vrábského z Vrábí a finanční potenciál české venkovské šlechty koncem 16. století (Spor o šlechtickou pozůstalost v případě smrti zůstavitele bez dědiců a bez pořízeného kšaftu z let 1594-1603). In. *Východočeský sborník historický* 22, 2012, s. 137-205. ISSN 1213-1733

ZAWITKOWSKA, Wioletta - POBÓG-LENARTOWICZ, Anna. (red.). *Rody na Śląsku, Rusi Czerwonej i w Małopolsce. Średniowiecze i czasy nowożytne. Stan badań, metodologia, nowe ustalenia*. Rzeszów, 2010. ISBN 978-83-7338-597-9

Encyklopedie a slovníky

Ottův slovník naučný 2. Praha, 1889.

Ottův slovník naučný 4. Praha, 1891.

Ottův slovník naučný 8. Praha, 1894.

Ottův slovník naučný 10. Praha, 1896.

Ottův slovník naučný 14. Praha, 1899

Ottův slovník naučný 15. Praha, 1900.

Ottův slovník naučný 16. Praha 1900.

Ottův slovník naučný 17. Praha, 1901.

Ottův slovník naučný 18. Praha, 1902.

Ottův slovník naučný 19. Praha, 1902.

Ottův slovník naučný 21. Praha, 1904.

Ottův slovník naučný 22. Praha, 1904.

Ottův slovník naučný 24. Praha, 1906.

Ottův slovník naučný 25. Praha, 1906.

Ottův slovník naučný 26. Praha, 1907.

Ottův slovník naučný 27. Praha, 1908.

Internetové zdroje

URL: <<http://www.mvcr.cz/clanek/cetnost-jmen-a-prijmeni-722752.aspx>>.

URL: <<http://www.psp.cz/eknih/snemy/v050/1577/t002800.htm>>.

URL: <www.kdejsme.cz>.

11. Seznam grafů

Graf č. 1. Poměr mužů a žen ve skupině dlouhodobých držitelů

Graf č. 2. Poměr jednotlivých typů nemovitostí držených kategorií dlouhodobých držitelů

Graf č. 3. Procentuální zastoupení jednotlivých skupin ve složení dědiců (55 osob)

Graf č. 4. Procentuální zastoupení jednotlivých typů nemovitostí v držbě kategorie dědiců (55 nemovitostí, vyjma pozemků)

Graf č. 5. Procentuální zastoupení jednotlivých typů nemovitostí v držbě kategorie dědiců - s odečtením opakujících se nemovitostí (46 nemovitostí, vyjma pozemků)

Graf č. 6. Vývoj objemu nákupů domů, dvorů a mlýnů ve vybraných úsecích

Graf č. 7. Vývoj objemu prodejů domů, dvorů a mlýnů ve vybraných úsecích

12. Regesty

V rámci této přílohy jsou uvedeny registry trhů a dalších majetkových procesů týkajících se nemovité držby, zhotovených na základě chrudimských městských knih. Jedná se o majetko-právní evidenci postihující nemovitou držbu šlechty a tak zvané. erbovnické šlechty. Vzhledem k množství majetkových převodů a dalších aktů s nimi spojených se jedná o přílohu značně obsáhlou. Každý regist obsahuje údaje o osobách, kterých se majetkový převod týká, typ nemovitosti, případně také cenu a údaje o splácení a také další důležité okolnosti. Ke každé osobě v registech uvedené je v poznámkách pod čarou uvedena stručná charakteristika jejích genealogických vazeb a majetkových poměrů (pokud byly tyto informace dohledány).

Mohlo by se zdát jako zbytečné zařazovat takto obsáhlou přílohu, nicméně to má své opodstatnění. Díky jejímu zhotovení je možné se v případě textu odkazovat na regesta a jejich pramenné zdroje jsou uvedeny až u nich (nedochází tedy k záplavě odkazů na prameny). Na jednu stranu tak je pracnější se dostat ke konkrétnímu uvedenému pramenu, na druhou stranu pro práci s nemovitou držbou se jedná o způsob snazší. Díky uvedení regist u každé z osob se dá poměrně snadno a rychle její nemovitá držba v Chrudimi poznat. Nejdůležitější se jeví význam regist pro šlechtu. Menší je pak v případě erbovnické a městské šlechty. Zde jsou uvedeny rovněž. Ovšem v případě rodiny Franců z Liblic jsou uvedeny pouze registry týkající se budov (domů dvorů a mlýnů). Uváděny nejsou zápisy týkající se pozemků, neboť rodina Franců byla značně rozvětvená a došlo by ke zbytečnému rozšíření této části přílohy bez většího významu. Již pohled do regist jejích trhů s budovami je výmluvný.

Ženy jsou v těchto regestech zařazeny vždy pod posledním známým příjmením (tedy dle posledního známého manžela, či posledního manžela, se kterým žila v Chrudimi). V případě, že se v knihách objevují i v době svého manželství pod jménem svého rodného rodu, jsou tak uvedeny v regestech. Jedná se například o případ Kateřiny z Nemošic a Kateřiny z Potnštejna. Obě i v době manželství důsledně vystupovaly po svými rodnými příjmeními.

12.1 Vyšší šlechta

Jednotlivé osoby patřící do skupiny vyšší šlechty byly podrobněji rozebrány v kapitole „Vyšší šlechta“, z tohoto důvodu jsou zde uvedeny pouze registry bez základních informací o majetkových a případných sociálních poměrech, jako tomu je v případě regist nižší šlechty, kde nebyl prostor se jim věnovat individuálně v příslušné kapitole.

Osoba	Obsah záznamu trhu
Jan Bezdrůžický z Kolovrat ⁴⁵⁶	V blíže neznámé době byl Janovi Bezdrůžickému přisouzen dům kněze Jana Pachty. ⁴⁵⁷
Jan Bezdrůžický z Kolovrat ⁴⁵⁸	Roku 1604 prodal Jan dům jemu přisouzený z majetku kněze Jana Pachty za 300 kgm Kateřině Valchářce. Závdkem přijal 60 kgm, ostatek obdržel po 8 kgm. ⁴⁵⁹
Hynek Krušina z Lichtenburku ⁴⁶⁰	V blíže neznámé době získal Hynek Krušina dvůr od Kateřiny z Nemošic. ⁴⁶¹
Hynek Krušina z Lichtenburku	Roku 1578 prodal Hynek dvůr Hynkovi Andělovi z Ronovce za 1 650 kgm. Závdkem složil Hynek Anděl 810 kgm, zbytek měl splácet po 40 kgm. ⁴⁶²
Mikuláš Getleb Licek z Rýzmburku ⁴⁶³	Roku 1591 zakoupil Mikuláš dvůr od Jana Kukly za 640 kgm. Při zápisu složil 200 kgm, zbytek se zavázal doplatit po 20 kgm splátkách. ⁴⁶⁴
Rodina Mikuláše Getleba Licka z Rýzmburku	Roku 1616 po Mikulášově smrti prodala jeho rodina dvůr Kristýně Drahanovské ze Svojkova za 600 kgm. Předem přijali 200 kgm, zbytek měli obdržet po 20 kgm ročně. ⁴⁶⁵
Karel st. Záruba z Hustiřan ⁴⁶⁶	Roku 1611 koupil Karel st. Záruba dvůr od Zikmunda Anděla z Ronovce za 300 kgm. Závdkem složil 100 kgm, zbytek doplácet po 10 kgm. ⁴⁶⁷

⁴⁵⁶ Více o této osobě viz kapitola Vyšší šlechta.

⁴⁵⁷ 374, f. 430r-v.

⁴⁵⁸ Více o této osobě viz kapitola Vyšší šlechta.

⁴⁵⁹ 374, f. 430r-v.

⁴⁶⁰ Více o této osobě viz kapitola Vyšší šlechta.

⁴⁶¹ 369, f. 355v-356r.

⁴⁶² Tamtéž. K prodeji došlo stejného dne jako k nákupu. Ještě před prodejem Andělovi ovšem stihl Krušina odprodat cestu ode dvora Janovi Kodešovi. Konkrétní částku ovšem zápis neuvádí.

⁴⁶³ Více o této osobě viz kapitola Vyšší šlechta.

⁴⁶⁴ 374, f. 138r.

⁴⁶⁵ 375, f. 222r-v.

⁴⁶⁶ Více o této osobě viz kapitola Vyšší šlechta.

Karel st. Záruba z Hustířan	Roku 1615 přikoupil Karel st. Záruba kus zahrady za ihned zaplacených 29 kgm od Martina Krahulíka. ⁴⁶⁸
-----------------------------	---

12.2 Nižší šlechta

Osoba	Obsah záznamu trhu	Skupina
Václav ml. Amcha z Borovnice a na Jesenici ⁴⁶⁹	Václav ml. Amcha z Borovnice prodal roku 1578 dvůr za 1 650 kgm Hynkovi Krušinovi z Lichtenburka. Závdavkem Hynek složil 660 kgm, po kterých měl každoročně skládat 40 kgm. ⁴⁷⁰	Dědic
Václav st. Amcha z Borovnice a na Vochozi ⁴⁷¹	Václav st. Amcha zakoupil roku 1566 od Jana Zicháčka dvůr za 750 kgm na splátky. Závdavkem složil 310 kgm, po 30 kgm měly následovat roční splátky. ⁴⁷²	Dlouhodobý držitel
Václav st. Amcha z Borovnice a na Vochozi	Roku 1566 prodal Václav st. Amcha dvůr za 750 kgm Václavovi Nudvojovskému. Ihned přijal 310 kgm, každoročně měl obdržet 30 kgm. ⁴⁷³	Dlouhodobý držitel
Václav st. Amcha z Borovnice a na Vochozi	Roku 1579 koupil Václav Amcha dům od Jiříka Slepotického za 100 kgm a doplacení dosud nevyplacených podílů bývalých majitelů po 12 kgm ročně. ⁴⁷⁴	Dlouhodobý držitel
Achilles Anděl z Ronovce ⁴⁷⁵	Roku 1528 koupil Achilles Anděl dům od Jana Halěře za 120 kgm. Ihned složil 40 kgm, ročně měl splácet	Dlouhodobý držitel

⁴⁶⁷ 375, f. 83r. Jednalo se o dvůr bez pozemků, neboť ty odprodával Zikmund Anděl zvlášť.

⁴⁶⁸ Tamtéž, f. 100r.

⁴⁶⁹ Původem západočeský vladycký rod se v 15. století přesunul na Čáslavsko a Kouřimsko, kde vlastnil vsi Svojšice a Podboř. Po polovině 40. let 16. století členové rodu obě vsi prodali a nadále vlastnili především vesnické dvory. Viz heslo *Amcha z Borovnice*. In. Ottův slovník naučný 2. Praha, 1889, s. 165-166. O jeho konkrétních majetcích se mi nic dohledat nepodařilo, ale predikát odkazuje na držbu obce Velká Jesenice ležící nedaleko České Skalice.

⁴⁷⁰ 369, f. 355v. Jak přišel v držení tohoto dvoru, není známo. Zřejmě se jednalo o dědictví po Kateřině z Nemošic, která jej držela před ním.

⁴⁷¹ Nepodařilo se mi najít nic o jeho pozemkové držbě, jeho titulatura však dokládá držbu jakési „Vochozi“.

⁴⁷² 369, f. 483v.

⁴⁷³ Tamtéž, f. 483r.

⁴⁷⁴ 372, f. 273r-v. Po Václavově smrti měl dům připadnout Evě Běškovcové z Borovnice a na Nasavrcích, manželce Mikuláše Běškovce, to dokládá, že jej plánoval držet delší dobu a nechtěl jej primárně prodat. Tento dům se později skutečně v držbě Evy Běškovcové objevuje. Viz regesta k osobě Eva Běškovcová z Borovnice.

	po 10 kgm. ⁴⁷⁶	
Achilles Anděl z Ronovce	Roku 1528 roku zakoupil Achilles dům od Petra Ruska z Vlčnova za 202 kgm. Závdavkem měl složit 28 kgm, splátky byly stanoveny na výši 14 kgm. ⁴⁷⁷	Dlouhodobý držitel
Achilles Anděl z Ronovce	Roku 1530 prodal Achilles Anděl dům Václavovi Daníkovi za 86 kgm. Závdavkem obdržel 16 kgm, zbylých 70 kgm měl splatit Daník původnímu majiteli Achillova prvního chrudimského domu, Janovi Haléřovi. ⁴⁷⁸	Dlouhodobý držitel
Anna Andělová z Vacovic ⁴⁷⁹	Roku 1594 spolčil Annu z Vacovic její manžel Hynek Anděl společně s dětmi na svůj chrudimský dvůr. ⁴⁸⁰	Spolčení
Burian a Zikmund Andělé z Ronovce ⁴⁸¹	Roku 1529 předali Burian a Zikmund Andělové dům ve městě Janovi Holcovi z Nemošic. ⁴⁸²	Dlouhodobý držitel Dědic
Burian a Zikmund	Roku 1531 prodali Burian a Zikmund Andělové dům Matějovi Pekařovi za 158 kgm. Závdavkem přijali 16 kgm,	Dlouhodobý držitel

⁴⁷⁵ Achilles Anděl z Ronovce byl synem Hynka Anděla z Ronovce a na Frymburce a bratrem Buriana a Zikmunda Andělů. Od těch se majetkově oddělil a po otci převzal hrad Frymburk a okolní majetky někdy po roce 1526 (bratři zdělili moravský statek). Roku 1528 zakoupil ves Brloh, kde si nechal vystavět tvrz. Roku 1534 frymburské panství prodal (zřejmě z důvodu vyplatit bratrům podíl z otcovského dědictví) a držel nadále pouze Brloh, který roku 1535 prodal. Jeho majetkový úpadek tak došel do fáze, kdy nedržel žádný deskový statek. V roce 1547 si nějaký čas pronajímal pokoj v hospodě v Heřmanově Městci, odkud přesídlil na svůj dvůr v Sobětuších, po jehož prodeji přesídlil do Orlických hor na panství Žampach na dvůr ve vsi Líšnice, kde dožil. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 85-89.

⁴⁷⁶ 364, f. 217r. Co se s tímto domem stalo, nevíme. Je však pravděpodobné, že přestal Achilles splácet a dům se vrátil původnímu majiteli, neboť prodejní zápis je po první splátce přeškrtnutý.

⁴⁷⁷ 364, f. 226r.

⁴⁷⁸ Tamtéž, f. 245r. Jednalo se o prodej druhého domu zakoupeného roku 1528.

Achilles zakoupil roku 1528 Brloh nedaleko Přelouče a v téže době zakoupil dva domy v Chrudimi. Minimálně jeden mu mohl sloužit k sezónnímu pobytu. Zároveň druhý z domů prodal se značnou ztrátou, což poukazuje na nutnost jej prodat rychle a nečekat na výhodnější nabídku.

⁴⁷⁹ Anna z Vacovic měla za prvního manžela Hynka Anděla z Ronovce, po jehož smrti se podruhé provdala za Oldřicha Dráčovského z Dráchova. Sama v Chrudimi nic nevlastnila, ale roku 1594 se stala spoluvlastnicí Hynkova dvoru.

⁴⁸⁰ 373, f. 170r.

⁴⁸¹ Burian a Zikmund byli synové Hynka Anděla na Frymburce a bratři Achillea Anděla. Zdělili po otci statek Morašice a v rámci dědického vyrovnání provedli s bratrem a Janem Trčkou z Lípy majetkovou transakci, kterou získali panství Heřmanův Městec. Roku 1541 se majetkově oddělili, kdy Zikmund získal Heřmanův Městec a Burian Morašice. Burian následně moravské majetky prodal, ale poté zpět odkoupil Stolany, kde si vybudoval sídlo. Vedle toho držel majetky v Heřmanově Městci. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, 85-89. Nejprve společně bratři prodali v Chrudimi zděděné majetky, čímž by se řadili do kategorie dědiců. Zatímco Zikmund se dále na Chrudim neorientoval, Burian zde majetky zakupoval a tím se optikou celé jeho chrudimské držby zařadil do kategorie dlouhodobých držitelů.

⁴⁸² 364, f. 228v. Jednalo se o dům zděděný po otci Hynkovi Andělovi, který jej zakoupil od Mikše z Oudoleně. Zápis neuvádí prodejní částku, přímo o prodej se tak nejednalo.

Andělé z Ronovce	zbytek měli obdržet po 10 kgm. ⁴⁸³	Dědic
Burian Anděl z Ronovce	Roku 1544 koupil Burian Anděl dům od Matěje Pekaře za 190 kgm. Jako závdavek složil 50 kgm a následně měl ročně splácet po 15 kgm. ⁴⁸⁴	Dlouhodobý držitel
Burian Anděl z Ronovce	Roku 1548 získal Burian Anděl dům a dvůr od Jana Turka jako splátku dluhu, který u něho Turek měl. ⁴⁸⁵	Dlouhodobý držitel
Burian Anděl z Ronovce	Roku 1550 prodal Burian Anděl dům a spáleniště po dvoru Uršule Turkové za 200 kgm. Ihned přijal 16 kgm, zbytek měl obdržet po 8 kgm. ⁴⁸⁶	Dlouhodobý držitel
Burian Anděl z Ronovce	Roku 1555 koupil Burian Anděl dům od bratrů Mikuláše a Jiřka Rohovládů z Bělé za hotových 50 kgm. ⁴⁸⁷	Dlouhodobý držitel
Burian Anděl z Ronovce	Roku 1555 směnil Burian Anděl svůj chrudimský dům se Zikmundem Sudou z Řeneč za jeho heřmanoměstecký. ⁴⁸⁸	Dlouhodobý držitel
Burian Anděl z Ronovce	Roku 1561 prodal Burian Anděl dům Petrovi Svěchovi z Paumberku za 150 kgm. Ihned přijal 30 kgm, splátky měly činit 8 kgm. ⁴⁸⁹	Dlouhodobý držitel
Elena z Ronovce ⁴⁹⁰	Roku 1528 prodala Elena z Ronovce dům Petrovi Ruskovi z Vlčnova za 200 kgm, ze kterých obdržela závdavkem 26 kgm. Zbytek jí měl být splacen ve 14 kgm splátkách. ⁴⁹¹	Dědička
Eva Andělová ze Zálužan	Roku 1585 spolčil Evu ze Zálužan její manžel Hynek Anděl na svůj chrudimský dvůr. ⁴⁹²	Spolčení
Hynek Anděl z Ronovce a na	Roku 1519 zakoupil Hynek Anděl dům od sirotků Mikeše z Oudoleně a vdovy Kateřiny za 200 kgm. Zaplatil ovšem pouze 100 kgm, neboť tolik na koupi tohoto domu půjčil.	Dlouhodobý držitel

⁴⁸³ 364, f. 251v-252r.

⁴⁸⁴ Tamtéž, f. 434v.

⁴⁸⁵ 369, f. 39r. Jednalo se o důsledek nesplacení Turkovy půjčky ve výši 100 kgč u Buriana Anděla poskytnuté roku 1546. Viz 366, f. 42v.

⁴⁸⁶ 369, f. 89v. Jednalo se o dům a spáleniště po dvoru, které získal Burian od Jana Turka roku 1548. Manželka Jana Turka byla Uršula Turková.

⁴⁸⁷ 369, f. 164v. První dva roky splácela Uršula 5 kgm ročně a následně doplácela po 8 kgm ročně.

⁴⁸⁸ Tamtéž, f. 168r. Jednalo se o dům zakoupený roku 1544 od Matěje Pekaře.

⁴⁸⁹ Tamtéž, f. 267v.

⁴⁹⁰ Jednalo se zřejmě o dceru Hynka Anděla z Ronovce a na Frymburku, sestru Achillea, Buriana a Zikmunda.

⁴⁹¹ 364, f. 223v. Tento dům téhož roku s drobným ziskem prodal Petr Rusek Eleninu příbuznému Achillovi Andělovi. Drobný zisk byl nejspíše „zprostředkovatelným“ za tuto transakci, kterou z nějakého důvodu nemohli příbuzní provést přímo mezi sebou.

⁴⁹² 373, f. 57v.

Frymburce ⁴⁹³	Zbýlých 100 kgm zaplatit v různě vysokých splátkách. ⁴⁹⁴	
Hynek Anděl z Ronovce ⁴⁹⁵	Roku 1578 koupil Hynek Anděl dvůr od Hynka Krušiny z Lichtenburku za 1 650 kgm. Závadkem složil 810 kgm, každoročně pak měl splácet 40 kgm. ⁴⁹⁶	Dlouhodobý držitel
Hynek Anděl z Ronovce	Roku 1582 koupil Hynek Anděl kus zahrady od Lukše Novotného za 7 kgč hotových. ⁴⁹⁷	Dlouhodobý držitel
Hynek Anděl z Ronovce	Roku 1585 spolčil Hynek Anděl svou manželku Evu ze Zálužan na svůj chrudimský statek. ⁴⁹⁸	Dlouhodobý držitel
Hynek Anděl z Ronovce	Roku 1594 spolčil Hynek Anděl svou manželku Annu společně s dětmi z Vacovic na svůj chrudimský dvůr. ⁴⁹⁹	Dlouhodobý držitel
Hynek Anděl z Ronovce	Roku 1598 výměnou za půjčku 100 kgm zastavil Hynek Anděl dva hony orné půdy Václavovi Vojjířovi Saskovi z Vacovic. ⁵⁰⁰	Dlouhodobý držitel
Hynek Anděl z Ronovce	Roku 1605 prodal Hynek Anděl dva hony orných polí za 250 kgm hotově složených Václavovi Naxerovi. ⁵⁰¹	Dlouhodobý držitel
Hynek Anděl z Ronovce	Roku 1605 prodal Hynek Anděl kus louky Eustachovi Landekovi z Traunštejna za 120 hotově složených kgm. ⁵⁰²	Dlouhodobý držitel
Hynek Anděl z Ronovce	Roku 1606 prodal Hynek Anděl půl honu rolí a palouk za 65 kgm hotových Václavovi Naxerovi. ⁵⁰³	Dlouhodobý držitel
Hynek Anděl z Ronovce	Roku 1607 podstoupil Hynek Anděl Evě Vojjířové ze Šicndorfu osm honů rolí za kostelem Povýšení svatého	Dlouhodobý držitel

⁴⁹³ Hynek Anděl z Ronovce a na Frymburce byl držitelem panství Frymburk a Morašice, přičemž častěji pobýval na Morašicích. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 84-88. Ty se nacházejí nedaleko Chrudimi, kde si Hynek zakoupil dům.

⁴⁹⁴ 364, f. 125v-126r. Druhých 100 kgm splatil první splátkou ve výši 50 kgm, dalších dvou ve výši 20 kgm a poslední ve výši 10 kgm. Tento dům po něm zdědili synové Burian a Zikmund.

⁴⁹⁵ Hynek Anděl z Ronovce byl bratrem Jana Anděla z Ronovce a synem Štěpána Anděla z Ronovce, který přesto, že nadržel pozemkový majetek, byl poměrně majetný. Oba bratři tak po otci zdědili finanční hotovost a jiné jistiny, které jim umožnily poměrně drahé nákupy nemovitostí v Chrudimi neboť nadrželi deskový majetek. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 107-112. Tím získali místo, kde mohli žít, nicméně tento jednorázový příjem je nemohl uchránit od postupného úpadku, který dostihl Hynka již v jeho generaci a Jana generaci jeho syna. Viz RICHTER, D. Majetková držba Andělů z Ronovce, s. 151-153.

⁴⁹⁶ 369, f. 355v-356r.

⁴⁹⁷ 372, f. 369v.

⁴⁹⁸ 373, f. 57v.

⁴⁹⁹ Tamtéž, f. 170r.

⁵⁰⁰ Zápis edice č. 17. Lhůta pro splacení byla stanovena na tři roky a dvě neděle. Pokud by nedošlo ke splacení, měl Václav Vojjř a jeho potomci právo užívat polí následující roky až do zaplacení celé částky.

⁵⁰¹ Zápis edice č. 18. Podmínkou obchodu však bylo, že si Hynek vymínil cestu vedoucí před pastvištěm, aby se po ní mohl bez překážek dopravovat ke svým polím.

⁵⁰² 374, f. 267v.

⁵⁰³ Tamtéž, f. 160r.

	Kříže táhnoucích se až k Sobětuchám v hodnotě 550 kgm. ⁵⁰⁴	
Hynek Anděl z Ronovce	Roku 1608 prodal Hynek Anděl další polnosti Václavovi Naxerovi za 40 kgm, které Václav ihned složil. ⁵⁰⁵	Dlouhodobý držitel
Hynek Anděl z Ronovce	Roku 1608 prodal Hynek Anděl dvůr s pozemky Ludmile Lipanské z Biskupic za 1 000 kgm. ⁵⁰⁶	Dlouhodobý držitel
Jan Anděl z Ronovce ⁵⁰⁷	Jan Anděl koupil roku 1578 dům se stodolou od Jana Jeremiáše za 435 kgm. Jako závdavek složil 70 kgm, který měl být následován ročními splátkami po 10 kgm. ⁵⁰⁸	Dlouhodobý držitel
Jan Anděl z Ronovce	Roku 1585 nechal Jan Anděl zaknihovat svou poslední vůli, kterou vše odkázal manželce Ludmile Andělové z Biskupic a nejmenovanému počatému dítěti – dle všeho Zikmundovi. ⁵⁰⁹	Dlouhodobý držitel
Johanka Andělová z Libošovic ⁵¹⁰	Roku 1522 koupila Johanka Andělová se svými dětmi dům od Václava Soukeníka za 156 kgm. Závdavkem složila 16 kgm, ostatek měla doplatit ve splátkách stejné výše. ⁵¹¹	Dlouhodobá držitelka
Zikmund Anděl z Ronovce ⁵¹²	Roku 1511 zakoupil Zikmund Anděl z Ronovce dům od zeťů měšťana Jaroše za 300 kgm, ze kterých složil závdavkem 60 kgm a ostatek měl doplácet po 20 kgm. ⁵¹³	Dlouhodobý držitel
Zikmund Anděl z Ronovce	Roku 1513 prodal Zikmund Anděl dům Jakubovi Hanykéřovi za 315 kgm hotových. ⁵¹⁴	Dlouhodobý držitel

⁵⁰⁴ Tamtéž, f. 167v. Jednalo se o dluh 100 kgm z roku 1598 a další dluhy včetně povinnosti zaplatit Evě věno.

⁵⁰⁵ Tamtéž, f. 338v.

⁵⁰⁶ Tamtéž, f. 335v. Jednalo se o manželku jeho bratra Jana Anděla z Ronovce.

⁵⁰⁷ Jan Anděl byl synem Štěpána Anděla z Ronovce a bratrem Hynka Anděla, se kterým po otci zdědil nemalé finanční prostředky, které mu umožnily zakoupit si v Chrudimi dům, neboť nedržel žádný pozemkový majetek. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 107-112.

⁵⁰⁸ 372, f. 266r-267r.

⁵⁰⁹ 367, f. 289v-290r.

⁵¹⁰ Johanka Andělová z Libošovic byla manželkou Hynka Anděla z Ronovce a na Frymburku a matkou Achillea, Zikmunda a Buriana Andělů. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 85. Dům zakoupila po smrti svého manžela společně s mladšími syny.

⁵¹¹ 364, f. 151r. Tento dům po ní zdědili synové Burian a Zikmund Andělové, kteří jej roku 1531 prodali.

⁵¹² Zikmund Anděl z Ronovce byl synem Štěpána Anděla z Ronovce, držitele Přelouče. Sám držel malý statek Štěpánov nedaleko Přelouče. V Chrudimi držel dům jen krátce, zřejmě proto, že roku 1514 se stal úředníkem při mincovně v Kutné Hoře. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 69. Důvodem nákupu domu v Chrudimi mu mohlo být následování vzoru Hynka Anděla z Ronovce a na Frymburku, který držel nedaleké Moravice a zároveň zakoupil dům ve městě. Nesmíme ani zapomínat, že v této době ještě fungovaly krajské sjezdy. Z tohoto důvodu je řazen mezi osoby, jejichž primárním cílem byla dlouhodobější držba domu.

⁵¹³ 364, f. 72r.

⁵¹⁴ Tamtéž, f. 89v.

Zikmund Anděl z Ronovce ⁵¹⁵	Roku 1587 se po smrti svého otce Jana Anděla z Ronovce stal Zikmund Anděl s matkou Ludmilou dědicem domu. ⁵¹⁶	Dědic
Zikmund Anděl z Ronovce	Roku 1610 zdědil Zikmund Anděl dvůr a dům po své matce Ludmile Lipanské z Biskupic. ⁵¹⁷	Dědic
Zikmund Anděl z Ronovce	Roku 1610 prodal Zikmund Anděl pole za 211 kgm Martinu Součkovi. Okamžitě zaplatil 151 kgm, zbytek měl doplatit v rámci jedné splátky příštího roku. ⁵¹⁸	Dědic
Zikmund Anděl z Ronovce	Roku 1611 prodal Zikmund Anděl z Ronovce dvůr Karlovi Zárubovi z Hustířan za 300 kgm. Ihned obdržel 100 kgm, zbytek měl obdržet po 10 kgm. ⁵¹⁹	Dědic
Zikmund Anděl z Ronovce	Roku 1612 prodal Zikmund Anděl pole a louky za hotových 450 kgm Petrovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna. ⁵²⁰	Dědic
Zikmund Anděl z Ronovce	Roku 1615 prodal Zikmund Anděl pole Václavovi Naxerovi za 200 kgm. Závdavkem obdržel 120 kgm, zbylých 80 kgm mu měl Naxera doplatit příštího roku. ⁵²¹	Dědic
Kateřina Belvicová ze Sloupna ⁵²²	Roku 1618 koupila Kateřina Belvicová dvůr od Veroniky Jonákové za 290 kgm, ze kterých složila 90 kgm předem a zbytek se zavázala splácet po 12 kgm ročně. ⁵²³	Dlouhodobý držitel
Kateřina Belvicová ze Sloupna	Roku 1618 získala Kateřina roli od svého bratra Petra Plesá Heřmanského ze Sloupna. ⁵²⁴	Dlouhodobá držitelka
Kateřina	Roku 1619 obdržela Kateřina Belvicová roli od bratra	Dlouhodobá

⁵¹⁵ Zikmund Anděl z Ronovce byl synem Jana Anděla z Ronovce a Ludmily Lipanské z Biskupic, po kterých zdědil v Chrudimi dvůr, dům a řadu pozemků. I přes poměrně velký městský majetek je dalším dokladem chudnutí drobné šlechty a jeho osobou se uzavírá držba rodu Andělů z Ronovce v Chrudimi. Za horizont sledovaného období držel sice ještě dům, i o tento poslední majetek však následně přišel. Viz BÍLEK, T. V. *Dějiny konfiskací*, s. 2.

⁵¹⁶ 367, f. 289v-290r.

⁵¹⁷ 375, f. 83r. Zápis dokládá splácení domu, který Zikmund nezakoupil a zároveň víme o domu, který jeho manželka vlastnila a neprodala – pravděpodobně jej tak zdědil.

⁵¹⁸ 375, f. 71r.

⁵¹⁹ Tamtéž, f. 83r.

⁵²⁰ Tamtéž, f. 46r.

⁵²¹ Tamtéž, f. 114r.

⁵²² Kateřina Belvicová ze Sloupna byla sestrou Václava, Petra a Pavla Plesů Heřmanských, kteří drželi v Chrudimi několik nemovitostí. Jejím prvním manželem byl Matouš Belvic z Nostic a druhým, za kterého se provdala roku 1621, byl Zdeněk Humpolecký z Rybenska. Viz RYBIČKA, A. *Šlechtické rodiny*, s. 25-36.

⁵²³ 375, f. 267r.

⁵²⁴ Tamtéž, f. 45v. Jednalo se o roli zakoupenou roku 1618 od Daniele Srbka.

Belvicová ze Sloupna	Pavla Plesa Heřmanského ze Sloupna za dluh bratra Pavla Heřmanského ve výši 33 kgm 20 grošů míšeňských. ⁵²⁵	držitelka
Lída Bezchleba ⁵²⁶	Roku 1506 sepsala Lída Bezchleba kšaft, ve kterém odkázala vše, co po své smrti zanechá, k záduší několika chrudimských kostelů. ⁵²⁷	Dědička
Lída Bezchleba	Roku 1507 prodala Lída Bezchleba dům Duškovi Kytlíčovi za 320 kgm. Závdavkem obdržela 30 kgm a téhož léta měla získat ještě 20 kgm. Každoročně jí pak měl Dušek platit po 30 kgm. ⁵²⁸	Dědička
Albrecht a Mikuláš Běškovcové z Běškovic ⁵²⁹	Roku 1540 prodaly nedílné sestry Magdalena a Anna z Běškovic na místě sirotků Albrechta a Mikuláše dvůr za 700 kgm Jakubovi Pachtovi. Ihned dal Jakub 200 kgm, první dva roky měl splácet po 22 kgm, od třetího roku pak po 32 kgm. ⁵³⁰	Dědicové
Čeňka Běškovcová ⁵³¹	Roku 1530 prodal Jan Běškovec na místě své manželky Čeňky dům Petrovi Baňákovi za 100 kgm. Závdavkem přijal na místě manželky 20 kgm, zbytek měl přijímat po 8 kgm. ⁵³²	Dědička
Eliška Běškovcová ze Štampfeldu ⁵³³	Roku 1536 koupila Eliška Běškovcová dům od Matouše Tluků za 300 kgm. Předem zavdala 48 kgm. Nejprve měla splácet každoročně po 28 kgm, poté po 12 kgm. ⁵³⁴	Dlouhodobá držitelka
Eliška Běškovcová	Roku 1542 prodala Eliška Běškovcová dům Jiříkovi Rosovi za 300 kgm. Závdavkem přijala 70 kgm, zbytek měla	Dlouhodobá

⁵²⁵ Tamtéž, f. 273v.

⁵²⁶ Lída Bezchleba byla manželkou či dcerou panaše Matyáše Bezchleby z Koldína. Viz RYBIČKA, A. Šlechtické rodiny, s. 29.

Nedaleko Chrudimi ležící dvůr ve Vlčnově měl držet na konci 15. stol. jistý Jan Bezchleba

⁵²⁷ 367, f. 5r.

⁵²⁸ 364, f. 23r. Jednalo se o dům, který zdědila po svém otci či manželovi Matyášovi Bezchlebovi z Koldína, který jej držel nejpozději od 80. let 15. stol. RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 29.

⁵²⁹ V rodu Běškovců z Běškovic nepanuje úplný přehled o jednotlivých osobách, není tak jisté, o koho konkrétně šlo. V případě Mikuláše mladšího se však zřejmě jedná o manžela Evy Běškovcové z Borovnice, držitele nasavrckého statku a Strádova. Oba majetky roku 1585 prodal Janovi Kekulovi ze Strakonice. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 160-161.

⁵³⁰ 364, f. 358v.

⁵³¹ Čeňka byla manželkou Jana Běškovce z Běškovic, více se mi o ní zjistit nepodařilo. V držbu domu přišla pravděpodobně skrze dědictví, neboť nemáme doklad, který by dokazoval jeho nabytí nákupem.

⁵³² 364, f. 244v.

⁵³³ Elišku Běškovcovou ze Štampfeldu se mi do genealogie rodu Běškovců zařadit nepodařilo.

⁵³⁴ 364, f. 304r. Ke změně výše splácené částky mělo dojít po vyplacení Matoušova dílu.

ze Štampeldu	obdržet ve 20 kgm splátkách. ⁵³⁵	držitelka
Eva Běškovcová z Borovnice a Nasavrcích ⁵³⁶	Roku 1578 koupil Václav st. Amcha z Borovnice dům, který měl po jeho smrti připadnout Evě Běškovcové, jak se v blíže neznámé době stalo. ⁵³⁷	Dědička
Jan Běškovec z Běškovic ⁵³⁸	Roku 1529 koupil Jan Běškovec dvůr od Ondřeje Řezníka za 700 kgm. Závdavkem složil 200 kgm, zbytek měl každoročně splácet po 22 kgm. ⁵³⁹	Dlouhodobý držitel
Jan Běškovec z Běškovic	Roku 1532 koupil Jan Běškovec dům za hotových 140 kgm od Jana Holce z Nemošic. ⁵⁴⁰	Dlouhodobý držitel
Jan Běškovec z Běškovic	Roku 1532 prodal Jan Běškovec dům za 200 kgm Jiříkovi Francovi. Jako závdavek přijal 100 kgm, následně měl obdržet dvě roční 50 kgm splátky. ⁵⁴¹	Dlouhodobý držitel
Jaroslav Běškovec z Běškovic ⁵⁴²	Jaroslav Běškovec koupil roku 1554 mlýn s dvorem za 1 150 kgm od Petra Hrocha z Mezilesic. Ihned složil celých 1 000 kgm, ostatek se zavázal splácet po 40 kgm ročně. ⁵⁴³	Dlouhodobý držitel
Jaroslav Běškovec z Běškovic	Roku 1555 prodal Jaroslav Běškovec dvůr a mlýn Jiříkovi st. Radeckému z Radče za hotových 1 150 kgm. ⁵⁴⁴	Dlouhodobý držitel

⁵³⁵ Tamtéž, f. 392v.

⁵³⁶ Eva Běškovcová z Borovnice byla manželkou Mikuláše Běškovce z Běškovic.

⁵³⁷ 372, f. 273r-v. Jednalo se o prodej domu Mikulášem Běškovcem roku 1583.

⁵³⁸ Jan Běškovec z Běškovic byl společně s Jiříkem, Jaroslavem a Mikulášem Běškovcem ve 30. letech 16. století držitelem panství strádovského a nasavrckého. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 160. Dlouhodobě držel Jan pouze svůj první zakoupený dům. Druhý ještě v rok nákupu s velkým ziskem prodal. Mohl by se tak řadit také zároveň do kategorie spekulantů, přednostně je však brán jako držitel.

⁵³⁹ 364, f. 239r.

⁵⁴⁰ Tamtéž, f. 258v.

⁵⁴¹ Tamtéž. Jednalo se o dům zakoupený roku 1532 od Jana Holce z Nemošic.

⁵⁴² Jaroslav Běškovec z Běškovic byl společně s Jiříkem, Janem a Mikulášem držitelem panství Nasavrky a Strádov ve 30. letech 16. století. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 160. V Chrudimi provedl ne zcela jasnou majetkovou operaci s dvorem a mlýnem, které zde roku 1554 zakoupil a roku 1564 prodal městu. Počáteční majetková operace není zcela jasná a radila by Jaroslava Běškovce do kategorie spekulantů. Vzhledem k tomu, že tato nejasnost stála na počátku jeho chrudimské držby a po návratu mlýna a dvora do svého majetku držel oba majetky dlouhodobě, je řazen mezi dlouhodobé držitele.

⁵⁴³ 369, f. 155r. Ještě předtím měl ovšem odvést 55 kgm za dluhy na sv. Jiří předchozího roku a dalších 55 kgm po tomto zápisu na svatojiřský plat toku 1554. Sám Hroch neměl ještě dvůr získaný od otce splacený, a tak měla část ze skládaných závdavků plynout dalším osobám.

⁵⁴⁴ 369, f. 155v. Vedle Jaroslava Běškovce měl na majetku podíl také Mikuláš Běškovec a vázly zde některé obecní pohledávky. Finance náležející obci i Mikuláši Běškovcovi se zavázal Jiřík Radecký uhradit. Poněkud nejasný je pamětní zápis z roku 1556, kterým Jaroslav Běškovec podstupuje po své smrti Jiříkovi st. Radeckému mlýn za 300 kgč, tedy 600 kgm. Dodatečný přípisek z roku 1558 hovoří o tom, že Radecký platnost zápisu zrušil. Viz 365, f. 105v. Tyto přesuny majetku tedy byly důsledkem těchto dohod.

Jaroslav Běškovec z Běškovic	Roku 1556 koupil Jaroslav Běškovec za 1 150 kgm mlýn a dvůr od Jiříka Radeckého z Radče. ⁵⁴⁵	Dlouhodobý držitel
Jaroslav Běškovec z Běškovic	Roku 1564 prodal Jaroslav Běškovec dvůr a mlýn městu za 2 500 kgm ihned zaplacených. ⁵⁴⁶	Dlouhodobý držitel
Mikuláš Běškovec z Běškovic a na Nasavrcích ⁵⁴⁷	Roku 1521 získal Mikuláš Běškovec zápis na chrudimský dům od Viktorina Vojslava z Kunčího. ⁵⁴⁸	Dědic
Mikuláš Běškovec z Běškovic a na Nasavrcích	Roku 1524 prodal Mikuláš Běškovec dům Martinovi Bednářovi za 100 kgm. Závdavkem přijal 20 kgm, ostatek mu měl být doplacen po 10 kgm ročně. ⁵⁴⁹	Dědic
Mikuláš Běškovec z Běškovic a na Nasavrcích	Roku 1583 prodal Mikuláš Běškovec za 400 kgm dům Janovi Mikšíčků. Závdavkem obdržel 200 kgm, doplatek měl každoročně získávat po 12 kgm. ⁵⁵⁰	Dědic
Václav Běškovec z Běškovic ⁵⁵¹	Roku 1593 koupil Václav Běškovec kus domu od Jiříka Havránka za 150 kgm. Předem zaplatil 35 kgm, zbytek měl splácet v ročních 5 kgm splátkách. ⁵⁵²	Dlouhodobý držitel
Kordule Bohdanecká	Roku 1589 připadl Korduli Bohdanecké dům Petra Bohdaneckého z Hodkova za 310 kgm. Ihned složila	Dlouhodobá

⁵⁴⁵ 369, f. 188r. Běškovec koupil majetek za stejných podmínek jako je dříve Radeckému prodal. Následujícího roku vyplatil spravedlnost Mikuláše Běškovce ve výši 22 kgm a 33 kgm obci. Roku 1557 doplatil zbylých 55 kgm na městských poplatcích

⁵⁴⁶ Tamtéž, f. 419r. Při mlýnu a dvoru zanechal všechen inventář až na čtyři krávy, které si vymínil. Zároveň se zavázal zaplatit čeládce a složit jistotu za blíže nespecifikovanou záadu na mlýně.

⁵⁴⁷ Jedná se o Mikuláše Běškovce z Běškovic uvedeného v registech výše společně s bratrem Albrechtem, tehdy ještě jako sirotka, za něhož prodávaly příbuzné zděděný majetek. Mikuláš Běškovec z Běškovic a na Nasavrcích přiznával roku 1557 v Chrudimském kraji 750 kgč, z čehož 250 kgč tvořil majetek poddaných. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 55, č. 71.

⁵⁴⁸ 364, f. 145v-146r.

⁵⁴⁹ Tamtéž, f. 178r. Jednalo se o dům získaný zápisem od Viktorina Vojslava z Kunčího roku 1521.

⁵⁵⁰ 372, f. 411r.

⁵⁵¹ Osobu Václava Běškovce z Běškovic se mi nepodařilo v rámci rodu přesně identifikovat. Ve sledovaném období se v městských knihách ani neobjevuje doklad toho, že by dům prodal, kvůli čemuž je řazen mezi dlouhodobé držitele.

⁵⁵² 374, f. 193r. Jednalo se o dědictví jeho manželky Evy Běškovcové.

z Hodkova ⁵⁵³	50 kgm a každoročně měla splácet po 12 kgm. ⁵⁵⁴	držitelka
Petr Bohdanecký z Hodkova ⁵⁵⁵	Roku 1584 koupil Petr Bohdanecký dům za 310 kgm od rady města na místě sirotků Šimona Letovského. Předem měl zaplatit 60 kgm, ostatek měl doplatit po 12 kgm. ⁵⁵⁶	Dlouhodobý držitel
Jan Bošínský z Božejova ⁵⁵⁷	Nejpozději roku 1509 se stal Jan Bošínský držitelem domu společně s Mikulášem Rohovládem z Bělé, který jim pro dluh předal Mikuláš z Medonos. ⁵⁵⁸	Věřitel
Jan Bošínský z Božejova	Roku 1509 prodal Mikuláš Rohovlád s mocí od Jana Bošínského z Božejova dům Zdeňkovi ze Škrovádu za 66 kgm. Ihned přijal 8 kgm, zbytek obdrželi po 6 kgm. ⁵⁵⁹	Věřitel
Diviš Bošínský z Božejova ⁵⁶⁰	Roku 1536 koupil Diviš Bošínský z Božejova dům od Václava Tlouka za 315 kgm. Ihned složil 30 kgm, ostatek měl doplácet po 20 kgm ročně. ⁵⁶¹	Dlouhodobý držitel
Diviš Bošínský z Božejova	Ve své poslední vůli odkázal Diviš Bošínský svůj dům synovi Janovi Bošínskému z Božejova. ⁵⁶²	Dlouhodobý držitel
Jan mladší Bošínský z Božejova ⁵⁶³	Roku 1552 zdědil Jan Bošínský z Božejova dům po svém otci Divišovi Bošínskému z Božejova. ⁵⁶⁴	Dědic

⁵⁵³ Jejím prvním manželem byl Hynek Tluksa Bradlecký z Uherska a druhým Petr Bohdanecký z Hodkova. Viz heslo *Bohdanecký z Hodkova*. In: Ottův slovník naučný 4. Praha, 1891, s. 249.

⁵⁵⁴ 372, f. 421r. Petr Bohdanecký nezaplatil ani jednu splátku, dokonce nesložil ani závdavek.

⁵⁵⁵ Petr Bohdanecký z Hodkova byl synem Petra Bohdaneckého, spoludržitele Žacléře. Sám nedržel žádný pozemkový majetek. Viz heslo *Bohdanecký z Hodkova*. In: Ottův slovník naučný 4, s. 249.

⁵⁵⁶ 372, f. 421r.

⁵⁵⁷ Rodina Bošínských z Božejova byla od 30. let 16. století držitelem Medlešic, jaký majetek však držel na začátku 16. století Jan Bošínský, se mi dohledat nepodařilo.

⁵⁵⁸ 364, f. 56r. Roku 1506 byl pro svůj dluh 160 kgm u Mikuláše Rohovláda z Bělé a Jana Bošínského z Božejova nucen uzavřít s nimi smlouvu o splácení (12 kgm ročně), neboť nebyl schopen dluh zaplatit ihned. Zároveň jim, v případě, že by nesplácel, slíbil podstoupit svůj dům (366, f. 8v). To znamená, že zde držel dům již roku 1506.

⁵⁵⁹ 366, f. 8v. Jednalo se o dům, který získal skrze dluh od Mikuláše z Medonos.

⁵⁶⁰ Diviš Bošínský z Božejova byl hejtmanem pardubického panství a držitelem statku Mateřov. Ten roku 1537 prodal Janovi z Pernštějna. Hned následujícího roku koupil Mezilesice (Medlešice). RYBIČKA, A. Procházky v okolí chrudimském. 3 Mezilesice, s. 272. Roku 1535 koupil také statek Brloh od Achillea Anděla z Ronovce. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 87, pozn. 156. Dlouhodobě pobýval ve svém chrudimském domě. Viz HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 366. Jistý Diviš Bošínský z Božejova a na Kuřimi přiznával roku 1557 na svém majetku v Kouřimském kraji celkem 582 kgč, z čehož tvořilo 57 kgč majetek poddaných. Viz PLACHT, O. (ed.). *Odhad majetku*, s. 63, č. 20. Rybička ovšem uvádí jeho smrt k roku 1552, respektive uvádí, že toho roku zdědil po jeho smrti chrudimský dům syn Jan. Viz RYBIČKA, A. Procházky v okolí chrudimském. 3 Mezilesice, s. 272.

⁵⁶¹ 364, f. 320r-v.

⁵⁶² 369, f. 154r. RYBIČKA, A. Procházky v okolí chrudimském. 3 Mezilesice, s. 272.

Jan mladší Bošínský z Božejova	Roku 1556 prodal Jan ml. Bošínský dům s pozemky a lochem Oneši Štítnému ze Štítného za 340 kgm. Ihned obdržel 50 kgm, zbytek měl doplácat po 20 kgm. ⁵⁶⁵	Dědic
Kateřina Bukovská ze Soutic ⁵⁶⁶	Roku 1570 zakoupila Kateřina ze Soutic dům od Víta Šnevejse za 260 kgm. Jako závdavek složila 40 kgm, zbytek měla splácet po 10 kgm. ⁵⁶⁷	Dlouhodobá držitelka
Kateřina Bukovská ze Soutic	Roku 1584 prodala Kateřina ze Soutic dům Valentinovi Holečkovi za 260 kgm. Závdavkem přijala 50 kgm, po 10 kgm ročně měla obdržet doplatek. ⁵⁶⁸	Dlouhodobá držitelka
Markéta z Cidliny ⁵⁶⁹	Roku 1530 zakoupila Markéta z Cidliny dům od Jana Rormaystra za 240 kgm. Závdavkem složila 40 kgm, zbytek měla doplácat po 20 kgm. ⁵⁷⁰	Dlouhodobá držitelka
Markéta z Cidliny	Roku 1550 odkázala Markéta z Cidliny dům dceři Likartě Janovské z Ronovce s jejím manželem Petrem Janovským ze Soutic a na Zaječicích a jejich synem Štěpánem a druhé dceři Barboře z Ronovce. Už následujícího roku ovšem Markéta tento kšaft zrušila. ⁵⁷¹	Dlouhodobá držitelka
Markéta z Cidliny	Roku 1556 prodala Markéta z Cidliny dům městu Chrudimi za 500 kgm. Jako závdavek přijala 100 kgm. Ostatek měla obdržet ve 32 kgm ročních splátkách. ⁵⁷²	Dlouhodobá držitelka
Jan Čankovec ⁵⁷³	Roku 1507 prodal Jan Čankovec dva pruty rolí svému podruhovi Bartoňovi za 42 kgm ihned zaplacených. ⁵⁷⁴	Urbanizovaný šlechtic

⁵⁶³ Jan Bošínský z Božejova byl synem Diviše Bošínského, po kterém zdědil Mezilesice (Medlešice). Roku 1557 přiznával v Chrudimském kraji celkem 1 075 kgč, z čehož tvořilo 500 kgč majetek poddaných. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 55, č. 50.

⁵⁶⁴ 369, f. 154r. RYBIČKA, A. Procházky v okolí chrudimském. 3 Mezilesice, s. 272.

⁵⁶⁵ Tamtéž, f. 154r. Jednalo se o majetek zděděný po otci Divišovi Bošínském.

⁵⁶⁶ Když dům kupovala, uváděla se pouze jako Kateřina ze Soutic, až v průběhu splácení je od roku 1576 jmenována jako Kateřina Bukovská ze Soutic. Nic bližšího se mi k její osobě dohledat nepodařilo.

⁵⁶⁷ 372, f. 48r.

⁵⁶⁸ Tamtéž, f. 419.

⁵⁶⁹ Markéta z Cidliny byla manželkou Štěpána Anděla z Ronovce, držitele Přelouče a poté panství Zásmyky. Po manželově smrti rozdělila majetek na tři díly, jelikož společně měli dcery Barboru, Likhardu a Johanku. První dva díly ihned předala starším dcerám a třetí díl držela do doby, než se provdala také nejmladší dcera. Následně držela pouze dům v Chrudimi. Tím si zajistila místo k dožití, které financovala z úroků jistin. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 65-68. Nejprve odkázala po své smrti dům dcerám, zeti a vnukovi. To si však následně rozmyslela a dům výměnou za právo dožití prodala městu.

⁵⁷⁰ 364, f. 244r.

⁵⁷¹ 369, f. 128r, 367, f. 117v.

⁵⁷² Tamtéž, f. 194v. Jako podmínku si ovšem vymínila, že ač byl dům ihned odevzdán, měla právo zde dle své vůle být při své světničce a komoře.

Jan Čankovec	Roku 1511 prodal Jan Čankovec dva pruty role Tobiášovi (Tomášovi) Trnkovi za 50 kgm hotových. ⁵⁷⁵	Urbanizovaný šlechtic
Jan Čankovec	Roku 1511 směnil Jan Čankovec dva pruty své role za dva pruty Mikše Mlynáře, přičemž ten mu měl ještě doplatit 17 kgm. Hned mu dal 4 kgm, zbytek měl doplatit po 4 kgm. ⁵⁷⁶	Urbanizovaný šlechtic
Jan Čankovec	Roku 1511 prodal Jan Čankovec 2 pruty role za 13 kgm hotových Havlovi. ⁵⁷⁷	Urbanizovaný šlechtic
Jan Čankovec	Roku 1511 prodal Jan Čankovec čtyři pruty role Antošovi Žižkovi za 30 kgm. Závdavkem obdržel 4 kgm a stejné částce měly odpovídat také splátky. ⁵⁷⁸	Urbanizovaný šlechtic
Jan Čankovec	Roku 1520 prodal Jan Čankovec za 128 kgm dům Řehořovi Hradeckému. Závdavkem dostal 10 kgm, zbytek měl obdržet po 8 kgm. ⁵⁷⁹	Urbanizovaný šlechtic
Jan Čankovec	Roku 1520 směnil Jan Čankovec s vůlí manželky Markéty jejich dům s Václavem Vokáčem za jeho, přičemž mu ještě doplatil 250 kgm. Nejprve složil Vokáčovi 30 kgm, zbytek mu měl doplatit po 16 kgm. ⁵⁸⁰	Urbanizovaný šlechtic
Jan Čankovec	Roku 1525 prodal Jan Čankovec štěpnici Janovi Francovi za 7,5 kgm ihned složené. ⁵⁸¹	Urbanizovaný šlechtic
Jan Čankovec	Roku 1526 prodal Jan Čankovec dům Matějovi Holíkovi z Mýta za 16 kgm, ze kterých Holík složil závdavkem 6 kgm a zbytek měl splatit po 2 kgm ročně. ⁵⁸²	Urbanizovaný šlechtic
Jan Čankovec	Roku 1533 spolčil Jan Čankovec svou manželku Martu na svůj dům. Ona ho zase spolčila na svou zahradu. ⁵⁸³	Urbanizovaný šlechtic

⁵⁷³ Nikde se mi nepodařilo dohledat, že by byla rodina Čankovců šlechtickou. Rybička však uvádí, že se jednalo o panoše. Jiný doklad neexistuje, opírám se tedy o jeho tvrzení.

⁵⁷⁴ 364, f. 31v.

⁵⁷⁵ Tamtéž, f. 67v. Tento zápis je však přeškrtnut a následován dalším prodejem opět dvou prutů.

⁵⁷⁶ Tamtéž 4, f. 67r.

⁵⁷⁷ Tamtéž, f. 67v.

⁵⁷⁸ Tamtéž, f.

⁵⁷⁹ Tamtéž, f. 128v.

⁵⁸⁰ Tamtéž, f. 135v-136v. Z domu měl totiž Čankovec splacen pouze závdavek ve výši 90 kgm, zbytek teprve na splacení čekal.

⁵⁸¹ 364, f. 188v.

⁵⁸² Tamtéž, f. 196r.

⁵⁸³ 366, f. 29r-29v.

Jan Čankovec	Roku 1536 prodal Jan Čankovec dům po svém bratrovi Váchovi za 70 kgm Řehákovi Ruskovi. Závdavkem složil Řehák 8 kgm, ročně měl skládat po 4 kgm. ⁵⁸⁴	Urbanizovaný šlechtic
Jan Čankovec	Roku 1543 nechal Jan Čankovec zaknihovat svou poslední vůli, kterou odkázal svůj dům v rovný díl manželce Martě a dceři Kateřině. ⁵⁸⁵	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Čankovec (Čankovský) ⁵⁸⁶	Roku 1597 koupil Jiřík Čankovský s manželkou Annou dům od Jana Hrbka za 100 kgm, ze kterých složili předem 20 kgm. Zbytek měli splácet po 6 kgm. ⁵⁸⁷	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Čankovec (Čankovský)	Roku 1613 přikoupil Jiřík Čankovský dům od Jana Čapka, jinak Kvasičky, a jeho sestry Doroty za 85 kgm hotových. Ihned zaplatil 48 kgm, zbylých 37 kgm měl doplatit až příštího roku. ⁵⁸⁸	Urbanizovaný šlechtic
Kateřina Čankovcová ⁵⁸⁹	Roku 1543 odkázal Jan Čankovec dceři Kateřině společně s manželkou Markétou na půl dům. ⁵⁹⁰	Urbanizovaná šlechtična
Markéta Čankovcová ⁵⁹¹	Roku 1533 spolčila Markéta Čankovcová svého manžela Jana Čankovce na zahradu a on zase jí na dům. ⁵⁹²	Urbanizovaná šlechtična
Markéta Čankovcová	Roku 1533 prodala Markéta Čankovcová za 310 kgm dům Janu Francovi. Závdavkem měl složit Franc 30 kgm, ostatek se zavázal splácet po 15 kgm ročně. ⁵⁹³	Urbanizovaná šlechtična
Markéta Čankovcová	Roku 1557 prodala Marta Čankovcová dům po svém manželovi Janovi Čankovcovi svému zeti Petrovi Sokolovi Píseckému v hodnotě 350 kgm. Respektive pouze jeho polovinu, neboť jednu polovinu získal Petr (resp. jeho žena) již kšaftem Jana Čankovce. Za druhý díl se zavázal	Urbanizovaná šlechtična

⁵⁸⁴ 364, f. 306r.

⁵⁸⁵ 367, f.111v. Jejich povinností ovšem bylo kromě příspěvku na záduší a místnímu literátskému kůru vyplatit synům Václavovi 50 kgm, Michalovi 30 kgm a dcerám Dorotě a Regině po 10 kgm. Tou doplnil poměry z majetkového narovnání se svou druhou manželkou Martou a dětmi z prvního manželství. Viz 366, f. 29r-v.

⁵⁸⁶ K jeho osobě se mi více dohledat nepodařilo.

⁵⁸⁷ 374, f. 306r.

⁵⁸⁸ 375, f. 144r.

⁵⁸⁹ Kateřina Čankovcová byla dcerou Jana Čankovce.

⁵⁹⁰ 367, f.111v.

⁵⁹¹ Markéta, jinak také Marta Čankovcová byla manželkou Jana Čankovce.

⁵⁹² 366, f. 29r-29v.

⁵⁹³ 364, f. 274r. Roku 1547 učinila Marta kšaft, kterým odkázala svůj movitý majetek a peníze chrudimským cechům, k záduší zdejších kostelů a řadě dalších lidí včetně nedoplačeného podílu z prodaného domu, který odkázala dětem kupujícího. Část prostředků byla určena k pomoci těm nejchudším. 367, f. 110v-111r.

	Martě zaplatit 200 kgm, ze kterých zaplatit téhož roku 15 kgm a zbytek se zavázal splácet po 10 kgm. ⁵⁹⁴	
Michal Čankovec ⁵⁹⁵	Roku 1547 koupil Michal Čankovec dům od svého zetě Petra Kramného za 39 kgm, ze kterých složil závdavkem 9 kgm a zbytek měl doplatit po 3 kgm. ⁵⁹⁶	Urbanizovaný šlechtic
Michal Čankovec	Roku 1549 prodal Michal Čankovec dům Jakobovi Pogrošnému za 40 kgm. Závdavkem přijal Michal 10 kgm, zbytek měl on a sirotci Vaňka Tesaře obdržet po 3 kgm. ⁵⁹⁷	Urbanizovaný šlechtic
Petr Čankovec ⁵⁹⁸	Roku 1514 prodal Petr Čankovec louku Křížovi za 40 kgm. Závdavkem složil Kříž 8 kgm, který měl být následován 6 kgm splátkami. ⁵⁹⁹	Urbanizovaný šlechtic
Petr Čankovec	Roku 1522 koupil Petr od městské rady dům za 220 kgm hotových. ⁶⁰⁰	Urbanizovaný šlechtic
Petr Čankovec	Roku 1523 prodal Petr Čankovec dvůr za 255 kgm Machovi Bořkovi. Jako závdavek složil Mach 20 kgm, zbytek měl splácet po 12 kgm. ⁶⁰¹	Urbanizovaný šlechtic
Václav Čankovec ⁶⁰²	Roku 1538 koupil Václav Čankovec, od městské rady dům za 70 kgm, ze kterých složil závdavkem 8 kgm a zbytek měl doplatit po 6 kgm. ⁶⁰³	Urbanizovaný šlechtic
Václav Čankovec	Roku 1539 odkázal Václavovi Čankovcovi svůj statek farář Jan z „Dříče“. ⁶⁰⁴	Urbanizovaný šlechtic
Vácha Čankovec ⁶⁰⁵	Vácha Čankovec držel v Chrudimi dům, který roku 1536 prodal jeho bratr Jan Čankovec za 70 kgm. ⁶⁰⁶	Urbanizovaný šlechtic
Matyáš Čas	Viz Jan Kapoun z Karlova	Věřitel

⁵⁹⁴ 369, f. 214r. Marta si smlouvou vymínila právo v domě dožít a také užívat polovinu zahrady včetně jejích plodů.

⁵⁹⁵ Michal Čankovec byl synem Jana Čankovce.

⁵⁹⁶ 369, f. 34r.

⁵⁹⁷ Tamtéž, f. 75v.

⁵⁹⁸ Petr Čankovec byl bratrem Jana Čankovce.

⁵⁹⁹ 364, f. 93v.

⁶⁰⁰ Tamtéž, f. 249. Částku si ovšem ihned nepřevzal. Přihlásila se o něj až po jeho smrti roku 1530 žena Markéta.

⁶⁰¹ Tamtéž 4, f. 172r.

⁶⁰² Václav Čankovec byl synem Jana Čankovce.

⁶⁰³ 364, f. 328v. Jednalo se o syna Jana Čankovce.

⁶⁰⁴ 365, f. 74v. Snad Dříteč mezi Pardubicemi a Hradcem Králové. Zápis bohužel neuvádí konkrétní majetek - mohl tím být myšlen také majetek nemovitý.

⁶⁰⁵ Vácha Čankovec byl synem Jana Čankovce.

⁶⁰⁶ 364, f. 306r.

z Šternštejna ⁶⁰⁷		
Václav Černín z Černína ⁶⁰⁸	Roku 1590 koupil Václav Černín za 2 025 kgm statek od poručníků sirotků Hynka Tluksy. Závdkem složil 300 kgm. Ostatek se zavázal splácet po 50 kgm. ⁶⁰⁹	Dlouhodobý držitel
Václav Černín z Černína	Roku 1592 spolčil Václav Černín svou manželku Zuzanu z Poličan a Velehradu na svůj dvůr. ⁶¹⁰	Dlouhodobý držitel
Alžběta Černínová ⁶¹¹	Roku 1602 zdědila po smrti své matky Kateřiny Černínové Alžběta Černínová dvůr. ⁶¹²	Dědička
Alžběta Černínová	Roku 1602 spolčila Alžběta z Černína svého manžela Václava Vrše na svůj po matce zděděný dvůr. ⁶¹³	Dědička
Kateřina Černínová z Probluze ⁶¹⁴	Po smrti svého syna Václava Černína zdědila jeho dvůr matka Kateřina Černínová. ⁶¹⁵	Dědička
Kateřina Černínová z Probluze	Roku 1600 nechala zaknihovat Kateřina Černínová svůj kšaft, kterým odkázala svůj majetek včetně povinností zapravit dluhy své dceři Alžbětě. ⁶¹⁶	Dědička
Zuzana Černínová z Poličan a Velehradu a děti ⁶¹⁷	Roku 1592 obdržela Zuzana z Poličan a děti od manžela a otce Václava Černína z Černína skrze spolčení jeho dvůr. ⁶¹⁸	Spolčení

⁶⁰⁷ Zápis městských knih jej uvádí jako úředníka Apelačního soudu. Viz regesta k osobě Jan Kapoun z Karlova. V publikaci o úřednících Apelačního soudu bohužel uveden není. Viz WOITSCHOVÁ, K. „...což slušného a spravedlivého jest fedrovati...“.

⁶⁰⁸ Václav Černín byl synem Jiříka Černína z Černína, který ke konci svého života prodal pozemkový majetek a přesídlil na předměstský dvůr do Pardubic. Kromě chrudimského dvoru měl mít ještě roku 1594 v pronájmu Březovice. Heslo *Černín z Černína*. In: Ottův slovník naučný 4, s. 622-623.

⁶⁰⁹ 374, f. 118r-119r. Celý závdek „padl“ na nedoplatky.

⁶¹⁰ 373, f. 140r.

⁶¹¹ Alžběta Černínová byla sestrou Václava Černína a dcerou Kateřiny Černínové z Probluze. Vedle dvoru při Chrudimi a domu Pardubicích nevlastnila žádný pozemkový majetek.

⁶¹² 367, f. 369v-370r. Konkrétně se jednalo o dům v Pardubicích včetně rolí, louky a vůbec všeho majetku k němu náležejícímu a chrudimský dvůr zděděný po synovi Václavovi Černínovi. K tomu byla Alžběta povinna vyplatit 50 kgm Václavovi, synu Václava nejstaršího Krupého z Probluze (matčinu bratrovi) Zároveň potvrdila přání svého syna obsažené již v jeho poslední vůli, totiž že při případném prodeji dvora má prodávající dát 10 kgm ke kostelu sv. Michala. Kateřina Černínová zemřela roku 1602, kdy přešla v držení tohoto majetku dcera Alžběta Černínová.

⁶¹³ 373, f. 288r.

⁶¹⁴ Kateřina Černínová z Probluze byla matkou Václava Černína a sestrou Václava Krupého z Probluze a byla držitelkou předměstského dvoru v Chrudimi a Pardubicích.

⁶¹⁵ 367, f. 369v-370r.

⁶¹⁶ Tamtéž, f. 369v-370r.

Marie Dobřichovská z Chřenovic ⁶¹⁹	Roku 1614 koupila Marie Dobřichovská s manželem Jiříkem Dobřichovským z Dobřichova dvůr od Marie Štonové z Bykanče za 400 kgm. Polovinu částky obržela Marie formou převedení podílu, druhou plovinu dostala hotově. ⁶²⁰	Neznámé důvody
Marie Dobřichovská Chřenovic	Roku 1614 zakoupila Marie Dobřichovská z Chřenovic roli od Tobiáše Batika za 230 kgm hotově složených. ⁶²¹	Neznámé důvody
Jiřík Dobřichovský z Dobřichova ⁶²²	Roku 1614 zakoupil Jiřík Dobřichovský s manželkou Marií Dobřichovskou z Chřenovic dvůr za 400 kgm od Marie Štonové z Bykanče. ⁶²³ Polovina částky byla Marii Štonové převedena formou Dobřichovského podílu z otcovského dědictví, druhých 200 kgm zaplatila Marie Dobřichovská hotově. ⁶²⁴	Neznámé důvody
Jiřík Dobřichovský z Dobřichova	Roku 1615 Jiřík Dobřichovský dvůr i s rolí, koupenou Marií Dobřichovskou od Tobiáše Batika, prodal Kateřině Hamzové Bořkové z Dobřenic za 600 kgm, 200 kgm přijal hned závdavkem, zbytek měl obdržet do šesti neděl od vyhotovení zápisu. ⁶²⁵	Neznámé důvody
Kristýna Drahanovská ze Svojkova ⁶²⁶	Roku 1616 koupila Kristýna Drahanovská dvůr od rodiny Mikuláše Getleba Licka za 600 kgm. Závdavkem složila 200 kgm, ročně měla skládat 20 kgm. ⁶²⁷	Dlouhodobá držitelka
Kristýna Drahanovská	Roku 1618 koupila Kristýna Drahanovská roli od Petra Srbka za 260 kgm. Předem zaplatila 200 kgm, zbytek	Dlouhodobá držitelka

⁶¹⁷ Zuzana ani děti se zřejmě nedožily roku 1600, kdy nejpozději je držitelkou tohoto dvoru Václava matka Kateřina.

⁶¹⁸ 373, f. 140r. Jelikož tento dvůr následně připadl Václavově matce Kateřině, zřejmě Zuzana a děti Václava Černína o mnoho nepřežily.

⁶¹⁹ Marie Dobřichovská z Chřenovic byla manželkou Jiříka Dobřichovského z Dobřichova.

⁶²⁰ 375, f. 135r.

⁶²¹ Tamtéž, f. 6v.

⁶²² O Jiříkovi Dobřichovském z Dobřichova se mi nepodařilo nic dohledat.

⁶²³ 375, f. 135r.

⁶²⁴ Tamtéž.

⁶²⁵ Tamtéž, f. 4r. Zápis neuvádí, že by tak učinil se svolením manželky. Ta se na jeho nákupu nepodílela.

⁶²⁶ Kristýna Drahanovská ze Svojkova byla dcerou Jana staršího Kapouna ze Svojkova, sestrou Albrechta Kapouna ze Svojkova (také chrudimského držitele) a manželkou Bohuslava Drahanovského z Pinčína a na Žádlovicích. Viz SMOLÍK, Josef. Kapounové ze Svojkova. In. *Památky. Listy pro archaeologii a historii* 9. Praha, 1874, s. 794.

⁶²⁷ 375, f. 222r-v.

ze Svojkova	doplatila následujícího roku. ⁶²⁸	
Kristýna Drahanovská ze Svojkova	Roku 1620 prodala Kristýna Drahanovská roli za hotových 210 kgm Janu Šelákovskému. ⁶²⁹	Dlouhodobá držitelka
Jiřík Drisický z Pouchobrad	Viz Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	
Jiřík Dubanský z Karlova ⁶³⁰	Roku 1545 koupil Jiřík Dubanský dvůr od Jakuba Štěrby za 160 kgm. Závdavkem složil 50 kgm, zbytek doplácet po 10 kgm ročně. ⁶³¹	Spekulace
Jiřík Dubanský z Karlova	Roku 1546 prodal Jiřík Dubanský dvůr Václavovi Řezníkovi za 210 kgm. Ihned obdržel 55 kgm, první splátka měla činit 15 kgm a zbylé 10 kgm. ⁶³²	Spekulace
Jindřich Franěk z Liběchova a na Stráži ⁶³³	Roku 1556 koupil Jindřich Franěk z Liběchova vinici od Ondřeje Eliášů za 130 kgm. Předem složil 30 kgm a zbytek měl doplatit po různých splátkách. ⁶³⁴	Spekulace
Jindřich Franěk z Liběchova a na Slatnaněch	Roku 1558 prodal Jindřich Franěk z Liběchova vinici Jiříkovi Šlechtovi za 160 kgm. Ihned přijal 50 kgm, zbytek si měl vzít ze Šlechtovy pohledávky u Jana Bořka. ⁶³⁵	Spekulace
Dorota Habrovcová ⁶³⁶	Roku 1508 učinila Dorota smlouvu s Bartoněm, bratrem svého zemřelého muže, dle které mu měla vydat 10 kgm a dům po manželovi jí měl celý připadnout. ⁶³⁷	Urbanizovaná šlechta

⁶²⁸ Tamtéž, f. 253v.

⁶²⁹ Tamtéž, f. 303v. Jednalo se o prodej pozemků v téže rozloze, v jaké je roku 1617 sama koupila. Oznámení o prodeji oznámila pro nedostatečné zdraví pouze skrze list.

⁶³⁰ Jiřík Dubanský byl příslušníkem rodu Dubanských z Duban pocházejícího ze vsi Dubany nedaleko Heřmanova Městce držícího v 16. století řadu drobnějších majetků. Konkrétní genealogická vazba Jiříka na známé příslušníky rodu a také jeho majetkové poměry jsou prozatím velkou neznámou. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 189-190.

⁶³¹ inv. č. 364, f. 454r. Jednalo se o dvůr, kde „sladovna byla před vohněm“.

⁶³² inv. č. 369, f. 23r. Během necelého roku tak Jiřík vydělal 50 kgm.

⁶³³ Jindřich Franěk z Liběchova byl od 50. let držitelem panství Slatiňany. Viz RYBIČKA, A. *Procházky v okolí Chrudimském: 5. Slatiňany*, s. 315. Důvody Jindřicha Fraňka nejsou zcela zřejmé. Na držbě vinice u Chrudimi sice vydělal, nelze ovšem opominout fakt, že držel nedaleké rabštejské panství, mohlo se tedy jednat o paralelní držbu panství a nedaleké vinice bez jakýchkoliv jiných úmyslů, jako byly spekulace.

⁶³⁴ 371, f. 33r. Téhož roku měl zaplatit ještě 60 kgm. Příští rok mu měl dát ryby ze svého rybníka v hodnotě 10 kgm a zbylých 30 kgm měl doplatit o Vánocích.

⁶³⁵ Tamtéž, f. 41r.

⁶³⁶ Dorota Habrovcová byla manželkou Václava Habrovce z Habrova. Svou poslední vůlí z roku 1512 odkázala Dorota svůj majetek Matějovi Červenkovi, kterému o dva roky dříve prodala svůj dům, za který jí byl stále dlužen. Viz 367, 21r.

⁶³⁷ 365, f. 6r. Dorotiny zemřelým manželem byl Václav Habrovec z Habrova.

Dorota Habrovcová	Roku 1510 prodala Dorota Habrovcová dům Mikulášovi Červenkovi za 100 kgm. Závdavkem přijala 20 kgm, každoročně měla obdržet 10 kgm. ⁶³⁸	Urbanizovaná šlechta
Bartoň Habrovec z Habrova ⁶³⁹	Roku 1510 koupil Bartoň Habrovec dům od Anny Martínkové za 35 kgm. Závdavkem složil 10 kgm, zbytek doplácet po 5 kgm. ⁶⁴⁰	Urbanizovaná šlechta
Bartoň Habrovec z Habrova	Roku 1513 prodal Bartoň Habrovec dům Václavovi Ročněmu za 38 kgm. Ihned přijal 10 kgm, ostatek měl být splacen po 5 kgm ročně. ⁶⁴¹	Urbanizovaná šlechta
Matyáš Halitský z Rautenfelsu ⁶⁴²	Roku 1617 zakoupil Matyáš Halitský dvůr za 4 100 kgm od Bořka Hamzy Bořka ze Zábědovic. Závdavkem složil 2 000 kgm a do šesti let měl složit dalších 1 000 kgm. Zároveň měl od roku 1618 každoročně splácet 100 kgm. ⁶⁴³	Spekulace
Matyáš Halitský z Rautenfelsu	Roku 1620 prodal Matyáš Halitský dvůr Janovi Kryštofovi Bettenglovi z Najeperku za 4 300 kgm. Závdavkem obdržel 1 200 kgm, ke kterým mu Bettengl ještě téhož roku přidal dalších 800 kgm. Ostatek sumy měl být od roku 1621 splácen po 100 kgm ⁶⁴⁴	Spekulace
Matyáš Halitský z Rautenfelsu	Roku 1620 koupil Matyáš Halitský dům od Václava Housete za 1 500 kgm. Závdavkem složil 450 kgm, ročně měl pak splácet po 40 kgm. ⁶⁴⁵	Spekulace
Bořek Hamza ze Zábědovic a na Teplicích ⁶⁴⁶	Roku 1612 koupil Bořek Hamza dvůr od Petra Plesana Heřmanského za 4 100 kgm. Závdavkem složil na splátky 3 000 kgm, ostatek doplácet po 100 kgm. ⁶⁴⁷	Dlouhodobý držitel

⁶³⁸ 364, f. 46r. Témuž odkázala po své smrti svůj zbylý majetek. 367, f. 21r.

⁶³⁹ Vladycký rod Habrovců z Habrova pocházel z tvrze Habrov nedaleko Tuněchod. V druhé polovině 15. století se rod rozdělil na dvě větve, Habrovce z Habrova a Hyndráky z Habrova. V této době již jeho příslušníci drželi kromě tvrze také řadu dvorů v okolních vsích (například Škrovád či Libanice) i samotném městě Chrudimi. Sám Bartoň byl jedním z vladyků, kteří učinili roku 1513 přiznání, že uznávají purkmistra a radu za své pány. Viz RYBIČKA, Antonín. Procházky v okolí Chrudimském: 2. Habrov, s. 270-271.

⁶⁴⁰ 364, f. 59v.

⁶⁴¹ Tamtéž, f. 86v. Bartoň ovšem převedl veškeré splátky na Tristana Dačického Barchova a Bolehošti, který který z nich měl 5 kop složit Anně Martínkové, od které dům Bartoň prvně koupil.

⁶⁴² O osobě Matyáše Halitského z Rautenfelsu se mi nepodařilo zjistit nic bližšího, jisté ani nejsou jeho záměry s chrudimskou nemovitou držbou. Vzhledem ke zhruba tříleté držbě předpokládám, že nemovitost nekupoval se záměrem zde trvaleji pobývat či nemovitost pronajímat.

⁶⁴³ 375, f. 244v-245r. Konkrétně měl do tří let splatit 500 kgm a do dalších tří let dalších 500 kgm.

⁶⁴⁴ Tamtéž, f. 288. Ze splátek měl být odečten Halitského nedoplatek Hamzovi, který měl doplatit Bettengl.

⁶⁴⁵ Tamtéž, f. 310r.

Bořek Hamza ze Zábědovic a na Teplicích	Roku 1617 prodal Bořek Hamza dvůr Matyášovi Halitskému z Rautenfelsu za 4100 kgm. Závdavkem přijal 2 000 kgm, dalších 1 000 kgm měl obdržet do šesti let a zbytek měl být doplacen po 100 kgm ročně. ⁶⁴⁸	Dlouhodobý držitel
Kateřina Hamzová z Dobřenic ⁶⁴⁹	Roku 1615 koupila Kateřina Hamzová dvůr od Jiřího Dobřichovského z Dobřichova za 600 kgm. Zavadala 200 kgm, zbylých 400 kgm měla zaplatit do šesti neděl od zápisu. ⁶⁵⁰	Dlouhodobá držitelka
Kateřina Hamzová z Dobřenic	Roku 1617 koupila Kateřina Hamzová zahradu od Jana Mydláře za ihned složených 42 kgm. ⁶⁵¹	Dlouhodobá držitelka
Kateřina Hamzová z Dobřenic	Roku 1617 koupila Kateřina Hamzová zahradu od Václava Šprecha. Z částky 120 kgm složila při zápisu 100 kgm, zbylých 20 kgm měla doplatit ještě tohoto léta. ⁶⁵²	Dlouhodobá držitelka
Kateřina Hamzová z Dobřenic	Roku 1619 koupila Kateřina Hamzová zahradu za hotových 40 kgm od Jana Solnického. ⁶⁵³	Dlouhodobá držitelka
Jan Holec z Nemošic ⁶⁵⁴	Roku 1529 získal Jan Holec z Nemošic dům od bratrů Zikmunda a Buriana Andělů z Ronovce. Zápis neuvádí prodejní částku. ⁶⁵⁵	Spekulace

⁶⁴⁶ Bořek Hamza ze Zábědovic byl synem Bořka Hamzy staršího, držitele moravického statku a vsí Světí a Nedělišť. Po smrti otce společně s bratry tyto majetky zdědil a následně roku 1612 prodal. Tím získal finanční hotovost (zároveň však nadržel žádný pozemkový majetek), která mu posloužila k nákupu předměstského dvoru v Chrudimi a k obvěnění věna své manželky Salomeny Bohdanecké, která mu roku 1613 věnem přinesla díl teplického statku. V rok smrti manželky tento dvůr prodal a oženil se podruhé s Annou z Borové. Svůj díl teplického statku předal synovi Kunšovi Mikulášovi a nadále žil na nějakých městských majetcích. Viz RICHTER, David. Chrudimská svatební smlouva Bořka Hamzy ze Zábědovic a Salomeny Bohdanecké z Hodkova z roku 1613. In. *Chrudimské vlastivědné listy* 6, roč. 23, 2014, s. 19-21. ISSN 1214-7508

⁶⁴⁷ 375, f. 106r-107r. Závdavek byl rozložen na tři splátky, první 1 000 kgm, druhá 500 kgm a třetí následujícího roku ve výši 1 500 kgm.

⁶⁴⁸ Tamtéž, f. 244v-245r. Částka 1 000 kgm po závdavku měla být splacena do šesti let, každoroční splátky ve výši 100 kgm měly být skládány paralelně od roku 1618.

⁶⁴⁹ Kateřina Hamzová z Dobřenic byla manželkou Bořka Hamzy staršího a matka Bořka Hamzy ze Zábědovic mladšího. Roku 1603 získala dvůr v Morašicích (viz KLAUS, Alois. Morašice. Inventář statku a jeho poddaní po r. 1560. In. *Památky archaeologické a místopisné* 20, 1903, s. 237) a roku 1616 ve Vlčnově (viz RYBIČKA, A. Vsi Kočí a Vlčnov, s. 127). Nákupem dvoru v Chrudimi tak získala pohodlnější sídlo k životu, než nabízely dvory vesnické, kter kterým to měla zároveň z města nedaleko.

⁶⁵⁰ 375, f. 4r.

⁶⁵¹ Tamtéž, f. 255r.

⁶⁵² Tamtéž, f. 255r.

⁶⁵³ Tamtéž, f. 260v.

⁶⁵⁴ Jan Holec z Nemošic držel dvůr s výsadní krčmou, šlejfirnou a částí řeky ve Vlčnově, kteréžto majetky prodal roku 1530 městu. Viz RYBIČKA, A. Vsi Kočí a Vlčnov, s. 127. V roce 1557 již držel ves Přím v Hradeckém

Jan Holec z Nemošic	Roku 1532 prodal Jan Holec dům Janovi Běškovcovi z Běškovic za hned zaplacených 140 kgm. ⁶⁵⁶	Spekulace
Jan Holec z Nemošic	Roku 1532 koupil Jan Holec dům od Martina Pláteníka za 170 kgm. Předem zavalil Holec 16 kgm, ostatek měl splácet každoročně po 10 kgm. ⁶⁵⁷	Spekulace
Jan Holec z Nemošic	Roku 1534 prodal Jan Holec dům Bláhovi z Topolce za 178 kgm. Závdavkem přijal 48 kgm, doplatek měl získávat každoročně po 10 kgm. ⁶⁵⁸	Spekulace
Hroch Týnecký z Mezilesic ⁶⁵⁹	Roku 1549 získal Hroch Týnecký mlýn a dvůr od Michala Mladoty ze Solopisk. ⁶⁶⁰	Dlouhodobý držitel
Hroch Týnecký z Mezilesic	Roku 1550 odkázal Hroch Týnecký svůj dvůr a mlýn družce Dorotě a dětem. ⁶⁶¹	Dlouhodobá držitelka
Dorota Suška a sirotci ⁶⁶²	Po smrti Hrocha Týneckého z Mezilesic připadl jeho mlýn a dvůr ženině Dorotě Hrochové a jejich dětem. ⁶⁶³	Dědicové
Petr Hroch z Mezilesic a na Týnci ⁶⁶⁴	Po smrti svého otce Hrocha Týneckého z Mezilesic roku 1554 převzal jeho syn Petr Hroch mlýn a dvůr, když vyplatil otcovu družku Dorotu Hrochovou a děti. ⁶⁶⁵	Dědic
Petr Hroch	Roku 1554 prodal Petr Hroch mlýn s dvorem Jaroslavovi	

kraji, kde přiznával 2 500 kgč na svém a 1616 kgč na majetku poddaných, celkem tedy 4 116 kgč. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 49, č. 46. Zároveň koupil před rokem 1536 statek Brloh, který držel až do roku 1541. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 87, pozn. 156. Mohlo by se tak nabízet, že Holec si chtěl ve městě pořídit dům pro sezónní pobyt. První si však nezakoupil, ale získal jej z neznámých důvodů od Andělů z Ronovce a druhý, stejně jako první, relativně krátce po nákupu prodal.

⁶⁵⁵ 364, f. 228v. Zřejmě tedy nešlo o prodej.

⁶⁵⁶ Tamtéž, f. 258v. Jednalo se o dům získaný roku 1529 od bratří Andělů.

⁶⁵⁷ Tamtéž, f. 262v.

⁶⁵⁸ Tamtéž, f. 279r. Na prodeji během dvou let „vydělal“ 4 kgm.

⁶⁵⁹ Hroch Týnecký z Mezilesic byl držitelem městečka (Hrochův) Týnec a příslušejících majetků (především jednotlivých dvorů z okolních vsí). Viz RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 33. Vedle toho držel díl Dvakačovic. Viz HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 281.

⁶⁶⁰ Roku 1546 mu poskytl půjčku 400 kgm na dobu tří let, za což získal do zástavy jeho mlýn a dvůr, v jejichž držení nakonec přešel. Majetek po něm zdědil jeho syn Petr Hroch. Dlužen nebyl Hroch pouze Mladotovi. Viz 366, f. 38r; 366, f. 41v; 369, f. 98r.

⁶⁶¹ Tamtéž, f. 44r-v. Dorotě a jejich společným dětem odkázal Hroch mlýn a dvůr s tím, že se jej může kdokoliv z dědiců ujmout, když vyplatí zbylé dědice. Ponechal zde zároveň možnost, že se mlýnu a dvoru ujme jeho manželský syn Michal Hroch z Mezilesic.

⁶⁶² Zápis děti nevyjmenovává.

⁶⁶³ 369, f. 155r., 366, f. 44r-v.

⁶⁶⁴ Petr Hroch Týnecký byl držitelem městečka (Hrochův) Týnec bez tvrze, kterou prodal jeho otec roku 1550 Petrovi Hamzovi ze Zábědovic. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 212. Vedle tvrze zdědil po otci ještě díl Dvakačovic. Viz HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 281. Roku 1557 v Chrudimském kraji přiznával majetek za 6 000 kgč, z čehož tvořilo 3 500 kgč majetek poddaných. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 55, č. 78.

⁶⁶⁵ 366, f. 46r-v.

z Mezilesic a na Týnci a matka Dorota Hrochová	Běškovcovi z Běškovic za 1 150 kgm. Závdkem přijal Hroch 1 000 kgm, zbylou částku měl obdržet po 40 kgm. ⁶⁶⁶	Dědic
Petr Hroch z Mezilesic a na Týnci	Roku 1560 prodal Petr Hroch dům získaný nápadem po Anně Vrbkové městu za hotových 45 kgm. ⁶⁶⁷	Dědic
Barbora Hrochová z Mezilesic ⁶⁶⁸	Roku 1597 zakoupila Barbora Hrochová ve městě dům za 300 kgm od Mikuláše Březiny. Závdkem složila 100 kgm, zbytek měla doplácet po 8 kgm. ⁶⁶⁹	Neznámé důvody
Barbora Hrochová z Mezilesic	Roku 1597 prodala Barbora Hrochová dům za 300 kgm Šťastnému Fialovi. Závdkem přijala 100 kgm, zbytek měla obdržet každoročně po 8 kgm. ⁶⁷⁰	Neznámé důvody
Jan Humpolecký z Rybenska a v Čáslavi ⁶⁷¹	Roku 1529 prodal Jan Humpolecký se zplnomocněním od svého bratra Mikuláše dům, na který měli zápis od předchozí majitelky, Janovi Mockovi za 66 kgm. Předem zavdal Mocek 10 kgm, každoročně se zavázal splácet 5 kgm. ⁶⁷²	Urbanizovaný šlechtic
Jan Humpolecký z Rybenska a v Čáslavi	Roku 1533 koupil Jan Humpolecký dům za 230 kgm od Tobiáše Bradatého. Závdkem obdržel ve dvou splátkách 30 kgm, splátky měly odpovídat částce 12 kgm. ⁶⁷³	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Humpolecký ⁶⁷⁴	Roku 1558 koupil Jiřík Humpolecký dům od svého švagra Michala Pivovarníka za 8 kgm hotových. ⁶⁷⁵	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík	Roku 1600 koupil Jiřík Humpolecký dům od poručíků	Urbanizovaný

⁶⁶⁶ 369, f. 155r. Vedle toho se kupující zavázal zaplatit Hrochovy dluhy ve výši 110 kgm. Zároveň zde bylo vázáno 600 kgm, které měl dle kšaftu Hrocha st. Petr Hroch odvést ostatním sirotkům.

⁶⁶⁷ Tamtéž, f. 252r. Zápis o zisku tohoto majetku se mi dohledat nepodařilo.

⁶⁶⁸ K její osobě se mi nic bližšího dohledat nepodařilo.

⁶⁶⁹ 374, f. 290v.

⁶⁷⁰ Tamtéž, f. 328.

⁶⁷¹ Jan Humpolecký držel dle své titulatury majetky v Čáslavi. Zároveň držel od roku 1550 ves Mikulovice. RYBIČKA, A. Procházky v okolí Chrudimském: 4. Mikulovice, s. 312. Více viz také kapitola o urbanizovaných rodinách. Dům si zakoupil zřejmě z důvodu pohodlného pobytu nedaleko svých majetků.

⁶⁷² 364, f. 238v. Synem Jana Humpoleckého byl Zdeněk Humpolecký, na kterého převedl roku 1532 svůj vyplácený podíl.

⁶⁷³ Tamtéž, f. 380v-381r (f. 375v). Zápis na tento dům ovšem podstoupil svému synovi Zdeňkovi po zaplacení závdku a také dalších splátek kromě poslední roku 1533.

⁶⁷⁴ Více o osobě viz také kapitola o urbanizovaných rodinách.

⁶⁷⁵ 369, f. 227r.

Humpolecký z Rybenska ⁶⁷⁶	statku Jana Svatáčka dům se zahradou a vinicí za 130 kgm. Závadvkem složil 8 kgm, zbytek měl doplatit po 6 kgm. ⁶⁷⁷	šlechtic
Jiřík Humpolecký z Rybenska	Roku 1605 koupil Jiřík Humpolecký dům od Jana Žialoudka za 310 kgm. Ihned složil 90 kgm, zbytek doplácet po 10 kgm. ⁶⁷⁸	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Humpolecký z Rybenska	Roku 1612 koupil Jiřík Humpolecký dvůr od Vavřince Šnobleho za 450 kgm. Závadvkem složil 130 kgm, ostatek měl splácet po 12 kgm. ⁶⁷⁹	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Humpolecký z Rybenska	Roku 1612 koupil Jiřík Humpolecký roli od Vavřince Šnobleho za 430 kgm. Ihned složil 35 kgm, stejné výše měl dosahovat také splátky. ⁶⁸⁰	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Humpolecký z Rybenska	Roku 1614 prodal Jiřík Humpolecký dům Adamovi Průšovi za 310 kgm. Předem obdržel 90 kgm, zbytek měl následovat po 10 kgm. ⁶⁸¹	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Humpolecký z Rybenska	Roku 1615 koupil Jiřík Humpolecký, jinak Pražák, dvůr od Evy Vojířové ze Šicndorfu za 300 kgm. Předem složil Jiřík 100 kgm, ročně se zavázal splácet po 12 kgm. ⁶⁸²	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Humpolecký z Rybenska	Roku 1616 prodal Jiřík Humpolecký dvůr Petrovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna za 450 kgm, ze kterých ihned přijal 195 kgm a zbytek náležel věřitelům. ⁶⁸³	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Humpolecký z Rybenska	Roku 1616 prodal Jiřík Humpolecký roli za 430 kgm Petrovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna. Závadvkem přijal 105 kgm a zbytek měl splácet po 35 kgm. ⁶⁸⁴	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Humpolecký z Rybenska	Roku 1605 prodal Jiřík Humpolecký vinici Jiříkovi Skalníkovi za hotových 25 kgm. ⁶⁸⁵	Urbanizovaný šlechtic

⁶⁷⁶ Více o osobě viz také kapitola o urbanizovaných rodinách.

⁶⁷⁷ 374, f. 370r. Závadvkem složil ve třech splátkách po 8 kgm. Pozůstalá vdova Anna po tomto Janovi Svacháčkovi byla Jiříkova manželka.

⁶⁷⁸ Tamtéž, f. 429v-430r.

⁶⁷⁹ 372, f. Závadvkem byl rozdělen na první splátku ve výši 80 kgm a druhou ve výši 50 kgm, kterou měl zaplatit kupující až roku 1613.

⁶⁸⁰ 375, f. 122r.

⁶⁸¹ Tamtéž, f. 161r-v. O který ze dvou dříve zakoupených domů šlo, zápis neuvádí.

⁶⁸² Tamtéž, f. 174r-v.

⁶⁸³ Tamtéž, f. 219v. Veškeré věřitelské pohledávky Petr Ples odkoupil.

⁶⁸⁴ Tamtéž, f. 220r.

⁶⁸⁵ 371, f. 163v, 176v.

Mikuláš Humpolecký z Rybenska ⁶⁸⁶	Roku 1529 prodal Jan Humpolecký z Rybenska se svolením bratra Mikuláše jejich dům Janovi Mockovi za 66 kgm. Ihned obdrželi 10 kgm, splátky měly činit 5 kgm. ⁶⁸⁷	Dědic
Zdeněk Humpolecký z Rybenska ⁶⁸⁸	Roku 1533 předal Jan Humpolecký z Rybenska dům svému synovi Zdeňkovi Humpoleckému. ⁶⁸⁹	Urbanizovaný šlechtic
Zdeněk Humpolecký z Rybenska	Roku 1543 koupil Zdeněk Humpolecký dvůr od Jana Ryčka za 106 kgm. Závdavkem složil 12 kgm, každoročně měl splácet po 6 kgm. ⁶⁹⁰	Urbanizovaný šlechtic
Zdeněk Humpolecký z Rybenska	Roku 1543 prodal Zdeněk dvůr Křížovi za 100 kgm. Závdavkem měl Kříž složit 12 kgm, každoročně se zavázal skládat splátky ve výši 6 kgm. ⁶⁹¹	Urbanizovaný šlechtic
Zdeněk Humpolecký z Rybenska	Roku 1552 koupil Zdeněk Humpolecký roli od Martina Vochláře za hotových 260 kgm. ⁶⁹²	Urbanizovaný šlechtic
Zdeněk Humpolecký z Rybenska	Roku 1552 získal Zdeněk Humpolecký dvůr od Jana Sendražského skrze zápis, který na tento majetek měl. ⁶⁹³	Urbanizovaný šlechtic
Zdeněk	Roku 1552 prodal Zdeněk Humpolecký stodolu a místo	Urbanizovaný

⁶⁸⁶ Mikuláš Humpolecký z Rybenska byl bratrem Jana Humpoleckého z Rybenska a v Čáslavi, držitele městských majetků v Čáslavi. Viz kapitola o urbanizované šlechtě.

⁶⁸⁷ 364, f. 238v. Synem Jana Humpoleckého byl Zdeněk Humpolecký, na kterého převedl roku 1532 svůj vyplácený podíl.

⁶⁸⁸ Zdeněk Humpolecký z Rybenska byl synem Jana Humpoleckého z Rybenska a v Čáslavi. Na rozdíl od svého otce nadržel v Čáslavi žádné majetky. K čáslavskému životu rodiny viz SEDLÁČEK, A. *Děje města Čáslavě*, s. 183. On sám získal od otce dům v Chrudimi. O jiných než chrudimských majetcích se mi nic dohledat nepodařilo. Dům získal od svého otce roku 1533, tedy ve stejné době kdy se oženil, snad, jeho bratr v Čáslavi a on v Chrudimi. Viz 365, f. 46v. (Tento zápis zároveň uvádí, že měl Jan Humpolecký ještě syna Václava, kterého Sedláček stejně jako Zdeňka neuvádí). Držel jej až do roku 1556, kdy ho prodal a musel tak dožít mimo město či v domě své manželky, pokud mu nějaký takový přinesla věnem. Ještě roku 1565 se ovšem připomíná, kdy se dostal do sporu s chrudimským měšťanem Ambrožem Maršálkem, který jej obvinil z výtržnosti a pohnal před komorní soud. Jiřík se Maršálkovu obvinění bránil svérázně, neboť jej s přáteli Janem ml. Rodovským z Hustiřan a na Rodově a Jiříkem Vostrovským ze Skalky napadl a uťal mu palec. Viz 365, f. 140r. Jeho manželkou byla Ludmila Páchová, dcera erbovního měšťana Jiříka Páchy z Dřevíče, za níž přijal po Páchovi roku 1564 její podíl z dědictví. Viz 368, f. 55r-56r.

I přes řadu prodejů, které učinil, se nejednalo primárně o spekulace, ale dlouhodobý pobyt ve městě.

⁶⁸⁹ 364, f. 380v-381r. Původně se jednalo o nákup jeho otce, ten jej ovšem následně podstoupil svému synovi. Viz 365, f. 46v.

⁶⁹⁰ 364, f. 415v.

⁶⁹¹ Tamtéž, f. 429v.

⁶⁹² 369, f. 110v.

⁶⁹³ Tamtéž, f. 111v.

Humpolecký z Rybenska	podél ní královskému rychtářovi Davidovi za hotových 39 kgm. ⁶⁹⁴	šlechtic
Zdeněk Humpolecký z Rybenska	Roku 1553 prodal Zdeněk Humpolecký za 400 kgm Janovi z Vrbice. Z nich přijal závdavkem 115 kgm. Ostatek měl obdržet v 16 kgm ročních splátkách. ⁶⁹⁵	Urbanizovaný šlechtic
Zdeněk Humpolecký z Rybenska	Roku 1555 prodal Zdeněk Humpolecký zahradu Janovi Kuchyňkovi za ihned splacených 34 kgm. ⁶⁹⁶	Urbanizovaný šlechtic
Zdeněk Humpolecký z Rybenska	Roku 1556 prodal Zdeněk Humpolecký dům Ondřejovi Žlábkovi za hotových 166 kgm. ⁶⁹⁷	Urbanizovaný šlechtic
Zikmund Humpolecký ⁶⁹⁸	Roku 1579 koupil Zikmund Humpolecký dům od představenstva města na místě sirotků Jana Dobručského za 156 kgm. Závdavkem složil 34,5 kgm a zbytek doplácet po 6 kgm. ⁶⁹⁹	Urbanizovaný šlechtic
Regina Hyndráková ze Sulic ⁷⁰⁰	Roku 1507 prodala Regina Hyndráková dům za 135 kgm Václavovi Lhotovi. Závdavkem získala 20 kgm, zbytek měla obdržet po 10 kgm ročně. ⁷⁰¹	Urbanizovaná šlechtična
Regina Hyndráková ze Sulic	Roku 1515 prodala Regina Hyndráková společně s dcerou Kateřinou a vnoučaty Václavem, Matějem a Janem Bohuškou z Oudolíně, zahradu Janu Jakuderovi za	Urbanizovaná šlechtična

⁶⁹⁴ Tamtéž, f. 125r.

⁶⁹⁵ Tamtéž, f. 138v. Jednalo se o dvůr získaný od Jana Sendražského roku 1552.

⁶⁹⁶ Tamtéž, f. 165v.

⁶⁹⁷ Tamtéž, f. 193v.

⁶⁹⁸ Více o osobě viz také kapitola o urbanizovaných rodinách.

⁶⁹⁹ 372, f. 298v-299r. Celý závdavek si vzal Humpolecký zpět, neboť se jednalo po podíl jeho manželky, který na tomto domě měla. Dále viz svatební smlouvy 366, f. 190r.

⁷⁰⁰ Regina ze Sulic se přivdala do rodiny Hyndráků z Habrova (větve Habrovců z Habrova), která držela na počátku 16. století již jen drobné majetky v podobě vesnických dvorů či městských domů. RYBIČKA, A. Procházky v okolí Chrudimském: 2. Habrov, s. 270-271. Tato rodina se více než jiné integrovala do městského prostředí, o tom více viz kapitola o urbanizovaných rodinách.

⁷⁰¹ 364, f. 22v. Roku 1516 prodala dosud nedoplatené Lhotovy splátky ve výši 55 kop Brožovi ze Zaječic za hotových 40 kop. Viz inv. č. 364, f. 90v.

⁷⁰² Tamtéž, f. 99v.

	hotových 32 kgm. ⁷⁰²	
Hynek z Chřenovic ⁷⁰³	Roku 1522 prodal Hynek z Chřenovic za 23 kgm dům Jiříkovi Pláteníkovi. Závdkem přijal 15 kgm. Další dva roky měl obdržet po 3 kgm a poslední rok 2 kgm. ⁷⁰⁴	Dědic
Eva Chuchelská ⁷⁰⁵	Roku 1563 spolčil Fridrich Kydlín svou druhou manželku Evu Kydlínovou na svůj dvůr. ⁷⁰⁶	Dědička
Eva Chuchelská	Po smrti svého manžela Fridricha Kydlína z Plotiště se stala jeho manželka Eva držitelkou domu a dalšího majetku, který po sobě zanechal. ⁷⁰⁷	Dědička
Eva Chuchelská	Mezi léty 1560 až 1563 předala Eva Kydlínová svůj podíl na dvoru zděděném po manželovi nevlastnímu synovi Fridrichovi Kydlínovi z Plotiště. ⁷⁰⁸	Dědička
Eva Chuchelská	Roku 1585 prodala Eva Chuchelská společně s manželem Zdeňkem Chuchelským z Nestajova dům Jiříkovi Vaníčkově za 830 kgm. Závdkem obdrželi ve dvou splátkách 300 kgm, zbytek jim měl být doplacen po 30 kgm. ⁷⁰⁹	Dědička
Zdeněk Chuchelský z Nestajova ⁷¹⁰	Roku 1582 se stal Zdeněk Chuchelský skrze sňatek s Evou Kydlínovou z Plotiště držitelem jejího domu. ⁷¹¹	Neznámé důvody
Zdeněk Chuchelský	Roku 1585 prodal Zdeněk Chuchelský s manželkou Evou dům Jiříkovi Vaníčkově za 830 kgm. Ihned jim složil	Neznámé

⁷⁰³ Hynek z Chřenovic byl synem Noemy z Rokyc, po které měl zdědit v Chrudimi dům. Viz RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 31. Já jsem dohledal jediný dům koupený Noemou z Rokyc, který po ní zdědil jiný syn - Čeněk Střela z Rokyc. Mohlo se tak jednat o dům, který sama zdědila a který po ní zdědil také Hynek. V případě Noemy jej neuvádím, neboť nemám jistotu, že ho Hynek zdědil skutečně od ní.

⁷⁰⁴ 364, f. 159v. Jednalo se o dům zděděný po matce Noemě z Rokyc.

⁷⁰⁵ Nejprve byla Eva vdaná za Fridricha Kydlína z Plotiště a po jeho smrti se roku 1582 vdala za Zdeňka Chuchelského z Nestajova. Viz 366, f. 219r-v. Společně s druhým manželem prodala majetek, který zdědila po manželovi prvním.

⁷⁰⁶ 366, f. 101v.

⁷⁰⁷ Tamtéž, f. 219r-v. Nejméně se jednalo o dům.

⁷⁰⁸ 369, f. 469v-470r.

⁷⁰⁹ 374, f. 29v-30v. Jednalo se o dům pocházející z Evina dědictví po manželovi. Částka 48 kgm ze závdku plynula na splacení gruntovních peněz za léta 1584 a 1585.

⁷¹⁰ Zdeněk Chuchelský z Nestajova byl synem Jana Chuchelského z Nestajova, držitele Chuchel v Čáslavském kraji a Hoješína. Majetek Zdeňka, se mi dohledat nepodařilo, jeho bratr Jan se měl stát držitelem Chuchel. Vzhledem k tomu, že získaný majetek relativně zanedlouho prodal, nebylo zřejmě jeho cílem získat ve městě trvalejší místo k pobytu.

⁷¹¹ 366, f. 219r-v.

z Nestajova	300 kgm ve dvou splátkách. Zbytek měl splácet každoročně po 30 kgm. ⁷¹²	důvody
Zdeněk Chuchelský z Nestajova	Roku 1585 koupil Zdeněk Chuchelský dům od Václava Třísky za 240 kgm. Závdavkem složil ve dvou splátkách 50 kgm, zbytek měl doplatit po 7 kgm. ⁷¹³	Neznámé důvody
Zdeněk Chuchelský z Nestajova	Roku 1586 prodal Zdeněk Chuchelský dům Janovi Jeberovi za 226 kgm. Ihned složil kupující 46 kgm, zbytek měl splácet po 7 kgm. ⁷¹⁴	Neznámé důvody
Likarta Janovská z Ronovce ⁷¹⁵	Roku 1550 koupila Likarta Janovská dům od Václava Zemana za 320 kgm. Ihned složila Zemanovi 80 kgm. Po 12 kgm pak měla doplatit zbytek částky. ⁷¹⁶	Dlouhodobá držitelka
Albrecht Kapoun ze Svojkova ⁷¹⁷	Roku 1599 zakoupil Albrecht Kapoun dvůr od Václava Stolečského za 1 500 kgm. Závdavkem složil 600 kgm, zbytek měl doplácet po 40 kgm ročně. ⁷¹⁸	Dlouhodobý držitel
Albrecht Kapoun ze Svojkova	Roku 1599 koupil Albrecht Kapoun vinici od Václava Stolečského za 100 kgm. Závdavkem složil 44 kgm, zbytek měl doplácet po 7 kgm. ⁷¹⁹	Dlouhodobý držitel
Albrecht Kapoun ze Svojkova	Roku 1599 spolčil Albrecht Kapoun svou manželku Marianu Kapounovou z Vacovic a syna Jana Václava Kapouna (a další potencionální děti) na svůj majetek. ⁷²⁰	Dlouhodobý držitel

⁷¹² 374, f. 29v-30v. Část závdavku (48 kgm) plynula na splacení gruntovních peněz za léta 1584 a 1585.

⁷¹³ Tamtéž, f. 34v.

⁷¹⁴ Tamtéž, f. 34v-35r. Jednalo se o dům zakoupený roku 1585 od Václava Třísky. Prodej učinil se ztrátou.

⁷¹⁵ 369, f. 97r. Likarta (jinak také Likharda) Janovská z Ronovce byla dcerou Štěpána Anděla z Ronovce a na Přelouči, manželkou Petra Janovského ze Soutic a matka Mariany Robmhákové ze Soutic.

Téhož roku Likartině rodině a její sestře Barboře odkázala matka Markéta z Cidliny svůj dům, už následujícího roku ovšem tento kšaft zrušila a dům později sama prodala. Viz 369, f. 128r., 367, f. 117v. Tento dům po ní zdědila dcera Marie Robmháková ze Soutic.

⁷¹⁶ 369, f. 97r. Dům po ní zdědila dcera Marie Robmháková ze Soutic.

⁷¹⁷ Albrecht Kapoun byl synem Jana Kapouna ze Svojkova vlastního vsi Bartošov a Borovnici s tvrzí nedaleko Rychnova nad Kněžnou, které ovšem po otci nezdědil on, nýbrž bratr Václav mladší Kapoun. Respektive po smrti otce roku 1595 nastala v rodině série sporů o dědictví, která se vyřešila tím, že majetek ujal Václav a ostatní dědici vyplatil. Tak získal Albrecht téměř 1 842 kgč. Václav otcovské majetky po čase prodal a přestěhoval se do Pardubic, kde žil až do roku 1625. Viz SMOLÍK, J. Kapounové, s. 794. Právě takto získané finanční prostředky, mohly posloužit jako základ jeho chrudimského obchodu. Obchody uvedené výše odpovídají těm vyhledaným v městských knihách. Antonín Rybička ovšem uvádí, že Albrecht Kapoun koupil další dům roku 1605, což se mi ovšem dohledat nepodařilo. Viz RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 826. Byť majetky po šesti letech prodal, tak vzhledem k tomu, že nedržel žádný pozemkový majetek není pochyb o tom, že jeho původním záměrem bylo získání domova.

⁷¹⁸ 374, f. 340r. Ihned složil Albrecht Kapoun 500 kgm a dalších 100 kgm v následující splátce téhož roku.

⁷¹⁹ Tamtéž, f. 341v.

⁷²⁰ 373, f. 234r-v. Důvodem mu byla potřeba vypravit se na cestu „nevěda v tento nebezpečný čas rány morové, jak s ním pán Bůh naložiti ráčí“.

Albrecht Kapoun ze Svojkova	Roku 1605 prodal Albrecht Kapoun dvůr bez pozemků a vinici Janu Hankovi za 450 kgm. Závdavkem složil 120 kgm, ostatek měl doplatit po 12 kgm. ⁷²¹	Dlouhodobý držitel
Albrecht Kapoun ze Svojkova	Roku 1605 prodal Albrecht Kapoun pozemky od prodaného dvora za 1 060 kgm Janovi Bracháčkovi. Ihned přijal 400 kgm, dalších 200 kgm měl obdržet téhož léta v naturáliích a zbytek měl obdržet po 40 kgm. ⁷²²	Dlouhodobý držitel
Ctibor Kapoun ze Svojkova ⁷²³	Roku 1581 se stal Ctibor Kapoun jedním z několika spolumajitelů domu dlužníka Václava Volavky. ⁷²⁴	Věřitel
Ctibor Kapoun ze Svojkova a na Mikulovicích	Roku 1581 prodal Ctibor Kapoun spolu s dalšími věřiteli Václava Volavky jeho jim podstoupený dům Blažejovi Zbělíkovskému za 335 kgm. Závdavkem přijali 85 kgm, dále následovaly rozdílné splátky. ⁷²⁵	Věřitel
Jan Kapoun z Karlova ⁷²⁶	Roku 1589 přenechal císař Rudlof II. vše, co by mu mělo náležet na odúmrti Víta Hořínka v Chrudimi Matyášovi Časovi ze Šternštejna, Janovi Kapounovi z Karlova a Albrechtovi Liemerovi z Hrinšfeldu na expektaci udělenou za jejich věrné služby. ⁷²⁷	Věřitel
Jan Kapoun z Karlova	Roku 1590 přenechali Matyáš Čas ze Šternštejna a Albrecht Liemer z Hrinšfeldu zápis na dědinu Kutkovskou Janovi Kapounovi. ⁷²⁸	Věřitel

⁷²¹ 374, f. 432. Prodej byl učiněn na den sv. Valentina, ale Albrecht Kapoun měl právo na dvoře pobýt až do svátku sv. Ducha, tedy řádově několik měsíců.

⁷²² Tamtéž, f. 432. Částce 200 kgm, kterou měl obdržet Kapoun v naturáliích, odpovídalo 12 korcům pšenice. Zároveň mělo celých 460 kgm z prodejní sumy plynout k ruce Jiřka France, jehož pohledávka byla na tomto dvoře vázána od doby, kdy ho od něho koupil Václav Stolečský.

⁷²³ Ctibor Kapoun ze Svojkova byl syn Pirama Kapouna ze Svojkova a strýc Albrechta Kapouna. Usadil se v Pardubicích a roku 1569 zakoupil Mikulovice. Zastával také úřad hejtmána kraje Chrudimského a výběrčího posudného pro týž kraj. Viz SMOLÍK, J. Kapounové, s. 789. Zároveň se často vyskytoval při nejrůznějších chrudimských jednáních a v letech 1568-1588 držel dům v nedalekých Pardubicích. Viz RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 826; SAKAŘ, J. *Dějiny Pardubic nad Labem IV*, s. 118.

⁷²⁴ 372, f. 293.

⁷²⁵ Tamtéž, f. 293. Ctibor Kapoun přijal ze závdavku pouhých 10 kgm a další 3 kgm odpustil. O žádných jeho dalších příjmech ze splátek se zápis v městských knihách nezmiňuje.

⁷²⁶ Jan Kapoun z Karlova byl od roku 1583 kancelista Apelačního soudu v Praze. Viz WOITSCHOVÁ, K. „... což slušného a spravedlivého jest fedrovati...“, s. 153.

⁷²⁷ 373, f. 102r-v. Odúmrti odporoval na místě své manželky chrudimský měšťan Samuel Klatovský. Po vedeném sporu byl však nakonec nucen vydat jmenovaným dědinu zvanou Kutkovskou. Ta však ještě nebyla zcela zaplácena původnímu majiteli, což si měli noví majitelé zařídit. Oba záznamy jsou uvedeny pouze u Jana Kapouna s odkazem na něj u regist obou mužů, neboť tak došlo k ušetření místa na úkor, pro sledovanou tematiku, „epizodické držby“.

⁷²⁸ Tamtéž, f. 102v.

Mariana Kapounová z Vacovic a Václav Kapoun ⁷²⁹	Roku 1599 spolčil Albrecht Kapoun manželku Marianu Kapounovou z Vacovic a syna Jana Václava Kapouna na svůj majetek. ⁷³⁰	Spolčení
Václav Komárovský z Libanic ⁷³¹	Roku 1518 zapsal Václav Komárovský na svém a manželčině chrudimském domě 50 kgm svého dluhu Dorotě z Raškovic, díky čemuž se dozvídáme o jeho držbě domu zde. ⁷³²	Dlouhodobý držitel
Zdeněk Komárovský z Libanic ⁷³³	Roku 1540 zakoupil Zdeněk Komárovský dům od Pavla Čáslavského za 90 kgm. Závdkem složil Zdeněk 28 kgm, zbytek měl splácet po 6 kgm. ⁷³⁴	Dlouhodobý držitel
Zdeněk Komárovský z Libanic	Roku 1543 koupil Zdeněk Komárovský dvůr od Jana Jůna za 720 kgm. Předem složil 350 kgm, ostatek měl splácet po 20 kgm až do vyplacení Janova podílu, poté měl vyplatit podíl sirotků Viktorínových v 30 kgm ročních splátkách. ⁷³⁵	Dlouhodobý držitel
Zdeněk Komárovský z Libanic	Roku 1543 prodal Zdeněk Komárovský dům za 100 kgm Janu Junkovi, který složil závdkem 12 kgm a zbytek slíbil splácet v 6 kgm splátkách. ⁷³⁶	Dlouhodobý držitel
Magdalena Konecchlumská z Dobřenic ⁷³⁷	Roku 1605 koupila Magdalena Konecchlumská od Šimona Bochovce dům za 450 kgm. Ihned složila 150 kgm a od následujícího roku měla splácet po 13 kgm. ⁷³⁸	Dlouhodobá držitelka

⁷²⁹ Mariana Kapounová z Vacovic byla manželkou Albrechta Kapouna ze Svojkova a společně s ním rodičem Václava Kapouna ze Svojkova. Oba byli na majetek spolčení Albrechtem, avšak než se jej stačili sami ujmout, Albrecht jej prodal.

⁷³⁰ 373, f. 234r-v.

⁷³¹ Václav Komárovský z Libanic byl držitelem Komárova u Pardubic, Běškovic a několika platů z Čankovic a Dvakačovic. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 89.

⁷³² 365, f. 29v. Co se s domem následně stalo, nevíme. Mohl padnout za oběť tomuto dluhu či se z rodiny vytratil jinak (bohužel postrádáme kšaft).

⁷³³ Zdeněk Komárovský z Libanic byl synem Václava Komárovského z Libanic. Po smrti otce zdědil ves Běškovice a platy z Dvakačovic a Čankovic. Roku 1549 koupil ves Blato, kterou roku 1561 vyměnil s finančním doplatkem za část vsi Někovic (Jeníkovice) s tvrzí a a poplužním dvorem. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 89, 93, 176. Toky 1557 přiznával v Chrudimském kraji majetek v celkové hodnotě 961 kgč, z čehož tvořilo 211 kop majetek poddaných. Viz PLACHT, O. (ed.). *Odhad majetku*, s. 55, č. 91.

⁷³⁴ 364, f. 362r.

⁷³⁵ Tamtéž, f. 408v.

⁷³⁶ Tamtéž, f. 420r. Jednalo se o dům zakoupený roku 1540 od Pavla Čáslavského.

⁷³⁷ Heslo Konecchlumský z Konecchlumě In. *Ottův slovník naučný* 14. Praha, 1899, s. 677.

⁷³⁸ 374, f. 277r-v.

Magdalena Konecchlumská z Dobřenic	Roku 1617 koupila Magdalena Konecchlumská dům od Mikuláše Veselského za 215 kgm. Závdavkem složila 80 kgm, následně měla každoročně splácet po 6 kgm. ⁷³⁹	Dlouhodobá držitelka
Magdalena Konecchlumská z Dobřenic	Roku 1617 prodala Magdalena Konecchlumská dům Šimonovi Cypriánovi Hlineckému za 150 kgm. Předem složil Hlinecký 150 kgm, zbytek splácel po 13 kgm. ⁷⁴⁰	Dlouhodobá držitelka
Zikmund Košín z Košíně ⁷⁴¹	Po smrti své manželky Alžběty z Újezda se stal Zikmund Košín majitelem dvora, který roku 1520 zakoupila. ⁷⁴²	Dlouhodobý držitel
Zikmund Košín z Košíně	Roku 1522 prodal Zikmund Košín dvůr Janovi Korbářovi za 470 kgm. Závdavkem obdržel Zikmund 70 kgm, zbytek mu měl být doplacen po 15 kgm ročně. ⁷⁴³	Dlouhodobý držitel
Zikmund Košín z Košíně	Roku 1530 koupil Zikmund Košín dům od Kříže za hotově zaplacených 100 kgm. ⁷⁴⁴	Dlouhodobý držitel
Zikmund Košín z Košíně	Roku 1536 prodal Zikmund Košín dům Jeremiášovi Soukeníkovi za 110 kgm. Závdavkem získal 40 kgm a stejnou částku měl obdržet následujícího roku. Zbylých 30 kgm mu měl Jeremiáš doplatit do Vánoc téhož roku. ⁷⁴⁵	Dlouhodobý držitel
Zikmund Košín z Košíně	Roku 1538 koupil Zikmund Košín dům od Šimona z Poličky za 150 kgm. Závdavkem složil 15 gm, zbytek měl splatit po různě vysokých splátkách. ⁷⁴⁶	Dlouhodobý držitel
Zikmund Košín z Košíně	Roku 1540 prodal Zikmund Košín dům Janu Pařízkovi z Pařízku za 150 kgm. Ihned přijal 50 kgm, následovat pak měly další dvě roční splátky po 50 kgm. ⁷⁴⁷	Dlouhodobý držitel

⁷³⁹ 375, f. 110r

⁷⁴⁰ 375 Tamtéž, f. 253r. Jednalo se o dům zakoupený roku 1605. Prodávající si nepřevzala celý závdavek, neboť téměř 28 kop šlo na její nedoplatené závazky.

⁷⁴¹ V rodu Košínů panuje od začátku 15. století řada nejasností ohledně genealogických vazeb známých členů rodu. O Zikmundovi je pouze uváděno, že nějaké majetky měl údajně držet. Viz heslo Košín. In. *Ottův slovník naučný* 14. Praha, 1899, s. 966-967. Zděděním a následným prodejem domu by se Zikmund řadil mezi dědice, avšak řada dalších jeho aktivit ukazuje, že jeho hlavním záměrem byly spekulace a finanční zisk.

Roku 1542 půjčil Zikmund Košín 50 kgm Markétě Votavové, za což mu ona zastavila zahradu, ze které měl sklídit plody a příštího roku měl obdržet půjčenou částku zpět. Viz 366, f. 35v. Ještě téhož léta podstoupil Zikmund tento zápis Bartolomějovi Ropalovi z Riffmberku za 45 kgm. Bartoloměj tuto zahradu před podstoupením zápisu zakoupil. Viz 366, f. 36r.

⁷⁴² 364, f. 161v. Dvůr po její smrti zdědil manžel Zikmund Košín.

⁷⁴³ Tamtéž. Jednalo se o dvůr, který zakoupila roku 1520 jeho manželka Alžběta z Újezda.

⁷⁴⁴ Tamtéž, f. 246r.

⁷⁴⁵ Tamtéž, f. 307v. Jednalo se o dům zakoupený roku 1530.

⁷⁴⁶ Tamtéž, f. 330v. První splátka ve výši 48 kgm měla být složena roku 1539.

⁷⁴⁷ Tamtéž, f. 360r. Jednalo se o dům zakoupený roku 1538.

Zikmund Košín z Košíně	Roku 1540 koupil Zikmund Košín dům od Halře z Olšan za 130 kgm, ze kterých měl zavdat 20 kgm. Každoroční splátky byly dohodnuty na 10 kgm. ⁷⁴⁸	Dlouhodobý držitel
Zikmund Košín z Košíně	Roku 1543 prodal Zikmund Košín dům Janovi Zoubkovi za 160 kgm. Závdkem složil Zoubek 40 kgm, zbytek měl obdržet po 10 kgm splátkách. ⁷⁴⁹	Dlouhodobý držitel
Václav Košín z Košíně ⁷⁵⁰	Roku 1511 prodal Václav Košín dům Havlovi Kašovi za 74 kgm. Závdkem přijal 10 kgm, ostatek měl doplatit po 6 kgm. ⁷⁵¹	Dědic
Albrecht Krupý z Probluze ⁷⁵²	Roku 1563 zakoupil Albrecht Krupý dvůr od poručníků sirotků Jana Závise z Osenice za 1 250 kgm. Z těch složil Krupý předem 300 kgm, zbytek měl každoročně splácet po 36 kgm. ⁷⁵³	Dlouhodobý držitel
Kateřina Krupá ze Škudl ⁷⁵⁴	Roku 1602 zdělila Kateřina Krupá společně s matkou Martou Svitkovskou z Bykanče po otci roli, jejíž jedinou majitelkou se nadále stala Marta Svitkovská. ⁷⁵⁵	Dědička
Anežka Kydlínová ⁷⁵⁶	Roku 1560 odkázal Bartoloměj Kydlín svůj dvůr manželce Anežce a synům Janovi a Fridrichovi Kydlínům. ⁷⁵⁷	Dědička
Anežka Kydlínová	Mezi léty 1560 a 1563 převedla Anežka Kydlínová svůj dědický podíl na dvoru na syna Fridricha Kydlína z Plotiště. ⁷⁵⁸	Dědička

⁷⁴⁸ Tamtéž, f. 362v.

⁷⁴⁹ Tamtéž, f. 427v.

⁷⁵⁰ Majetkové a genealogické poměry rodiny Košín z Košíně nejsou prozatím zcela jasné. K Václavovi tedy bohužel není co dodat. O domu, který roku 1511 prodával, nemáme od roku 1511 záznam, že by jej koupil. Pravděpodobně jej tak zdědil, byť nelze vyloučit, že jej koupil někdy před rokem 1500 a spadal by tak do kategorie dlouhodobých držitelů.

⁷⁵¹ 364, f. 65v.

⁷⁵² Albrecht Krupý z Probluze byl synovcem Václava Krupého z Probluze, obyvatele Pardubic. Ve městě, konkrétně Novém Bydžově, žili také starší členové rodu Jan a Václav. Celá rodina nepatřila k pozemkovým vlastníkům a její většinová část se spokojila s městským životem již v první polovině 16. století. Viz STEMBERG, V. O rodinách rytířských a erbovních v Novém Bydžově, s. 313-314.

⁷⁵³ 369, f. 322v. Co se s dvorem stalo po jeho smrti, nevíme. Měl dceru, která se provdala do rodu Černínů a syna, který držel svobodný dvůr v Medlešicích. Viz regesta k rodům Černínů a Krupých z Probluze.

⁷⁵⁴ Kateřina Krupá ze Škudl byla dcerou Cypriána Svitkovského ze Škudl a manželkou Albrechta mladšího Krupého ze Škudl, zřejmě syna Albrechta Krupého, který zakoupil dvůr roku 1563. Viz BERNARD, J. Úředník a feudál Burjan Svitkovský ze Škudl, s. 54 -65.

⁷⁵⁵ 374, f. 284r.

⁷⁵⁶ Anežka Kydlínová byla manželkou Fridricha Kydlína z Plotiště.

⁷⁵⁷ 364, f. 440v. 367, f. 143v.

⁷⁵⁸ Dvůr odkázal její manžel jí i synům, roku 1566 jej však prodává pouze syn Fridrich bez svolení dalších osob.

Bartoloměj Kydlín z Plotiště ⁷⁵⁹	Roku 1544 koupil Bartoloměj Kydlín dvůr od Albrechta Zbyňka z Letošic za 450 kgm. Závdavkem přijal 80 kgm, každoročně se zavázal splácet 20 kgm. ⁷⁶⁰	Dlouhodobý držitel
Bartoloměj Kydlín z Plotiště	Roku 1560 odkázal Bartoloměj Kydlín svůj dvůr synům Janovi a Fridrichovi a manželce Anežce. ⁷⁶¹	Dlouhodobý držitel
Fridrich Kydlín z Plotiště	Někdy mezi lety 1560 až 1563 získal Fridrich Kydlín podíl na dvoru od bratra Jana Kydlína z Plotiště. ⁷⁶²	Dlouhodobý držitel
Fridrich Kydlín z Plotiště ⁷⁶³	Roku 1563 spolčil Fridrich Kydlín svou manželku Evu Kydlínovou na svůj zděděný dvůr. ⁷⁶⁴	Dlouhodobý držitel
Fridrich Kydlín z Plotiště	Roku 1565 koupil Fridrich Kydlín vinici od Jana Bořků za 78 kgm. Splácet měl po 6 kgm splátkách. ⁷⁶⁵	Dlouhodobý držitel
Fridrich Kydlín z Plotiště	Roku 1566 prodal Fridrich Kydlín vinici Martě Sendražské za 72 kgm, které měla splatit po 6 kgm ročně. ⁷⁶⁶	Dlouhodobý držitel
Fridrich Kydlín z Plotiště	Roku 1566 prodal Fridrich Kydlín zděděný dvůr Matějovi Dušků za 850 kgm. Závdavkem přijal 300 kgm, ostatek měl obdržet po 26 kgm ročně. ⁷⁶⁷	Dlouhodobý držitel
Fridrich Kydlín z Plotiště	Roku 1566 koupil Fridrich Kydlín dům od Martina Bakaláře za 430 kgm. Předem složil 130 kgm, zbytek měl doplatit po 16 kgm. ⁷⁶⁸	Dlouhodobý držitel
Fridrich Kydlín	Roku 1571 koupil Fridrich Kydlín dům od Jana a Albrechta	Dlouhodobý

⁷⁵⁹ Kydlínové z Plotiště jsou příkladem šlechtického rodu, který vzešel z městského prostředí. Jak napovídá přídomek, držel majetky ve vsi Plotiště nedaleko Hradce Králové. Mimo něho tu držely svobodné dvory také další měšťanské rody. Sami Kydlínové drželi dvůr nejpozději od roku 1388. Viz RYBIČKA, A. *Královéhradecké rodiny erbovní*, s. 21-22. Ke konci 15. století se měli členové rodu připomínat jako panoši. Přímo o Bartolomějovi není nic bližšího známo, pouze přiznání na berni z roku 1557. Berní rejstřík z roku 1557 uvádí pro Chrudimsko Bartoloměje Kydlína z Plotiště přiznávajícího na svém majetku 200 kgč. Viz PLACHT, O. (ed.). *Odhad majetku*, s. 54, č. 14.

⁷⁶⁰ 364, f. 440v. Viz 367, f. 143v.

⁷⁶¹ Tamtéž, f. 440v. 367, f. 143v. Tento dům odkázal po své smrti synům s podmínkou, že budou poslušní vůči své matce, postarají se o ní a zároveň vyplatí 20 kgm každé ze sester – Kateřině, Dorotě a Ludmile. Za slib poslušnosti přislíbila také Anežka odkázat dětem své věno ve výši 400 kgm hotových, které měla u Kateřiny Rodovské z Hustířan.

⁷⁶² 369, f. 469v-470r.

⁷⁶³ Fridrich Kydlín, syn Bartoloměje Kydlína, nedržel žádný pozemkový majetek a jeho chrudimská držba je obtížně zařaditelná. Po smrti svého otce prodal zděděný majetek, čímž by se řadil do kategorie dědiců. Týž rok koupil a se ztrátou prodal vinici a zároveň zakoupil dům, který o pět let později s velkým ziskem prodal. Téhož roku (1571) prodal ještě také další dům, pro který neznáme nákupní zápis. Získal jej tak skrze věno či dědictví.

⁷⁶⁴ 366, f. 101v.

⁷⁶⁵ 371, f. 64r.

⁷⁶⁶ Tamtéž, f. 67r.

⁷⁶⁷ 369, f. 469v-470r.

⁷⁶⁸ Tamtéž, f. 471r.

z Plotiště	Ludvíků z Chlumku za 600 kgm. Závdkem složil 200 kgm, ostatek měl splácet po 24 kgm. ⁷⁶⁹	držitel
Fridrich Kydlín z Plotiště	Roku 1571 prodal Fridrich Kydlín dům Janovi Kutkovi za 440 kgm. Závdkem přijal 150 kgm, zbytek měl obdržet po 16 kgm ročně. ⁷⁷⁰	Dlouhodobý držitel
Jan Kydlín z Plotiště ⁷⁷¹	Roku 1560 odkázal Bartoloměj Kydlín z Plotiště dvůr manželce Anežce a synům Janovi a Fridrichovi Kydlínům z Plotiště. ⁷⁷²	Dědic
Jan Kydlín z Plotiště	Někdy mezi lety 1560 až 1563 převedl Jan Kydlín svůj podíl na dvoru na bratra Fridricha Kydlína z Plotiště. ⁷⁷³	Dědic
Albrecht Zbyněk z Letošic ⁷⁷⁴	Roku 1543 koupil Albrecht Zbyněk z Letošic za 200 kgm dvůr od Anny Vávrové, své tchýně. Zaplatil ovšem jen polovinu, neboť 100 kgm tvořilo podíl jeho ženy. Závdkem složil 10 kgm, stejnou částku měl splácet každého roku. ⁷⁷⁵	Spekulace
Albrecht Zbyněk z Letošic	Roku 1544 prodal Albrecht Zbyněk dvůr Bartoloměji Kydlínovi z Plotiště za 450 kgm. Závdkem složil 80 kgm, následně měl každoročně skládat po 20 kgm. Z každé splátky měla brát také manželka Anna po 5 kgm do vyjití částky 100 kgm. ⁷⁷⁶	Spekulace
Jan z Letošic ⁷⁷⁷	Roku 1546 zakoupil Jan z Letošic dům od Duška Štockého za 62 kgm. Ihned složil 12 kgm, k čemuž téhož léta doložil ještě 4 kgm. Zbytek splácel každoročně po 4 kgm. ⁷⁷⁸	Dlouhodobý držitel
Barbora Lhotská	Po smrti Jana Pařízka z Pařízku zdělila jeho manželka se	Dlouhodobá

⁷⁶⁹ 372, f. 87r.

⁷⁷⁰ Tamtéž, f. 87v. Zřejmě se jednalo o první zakoupený dům.

⁷⁷¹ Jan Kydlín z Plotiště byl synem Bartoloměje Kydlína a bratr Fridricha Kydlína, který prodal roku 1566 po otci zděděný dvůr bez bratrova a matčina svolení. Musel na něho tedy svůj podíl převést.

⁷⁷² 364, f. 440v. 367, f. 143v.

⁷⁷³ 369, f. 469v-470r.

⁷⁷⁴ Albrecht Zbyněk z Letošic získal dům částečně skrze věno své manželky a částečně skrze koupi. K tomu, aby byl řazen k dědicům, by však musel dům pouze zdědit. On však investoval 100 kgm do nákupu majetku, který mu částečně patřil a následně jej významně zhodnotil. Musel tedy pobývat někde jinde. O jeho osobě se ani majetku se mi však nic dohledat nepodařilo.

⁷⁷⁵ 364, f. 421v. Dcerou Anny a manželkou Albrechta Zbyňka byla Barbora Vávrová.

⁷⁷⁶ Tamtéž, f. 440v. Jednalo se o dvůr zakoupený od Albrechtovy tchýně roku 1543.

⁷⁷⁷ O osobě Jana z Letošic se mi nepodařilo nic dohledat. Vzhledem k tomu, že víme o jeho nákupu domu, ale nevíme o prodeji, předpokládám, že dům držel dlouhodobě.

⁷⁷⁸ 369, f. 8v.

z Ronovce a sirotci Jana Pařízka z Pařízku ⁷⁷⁹	sirotky jeho chrudimský dům. ⁷⁸⁰	držitelka Dědicové
Barbora Lhotská z Ronovce a sirotci Jana Pařízka z Pařízku	Roku 1554 prodala Barbora z Ronovce na místě svém a společných dětí se zemřelým Janem Pařízkem z Pařízku spáleniště Matějovi Bártlovi za hotových 20 kgm. ⁷⁸¹	Dlouhodobá držitelka
Barbora Lhotská z Ronovce	Roku 1555 koupila Barbora z Ronovce dům od Anežky z Oušavy za 280 kgm. Závdavkem složila 60 kgm, zbytek měla doplatit po 20 kgm ročně. ⁷⁸²	Dlouhodobá držitelka
Barbora Lhotská z Ronovce	Roku 1559 prodala Barbora z Ronovce dům Janu Netorýnovi z Dražice za 210 kgm. Závdavkem přijala 70 kgm, každoročně měla obdržet 20 kgm. ⁷⁸³	Dlouhodobá držitelka
Albrecht Liemer z Hrinšfeldu ⁷⁸⁴	Viz Jan Kapoun z Karlova	Věřitel
Ludmila Lipanská z Biskupic ⁷⁸⁵	Roku 1587 se po smrti svého manžela Jana Anděla z Ronovce stala Ludmila společně se synem Zikmundem dědičkou jeho domu. ⁷⁸⁶	Dlouhodobá držitelka
Ludmila Lipanská	Roku 1603 koupila Ludmila Lipanská dům za 170 kgm od Václava Malocherného. Částku měla splatit ve třech	Dlouhodobá držitelka

⁷⁷⁹ Poprvé provdána za Jana Pařízka z Pařízku. Jejím druhým manželem byl Heřman Lhotský ze Záspek a na Slatiňanech, kterému umožnila roku 1553 městská rada jezdit přes městský pozemek (vyměnili jej s jeho původním majitelem za jiný) k jeho rybníku. Viz 369, f. 137r. Zároveň přiznávala roku 1557 na svém majetku v Chrudimském kraji 1 250 kgč na úroku. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 54, č. 12. Vzhledem k tomu, že byla Barbora manželkou Heřmana Lhotského, který držel nedaleké Slatiňany, řadím její strategii k dlouhodobým držbám, neboť se jednalo o paralelní držbu domu s panstvím.

⁷⁸⁰ 369, f. 152r.

⁷⁸¹ Tamtéž. Rybička mylně uvádí, že Barbora prodala Matějovi Bártlovi roku 1544 shořelý dvůr za 30 kop míšeňských. Jednoznačně se mýlí v roce, předmětu prodeje a dokonce i v ceně. RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 38. Jednalo se o dům, který zdědila po prvním manželovi Janovi Pařízkovi z Pařízku, a který poté vyhořel.

⁷⁸² 369, f. 162r. Jednalo se o dům zakoupený roku 1554 od Pavla Hubky.

⁷⁸³ Tamtéž, f. 240r. Jednalo se o dům, který zakoupila roku 1555 od Anežky z Oušavy.

⁷⁸⁴ Jednalo se o kancelistu Apelačního soudu (přisahu složil roku 1556 a zemřel roku 1607). Viz WOITSCHOVÁ, K. „...což slušného a spravedlivého jest fedrovati...“, s. 153.

⁷⁸⁵ Ludmila Lipanská pocházela z rodu Haugviců z Biskupic. Jejím prvním manželem byl Jan Anděl z Ronovce a druhým Jetřich Lipanský z Lipan. Oba manžele přežila.

⁷⁸⁶ 367, f. 289v-290r.

z Biskupic	platbách. ⁷⁸⁷	
Ludmila Lipanská z Biskupic	Roku 1608 koupila Ludmila Lipanská dvůr od Hynka Anděla z Ronovce za hned zaplacených 1 000 kgm. ⁷⁸⁸	Dlouhodobá držitelka
Ludmila Lipanská z Biskupic	Roku 1609 prodala Ludmila Lipanská dům Anežce Malocherné za 56 kgm, které ihned složila. ⁷⁸⁹	Dlouhodobá držitelka
Albrecht Ludvík z Chloulku ⁷⁹⁰	Roku 1571 prodal Albrecht Ludvík vinici Václavovi Lípovi za 16 kgm hotových. ⁷⁹¹	Urbanizovaný šlechtic
Jan a Albrecht Ludvíkové z Chloulku ⁷⁹²	Mezi léty 1565 a 1571 zdědili bratři Jan a Albrecht Ludvíkové dům po matce Kateřině. ⁷⁹³	Urbanizovaní šlechtici
Jan a Albrecht Ludvíkové z Chloulku	Roku 1571 prodali bratři Jan a Albrecht Ludvíkové dům za 600 kgm Fridrichovi Kydlínovi z Plotišť. Závdkem přijali 200 kgm, zbytek měli obdržet po 24 kgm. ⁷⁹⁴	Urbanizovaní šlechtici
Ludvík z Chloulku ⁷⁹⁵	Roku 1572 dědičně podstoupil Ludvík z Chloulku svou vinici Samuelovi Francovi. ⁷⁹⁶	Urbanizovaný šlechtic
Mikuláš Ludvík z Chloulku ⁷⁹⁷	Roku 1516 prodal Václav Ludvík šafrancici za 35 kgm Václavovi Kašemu. Ihned přijal 18 kgm, ostatek měl dostat příští rok. ⁷⁹⁸	Urbanizovaný šlechtic
Václav Ludvík	Roku 1530 koupil Václav Ludvík dům od Ondřeje Probošta	Urbanizovaný

⁷⁸⁷ 374, f. 335v. Jednalo se o dům sousedící s jejím zděděným po Janovi Andělovi.

⁷⁸⁸ Tamtéž, f. 335v. Jednalo se o bratra jejího zesnulého manžela Jana Anděla.

⁷⁸⁹ Tamtéž, f. 90r. Jednalo se o dům koupený roku 1603 od Václava Malocherného, zemělého manžela kupující Anežky. Snížená prodejní cena oproti starší kupní ceně je dána prodejem domu bez zahrady, která k němu přináležela.

⁷⁹⁰ Albrecht Ludvík z Chloulku byl synem Václava Ludvíka z Chloulku a Kateřiny Ludvíkové z Chornic.

⁷⁹¹ 371, f. 19v. Zřejmě se jednalo o jednu ze dvou vinic, které byly s domem a penězi předmětem dědictví po otci.

⁷⁹² Jan Ludvík z Chloulku byl synem Václava Ludvíka z Chloulku a Kateřiny Ludvíkové z Chornic.

⁷⁹³ 372, f. 87r., 367, f. 210r-v.

⁷⁹⁴ Tamtéž, f. 87r. Jednalo se o dům zděděný po otci Václavovi Ludvíkovi.

⁷⁹⁵ Zápis neuvádí, zda šlo o Albrechta či Jana.

⁷⁹⁶ 371, f. 122v. Zápis nespecifikuje, o kterého Ludvíka z Chloulku šlo. Zápis uvádí, že mu vinice připadla na díl od Václava Veselského z Vališova.

⁷⁹⁷ U této osoby není stoprocentně jisté, zda se jednalo o příslušníka rodů Ludvíků z Chloulku. Jinou osobu s tímto příjmením jsem však nenalezl a vzhledem k tomu, že ve městě žila Anežka Ludvíková, lze předpokládat, že jde o jejího manžela.

⁷⁹⁸ 369, f. 103v.

z Chlounku ⁷⁹⁹	za 350 kgm. Závdavkem přijal Ludvík 20 kgm, každoročně mu mělo být následně vypláceno 10 kgm. ⁸⁰⁰	šlechtic
Václav Ludvík z Chlounku	Roku 1565 sepsal Václav Ludvík svou poslední vůli, ve které odkázal svůj majetek manželce Kateřině. ⁸⁰¹	Urbanizovaný šlechtic
Anežka Ludvíková ⁸⁰²	Roku 1508 koupila Anežka Ludvíková dům od rukojmí Rychtaříkových za 200 kgm, ze kterých složila závdavkem 30 kgm. První splátku měla složit ve výši 6 kgm, ostatek měla doplatit po 10 kgm. ⁸⁰³	Urbanizovaná šlechtična
Anežka Ludvíková	Roku 1527 prodala Anežka Ludvíková skrze svého syna Václava dům Jírovi Hajtmánkovi za 84 kgm. Závdavkem složil Jíra 6 kgm, ostatek se zavázal splácet po 4 kgm. ⁸⁰⁴	Urbanizovaná šlechtična
Kateřina Ludvíková z Chornic ⁸⁰⁵	Roku 1565 sepsal svou poslední vůli Václav Ludvík, ve které odkázal manželce Kateřině svůj majetek, který měli po její smrti zdědit jejich synové Albrecht a Jan. ⁸⁰⁶	Urbanizovaná šlechtična
Jan Lukavský z Lukavice ⁸⁰⁷	Roku 1514 koupil Jan Lukavský společně s Janem Pikulišův z Hrádku dům od Ludmily z Hořic a jejího manžela Bartoše za 110 kgm. Závdavkem složili 20 kgm, zbytek měli doplatit po 12 kgm. ⁸⁰⁸	Dlouhodobý držitel
Jan Lukavský z Lukavice	Roku 1521 prodal Jan Lukavský dům za 80 kgm míšeňských hotových Janovi Zaječickému z Kunčičho. ⁸⁰⁹	Dlouhodobý držitel
Dorota	Roku 1540 koupila Dorota z Mečkova dům od Václava	Dlouhodobá

⁷⁹⁹ Václav Ludvík, titulovaný také jako urozený vladyka Václav Ludvík z Chlounku a v městě Chrudimi, byl synem Anežky Ludvíkové a zřejmě Mikuláše Ludvíka.

⁸⁰⁰ 364, f. 243v.

⁸⁰¹ 367, f. 210r-v. Dlužen byl například roku 1550 celých 44 kgč svému švagrovi Jindřichovi z Chornic, kterému této dluh pojistil na svém chrudimském domě. Viz 365, f. 84v, 85r. Se splácením těchto pohledávek mu dle jeho slov věrně pomáhala právě jeho manželka. Ta měla povinnost vyplatit po jeho smrti synům Albrechtovi a Janovi po 20 kgm.

⁸⁰² Anežka Ludvíková byla matkou Václava Ludvíka zřejmě manželkou Mikuláše Ludvíka.

⁸⁰³ 364, f. 46v.

⁸⁰⁴ 364, f. 214r. Pokud by se jednalo o stejný dům, který Anna Zakoupila roku 1508, prodala by jej se značnou ztrátou. Pravděpodobně se tak jednalo o jiný a osud domu zakoupeného roku 1508 jistě neznáme.

⁸⁰⁵ Kateřina Ludvíková z Chornic byla manželkou Václava Ludvíka z Chlounku.

⁸⁰⁶ 367, f. 210r-v. Především šlo o městský dům.

⁸⁰⁷ Jan Lukavský se připomíná v roce 1494 jako držitel vsi Lukavice u Nasavrku. Dále byl v letech 1524 -1532 držitelem vsi Žestoky a roku 1533 koupil také Zámrsrk, který po něm zdědili jeho synové. Viz Heslo Lukavský z Lukavice. In. *Ottův slovník naučný* 16. Praha 1900, s. 450. Před rokem 1541 dále držel polovinu Trojovic, Hlubokou, Střítež a tři dvory v Bezděkově, což všechno prodal Regině ze Sulic. SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 219, pozn. 2.

⁸⁰⁸ 364, f. 95r. Dům sice koupili oba společně, splátky ovšem skládal pouze Jan a on také dům o několik let později prodal.

⁸⁰⁹ Tamtéž, f. 145v-146r.

z Mečkova ⁸¹⁰	Tlouka za 64 kgm. Závdavkem složila 6 kgm, ostatek se zavázala splácet po 3 kgm. ⁸¹¹	držitelka
Mikuláš z Medonos ⁸¹²	Nejpozději roku 1509 předal Mikuláš z Medonos svůj dům Mikuláši Rohovládovi z Bělé a Janovi Bošínskému z Božejova kvůli nesplácení dluhu. ⁸¹³	Dlouhodobý držitel
Mikuláš z Medonos	Roku 1512 zakoupil Mikuláš z Medonos dvůr od Viktora Sladovníka za 274 kgm. Závdavkem složil 16 kgm, ostatek měl splácet po 10 kgm. ⁸¹⁴	Dlouhodobý držitel
Mikuláš z Medonos	Roku 1516 prodal Mikuláš z Medonos dvůr Martinovi Havlovi za 266 kgm. Závdavkem měl ve třech splátkách obdržet 12 kgm. Zbytek měl získat v různých splátkách. ⁸¹⁵	Dlouhodobý držitel
Hynek Mladota ze Solopisk ⁸¹⁶	Roku 1514 zakoupil Hynek Mladota od bratrů Adama a Davida Jenerů šafrancí za 37 kgm. Ihned složil 5 kgm, příští rok dal 10 kgm a následné roky splácel po 5 kgm. ⁸¹⁷	Dlouhodobý držitel
Hynek Mladota ze Solopisk	Roku 1521 koupil Hynek Mladota dům od Elišky Bartoňkové za 140 kgm. Závdavkem složil Mladota 30 kgm, zbytek měl splatit 10 kgm splátkami. ⁸¹⁸	Dlouhodobý držitel
Hynek Mladota ze Solopisk	Roku 1523 koupil Hynek osm prutů rolí s loukou od Řeháka z Pouchobrad za 224 kgm, ze kterých zavdal 70 kgm a ročně měl splácet po 20 kgm. ⁸¹⁹	Dlouhodobý držitel
Hynek Mladota ze Solopisk	Roku 1532 zakoupil Hynek dvůr od Štěpána Slováka za 55 kgm. Ihned složil 10 kgm. Stejná měla být i první	Dlouhodobý držitel

⁸¹⁰ Nic bližšího se mi o Dorotě vyhledat nepodařilo, zároveň jsem nenalezl zápis, který by dokládal prodej tohoto domu. Mohla se tak provdat a přinést dům věnem do jiného rodu.

⁸¹¹ 364, f. 362v.

⁸¹² Mikuláš z Medonos pojal na konci 15. století za manželku dceru Jana Ludvíka z Chloumku, která mu věnem přinesla ves Jeníkovice nedaleko Heřmanova Městce. SEDLÁEK, A. *Hrady I*, s. 69. Roku 1509 přišel Mikuláš o svůj dům kvůli dluhu. Po zlepšení své finanční situace zakoupil ve městě další dům, čímž získal pohodlnější místo k životu, než mu nabízela Jeníkovická tvrz.

⁸¹³ 364, f. 56r. Roku 1506 byl pro svůj dluh 160 kgm u Mikuláše Rohovláda z Bělé a Jana Bošínského z Božejova nucen uzavřít s nimi smlouvu o splácení (12 kgm ročně), neboť nebyl schopen dluh zaplatit ihned. Zároveň jim, v případě, že by nesplácel, slíbil podstoupit svůj dům (366, f. 8v). To znamená, že zde držel dům již roku 1506.

⁸¹⁴ 364, f. 80r. RYBIČKA, A. *Rodiny šlechtické*, s. 33.

⁸¹⁵ Tamtéž, f. 105r. V různých vysokých splátkách měl složit také závdavek.

⁸¹⁶ Hynek Mladota ze Solopisk byl spoludržitelem Lítně na Berounsku, odkud se po jejím prodeji přesunul na Chrudimsko, kde koupil Rosice nedaleko Chrastí. Viz Heslo Mladota ze Solopisk. In. *Ottův slovník naučný* 17. Praha, 1901, s. 451.

⁸¹⁷ 364, f. 95v.

⁸¹⁸ Tamtéž, f. 146r.

⁸¹⁹ Tamtéž, f. 171r.

	splátka, která měla být následována splátkami ve výši 5 kgm. ⁸²⁰	
Hynek Mladota ze Solopisk	Roku 1533 koupil Hynek kus role se zahradou od Václava Krhuleho za 10 kgm hotových. ⁸²¹	Dlouhodobý držitel
Hynek Mladota ze Solopisk	Roku 1538 nechal v městské kanceláři Hynek zaknihovat svou poslední vůli, ve které odkázal majetek manželce Kateřině z Potnštejna. ⁸²²	Dlouhodobý držitel
Michal Mladota ze Solopisk ⁸²³	Roku 1543 koupil Michal Mladota mlýn a dvůr od Jakuba Pachty za 1 300 kgm. Závdavkem složil 350 kgm, zbytek měl splácet po 55 kgm. ⁸²⁴	Dlouhodobý držitel
Michal Mladota ze Solopisk	Roku 1546 došlo ke smlouvě Michala Mladoty a Hrocha Týneckého, kterou podstoupil Michal dvůr a mlýn Hrochovi jako zástavu za půjčku 400 kgm v hotovosti. Jelikož Michal nesplácel, stal se Hroch Týnecký kolem roku 1549 držitelem těchto majetků. ⁸²⁵	Dlouhodobý držitel
Anežka a Salomena Mladotové ze Solopisk ⁸²⁶	Roku 1538 odkázala Kateřina z Potnštejna svůj majetek dcerám Anežce a Salomeně. Jednalo se o dům, dvůr a pozemky, přičemž dům a některé pozemky ještě Kateřina později prodala. ⁸²⁷	Neznámé
Marta Nečanská z Hustířan ⁸²⁸	Roku 1572 prodala Marta Nečanská vinici Jakubovi Páralovi. ⁸²⁹	Dědička

⁸²⁰ Tamtéž, f. 259r.

⁸²¹ Tamtéž, f. 270r.

⁸²² 367, f.87r.

⁸²³ Michal Mladota ze Solopisk byl synem Hynka Mladoty ze Solopisk a Kateřiny z Potnštejna. Roku 1557 přiznával na svém majetku v Chrudimském kraji 150 kgč. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 55, č. 68.

⁸²⁴ 364, f. 414r. Na tomto mlýnu ujistil své matce Kateřině z Potnštejna půjčku 30 kgm, kterou mu roku 1544 poskytla, a kterou téhož roku splatil. Viz 366, f. 36v. Roku 1545 si Michal Mladota půjčil 50 kgm od pana Ctibora z Újezdce, které opět ujistil na svém mlýně. Tuto splátku za něho uhradil roku 1549 Hroch Týnecký z Mezilesic. Viz 366, f. 38r. Ani rok 1546 nebyl v půjčkách výjimkou. Tohoto roku si Michal půjčil 32 kop od Jana Pachty, za které mu zástavou podstoupil dva pruty rolí. Téhož roku byl dluh zapraven ze strany hejtmána Chrudimského kraje Hynka Týneckého z Mezilesic. Viz 366, f. 41v.

⁸²⁵ 366, f. 42r., 369, f. 98r. Kdyby Michal do tří let částku nevrátil, měl Hroch přejít ve stálou držbu tohoto majetku a Michalovi vyplatit 215 kgm.

⁸²⁶ Dvůr, který sestřím matka odkázala a neprodala, pravděpodobně přešel s jejich osobami do držby jiného rodu.

⁸²⁷ 366, f. 32v. Majetek (dvůr po otci) zřejmě po její smrti zdědily dcery, skrze které přešel do držby jiného rodu (o prodeji jejich osobami nemáme zprávu).

⁸²⁸ V genealogii rodu Zárubů z Hustířan se mi tuto osobu dohledat nepodařilo.

⁸²⁹ 371, f. 85v. Prodejní zápis neuvádí částku, za kterou se tak stalo. Zároveň uvádí, že držela Marta Nečanská při městě dvůr. O žádné takové šlechtické držbě ovšem nevíme. Pokud se tedy Marta neprodala do

Alžběta Nekolovská ze Sendražic ⁸³⁰	Alžběta ze Sendražic prodala roku 1572 palouk Jiříkovi Jircháři za hotových 9,5 kgm 18 grošů míšeňských. ⁸³¹	Dědička
Alžběta Nekolovská ze Sendražic	Roku 1572 prodala Alžběta Nekolovská dům Ambrožovi Maršálkovi za 600 kgm. Závdavkem přijala 200 kgm, každého roku měla obdržet 20 kgm. ⁸³²	Dědička
Kateřina z Nemošic ⁸³³	Roku 1560 koupila Kateřina z Nemošic od Marie Robmháповé ze Soutic dům za 350 kgm. Závdavkem složila 200 kgm, zbytek měla doplácet po 12 kgm. ⁸³⁴	Dlouhodobá držitelka
Kateřina z Nemošic	Roku 1561 koupila Kateřina z Nemošic vinici od Marty Teledové za 80 kgm. Ihned složila 30 kgm, zbytek měla doplácet každoročně po 8 kgm. ⁸³⁵	Dlouhodobá držitelka
Kateřina z Nemošic	Roku 1563 koupila Kateřina z Nemošic dvůr od Václava Stoupala za 1 650 kgm. Závdavkem složila 350 kgm, ostatek sumy měla skládat po 40 kgm. ⁸³⁶	Dlouhodobá držitelka
Kateřina z Nemošic	Po smrti Kateřiny přešel její dvůr v držbu Václava Amchy z Borovnice a dům zdědily dcery Alena a Asyna. ⁸³⁷	Dlouhodobá držitelka
Kateřina Hyndráková z Oudoleně se sirotky Vaňkem, Matyášem,	Roku 1514 zdědila Kateřina Hyndráková s dětmi Vaňkem, Matyášem, Janem a Bohušem majetky po manželovi Mikuláši z Oudoleně. ⁸³⁹	Dědicové

měšťanského rodu, a tak se jednalo původem o měšťanský majetek, musela v držení statku přijít skrze nějakou formu dědictví.

⁸³⁰ Alžběta Nekolovská byla snad dcerou Jana Sendražského ze Sendražic žijícího v Chrudimi (Sedláček uvádí v Chrudimi mylně Václava místo Jana). Heslo Sendražský ze Sendražic. In. *Ottův slovník naučný* 22. Praha, 1904, s. 851.

Za manžela si vzala chrudimského měšťana Samuela Nekolu.

⁸³¹ 372, f. 110r. Mohlo se jednat jak o zděděný majetek, tak o palouk patřící dříve ke dvoru, který koupil Jan Sendražský, od kterého jej mohla Alžběta, v době tohoto nákupu roku 1572 ještě Sendražská ze Sendražic, získat.

⁸³² Tamtéž, f. 165r. Ani u tohoto majetku neznáme způsob nabytí, zřejmě šlo opět o nějakou formu dědictví.

⁸³³ Kateřina z Nemošic byla manželkou Jana Bořka Hamzy ze Zábědovic, držitele dvoru ve vsi Světí na smiřicku (jeho bratři zdědili zbylé zboží příslušející k rodinnému majetku ve vsích Nedělišťe a Světí), který zemřel roku 1579. Viz SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království českého II.* Praha, 1883, s. 243. Roku 1557 přiznávala v Chrudimském kraji na svém majetku celkem 1 413 kgě. Viz PLACHT, O. (ed.). *Odhad majetku*, s. 55, č. 59.

⁸³⁴ 369, f. 256r.

⁸³⁵ 371, f. 70r.

⁸³⁶ 369, f. 355r-355v.

⁸³⁷ Tamtéž, f. 475v. A regesta k osobě Václav Amcha mladší z Borovnice.

Janem a Bohušem z Oudoleně ⁸³⁸		
Kateřina Hyndráková z Oudoleně se sirotky	Roku 1514 prodala Kateřina Hyndráková se sirotky tři pruty rolí za 50,5 kgm Jiříkovi Páchovi. Závdavkem složil Pácha 25,5 kgm a zbylých 25 kgm měl doplatit příští rok. ⁸⁴⁰	Dědicové
Kateřina Hyndráková z Oudoleně se sirotky	Roku 1515 prodala Kateřina Hyndráková se sirotky a matkou Reginou ze Sulic zahradu za 32 kgm hotových Janovi Jakuderovi. ⁸⁴¹	Dědicové
Kateřina Hyndráková z Oudoleně se syny	Roku 1517 prodala Kateřina se syny dvůr za částku 40 kgm Zikmundovi Kmoškovi. Závdavkem složil Zikmund 20 kgm a dalších 20 kgm měl zaplatit příštího roku. ⁸⁴²	Dědicové
Kateřina Hyndráková z Oudoleně se syny	Roku 1519 prodala Kateřina Hyndráková společně se syny dům Hynkovi Andělovi z Ronovce a na Frymburce za 200 kgm. Z částky bylo odečteno 100 kgm, které na koupi tohoto domu Anděl půjčil. Téhož roku měl Hynek zaplatit 50 kgm, dalšího roku 20 kgm a dalšího opět 20 kgm, v posledním roce měl doplatit zbylých 5 kgm. ⁸⁴³	Dědicové
Mikuláš z Oudoleně ⁸⁴⁴	Roku 1514 zemřel Mikuláš z Oudoleně držitel několika chrudimských nemovitostí. Dědici se stala vdova Kateřina z Habrova a sirotci Vaněk, Matyáš, Jan a Bohuš. ⁸⁴⁵	Dlouhodobý držitel
Anežka z Oušavy ⁸⁴⁶	Roku 1554 koupila Anežka z Oušavy dům od Pavla Hubky za 300 kgm, ze kterých předem zaplatila 100 kgm. Zbytek	Neznámé důvody

⁸³⁸ Jednalo se o manželku Mikuláše z Oudolíně a dceru Matěje Hyndráka z Habrova a Reginy ze Sulic. Jejimi nezletilými dětmi byli synové Vaněk, Matyáš, Jan a Bohuš. Kateřina náležela společně s matkou Reginou k urbanizovaným rodům, jelikož však vše prodávala společně se syny a pouze rozprodávala majetek svůj a manželův, je řazena se syny do skupiny dědiců. Vzhledem k provdání se do rodu panošů z Oudoleně, je společně s dětmi řazena pod „O“.

⁸³⁹ 364, f. 94v. Zároveň po sobě zanechal řadu dluhů.

⁸⁴⁰ Tamtéž, f. 94v. Šlo o prodej za účelem splatit zděděné dluhy.

⁸⁴¹ Tamtéž, f. 99v. Jednalo se o dědictví po jejím otci Matějovi Hyndrákovi z Habrova.

⁸⁴² Tamtéž, f. 109v.

⁸⁴³ Tamtéž, f. 125v-126r.

⁸⁴⁴ Panoš Mikuláš z Oudoleně byl držitel několika chrudimských nemovitostí.

⁸⁴⁵ 364, f. 94v. Zároveň po sobě zanechal řadu dluhů.

	měla doplácet po 20 kgm ročně. ⁸⁴⁷	
Anežka z Oušavy	Roku 1555 prodala Anežka z Oušavy dům Barboře z Ronovce za 280 kgm. Závdkem přijala 60 kgm, ostatek měla obdržet ve 20 kgm ročních splátkách. ⁸⁴⁸	Neznámé důvody
Jan Pařízek z Pařízku ⁸⁴⁹	Roku 1540 koupil Jan Pařízek dům od Zikmunda Košína z Košíně za 150 kgm. Ihned složil 50 kgm, zbytek měl doplatit po dvou splátkách ve výši 50 kgm. ⁸⁵⁰	Dlouhodobý držitel
Jan Pařízek z Pařízku	Roku 1541 odkázal Jan Pařízek svůj chrudimský dům manželce a jejich společným dětem. ⁸⁵¹	Dlouhodobý držitel
Alena a Asyna z Petrštorfu ⁸⁵²	Po smrti své matky se staly sestry Alena a Asyna z Petrštorfu držitelky jejího domu. ⁸⁵³	Dědičky
Alena a Asyna z Petrštorfu	Roku 1566 prodaly sestry Alena a Asyna z Petrštorfu dům zděděný po své matce Kateřině z Nemošic za 350 kgm Kateřině Topolské. Závdkem přijaly 220 kgm, dále měly obdržet dalších 12 kgm na nedoplatky. Po 12 kgm měla také doplatit zbytek. ⁸⁵⁴	Dědičky
Jan Pikhart ze Zeleného Údolí ⁸⁵⁵	Roku 1603 odkázala Anna Netorýnová ze Živanic svůj chrudimský dům a dvůr se vším ostatním majetkem včetně klenotů, pohledávek a hotových peněz Janu Pikhartovi ze Zeleného Údolí a jeho ženě Markétě Křižanovské. ⁸⁵⁶	Dlouhodobý držitel

⁸⁴⁶ Jejím synem byl Jan Janovský ze Soutic a na Vochli a Petr Janovský ze Soutic. Viz 369, f. 162r..

⁸⁴⁷ 369, f. 162r.

⁸⁴⁸ Tamtéž, f. 162r. Jednalo se o dům zakoupený roku 1554 od Pavla Hubky.

⁸⁴⁹ Jan Pařízek vlastnil řadu drobných i větších majetků na Čáslavsku, z nichž velkou část ve 30. letech 16. století prodal. Do první poloviny 30. let se jednalo o panství sionské, Suchdol a městečko Janovičky (Červené Janovice). Do druhé poloviny desetiletí spadá prodej Švabinova, Předbořic, Zdeslavic a dvou kmetcích dvorů v Černíněch⁸⁴⁹. Rozprodej majetku, zřejmě z důvodů finančních obtíží, vedl k tomu, že jeho syn Jindřich Jáchym se následně připomíná pouze při vesnických dvorech. Viz Heslo Pařízek z Pařízku. In. *Ottův slovník naučný* 19. Praha, 1902, s. 230. Důvodem nákupu tohoto majetku tak byla zřejmě právě ona drobní se držba a jeho cílem tak byla držba dlouhodobější.

⁸⁵⁰ 364, f. 360r. Celý dům doplatil již roku 1541.

Následujícího roku Jan Pařízek zemřel a poručníkem sirotků a majetku (kromě chrudimského domu) se stal Václav Pařízek z Pařízku. Viz VAVROUŠKOVÁ, A. *Desky zemské Království českého*, s. 250, č. 604.

⁸⁵¹ 367, f. 97v.

⁸⁵² Alena a Asyna z Petrštorfu byly dcerami Kateřiny z Nemošic. Alena přiznávala roku 1557 na svém majetku v Chrudimském kraji celkem 706 kgč a Asyna v témže kraji a roce přiznávala svůj majetek ve výši 402 kgč. Viz PLACHT, O. (ed.). *Odhad majetku*, s. 54, č. 2 a 5.

⁸⁵³ 369, f. 475v.

⁸⁵⁴ 369, f. 475v.

⁸⁵⁵ Jan Pikhart ze Zeleného Údolí byl od konce 16. století důchodním písařem na pardubickém panství. Jeho manželkou byla Markéta ze Živanic, dcera pardubického úředníka Matouše Křižanovského ze Živanic. Viz SMOLÍK, J. *Šlechtické rodiny usedlé v Pardubicích*, s. 116.

⁸⁵⁶ 367, f. 384v.

Jan Pikhart ze Zeleného Údolí	Roku 1603 koupil Jan Pikhart dům od Jana Strašnického za 245 kgm. Závdavkem složil Pikhart 35 kgm, ostatek měl doplatit po 10 kgm. ⁸⁵⁷	Dlouhodobý držitel
Jan Pikhart ze Zeleného Údolí	Roku 1610 koupil Jan Pikhart stodolu od Jana Muziky za hotových 60 kgm. ⁸⁵⁸	Dlouhodobý držitel
Jan Pikhart ze Zeleného Údolí	Roku 1612 prodal Jan Pikhart svůj dům Lukáši Bojkovskému za 245 kgm, ze kterých přijal na závdavku 35 kgm. Z prvních splátek, které měly být 10 kgm, plynuly peníze na závazky Matoušovi Haitlovi, královéhradeckému měšťanu. Po zaplacení těchto pohledávek měly být každoroční splátky po 8 kgm. ⁸⁵⁹	Dlouhodobý držitel
Jan Pikhart ze Zeleného Údolí	Roku 1615 prodal Jan Pikhart dvůr za 2 700 kgm Danielovi Šarfenberkovi z Lindentálu. Ten složil při zápisu 1 000 kgm, dalších 500 kgm měl splatit na svatého Jiříka roku 1616 a zbytek měl od téhož roku splácet každoročně po 200 kgm. ⁸⁶⁰	Dlouhodobý držitel
Anna Pikhartová ze Živanic ⁸⁶¹	Roku 1603 se stala Anna se svým manželem Janem Pikhartem ze Zeleného Údolí stala dědičkou domu a dvoru své tety Anny Netorýnové ze Živanic. ⁸⁶²	Dlouhodobá držitelka
Anna Pikhartová ze Živanic	Roku 1615 prodal Jan Pikhart se svolením manželky Anny dvůr Danielovi Šarfenberkovi z Lindentálu za 2 700 kgm. Při zápisu přijali manželé 1 000 kgm, dalších 500 kgm měli obdržet na svatého Jiříka roku 1616 a zbytek měli téhož roku	Dlouhodobá držitelka

⁸⁵⁷ 374, f. 258v.

⁸⁵⁸ Tamtéž, f. 193v.

⁸⁵⁹ 375, f. 118r. Jednalo se o dům zakoupený roku 1603 od Jana Strašnického.

⁸⁶⁰ Tamtéž, f. 203r-v. Jednalo se o dům zděděný společně s manželkou po Anně Netorýnové. Se svolením manželky také tento dvůr prodal.

⁸⁶¹ Anna Pikhartová ze Živanic byla manželkou Jana Pikharta ze Zeleného Údolí.

⁸⁶² 367, f. 384v.

⁸⁶³ 375, f. 203r-v. Jednalo se o dům zděděný po tetě Anně Netorýnové.

	získávat každoročně po 200 kgm. ⁸⁶³	
Jan Pikulišův z Hrádku ⁸⁶⁴	Roku 1514 koupil Jan Pikulišův společně s Janem Lukavským dům za 110 kgm míšeňských od Ludmily z Hořic s jejím manželem Bartošem. Předem složili 20 kgm, ostatek dopláceni po 12 kgm. ⁸⁶⁵	Neznámé
Barbora Plesová z Ottersdorfu ⁸⁶⁶	Roku 1603 zakoupila Barbora Plesová dvůr s chalupou a pozemky od Daniela Mydláře za 3 100 kgm. Závdavkem měla složit 1600 kgm, zbytek měla splácet po 100 kgm ročně. ⁸⁶⁷	Dlouhodobá držitelka
Pavel Ples Heřmanský ze Sloupna ⁸⁶⁸	Roku 1619 koupil Pavel Ples louku od Ambrože Kodeše za hotových 25 kgm. ⁸⁶⁹	Dědic
Pavel Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1619 koupil Pavel Ples dvůr od bratra Petra Plesa Heřmanského ze Sloupna za 2 500 kgm. Závdavkem měl složit 1 500 kgm, ty mu byly ovšem sníženy o jeho dědický podíl (snad právě z onoho dvora) na 379 kgm, zbytek měl splácet po 100 kgm ročně. ⁸⁷⁰	Dědic
Pavel Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1619 podstoupil Pavel Ples své sestře Kateřině Belvicové ze Sloupna roli za dluh bratra Petra Plesa ve výši 33 kgm 20 grošů, který na sebe přejal. ⁸⁷¹	Dědic
Pavel Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1619 podstoupil Pavel Ples městu roli a louku jako splacení dluhů jeho bratra Petra Plesa Heřmanského ze Sloupna. ⁸⁷²	Dědic

⁸⁶⁴ O osobě Jana Pikulišův z Hrádku se mi bohužel nepodařilo nic dohledat.

⁸⁶⁵ 364, f. 95r. Peníze za dům platil pouze Jan Lukavský a on byl také prodejcem toho domu roku 1521.

⁸⁶⁶ Jednalo se o první manželku Václava Plesa Heřmanského ze Sloupna. Pocházela z rodu Sixtů z Ottersdorfu, který byl nobilitován roku 1540. Heslo Z Ottersdorfu. In. *Ottův slovník naučný* 18, s. 981.

⁸⁶⁷ 374, f. 420r-421r. Osetý ozim připadl Barboře, měla ale po sklizni Danielovi vydat 30 korců pšenice, nevymláčené obilí si měl Daniel odvést ihned.

⁸⁶⁸ Pavel Ples Heřmanský byl bratr Václava a Petra Heřmanských ze Sloupna. Viz RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 35-36. Jak vyplývá z registru, v Chrudimi získal majetky skrze vypořádávání rodinného dědictví a vzájemných bratrských pohledávek. I přes nějaké nákupy rolí, které mohly posloužit jako spekulace, je z tohoto důvodu řazen mezi dědice, neboť dědictví bylo to, co ho přivedlo do Chrudimi. Vzhledem k definici dědiců, tedy tomu, že neměli další majetky přikupovat, se jeví jeho zařazení jako hraniční.

⁸⁶⁹ 375, f. 275v.

⁸⁷⁰ Tamtéž, f. 275v. Z těchto splátek měl Pavel ročně odvádět po 24 kgm Petrovým věřitelům po dobu devíti let a desátého roku měl odvést 48 kgm. Zároveň mu bratr připomněl jeho převzetí dluhů u Samuela Klatovského ve výši 89 kgm.

⁸⁷¹ Tamtéž, f. 273v.

Pavel Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1619 koupil Petr Ples od města za 545 kgm roli a louku. Zavdal 266 kgm, zbytek měl splácet po 24 kgm ročně. ⁸⁷³	Dědic
Pavel Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1619 prodal Pavel Ples Heřmanský ze Sloupna za 500 kgm dvůr Václavovi Šmerhovskému z Rosic. Předem zaplatil 100 kgm, každoročně se zavázal splácet 12 kgm. ⁸⁷⁴	Dědic
Pavel Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1619 prodal Václav Ples roli Václavovi Šmerhovskému z Rosic za 254 kgm. Ihned obdržel 104 kgm 22 grošů, následně měl skládat po 10 kgm. ⁸⁷⁵	Dědic
Pavel Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1619 prodal Pavel Ples roli Janovi Šelákovskému za 200 kgm. Závdek 80 kgm nepřijal sám, ale byl vyplacen Salomeně Lvíkové, věřitelce Václava Plesa. Zbytek měl Petr Ples získat po 12 kgm. ⁸⁷⁶	Dědic
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna ⁸⁷⁷	Roku 1612 koupil Petr Ples dvůr od bratra Václava Plesa Heřmanského ze Sloupna za 2 200 kgm. Závdekem obdržel 800 kgm, následně měl ročně dostávat 100 kgm. ⁸⁷⁸	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1612 prodal Petr Ples dvůr Bořkovi Hamzovi ze Zábědovic za 4100 kgm. Závdekem obdržel na splátky 3000 kgm, ostatek dostával po 100 kgm. ⁸⁷⁹	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1612 koupil Petr Ples roli s loukou od Adama Jirky za 200 kgm, které mu ihned zcela zaplatil. ⁸⁸⁰	Dlouhodobý držitel

⁸⁷² Tamtéž, f. 278v. Petr převzal několik bratrových dluhů včetně nedoplatek na berních a vojenských platech a dluhů několika fyzickým osobám. Celkem se jednalo o 292 kgm, kterýchžto dluhů se podstoupením pozemků zbavil. Za tímto účelem mu bratr roli podstoupil.

⁸⁷³ Tamtéž, f. 278v-279r. Jednalo se o tytéž pozemky, které městu téhož roku podstoupil.

⁸⁷⁴ Tamtéž, f. 279v-280r. Jednalo se o dvůr získaný od bratra Petra Plesa Heřmanského ze Sloupna roku 1619. Nižší prodejní cena je dána tím, že Pavel neprodal se dvorem všechny pozemky. Naopak navíc prodal louku zakoupenou od Ambrože Kodeše.

⁸⁷⁵ Tamtéž, f. 280v.

⁸⁷⁶ Tamtéž, f. 281r.

⁸⁷⁷ Petr Ples Heřmanský byl bratrem Pavla a Václava Plesů Heřmanských ze Sloupna. Viz RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 35-36. I přesto, že do Chrudimi přišel skrze vypořádání dědictví, o čemž svědčí majetkové převody mezi ním a bratrem, zakoupil zde dvůr, kde trvale žil a následně jej převedl na manželku.

⁸⁷⁸ 375, f. 105v. Jednalo se o dvůr, který zdědil po manželce Barboře Plesové z Ottersdorfu. Vedle zaplacení sumy, se Petr uvázal zaplatit Václavovy nedoplatky na berních ve výši zhruba 89 kgm. Z celkové prodejní sumy náleželo 1 000 kgm Ludmile, Václavově manželce, jako pojištění jejího věna.

⁸⁷⁹ Tamtéž, f. 106r-107r. Závdek byl rozložen na tři splátky, první 1 000 kgm, druhá 500 kgm a třetí následujícího roku ve výši 1 500kgm. Jednalo se o dvůr koupený od bratra Václava Plesa.

⁸⁸⁰ Tamtéž, f. 111r.

Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1612 koupil Petr Ples dvůr od Jana Slavíkovce ze Slavíkova za 1 100 kgm. Závdavkem složil 400 kgm, ostatek měl dopláct po 24 kgm. ⁸⁸¹	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1612 koupil Petr Ples roli od Evy Vojířové ze Šicndorfu za ihned zaplacených 150 kgm. ⁸⁸²	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1612 koupil Petr Ples od Mikuláše Šuda roli s loukou za 50 kgm, které měl zaplatit o Vánocích. ⁸⁸³	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1612 koupil Petr Ples roli a louku od Jana Moravce za 68 kgm, které mu měl zaplatit příští rok. ⁸⁸⁴	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1612 koupil Petr Ples roli za 230 kgm od Evy Vojířové ze Šicndorfu. Závdavkem složil 50 kgm, ročně měl pak dopláct po 12 kgm. ⁸⁸⁵	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1612 koupil Petr Ples roli za hotových 130 kgm od Evy Vojířové ze Šicndorfu. ⁸⁸⁶	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1613 koupil Petr Ples roli od Jana Perníkáře za 100 kgm hotových. ⁸⁸⁷	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1614 prodal Petr Ples roli Šimonovi Truxovi za 230 kgm. Závdavkem přijel 50 kgm, zbytek mu měl doplatit ve splátkách po 12 kgm. ⁸⁸⁸	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský	Roku 1616 koupil Petr Ples Heřmanský ze Sloupna dvůr od Jiříka Humpoleckého za 450 kgm. Závdavkem složil	Dlouhodobý držitel

⁸⁸¹ Tamtéž, f. 116v.

⁸⁸² Tamtéž, f. 117v.

⁸⁸³ Tamtéž, f. 120v.

⁸⁸⁴ Tamtéž, f. 121r.

⁸⁸⁵ Tamtéž, f. 123r.

⁸⁸⁶ Tamtéž, f. 126v.

⁸⁸⁷ 374, f. 400v.

⁸⁸⁸ 375, f. 123v. Částka 62 kgm byl Plesův splacený podíl Evě Vojířové. Zbytek činil její dluh u Šimona Truxy, od kterého tuto roli dříve koupila.

ze Sloupna	195 kgm, zbytek tvořily pohledávky bývalých majitelů, kteří skoupil. ⁸⁸⁹	
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1616 koupil Petr Ples Heřmanský ze Sloupna od Jiříka Humpoleckého roli za 430 kgm. Ihned složil 105 kgm, zbytek doplácel každoročně po 35 kgm. ⁸⁹⁰	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1616 převedl Petr Ples Heřmanský ze Sloupna svůj dvůr na manželku Veroniku Plesovou z Maxu. ⁸⁹¹	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1619 prodal Petr Ples dvůr bratrovi Pavlovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna za 2 500 kgm. Závdavkem bylo složeno 1 500 kgm, zbytek měl být splácen po 100 kgm. ⁸⁹²	Dlouhodobý držitel
Petr Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1619 převedl Petr Ples na svého bratra Pavla Plesa Heřmanského ze Sloupna roli na zapravení dluhů k městu. ⁸⁹³	Dlouhodobý držitel
Václav Ples Heřmanský ze Sloupna ⁸⁹⁴	Roku 1590 koupil Václav Ples od Martina Pouchobradského několik záhonů za 30 kgm, které ihned složil. ⁸⁹⁵	Dlouhodobý držitel
Václav Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1607 se stal Václav Ples spoluvlastníkem domu a dvoru Ludmily Plesové. ⁸⁹⁶	Dlouhodobý držitel
Václav Ples Heřmanský	Roku 1608 zakoupil Václav Ples dům od Pavla Fioly za 160 kgm. Předem složil 25 kgm a zároveň dokoupil od	Dlouhodobý

⁸⁸⁹ Tamtéž, f. 219v.

⁸⁹⁰ Tamtéž, f. 220r.

⁸⁹¹ RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 36. Jednalo se o dvůr zakoupený od Jana nejstaršího Slavíkovce ze Slavíkova roku 1612.

⁸⁹² 375, f. 275v. Jednalo se o dvůr, který sám získal od bratra Václava Plesa. Závdavek byl snížen o Pavlův dědický podíl. Z těchto splátek měl Pavel ročně odvádět po 24 kgm Petrovým věřitelům po dobu devíti let a desátého roku měl odvést 48 kgm. Zároveň mu bratr připomněl jeho převzetí dluhů u Samuela Klatovského ve výši 89 kgm.

⁸⁹³ Tamtéž, f. 278v. Petr převzal několik bratrových dluhů včetně nedoplatků na berních a vojenských platech a dluhů několika fyzickým osobám. Celkem se jednalo o 292 kgm, kterýchžto dluhů se podstoupením pozemků zbavil.

⁸⁹⁴ Václav Ples Heřmanský ze Sloupna byl bratrem Pavla a Petra Heřmanských. Viz RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 35-36. V Chrudimi se trvale usadil po sňatku s Ludmilou Landekovou. Skrze rodinné majetkové vypořádání byl sice nucen nějaké majetky předat bratrům, nicméně nejpozději od roku 1606 zde žil trvale.

⁸⁹⁵ 374, f. 125r.

⁸⁹⁶ 373, f. 309v-310r. Jednalo se o její majetky z dědictví po prvním manželovi Matějovi Mydlářovi.

ze Sloupna	Fiolových věřitelů jejich pohledávky. Následně byl povinen pouze zaplatit 7 kgm obci. ⁸⁹⁷	držitel
Václav Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1609 koupil Václav Ples dům od Samuela Bačálka za 70 kgm ihned složených. ⁸⁹⁸	Dlouhodobý držitel
Václav Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1609 koupil Václav Ples zahradu od Zachariáše Kubaty za hotově zaplacených 145 kgm. ⁸⁹⁹	Dlouhodobý držitel
Václav Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1611 spolčil Václav Ples svou manželku Ludmilu Plesovou na svůj majetek. ⁹⁰⁰	Dlouhodobý držitel
Václav Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1611 prodal Václav Ples společně s manželkou Ludmilou Plesovou roli městu za 361 kgm 21 grošů míšeňských a 6 denárů hotových. ⁹⁰¹	Dlouhodobý držitel
Václav Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1612 koupil Václav Ples roli od Zikmunda Anděla z Ronovce za ihned zaplacených 450 kgm. ⁹⁰²	Dlouhodobý držitel
Václav Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1612 prodal Václav Ples dvůr svému bratru Petrovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna za 2 200 kgm. Závdavkem obdržel 800 kgm, následně měl ročně dostávat po 100 kgm. ⁹⁰³	Dlouhodobý držitel
Václav Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1613 prodal Václav Ples prodal kus zahrady Anně Melicharce za 45 kgm, které okamžitě složila. ⁹⁰⁴	Dlouhodobý držitel
Václav Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1617 koupil Václav Ples Heřmanský ze Sloupna roli od Daniela Srbka za hotových 185 kgm. ⁹⁰⁵	Dlouhodobý držitel

⁸⁹⁷ 374, f. 349v.

⁸⁹⁸ Tamtéž, f. 151r.

⁸⁹⁹ Tamtéž, f. 189v.

⁹⁰⁰ 379, f. 223v-224r.

⁹⁰¹ 374, f. 356v. Jednalo se o roli, kterou držela od Mydlářovského statku.

⁹⁰² 375, f. 46r.

⁹⁰³ Tamtéž, f. 105v. Jednalo se o dvůr, který zdědil po manželce Barboře Plesové z Ottersdorfu. Vedle zaplacení sumy, se Petr uvázal zaplatit Václavovy nedoplatky na berních ve výši zhruba 89 kgm. Z celkové prodejní sumy náleželo 1 000 kgm Ludmile, Václavově manželce, jako pojištění jejího věna.

⁹⁰⁴ 374, f. 393v.

Václav Ples Heřmanský ze Sloupna	Po smrti své manželky Ludmily Plesové roku 1617 zdědil Václav Ples majetky, na které ho spolčila. ⁹⁰⁶	Dlouhodobý držitel
Václav Ples Heřmanský ze Sloupna	Roku 1618 podstoupil Václav Ples svou roli sestře Kateřině Belvicové ze Sloupna. ⁹⁰⁷	Dlouhodobý držitel
Barbora Plesová z Ottersdorfu	Roku 1605 prodala Barbora Plesová louku za hotových 170 kgm Anně Čížkové. ⁹⁰⁸	Dlouhodobá držitelka
Barbora Plesová z Ottersdorfu	Roku 1604 spolčila Barbora Plesová svého manžela Václava Plesa Heřmanského ze Sloupna a dcery Annu a Marianu na jejich společný majetek. ⁹⁰⁹	Dlouhodobá držitelka
Ludmila Plesová ⁹¹⁰	Roku 1590 po smrti svého manžela Daniela Mydláře se stala Ludmila s dětmi dědičkou jeho dvoru a mlýna. ⁹¹¹	Dlouhodobá držitelka
Ludmila Plesová	Roku 1593 se stala Ludmila společně s manželem Eustachem Landekem z Traunštejnu držitelkou dvoru a mlýna patřícímu zesnulým Mydlářovským sirotkům. ⁹¹²	Dlouhodobá držitelka
Ludmila Plesová	Po smrti manžela Eustacha Landeka z Traunštejna se stala Ludmila držitelkou jeho majetku. ⁹¹³	Dlouhodobá držitelka
Ludmila Plesová	Roku 1607 prodala Ludmila Plesová roli Janovi Páralovi za hotových 210 kgm. ⁹¹⁴	Dlouhodobá držitelka
Ludmila Plesová	Roku 1607 prodala Ludmila Plesová dům Kateřině Vítkové se synem Janem. Ihned obdržela 20 kgm, zbytek měla dostávat po 6 kgm. ⁹¹⁵	Dlouhodobá držitelka
Ludmila Plesová	Roku 1607 spolčila Ludmila Plesová svého manžela Václava Plesa Heřmanského ze Sloupna na dvůr a mlýn	Dlouhodobá držitelka

⁹⁰⁵ 375, f. 45v.

⁹⁰⁶ RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 25-36.

⁹⁰⁷ 375, f. 45v.

⁹⁰⁸ 374, f. 202v. Jednalo se o louku o dvora koupeného roku 1603.

⁹⁰⁹ 373, f. 293v.

⁹¹⁰ Ludmila Plesová měla za prvního manžela Daniela Mydláře a za druhého Eustacha Landeka z Traunštejnu. Viz regesta k osobě Eustachius Landek z Traunštejnu. Roku 1606 se vdala po třetí, tentokrát za Václava Plesa Heřmanského ze Sloupna.

⁹¹¹ 367, f. 273r-274r.

⁹¹² 373, f. 151r-152v

⁹¹³ Kromě dvoru a mlýna, který patřil oběma, se jednalo o dům a pozemky, které Eustach zakoupil. Viz regesta k osobě Eustach Landek z Traunštejnu.

⁹¹⁴ 374, f. 373v.

⁹¹⁵ Tamtéž, f. 373v. Jednalo se o dům zděděný po manželovi Eustachovi Landekovi z Traunštejnu.

	z dědictví po Matějovi Mydlářovi. ⁹¹⁶	
Ludmila Plesová	Roku 1611 se Václav Ples Heřmanský přiznal, že na svůj majetek spolčuje manželku Ludmilu Plesovou. ⁹¹⁷	Dlouhodobá držitelka
Ludmila Plesová	Roku 1611 prodal Václav Ples společně s manželkou Ludmilou Plesovou roli městu za 361 kgm 21 grošů míšeňských a 6 denárů hotových. ⁹¹⁸	Dlouhodobá držitelka
Veronika Plesová z Maxu ⁹¹⁹	Roku 1616 převedl Petr Ples Heřmanský ze Sloupna dvůr na svou manželku Veroniku Plesovou. ⁹²⁰	Dědička
Veronika Plesová z Maxu	Roku 1620 prodala Veronika Plesová dvůr Kateřině Talackové za 350 kgm najednou složených. ⁹²¹	Dědička
Dorota Poličská ⁹²²	Po smrti svého manžela Jiříka Pouchobradského zdělila společně s dcerou jeho dům manželka Dorota. ⁹²³	Dlouhodobá držitelka
Dorota Poličská	Roku 1600 prodal poručník Ester Pouchobradské, dcery Jiříka Pouchobradského, její polovinu domu novému manželovi její matky Doroty, Danielovi Poličskému. ⁹²⁴	Dlouhodobá držitelka
Kateřina z Potnštejna ⁹²⁵	Roku 1538 nechal sepsat Hynek Mladota ze Solopisk, manžel Kateřiny z Potnštejna svůj kšaft, kterým jí odkázal veškerý svůj městský majetek. ⁹²⁶	Dědička
Kateřina z Potnštejna	Roku 1538 předložila Kateřina z Potnštejna k zaknihování svou poslední vůli, ve které odkázala po své smrti majetek zděděný po manželovi dcerám Anežce a Salomeně. ⁹²⁷	Dědička

⁹¹⁶ 373, f. 309v-310r.

⁹¹⁷ 379, f. 223v-224r.

⁹¹⁸ 374, f. 356v. Jednalo se o roli, kterou držela od Mydlářovského statku.

⁹¹⁹ Veronika Plesová z Maxu byla manželkou Petra Plesa Heřmanského ze Sloupna.

⁹²⁰ RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 36. Jednalo se o dvůr zakoupený od Jana nejstaršího Slavíkovce ze Slavíkova roku 1612.

⁹²¹ 375, f. 295v.

⁹²² Dorota Poličská měla za prvního manžela Jiříka Pouchobradského z Pouchobrad, po jehož smrti se provdala za měšťana Daniela Poličského. Dům, který zdělila napůl s dcerou od jejího poručníka odkoupila a systematicky se tak jeho držby držela.

⁹²³ 374, f. 377r. Ester je zde označena jako dcera „po n[ebožtíkovi] Jiříkovi Řehákovi z Pouchobrad“. Je tu tak patrná přetrvávající rodová paměť na Řeháka z Pouchobrad jakožto na významného člena rodu.

⁹²⁴ Tamtéž.

⁹²⁵ Kateřina z Potnštejna byla manželkou Hynka Mladoty ze Solopisk a matkou Michala Mladoty ze Solopisk a Asyny a Aleny z Petrštorfu. Kateřina po smrti svého manžela začala majetek rozprodávat, kvůli čemuž je řazena mezi dědice. Nejpozději roku 1547 se provdala za měšťana Jana Vrabčického, se kterým zakoupila tohoto roku dům. Tím však do její strategie vstupuje nový faktor, který změnil její způsob nakládání s držbou, v této době už ale měšťanskou.

⁹²⁶ 367, f.87r.

Kateřina z Potnštejna	Roku 1538 prodala Kateřina z Potnštejna po smrti manžela městiště Jiříkovi Kantůrkovi za 40 kgm, ze kterých obdržela závdavkem 10 kgm, a stejnou výši měly mít také splátky. ⁹²⁸	Dědička
Kateřina z Potnštejna	Roku 1539 prodala Kateřina z Potnštejna Jiříkovi Kantůrkovi osm prutů role s devátým svobodným za 320 kgm. Závdavkem měla obdržet 50 kgm, každoročně pak 30 kgm. ⁹²⁹	Dědička
Kateřina z Potnštejna	Roku 1539 prodala Kateřina z Potnštejna zahradu Václavovi Mečířovi za 44 kgm hotových. ⁹³⁰	Dědička
Kateřina z Potnštejna	Roku 1539 prodala Kateřina z Potnštejna dům za 270 kgm Bartošovi Hovorkovi. Jako závdavek jí složil Bartoš 50 kgm, ostatek měl splácet po 18 kgm. ⁹³¹	Dědička
Kateřina z Potnštejna	Roku 1539 prodala Kateřina z Potnštejna zahradu Ondřejovi Perníčkovi za 26 kgm. Předem zaplatil Perníček 13 kgm a zbylých 13 kgm měl doplatit při příštím jarmarku. ⁹³²	Dědička
Kateřina z Potnštejna	Roku 1542 prodal Jiřík Kantůrek Kateřině z Potnštejna osm prutů rolí zpět za 130 kgm. Ihned dala 20 kgm, o příštím sv. Jiřím složila 50 kgm a zbylých 60 kgm doplatila téhož roku. ⁹³³	Dědička
Kateřina z Potnštejna	Roku 1547 zakoupila Kateřina z Potnštejna se svým manželem Janem Vrabčickým dům od Blažka Břekovského za 35 kgm. Ihned přijali 8 kgm, zbytek jim měl splácet	Dědička

⁹²⁷ 366, f. 32v. Konkrétně je jmenován dům a dvůr a řada pozemků.

⁹²⁸ 364, f. 327v.

⁹²⁹ Tamtéž, f. 345v-346r.

⁹³⁰ Tamtéž, f. 349v.

⁹³¹ Tamtéž, f. 350r. Jednalo se o dům zděděný po manželovi.

⁹³² Tamtéž, f. 350v.

⁹³³ Tamtéž, f. 346r, 364, f. 387v. Devátý svobodný prut si Kantůrek ponechal.

⁹³⁴ 369, f. 38r. Roku 1553 tento dům Jan Vrabčický prodal. Viz tamtéž, f. 137r.

	Blažek po 2 kgm. ⁹³⁴	
Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad ⁹³⁵	Roku 1544 koupil Jiřík Drisický dvůr od svého otce Řeháka Pouchobradského z Pouchobrad za 150 kgm, ze kterých měl zavdat 20 kgm a ročně splácet 8 kgm. ⁹³⁶	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1547 se po smrti otce rozdělili bratři Jiřík a Václav Pouchobradští o dědictví v podobě domu. Václav se zavázal zaplatit bratrovi za jeho podíl na domu 125 kgm. Ihned zaplatil 20 kgm, ostatek slíbil platit po 10 kgm. ⁹³⁷	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1548 koupil Jiřík Drisický dvůr od Jiříka France z Liblic za 950 kgm. Předem obdržel 290 kgm, zbytek měl každoročně získávat po 36 kgm. ⁹³⁸	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1550 prodal Jiřík Drisický dvůr Burianovi Závišovi z Osenice za rovných 1 000 kgm. Závdavkem složil Burian 220 kgm, ročně se zavázala splácet 36 kgm. ⁹³⁹	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1552 prodal Jiřík Drisický dům Kateřině Křečkové za 40 kgm. Závdavkem přijal 8 kgm, zbytek měl obdržet v 5 kgm každoročních splátkách. ⁹⁴⁰	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1557 koupil Jiřík Drisický dvůr od Buriana Záviše z Osenice za 334 kgm. Zápis nehovoří o žádném závdavku, pouze o ročním splácení 16 kgm. ⁹⁴¹	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1557 prodal Jiřík Drisický dvůr za 426 kgm Šimonovi Tlankovi. Předem obdržel 76 kgm, ročně měl splácet 16 kgm. ⁹⁴²	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1557 prodal Jiřík Drisický dům Tomášovi Sklenářovi za 45 kgm. Závdavkem přijal 10 kgm, každoročně měl obdržet splátku ve výši 4 kgm. ⁹⁴³	Urbanizovaný šlechtic

⁹³⁵ Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad byl synem Řehoře Pouchobradského, čímž náležel ke staré urbanizované šlechtické rodině. Častěji než jako Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad vystupoval jako Jiřík Drisický z Pouchobrad. Více viz kapitola o urbanizované šlechtě.

⁹³⁶ 364, f. 436r.

⁹³⁷ 369, f. 29v.

⁹³⁸ Tamtéž, f. 68v. Jedna ze zahrad patřících ke dvoru byla zastavena Janu Voříškovi, kterou si měl Drisický za 4 kgm vyplatit.

⁹³⁹ Tamtéž, f. 89r. Jednalo se o dvůr zakoupený roku 1548 od Jiříka France z Liblic.

⁹⁴⁰ Tamtéž, f. 108r. Tento dům se dostal v jeho držení zřejmě skrze dědictví či věno, neboť nemáme zápis, který by dosvědčoval jeho koupi.

⁹⁴¹ Tamtéž, f. 212r.

⁹⁴² Tamtéž, f. 216r. Jednalo se o dvůr zakoupený téhož roku od Buriana Záviše z Osenice.

Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1561 koupil Jiřík Drisický společně s manželkou vinici od Jana Horauta za 50 kgm. Závдавkem složili 12 kgm, splácet měli po 7 kgm. ⁹⁴⁴	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1566 prodal s povolením manželky Jiřík Drisický vinici Fridrichovi Trnkovi za 50 kgm, přičemž nebyl složen závдаvek, pouze stanoveny splátky na 4 kgm. ⁹⁴⁵	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1567 spolčil Jiřík Drisický na svůj majetek manželku Annu s dcerou Ludmilou. ⁹⁴⁶	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1571 podstoupil Jiřík Drisický svůj veškerý majetek dceři Ludmile a jejímu manželovi a dětem, avšak ne dřív, než po své smrti. ⁹⁴⁷	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský ⁹⁴⁸	Roku 1583 koupil Jiřík Pouchobradský dům od rodiny svého švagra Jakuba Vnoučka z Vorličné, která jej zdělila po Zuzaně Řehákové, za 700 kgm. Závдавkem složil 200 kgm, ročně měl splácet 30 kgm. ⁹⁴⁹	Urbanizovaný šlechtic
Jiřík Pouchobradský	Roku 1589 koupil Jiřík Pouchobradský zahradu od nápadníků statku nebožky Šmarošky za 220 kgm. Ihned zaval 100 kgm, zbytek měl dle smlouvy splácet po	Urbanizovaný šlechtic

⁹⁴³ Tamtéž, f. 215r. Ani v případě tohoto domu nevíme, jak k jeho držení Jiřík přišel.

⁹⁴⁴ 371, f. 277v.

⁹⁴⁵ Tamtéž, f. 66v.

⁹⁴⁶ 366, f. 121r.

⁹⁴⁷ Tamtéž, f. 139r.

⁹⁴⁸ Jiřík Pouchobradský byl potomkem urbanizované šlechtické rodiny a otcem Ester Pouchobradské.

⁹⁴⁹ 372, f. 395r. Na domu měl ovšem Pouchobradský podíl skrze dědické právo své manželky, díky kterému patřilo 100 kgm ze závдавku jemu a z každé splátky mu dále náleželo 5 kgm. Prodávající si však vymohli, že následné tři roky nesmí dojít k dalšímu prodeji domu bez jejich svolení. Pokud by prodej dovolili a Pouchobradský na něm vydělal, měl povinnost vyplatit jim podíl.

Roku 1584 se oženil Jiřík Pouchobradský s Dorotou, dcerou Bartoloměje Kučery. Věnem přinesla Dorota 40 kgm, které ženich obvěnil 80 kgm na svém statku. Viz 366, f. 234r-v.

⁹⁵⁰ 374, f. 55r. V případě, že by se rozhodl zahradu prodat, mohl tak učinit pouze směrem k některému z těchto nápadníků, a to za stejnou cenu.

	10 kgm. ⁹⁵⁰	
Martin Pouchobradský ⁹⁵¹	Roku 1573 došlo k majetkovému narovnání mezi Martinem Pouchobradským a Markétou, manželkou Vojtěcha Korečka z Topolu, které dokládá, že Martin dříve zdědil statek po otci Šimonovi Pouchobradském. ⁹⁵²	Urbanizovaný šlechtic
Martin Pouchobradský	Roku 1590 prodal Martin Pouchobradský několik záhonů Václavovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna za hotových 30 kgm. ⁹⁵³	Urbanizovaný šlechtic
Řehoř Pouchobradský z Pouchobrad ⁹⁵⁴	Roku 1523 prodal Řehoř Pouchobradský roli s loukou Hynkovi ml. ze Solopisk za 244 kgm, ze kterých obdržel závdavkem 70 kgm, ročně se zavázal splácet po 20 kgm. ⁹⁵⁵	Urbanizovaný šlechtic
Řehoř Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1523 prodal Řehák Pouchobradský dvůr za 50 kgm Janovi Dejmkovi, načež vystoupil Václav Švík a ujal se dvoru sám. Předem přijal 6 kgm, zbytek mu měl být doplacen po 4 kgm. ⁹⁵⁶	Urbanizovaný šlechtic
Řehoř Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1524 prodal Řehák Pouchobradský za 15 kgm dvůr Jiříkovi Holubovi. Závdavkem složil Holub 3 kgm, zbytek měl splácet ve 12 kgm splátkách. ⁹⁵⁷	Urbanizovaný šlechtic
Řehoř Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1526 prodal Řehoř Pouchobradský louku Tomanovi za 150 kgm. Předem zaplatil Toman 30 kgm a každoročně se uvázal ke 20 kgm splátkám. ⁹⁵⁸	Urbanizovaný šlechtic
Řehoř Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1544 „prodal“ Řehoř Pouchobradský dvůr svému synovi Jiříkovi Drisickému z Pouchobrad za 150 kgm. Zavdat měl otci Jiřík 20 kgm, splácet měl po 8 kgm. ⁹⁵⁹	Urbanizovaný šlechtic

⁹⁵¹ Jiřík Pouchobradský byl členem rodu Pouchobradských z Pouchobrad.

⁹⁵² 365, f. 176v. Po smrti otce Šimona Pouchobradského zdědili jeho majetek Martin a Matouš Pouchobradští. Dědicem statku se stal Martin, zatímco Matouš měl obdržet svůj díl ve splátkách. Už v předchozích letech část těchto financí obdržel „na pomoc k živnosti“. Po jeho smrti přešly majetkové nároky na vdovu Markétu, která se podruhé provdala za Vojtěcha Korečka. Zřejmě zde ovšem vznikla pře, která byla následně vyřešena k spokojenosti Markéty, neboť Martin jí byl povinen ročně skládat 10 kgm až do vyplnění sumy 70 kgm. Zápis neuvádí, kde přesně statek ležel, tedy, byl-li Šimon držitelem majetku ve městě nebo v nějaké vsi mu patřící.

⁹⁵³ 374, f. 125r.

⁹⁵⁴ Řehoř Pouchobradský byl do roku 1538 držitelem deskového majetku ve vsi Trojovicích, po jeho prodeji se orientoval již pouze na městskou držbu. Na město se výrazně orientovali již jeho předci. Viz RICHTER, D. Kšaft Řehoře z Pouchobrad, s. 21-23.

⁹⁵⁵ 364, f. 171r.

⁹⁵⁶ Tamtéž, f. 170v. Prodejní zápis situaci blíže nevysvětluje.

⁹⁵⁷ Tamtéž, f. 184r.

⁹⁵⁸ Tamtéž, f. 200v.

Řehoř Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1547 nechal Řehoř Pouchobradský zaknihovat svou poslední vůli, kterou odkázal svůj dům s příslušenstvím synům Jiříkovi a Václavovi a Dorotě ze Žernoví. ⁹⁶⁰	Urbanizovaný šlechtic
Václav Pouchobradský z Pouchobrad ⁹⁶¹	Roku 1547 zdědil Václav Pouchobradský s bratrem Jiříkem Drisickým po otci dům, ze kterého odkoupil bratrovu polovinu ve výši 125 kgm. Ihned zaplatil Václav 20 kgm, zbytek měl splácet každoročně po 10 kgm. ⁹⁶²	Urbanizovaný šlechtic
Václav Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1548 koupil Václav Pouchobradský spáleniště dvoru bez pozemků za 40 kgm od Buriana Závise z Osenice. Závdavkem složil 6 kgm, doplatek měl skládat každého roku po 2 kgm. ⁹⁶³	Urbanizovaný šlechtic
Václav Pouchobradský z Pouchobrad	Roku 1548 prodal Václav Pouchobradský spáleniště za 40 kgm Janovi Daníkovi. Závdavkem složil kupující 6 kgm a ještě téhož roku měl složit další 3 kgm. Každoročně měl pak splácet po 2 kgm. ⁹⁶⁴	Urbanizovaný šlechtic
Anna Pouchobradská ⁹⁶⁵	Roku 1567 spolčil Annu a jejich společnou dceru Ludmilu Jiřík Drisický na svůj majetek. ⁹⁶⁶	Urbanizovaná šlechtična
Anna Pouchobradská	Roku 1561 koupila Anna Pouchobradská společně s manželem Jiříkem Drisickým vinici od Jana Horauta za 50 kgm. Závdavkem složili 12 kgm, splácet měli po 7 kgm. ⁹⁶⁷	Urbanizovaná šlechtična
Anna Pouchobradská	Roku 1566 prodal Jiřík Drisický s povolením manželky Anny Pouchobradské vinici Fridrichovi Trnkovi za 50 kgm. Závdavek složen nebyl, byly pouze stanoveny splátky	Urbanizovaná šlechtična

⁹⁵⁹ Tamtéž, f. 436r. Nemuselo se jednat o faktický prodej, ale jen formální předání majetku. To by mohla dosvědčovat absence zápisů uvádějících splácení. Na druhou stranu se s tím setkáváme také u některých prodejů.

⁹⁶⁰ 367, f. 109r. Zároveň svým dědicům poručil vyplatit finanční podíly dcerám.

⁹⁶¹ Václav Pouchobradský z Pouchobrad byl synem Řehoře Pouchobradského z Pouchobrad a patřil tak k urbanizované chrudimské šlechtické rodině.

⁹⁶² 369, f. 29v.

⁹⁶³ Tamtéž, f. 50r.

⁹⁶⁴ Tamtéž, f. 50r.

⁹⁶⁵ Anna Pouchobradská byla manželkou Jiříka Drisického z Pouchobrad a matkou Ludmily Pouchobradské.

⁹⁶⁶ 366, f. 121r.

⁹⁶⁷ 371, f. 277v.

⁹⁶⁸ Tamtéž, f. 66v.

	pouze na 4 kgm. ⁹⁶⁸	
Ester Pouchobradská ⁹⁶⁹	Po smrti svého otce zdělila jeho dcera Ester Pouchobradská společně s matkou Dorotou jeho dům. ⁹⁷⁰	Urbanizovaná šlechtična
Ester Pouchobradská	Roku 1600 prodal poručník Ester Pouchobradské zděděný dům Danielovi Poličskému, druhému manželovi její matky Doroty za 690 kgm. Závdavkem „složil“ 300 kgm, které tvořily podíl jeho manželky a 90 kgm pokrývající nedoplatky. Dcera měla obdržet svůj podíl ve 20 kgm splátkách. ⁹⁷¹	Urbanizovaná šlechtična
Lidmila Pouchobradská ⁹⁷²	Roku 1567 spolčil Lidmilu a její matku Annu otec Jiřík Drisický na svůj majetek. ⁹⁷³	Urbanizovaná šlechtična
Lidmila Pouchobradská	Roku 1571 odkázal Jiřík Drisický z Pouchobrad dceři Ludmile a jejímu manželovi Václavovi veškerý svůj majetek. ⁹⁷⁴	Urbanizovaná šlechtična
Albrecht Příbek z Otaslavic a na Holešovicích ⁹⁷⁵	Roku 1592 prodal Albrecht Příbek dům Danielovi Žitavskému za 330 kgm. Závdavkem přijal 10 kgm, zbytek měl obdržet po splátkách ve výši 10 kgm. ⁹⁷⁶	Dědic
Jiřík Radecký z Radče ⁹⁷⁷	Roku 1555 koupil Jiřík Radecký mlýn s dvorem od Jaroslava Běškovce z Běškovic za hotových 1 150 kgm. ⁹⁷⁸	Neznámé důvody

⁹⁶⁹ Ester Pouchobradská byla dcerou Jiříka Pouchobradského a Doroty Pouchobradské. Na jejím místě prodal poručník její polovinu domu její matce, která se podruhé provdala. Tím by, byť ne „vlastní vinou“ spadala do kategorie dědiců. Důležitější však je, že byla příslušnicí dlouhodobě urbanizovaného rodu.

⁹⁷⁰ Tamtéž. Ester je zde označena jako dcera „po n[ebožtíkovi] Jiříkovi Řehákovi z Pouchobrad“. Je tu tak patrná přetrvávající rodová paměť na Řeháka z Pouchobrad jakožto na významného člena rodu.

⁹⁷¹ 374, f. 377r.

⁹⁷² Jejím otcem byl Jiřík Drisický z Pouchobrad a manželem jistý Václav, kterého ale v jediném zápise, kde je v souvislosti s rodinou Pouchobradských zmíněn, městské knihy blíže nejmenují. Spíše než o šlechtičce tak šlo o měšťana.

⁹⁷³ 366, f. 121r.

⁹⁷⁴ Tamtéž, f. 139r.

⁹⁷⁵ Albrecht Příbek pocházel z rodu, který držel kolem poloviny 16. stol. několik vsí na chrudimsku. V jeho generaci již ovšem došlo k několikerému dělení, jehož výsledkem byla jeho držba Březovic společně s bratrem, respektive držel polovinu této vsi a bratr držel druhou. K tomu držel Albrecht ještě díl Holešovic. Jeho první manželkou byla Johanka ze Soutic a druhou Markéta z Dobřenic. Viz heslo Příbek z Otaslavic. Hanus, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 268; SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 222.

⁹⁷⁶ 374, f. 183v. V držení domu přišel Albrecht Příbek roku 1586 skrze spolčení majetku s manželkou Johankou ze Soutic. Viz 373, f. 55v.

⁹⁷⁷ Jiřík starší Radecký z Radče pocházel z Kříčovské větve Radeckých a byl držitelem Mitrovského mlýna (proto se také tituloval Jiřík Radecký z Radče a na mlýně Mitrovském) a od roku 1577 části vsi Lubno nedaleko Nechanic. Heslo Radecký z Radče. In. *Ottův slovník naučný 21*, s. 24

Jiřík Radecký z Radče	Roku 1556 prodal Jiřík Radecký za hotových 1 150 kgm mlýn s dvorem Jaroslavovi Běškovcovi. ⁹⁷⁹	Neznámé důvody
Mariana z Radče ⁹⁸⁰	Roku 1551 koupila Mariana z Radče dům za 60 kgm od Kateřiny Vozobalky a jejích synů. Závdavkem složila 30 kgm, do dvou neděl dalších 15 kgm a do roka tutéž sumu. ⁹⁸¹	Dlouhodobá držitelka
Marie Robmháповá ze Soutic a na Zaječicích ⁹⁸²	Roku 1560 prodala Marie Robmháповá dům Kateřině z Nemošic za 350 kgm, ze kterých obdržela závdavkem 200 kgm. Zbytek jí měla Kateřina doplatit ve 12 kgm splátkách. ⁹⁸³	Dědička
Anna Rodovská z Černína ⁹⁸⁴	Roku 1564 koupila Anna Rodovská dům od Anny Voštěpařky za 100 kgm. Závdavkem složila Anna 20 kgm, zbytek měla doplatit po 5 kgm. ⁹⁸⁵	Dlouhodobá držitelka
Anna Rodovská z Černína	Roku 1568 prodala Anna Rodovská dům Ludmile Lající za 130 kgm. Závdavkem přijala 20 kgm a dalšího roku 10 kgm. Zbytek částky měla přijímat každoročně po	Dlouhodobá držitelka

⁹⁷⁸ 369, f. 155v.

⁹⁷⁹ Tamtéž, f. 188r. Více o tomto „podivném“ obchodu viz Jaroslav Běškovec z Běškovic.

⁹⁸⁰ O Marianě z Radče se mi v genealogii rodu Radeckých z Radče nepodařilo dohledat nic bližšího. Ani o osudu domu, který v Chrudimi zakoupila, nemáme žádné zprávy. Nelze vyloučit, že jej přinesla Mariana věnem svému manželovi.

⁹⁸¹ 369, f. 95r.

⁹⁸² Marie Robmháповá ze Soutic byla dcerou Likhardy z Ronovce a Petra Janovského ze Soutic a manželkou Zikmunda Robmháповá ze Soutic. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 106, pozn. 227.

⁹⁸³ 369, f. 256r. Jednalo se o dům zděděný po své matce Likartě Janovské z Ronovce. Tím ovšem její styky s chrudimskými obyvateli neskončily, neboť roku 1576 se přiznal pekař Václav Pospíšil, že je jí dlužen ještě 24 kgm za obilí. 365, f. 199r-v.

⁹⁸⁴ Anna Rodovská z Černína byla dcerou Václava Krupého z Probluze a Kunky Rodovské z Hustiřan. Viz STEINBERG, V. O rodinách rytířských a erbovních v Novém Bydžově, s. 314. Roku 1544 přiznávala v Hradeckém kraji celkem 400 kgč (za tento rok zůstala na berních dlužna 1 kgč 36 gr.). Viz PEŠÁK, V. (ed.). *Berní rejstříky*, s. 21. Roku 1564 vytupovala jako Anna Rodovská z Černína a roku 1568 jako Anna Rodovská z Hustiřan. Nemovitost v Chrudimi sice držela necelých pět let, ovšem pokud bychom ji neřadili k dlouhodobým držitelům, patřila by do skupiny zabývajících se spekulacemi. V takovém případě by se jednalo o spekulaci nezdařilou. Vzhledem k tomu, že zároveň v Chrudimi držel nemovitost její příbuzný Albrecht Krupý z Probluze, pravděpodobnější je, že usilovala o získání dlouhodobější držby, nikoliv spekulace.

⁹⁸⁵ 369, f. 396r-v.

⁹⁸⁶ 372, f. 18r. Splátky po 5 kgm měla přijímat od roku 1569.

	5 kgm. ⁹⁸⁶	
Markéta Rodovská z Černína ⁹⁸⁷	Roku 1565 zakoupila Markéta Rodovská dům od Václava Kauby za 200 kgm. Závadvkem složila 40 kgm, ročně měla splácet 7 kgm. ⁹⁸⁸	Dlouhodobá držitelka
Markéta Rodovská z Černína	Roku 1570 prodala Markéta Rodovská dům za 200 kgm Janovi Leberovi. Jako závadavek obdržela 30 kgm ve dvou splátkách, zbytek měla obdržet po 7 kgm ročně. ⁹⁸⁹	Dlouhodobá držitelka
Mikuláš Rohovlád z Bělé ⁹⁹⁰	Nejpozději roku 1509 se stal Mikuláš Rohovlád s Janem Bošínským z Božejova držitelem domu, který jim pro dluh předal Mikuláš z Medonos. ⁹⁹¹	Věřitel
Mikuláš Rohovlád z Bělé	Roku 1509 prodal Mikuláš Rohovlád s mocí od Jana Bošínského z Božejova dům Zdeňkovi ze Škrovádu za 66 kgm. Ihned přijal 8 kgm, zbytek obdrželi po 6 kgm. ⁹⁹²	Věřitel
Mikuláš a Jiřík Rohovládové z Bělé ⁹⁹³	Roku 1555 prodali bratři Mikuláš a Jiřík Rohovládové dům Burianovi Andělovi z Ronovce za hotových 50 kgm. ⁹⁹⁴	Dědicové
Noema z Rokyc ⁹⁹⁵	Roku 1519 koupila Noema z Rokyc dům od Kateřiny Korbářky za hotových 28 kgm. ⁹⁹⁶	Dlouhodobá držitelka
Bartoloměj	Roku 1543 koupil Bartoloměj Ropal dům od Jana Bakaláře	Dlouhodobý

⁹⁸⁷ Markéta Rodovská z Černína a na Slatině, poručnice statku po někdy Alšovi Rodovském z Hustiřan přiznávala roku 1557 v Hradeckém kraji na majetku 750 kgč svého (a poručnického) a 575 kgč poddanského majetku (celkem 1 325 kgč). Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 51, č. 107.

⁹⁸⁸ 369, f. 439.

⁹⁸⁹ 372, f. 67v. Dům prodala na jejím místě sestra Anna Něnkovská z Černína.

⁹⁹⁰ Mikuláš Rohovlád z Bělé pocházel z rodu vladyků majícího svůj původ v Bělé nedaleko Pardubic. Roku 1513 prodal své majetky v Haškově Lhotě, Bělé, Mokré a Staré Vodě Vilémovi z Pernštejna. Heslo Rohovlád z Bělé. In. *Ottův slovník naučný* 21, s. 899. Ještě předtím držel ves Pravy, kterou prodal kolem roku 1503 Burianovi Kanickému z Plotiště. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 72.

⁹⁹¹ 364, f. 56r. Roku 1506 byl pro svůj dluh 160 kgm u Mikuláše Rohovláda z Bělé a Jana Bošínského z Božejova nucen uzavřít s nimi smlouvu o splácení (12 kgm ročně), neboť nebyl schopen dluh zaplatit ihned. Zároveň jim v případě, že by nesplácel, slíbil podstoupit svůj dům (366, f. 8v). To znamená, že zde držel dům již roku 1506.

⁹⁹² 366, f. 8v. Jednalo se o dům získaný od Mikuláše z Medonos.

⁹⁹³ Bratři Mikuláš a Jiřík Rohovlád z Bělé byli sirotky po Martinovi Rohovládovi z Bělé. Po svém strýci získali polovinu Choltic, ale už roku 1542 je jejich poruční prodal. Roku 1554 získali Syrovátku na Královéhradecku. Heslo Rohovlád z Bělé. In. *Ottův slovník naučný* 21, s. 899. Mikuláš Rohovlád z Bělé a na Syrovátce přiznával roku 1557 za majetek v Hradeckém kraji celkem 415 kop českých (z toho tvořilo 40 kop majetek poddaných). Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 51, č. 105.

⁹⁹⁴ 369, f. 164v. Jak v držení domu bratři přišli, není známo, jistě jej ale nezakoupili - museli ho tak získat snad skrze dědictví.

⁹⁹⁵ Noema z Rokyc byla matkou Hynka z Chřenovic a Čeňka Střely z Rokyc. Otcem Čeňka a tedy manželem Noemy měl být Mikuláš Střela z Rokyc, účastník několika bitev a tažení druhé poloviny 15. století. Heslo Střela z Rokyc. In. *Ottův slovník naučný* 24. Praha, 1906, s. 229.

⁹⁹⁶ 364, f. 119r. Dům po ní zdědil syn Hynek z Chřenovic.

Ropal z Riffmberka ⁹⁹⁷	Litochleba za 200 kgm. Závdavkem složil Bartoloměj 34 kgm, zbytek měl každoročně splácet po 12 kgm. ⁹⁹⁸	držitel
Bartoloměj Ropal z Riffmberka	Roku 1544 koupil Bartoloměj Ropal od města zahradu sirotků Votavových za 56 kgm. Ihned zaplatil 42 kgm, zbylé 4 kgm měl sirotkům vyplatit v době jejich zletilosti. ⁹⁹⁹	Dlouhodobý držitel
Bartoloměj Ropal z Riffmberka	Roku 1544 prodal Bartoloměj Ropal zahradu Baltazarovi Švecovi za 64 kgm. Ihned přijal 60 kgm, zbylé 4 kgm měl doplatit švec předchozím majitelům, sirotkům Votavovým. ¹⁰⁰⁰	Dlouhodobý držitel
Bartoloměj Ropal z Riffmberka	Roku 1546 prodal Bartoloměj Ropal dům Tobiašovi Kochánkovi za 240 kgm. Závdavkem přijal 52 kgm, ostatek měl splácet po 12 kgm. ¹⁰⁰¹	Dlouhodobý držitel
Petr Rusek z Vlčnova ¹⁰⁰²	Roku 1528 koupil Petr Rusek dům od Eleny z Ronovce za 200 kgm. Ihned dal 26 kgm, zbytek měl doplatit po 14 kgm. ¹⁰⁰³	Spekulace
Petr Rusek z Vlčnova	Roku 1528 prodal Petr Rusek dům Achillovi Andělovi z Ronovce za 202 kgm. Ihned měl obdržet 32 kgm, ostatek měl obdržet po 14 kgm. ¹⁰⁰⁴	Spekulace
Vilém	V blíže neznámé době získal Vilém Rychnovský dům za	

⁹⁹⁷ Bartoloměj Ropal z Riffmberka byl absolventem pražské univerzity, kde také působil jako profesor. V letech 1542-1550 byl vedoucím písařem u chrudimské rady. Následně se odstěhoval do Prahy, kde působil jako prokurátor zemského soudu. Heslo Ropal z Riffmberka Bartoloměj. In. *Ottův slovník naučný* 21, s. 960. Dům ve městě držel sice pouze tři roky, ovšem vzhledem k tomu, že byl ve městě zaměstnán, je řazen k dlouhodobým držitelům. Jednalo se o erbovníka přijatého mezi rytíře roku 1562. Viz KLECANDA, V. Přijímání do rytířského stavu, s. 98, č. 123.

⁹⁹⁸ 364, f. 406r.

⁹⁹⁹ 364, f. 443r.

¹⁰⁰⁰ 364, f- 449r.

¹⁰⁰¹ 369, f. 19r.

¹⁰⁰² O Petrovi Ruskovi z Vlčnova není známo příliš mnoho. Byl držitelem svobodného dvoru ve Vlčnově, mohlo se tak stejně jednat o šlechtice jako původem o měšťana. Jako šlechtice jej uvádí titulář z roku 1534. Viz LICKA, Brický z. *Titulář stavu duchovního a světského zemí českých*, 1534, f. P1v. RYBIČKA, Antonín. Vsi Kočí a Vlčnov. Donáška k procházkám v okolí chrudimském. In. *Památky archaeologické a místopisné II*. Praha, 1858, s. 127. V Chrudmi se vyskytují také další osoby s příjmením Ruska. Může se jednat, ale také nemusí, o Petrovy příbuzné a potomky. Každopádně ti už svobodný dvůr ve Vlčnově nedorželi, a tak byli obyčejnými měšťany. Zároveň se nejednalo o případ urbanizované šlechty. Petr byl totiž jediným Ruskou dvůr ve Vlčnově držící a pokud byl skutečně příbuzným Rusků žijících ve městě, byl měšťanem, který si zakoupil nedaleko města dvůr a následně na něho přesídlil. Byl by tak zářným příkladem toho, jak ještě v první polovině 16. století „vznikala“ drobná šlechta z měšťanů.

¹⁰⁰³ 364, f. 223v.

¹⁰⁰⁴ 364, f. 226r. Závdavkem měl složit 28 kgm a 14 kgm měl složit za gruntovní peníze. Závdavek zvýšený o 2 kgm činil zřejmě „provizi“ za Ruskovo zprostředkování obchodu mezi členy rodu Andělů z Ronovce.

Rychnovský z Jablonice ¹⁰⁰⁵	dluh Severina Mydláře a jeho ženy. ¹⁰⁰⁶	Věřitel
Vilém Rychnovský z Jablonice	Roku 1554 prodal Vilem Rychnovský dům Janovi Zicháčkovi za 180 kgm. Závdavkem přijal 10 kgm, zbytek měl obdržet po 7 a poté po 8 kgm. ¹⁰⁰⁷	Věřitel
Kateřina z Řásné ¹⁰⁰⁸	Roku 1546 prodala Kateřina z Řásné na místě svého manžela Boleslava dvůr za 745 kgm dvůr Foltýnovi Formanovi. Závdavkem přijala 100 kgm, zbytek měla obdržet po 45 kgm ročních splátkách. ¹⁰⁰⁹	Dědička
Markéta Sendražská ¹⁰¹⁰	Roku 1566 koupila Marta Sendražská vinici od Fridricha Kydlína z Plotiště za 72 kgm, které měla splatit po 6 kgm ročně. ¹⁰¹¹	Dlouhodobá držitelka
Markéta Sendražská	Roku 1573 prodala Markéta Sendražská vinici Janovi Nedorostovi za 50 kgm. Závdavkem obdržela 4 kgm, zbytek měl být splácen po 6 kgm. ¹⁰¹²	Dlouhodobá držitelka
Jan Sendražský ze Sendražic ¹⁰¹³	Roku 1552 zakoupil Jan Sendražský dvůr od Martina Prusínovského za 400 kgm. Závdavkem složil 100 kgm, ostatek se zavázal splácet po 16 kgm. ¹⁰¹⁴	Neznámé důvody
Jan Sendražský ze Sendražic	Roku 1552 podstoupil Jan Sendražský dvůr Zdeňkovi Humpoleckému z Rybenska skrze zápis. ¹⁰¹⁵	Neznámé důvody

¹⁰⁰⁵ Vilém Rychnovský z Jablonice zřejmě nebyl deskovým držitelem, zato víme o jeho (a rodinné) držbě nemovitostí při městě Vysokém Mýtě. SMOLÍK, J. Šlechtické rodiny usedlé ve Vysokém Mýtě, s. 514-515.

¹⁰⁰⁶ 369, f. 152v.

¹⁰⁰⁷ Tamtéž, f. 152v. V držení domu přišel skrze dluh Severina Mydláře a jeho manželky, což bylo potvrzeno městskou radou. Za pozornost také stojí, že je v prodeji výslovně jmenováno, že se jednalo o prodej domu s nádobami - tedy včetně várečného zařízení. První polovina částky měla být splácena po 7 kgm, druhá polovina měla být doplácena po 8 kgm.

¹⁰⁰⁸ Zápis hovoří o tom, že Kateřina z Řásné prodala dům na místě manžela Boleslava. To je poměrně zvláštní, neboť nebylo zvykem, aby manželky prodávaly dům na místě žijícího manžela, ba naopak. Jednalo se o měšťana Boleslava Sedloňovského. Viz trhový zápis v 364, f. 434r.

Kateřina přiznávala roku 1557 na berních 100 kgč uložených na úroku. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku s. 55, č. 58.

¹⁰⁰⁹ 369, f. 11v-12r. Jednalo se o dům, který Boleslav zakoupil roku 1544. Viz 364, f. 434r.

¹⁰¹⁰ O Martě Sendražské se mi nic bližšího zjistit nepodařilo.

¹⁰¹¹ 371, f. 67r.

¹⁰¹² Tamtéž, f. 123r.

¹⁰¹³ V případě rodu Sendražských ze Sendražic nepanuje jasný přehled o genealogických vazbách členů rodu. Kolem poloviny 16. století se vyskytují dva až tři Janové Sendražští ze Sendražic. Ve všech třech případech se nicméně jednalo o drobné šlechtice, jejichž pozemková doména se rozdrobila a oni následně přesídlili na městské a poddanské dvory. In. *Ottův slovník naučný* 22, s. 851.

¹⁰¹⁴ 369, f. 111v.

¹⁰¹⁵ Tamtéž, f. 111v. Jednalo se o dvůr téhož roku zakoupený od Martina Prusínovského. K předání došlo skrze zápis, který na tento dvůr Sendražský Humpoleckému učinil.

Johana Slavíkovcová z Voděrad ¹⁰¹⁶	Roku 1601 koupila Johana Slavíkovcová dvůr od Alžběty Zápské a jejího syna Jana Zápského z Rybenska za 1 100 kgm. Závdkem složila 250 kgm, zbytek měla doplácet po 24 kgm. ¹⁰¹⁷	Dlouhodobá držitelka
Johana Slavíkovcová z Voděrad	Mezi léty 1607 a 1612 přešel dvůr Johany Slavíkovcové v držení Zdeňka Slavíkovce ze Slavíkova ¹⁰¹⁸	Dlouhodobá držitelka
Jan Slavíkovec ze Slavíkova ¹⁰¹⁹	Roku 1612 převzal Jan Slavíkovec dvůr od svého příbuzného Zdeňka Slavíkovce ze Slavíkova. ¹⁰²⁰	Dědic
Jan Slavíkovec ze Slavíkova	Roku 1612 prodal Jan Slavíkovec dvůr Petrovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna za 1 100 kgm. Závdkem přijal 400 kgm, zbytek měl obdržet po 24 kgm ročně. ¹⁰²¹	Dědic
Zdeněk Slavíkovec ze Slavíkova ¹⁰²²	Mezi léty 1607 a 1612 se stal Zdeněk Slavíkovec držitelem dvoru Johany Slavíkovcové ze Slavíkova. ¹⁰²³	Neznámé důvody
Zdeněk Slavíkovec ze Slavíkova	Roku 1612 podstoupil Zdeněk Slavíkovec dvůr svému příbuznému Janovi Slavíkovcovi ze Slavíkova. ¹⁰²⁴	Neznámé
Jiřík Slepotický ze Sulic ¹⁰²⁵	Roku 1545 zakoupil Jiřík Slepotický dvůr od Pavla Koutského za 500 kgm. Závdkem složil 100 kgm, ročně	Dlouhodobý držitel

¹⁰¹⁶ Johanka Slavíkovcová z Voděrad byla poprvé provdána za Jana mladšího Závise z Osenice, po jehož smrti roku 1590 spravovala s nezletilými syny zděděný díl Bítovan. Po čase se opět provdala, tentokrát za člena rodů Slavíkovců ze Slavíkova. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 170.

¹⁰¹⁷ 374, f. 392r.

¹⁰¹⁸ 375, f. 116v.

¹⁰¹⁹ Jan Slavíkovec ze Slavíkova byl držitelem vsi Ostředek v dnešním okrese Benešov, kterou jako své dědictví roku 1574 prodal. Viz VLASÁK, Norbert Antonín. Hrádek nad Sázavou (nyní Komorní Hrádek) a celé jeho okolí. V archeologickém, historickém a místopisném ohledu. In. *Památky archeologické a místopisné 3*, 1859, s. 267. V roce 1603 byl ještě držitelem Děvíkova v Čáslavském kraji, na kterém přiznával 2 poddané, 1 komín a 1 mlýnské kolo. Viz MARAT, F. (ed.). *Soupis poplatnictva*, s. 31.

¹⁰²⁰ 375, f. 116v.

¹⁰²¹ 375, f. 116v. Důvody prodeje dvoru osvětluje samotný prodejní zápis. Z ihned přijatého závdku zaplatil Jan Slavíkovec 168 kgm za neodvedené splátky Zápským za léta 1605 až 1611. Dále se při prodeji přišlo na dalších 237 kgm nedoplatků a závad, ze kterých bylo 7 kgm odpuštěno („pasírováno“) a zbylých 230 kgm ihned zaplatil. Slavíkovcovy dluhy váznoucí na tomto dvoru tak odpovídaly zhruba výši závdku a převyšovaly třetinovou hodnotu prodávaného majetku.

¹⁰²² Zdeněk Slavíkovec ze Slavíkova a na Slavíkově přiznával roku 1557 na svém majetku v Čáslavském kraji 500 kgč, z čehož tvořilo 150 kgč majetek poddaných. Viz PLACHT, O. (ed.). *Odhad majetku*, s. 60, č. 112. Roku 1615 jako Zdeněk Slavíkovec ze Slavíkova a na Dobkově přiznával v Čáslavském kraji 9 poddaných. Viz SEDLÁČEK, A. (ed.). *Rozvržení sbírek a berní*, s. 22, č. 78.

¹⁰²³ 375, f. 116v.

¹⁰²⁴ Tamtéž, f. 116v.

	se zavázal splácet po 20 kgm. ¹⁰²⁶	
Jiřík Slepoticcký ze Sulic	Roku 1547 prodal Jiřík Slepoticcký spáleníště dvoru s pozemky za 460 kgm Burianovi Závišovi z Osenice. Ihned přijal 50 kgm a zbytek měl obdržet po 20 kgm. ¹⁰²⁷	Dlouhodobý držitel
Jiřík Slepoticcký ze Sulic	V blíže neznámé době zdědili bratři Jiřík a Markvart Slepoticckí dům po tetě Regině ze Sulic. ¹⁰²⁸	Dlouhodobý držitel
Jiřík Slepoticcký ze Sulic	Roku 1558 prodali bratři Jiřík a Markvart Slepoticckí dům za 235 kgm Jakubovi Budíkům. Závdavkem obdrželi 30 kgm, zbytek měl Jakub splatit po 12 kgm splátkách. ¹⁰²⁹	Dlouhodobý držitel
Jiřík Slepoticcký ze Sulic	Roku 1570 koupil Jiřík dům od Šimona Talacka z Ještětic za 400 kgm. Předem zaval 120 kgm, příštího roku měl složit 10 kgm a následná léta měl splácet po 12 kgm. ¹⁰³⁰	Dlouhodobý držitel
Jiřík Slepoticcký ze Sulic	Roku 1579 prodal Jiřík dům Václavovi Amchovi z Borovnice za svůj podíl 100 kgm a vyplacení bývalých majitelů po 12 kgm ročně. ¹⁰³¹	Dlouhodobý držitel
Markvart Slepoticcký ze Sulic ¹⁰³²	V blíže neznámé době zdědili bratři Markvart a Jiřík Slepoticckí dům po tetě Regině ze Sulic. ¹⁰³³	Dědic

¹⁰²⁵ Jiřík Slepoticcký ze Sulic a na Slepoticckých přiznával roku 1557 v Chrudimském kraji majetek v hodnotě 2 632 kop českých, z čehož tvořilo 932 kop majetek poddaných. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 54, č. 21. Držitelem Slepotic se stal po smrti otce a držel je až do roku 1570, kdy je s dalšími majetky prodal ke komornímu panství Pardubice. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 66. Ve městě zakoupil roku 1545 dvůr, který však vyhořel, pročež následně spáleníště roku 1547 prodal (pouze s malou ztrátou, vezmeme-li v potaz, že dvůr vyhořel) Burianovi Závišovi z Osenice. Pokud tedy jeho původním záměrem byla paralelní držba dvoru a panství, je to vzhledem k požáru a jím způsobenému prodeji nezjistitelné. V blíže neznámé době zdědil ve městě s bratrem dům, ovšem ten ve své držbě ani jeden z bratrů neponechal a oba jej prodali. Na druhou stranu víme, že roku 1570 prodal svou slepoticckou tvrz s vsí a v témže roce zakupuje dům v Chrudimi, který prodává až roku 1579. Z těchto důvodů je řazen mezi dlouhodobé držitele.

¹⁰²⁶ 364, f. 451r.

¹⁰²⁷ 369, f. 30r. Prodej učinil Markvart Slepoticcký na místě bratra i otce.

¹⁰²⁸ Tamtéž, f. 228v.

¹⁰²⁹ Tamtéž, f. 228v. Jednalo se o dům zděděný po tetě Regině ze Sulic. Prodej na jejich místě učinil Oneš Štítný ze Štítného.

¹⁰³⁰ 369, f. 512v.

¹⁰³¹ 372, f. 273r-v. Jednalo se o dům zakoupený roku 1571 od Šimona Talacka z Ještětic. Prodej na jeho místě učinil Jetřich Lukavský z Lukavice a na Bezděkově.

¹⁰³² Markvart Slepoticcký ze Sulic byl synem Petra Slepoticckého ze Sulic a bratrem Jana a Jiříka Slepoticckých. Po smrti otce získal do svého držení Vejvanovice, Bezděkov, Třtí, Časy, Choteč a Dvakačovice. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 66. Vedle toho držel ještě zboží turovské, které prodal roku 1513 Vilémovi z Pernštejna. Tamtéž, s. 110, pozn. 1. Markvart Slepoticcký ze Sulic a na Bezděkově přiznával roku 1557 na majetku v Chrudimském kraji celkem 3 435 kgč, z čehož tvořilo 1 735 kgč majetek poddaných. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 55, č. 73.

¹⁰³³ 369, f. 228v. Jednalo se o dům zděděný po tetě Regině ze Sulic. Prodej na jejich místě učinil Oneš Štítný ze Štítného.

Markvart Slepotický ze Sulic	Roku 1558 prodal Markvart se svým bratrem Jiříkem dům Jakubovi Budíkovovi za 235 kgm. Ihned dostali zaplacen 30 kgm, zbytek měli obdržet po 12 kgm. ¹⁰³⁴	Dědic
Absolon Sobek z Kornic ¹⁰³⁵	Roku 1543 prodal Absolon Sobek dům Jiříkovi Francovi za 320 kgm. Závdavkem obdržel 50 kgm, každoročně měl obdržet splátku ve výši 20 kgm. ¹⁰³⁶	Dědic
Johanka ze Soutic ¹⁰³⁷	Roku 1577 koupila Johanka ze Soutic dům od Jana Netorýna z Dražice za 350 kgm. Předem zaplatila 120 kgm, zbytek měla splácet po 20 kgm ročně. ¹⁰³⁸	Držitelka
Johanka ze Soutic	Roku 1586 spolčila Johanka ze Soutic svého manžela Přibíka z Otaslavic na svůj chrudimský dům. ¹⁰³⁹	Držitelka
Jiřík Stéblo z Kočí ¹⁰⁴⁰	Roku 1501 učinil Jiřík Stéblo frajmark. Vyměnil 5 prutů běžné role a 6 kgm za 4 pruty svobodné role Jana Wayse. ¹⁰⁴¹	Dlouhodobý držitel
Jiřík Stéblo z Kočí	Roku 1508 koupil Jiřík Stéblo dvůr za 215 kgm od Daňka z Kočího. Závdavkem složil 20 kgm, každoročně měl doplácet po 10 kgm. ¹⁰⁴²	Dlouhodobý držitel
Jiřík Stéblo z Kočí	Roku 1515 prodal Jiřík Stéblo dvůr v Kočí Janu Rezkovi z Uherska za 215 kgm. Závdavkem přijal 20 kgm, každoročně měl dostávat 10 kgm. ¹⁰⁴³	Dlouhodobý držitel

¹⁰³⁴ Tamtéž, f. 228v. Podrobnosti viz Jiřík Slepotický ze Sulic.

¹⁰³⁵ Absolon Sobek byl společně s bratry držitelem vsi a tvrže Lipka a dalších drobnějších majetků jako svobodné rychty ve Skutči. Roku 1537 koupil společně s bratry a Janem Předborem několik vsí a Trhovou Kamenici od Jana Trčky. Po smrti nejstaršího z bratrů roku 1544 se zbylí rozdělili tak, že Absolon obdržel právě Trhovou Kamenici. SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 164. Ve sledovaném období tedy držel Absolon pouze společný majetek s bratry. Skrze majetkové vypořádání obdržel Absolon také chrudimský dům. Jak k němu rodina ovšem přišla, nevíme. SEDLÁČEK, A. *Hrady. Díl I.*, s. 167.

¹⁰³⁶ 364, f. 416r.

¹⁰³⁷ Johanka ze Soutic byla manželkou Albrechta Přibeka z Otaslavic.

¹⁰³⁸ 372, f. 228v. K domu získala také právo užívat za roční plat 15 kgm parkán navazující na městskou bránu stojící vedle domu.

¹⁰³⁹ 373, f. 55v.

¹⁰⁴⁰ Jiřík Stéblo z Kočí byl chrudimským obyvatelem, který na počátku 16. století držel několik majetků při Chrudimi (nejméně pole a dvůr). Mimo ně vlastnil ještě dvůr v Chrudimi nedaleké vsi Kočí. Jako Stéblo z Kočí se však psal ještě před tím, než dvůr v Kočí roku 1508 koupil, musel tam tedy nějaké majetky vlastnit již dříve. Nejpozději od roku 1500 držel ve městě dům, který roku 1506 podstoupil dceři Dorotě. Tituloval se jako panoš. Viz HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 345. Před rokem 1541 koupil Jiřík Stéblo z Kočí poplužní dvůr ve Škrovádu. Viz RYBIČKA, A. *Procházký v okolí Chrudimském: 2. Habrov*, s. 271.

¹⁰⁴¹ 363, f. 230r.

¹⁰⁴² 364, f. 40v.

¹⁰⁴³ Tamtéž, f. 100r. Jedná se sice o dvůr v Kočí, ale jelikož jej městské chrudimské knihy z nějakého důvodu zaznamenávají, uvádím jej také.

Jiřík Stéblo z Kočí	Roku 1523 prodal Jiřík Stéblo dvůr svému zeti Petrovi Holubíkovi za 350 kgm. Předem zavdal Holubík 20 kgm, každoročně měl pak splácet 10 kgm. ¹⁰⁴⁴	Dlouhodobý držitel
Jiřík Stéblo z Kočí	Roku 1523 koupil Jiřík Stéblo domek za 11,5 kgm hotově složených od Viktorinovy Sloupové. ¹⁰⁴⁵	Dlouhodobý držitel
Jan Stéblo z Lomnice ¹⁰⁴⁶	Roku 1506 předal Jan Stéblo svůj dům dceři Dorotě Tuněchodské. ¹⁰⁴⁷	Dlouhodobý držitel
Jan Stéblo z Lomnice	Roku 1508 prodal Jan Stéblo šafrancí Janovi Zoldánovi za 100 kgm. Závdavkem měl složit 50 kgm a stejnou částku měl doplatit následujícího roku. ¹⁰⁴⁸	Dlouhodobý držitel
Jan Stéblo z Lomnice	Roku 1512 nechal Jan Stéblo zaknihovat svou poslední vůli, kterou odkázal vnučkám Anně a Markétě dům. ¹⁰⁴⁹	Dlouhodobý držitel
Jan Stéblo z Lomnice	Roku 1521 sepsal Jan Stéblo další poslední vůli, kterou odkázal celkem 40 kgm chrudimskému záduší a literátskému kůru. ¹⁰⁵⁰	Dlouhodobý držitel
Mikuláš, Martin a Jan Stéblové z Lomnice ¹⁰⁵¹	Roku 1509 prodali Mikuláš, Martin a Jan Stéblové za 50 kgm dům Barboře Ševčíkové. Závdavkem přijali 8 kgm zbytek měli obdržet po 6 kgm ročně. ¹⁰⁵²	Dědici
Kryštof Stropín ze Stropína ¹⁰⁵³	Roku 1619 zakoupil Kryštof Stropín dvůr od Viléma Talacky z Ještětic za 830 kgm hotově zaplacených. ¹⁰⁵⁴	Dlouhodobý držitel

¹⁰⁴⁴ 364, f. 168v.

¹⁰⁴⁵ 364, f. 175v.

¹⁰⁴⁶ Jan Stéblo z Lomnice byl už v roce 1488 obyvatelem města, kdy zde držel dům. Ten odkázal roku 1506 své dceři Dorotě. Nedržel žádný deskový majetek. O jeho rodu není známo nic více, nicméně nelze opominout skutečnost, že po celou první třetinu 16. století se v Chrudimi vyskytoval také Jiřík Stéblo z Kočí.

Roku 1510 řešila městská rada jeho spor s Jiříkem Šmáhou o plot mezi jejich šafrancemi. Viz 365, f. 9r.

¹⁰⁴⁷ 364, f. 12v. 366, f. 9v.

¹⁰⁴⁸ Tamtéž, f. 41v.

¹⁰⁴⁹ 367, f. 16r. Jednalo se o děti nebožtíka Mikuláše Tuněchodského, manžela Stéblový dcery Doroty Tuněchodské. V případě jejich smrti měl majetek připadnout jejich bratru Vaňkovi (Václavovi).

¹⁰⁵⁰ Tamtéž, f. 46v. Částku měli získat poručníci jeho majetku z pozůstalých hotových peněz a prodejem zahrady. Dům již v této poslední vůli zmiňovaný není, neboť ten měly dle stále platného předchozího kšaftu zdědit vnučky. Z kšaftu se dozvídáme také o drobných Janových pohledávkách vzniklých půjčkami jiným osobám. Mimo jiné mu byli roku 1521 dlužni Závís Bítovanský a Jiřík Žestocký. Viz 365, f. 14v.

¹⁰⁵¹ Mikuláš, Martin a Jan byli synové Jana Stébly z Lomnice.

¹⁰⁵² 364, f. 51v.

¹⁰⁵³ Kryštof Stropín ze Stropína a na Mezilesicích (Medlešicích) přiznával roku 1615 na berních v Chrudimském kraji pouze 1 poddaného. Viz SEDLÁČEK, A. (ed.). *Rozvržení sbírek a berní*, s. 17, č. 21. V Medlešicích držel Stropín jediný dvůr, který roku 1619 prodal. Viz RYBIČKA, A. *Procházky v okolí Chrudimském: 3. Mezilesice*, s. 272. Po prodeji tohoto dvoru se tedy přesunul do Chrudimi. Měl jej držet do roku 1622, kdy jej prodal. Viz RYBIČKA, A. *Rodiny šlechtické*, s. 38. Vzhledem k prodeji dvoru v Medlešicích a následnému nákupu domu v Chrudimi ovšem není pochyb o jeho touze udržet v této oblasti nemovitost. Kryštof Stropín ze Stropína na Mezilesicích přiznával roku 1620 v Chrudimském kraji 1 poddaného. Viz PEŠÁK, V. (ed.). *Berní rejstříky*, s.

Čeněk Střela z Rokyc ¹⁰⁵⁵	Roku 1537 prodal Čeněk Střela dům Ondřejovi Tkadlecovi za 36 kgm. Závdkem přijal 6 kgm, ročně měl přijímat 4 kgm. ¹⁰⁵⁶	Dědic
Zikmund Suda z Řeneč ¹⁰⁵⁷	Roku 1555 směnil Zikmund Suda svůj dům v Heřmanově Městci s Burianem Andělem z Ronovce za jeho chrudimský dům. ¹⁰⁵⁸	Neznámé důvody
Zikmund Suda z Řeneč	Roku 1558 prodal Zikmund Suda svůj dům Václavovi Tuněchodskému z Poběžovic za 160 kgm. Závdkem přijal 30 kgm, zbytek měl obdržet po 10 kgm. ¹⁰⁵⁹	Neznámé důvody
Regina ze Sulic ¹⁰⁶⁰	Roku 1527 koupila Regina ze Sulic dům od Petra Švadliho za 34 kgm. Ihned zaplatila 7 kgm, další splátka měla být 2 kgm a zbytek měl být každoročně doplácen po 3 kgm. ¹⁰⁶¹	Dlouhodobá držitelka
Regina ze Sulic	Roku 1533 prodala Regina ze Sulic dům za 24 kgm Tobiášovi. Závdkem obdržela 14 kgm, ostatek jí měl Tobiáš doplatit po 3 kgm. ¹⁰⁶²	Dlouhodobá držitelka
Regina ze Sulic	Roku 1535 koupila Regina ze Sulic dům od Jana Hrubého za 200 kgm. Předem zaplatila 12 kgm, následovat měla splátka ve výši 20 kgm a zbytek měl být doplácen po	Dlouhodobá držitelka

76. To svědčí o tom, že pokud dvůr prodal roku 1619, jak píše Rybička, držel v Medlešicích ještě nějaký majetek.

¹⁰⁵⁴ 375, f. 290v. Navíc se zavázal zaplatit Talackovy vázané dluhy ve výši téměř 65 kgm hned po svém návratu z Prahy.

¹⁰⁵⁵ Čeněk Střela z Rokyc byl synem Noemy z Rokyc.

Byl držitelem statku Štěpánov nedaleko Přelouče. Viz VOREL, P. Vymřelý východočeský rod, s. 69.

¹⁰⁵⁶ 364, f. 316v. Dle Antonína Rybičky se jednalo o dům zděděný po matce Noemě z Rokyc. Viz RYBIČKA, A. Rodiny usdlé, s. 38.

¹⁰⁵⁷ Zikmund Suda z Řeneč byl společně s bratrem držitelem panství Zdechovice a dalších majetků, o které se roku 1546 rozdělili. Ludvík obdržel Zdechovice a Zikmund vsi Starkoč a Lovčice a k tomu městečko Podol. SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 246. Roku 1555, tedy v rok směny svého heřmanoměsteckého domu za chrudimský, byl Zikmund hejtmanem na Kunětické Hoře. Tamtéž, s. 246. V roce 1557 přiznával na svém majetku v Chrudimském kraji 2 000 kgč a nepřiznával žádný majetek poddanský. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 55, č. 90. Důvody, které ho vedly ke směně a pár let nato k prodeji, nejsou známé. Majetky, které držel z Chrudimi nebyly blíže než z Heřmanova Městce.

¹⁰⁵⁸ 369, f. 168r.

¹⁰⁵⁹ Tamtéž, f. 230v.

¹⁰⁶⁰ Jedná se o jinou Reginu ze Sulic, než kterou byla Regina, která se přivdala do rodiny Hyndráků z Habrova. Roku 1541 koupila od Jana Lukavského z Lukavice ves Střítěž, Hluboký a Trojovice se třemi dvory v Bezděkově. Viz SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 217, pozn. 2.

¹⁰⁶¹ 364, f. 215v. Nákup za ní učinil její bratr Petr Slepotický ze Sulic.

¹⁰⁶² Tamtéž, f. 266r. Obchod učinil v zastoupení Hynek Mladota ze Solopisk.

¹⁰⁶³ Tamtéž, f. 291v-292r. Nákup za ní opět učinil její bratr Petr Slepotický ze Sulic. Jeho synové Jan a Markvart Slepotičtí se po její smrti stali držiteli tohoto domu, který společně roku 1558 prodali.

	12 kgm. ¹⁰⁶³	
Tobiáš Šarfenberk z Lidentálu ¹⁰⁶⁴	Roku 1609 koupil Tobiáš Šarfenberk dům od Ludmily Jeníkové za 580 kgm. Předem složil 150 kgm, téhož roku měl dodat ještě 10 kgm. Příštího roku měl zaplatit 30 kgm a od následujícího roku měl splácet po 20 kgm. ¹⁰⁶⁵	Dlouhodobý držitel
Tobiáš Šarfenberk z Lidentálu	Roku 1620 Koupil Daniel Šarfenberg zahradu od Kryšpína Vobořila za hotově složených 150 kgm. ¹⁰⁶⁶	Dlouhodobý držitel
Daniel Šarfenberk z Lindentálu ¹⁰⁶⁷	Roku 1615 zakoupil Daniel Šarfenberk dvůr od Jana Pikharta ze Zeleného Údolí za 2700 kgm. Závdavkem měl složit 1 500 kgm, z nichž 1000 kgm mělo být složeno při zápisu, 500 kgm měl zaplatit na svatého Jiří roku 1616. Od téhož roku měl každoročně splácet po 200 kgm. ¹⁰⁶⁸	Dlouhodobý držitel
Daniel Šarfenberk z Lindentálu	Roku 1616 koupil Daniel Šarfenberg roli od Matouše Felixe za 355 kgm, které zaplatil ihned v hotovosti. ¹⁰⁶⁹	Dlouhodobý držitel
Daniel Šarfenberk z Lindentálu	Roku 1616 koupil Daniel Šarfenberk roli za 270 kgm hotových od poručníků sirotků Šudovských. ¹⁰⁷⁰	Dlouhodobý držitel
Daniel Šarfenberk z Lindentálu	Roku 1618 prodal roli za 460 kgm Anně Pivničkové. Závdavkem přijal 200 kgm, doplatek měl obdržet po 100 kgm. ¹⁰⁷¹	Dlouhodobý držitel
Anežka ze Šárova ¹⁰⁷²	Roku 1523 prodala Anežka ze Šárova dům Janovi Ryzovi za 60 kgm, které jí měl každoročně splácet po 2 kgm až do	Dědička

¹⁰⁶⁴ Tobiáš Šarfenberk z Lidentálu byl lékařem a synem slezského školního správce Tobiáše Scharfenberga působícího jako faráře v Trutnově a poté ve Vrchlabí a bratrem Daniela a Bernarda Šarfenbergů, se kterými byl roku 1609 přijat na sněmu mezi rytíře. Viz RYBIČKA, A. *Královéhradecké rodiny*, s. 31.

¹⁰⁶⁵ 375, f. 40v-41r.

¹⁰⁶⁶ Tamtéž, f. 295r.

¹⁰⁶⁷ Daniel Šarfenberk z Lidentálu byl bratrem Tobiáše Šarfenberga z Lidentálu a synem faráře Tobiáše Šarfenberga. S Tobiášem a ještě bratrem Bernardem byl roku 1609 na sněmu přijat mezi rytíře. Viz RYBIČKA, A. *Královéhradecké rodiny*, s. 31.

Daniel Šarfenberk z Lidentálu a na Novém Dvoře přiznával roku 1620 v Hradeckém kraji 1 svobodný dvůr. Viz PEŠÁK, V. (ed.). *Berní rejstříky*, s. 63. Edice restříku jej uvádí jako „Šöfenberg“, chrudimské městské knihy ovšem jednoznačně zaznamenávají jméno jako „Ssarfenbergk“.

¹⁰⁶⁸ 375, f. 203r-v.

¹⁰⁶⁹ Tamtéž, f. 211r.

¹⁰⁷⁰ Tamtéž, f. nečíslováno, mezi 222v-223r.

¹⁰⁷¹ Tamtéž, f. 210v. Jednalo se o roli zakoupenou od Matouše Felixe roku 1616.

	její smrti. ¹⁰⁷³	
Apolonie Šelndorfová z Nakle ¹⁰⁷⁴	Roku 1535 koupila Apolonie Šelndorfová dům od Václava Domapila za 150 kgm. Závdavkem složila 50 kgm, zbytek měla doplatit po dvou splátkách. ¹⁰⁷⁵	Dlouhodobá držitelka
Apolonie Šelndorfová z Nakle	Roku 1539 prodala Apolonie Šelndorfová městiště za 20 kgm Danielovi Kožešníkovi. Závdavkem složil Daniel 4 kgm, každoročně pak měl splácet 3 kgm. ¹⁰⁷⁶	Dlouhodobá držitelka
David ze Škrovádu ¹⁰⁷⁷	Roku 1515 provedl David směnu svého sídla ve Škrovádu se svým bratrem Zdeňkem za jeho chrudimské domy. ¹⁰⁷⁸	Dlouhodobý držitel
Zdeňk ze Škrovádu ¹⁰⁷⁹	Roku 1509 koupil Zdeňk ze Škrovádu dům od Mikuláše Rohovláda z Bělé a Jana Bošínského z Bozejova za 66 kgm. Ihned složil 8 kgm, zbytek doplácet po 6 kgm. ¹⁰⁸⁰	Dlouhodobý držitel
Zdeňk ze Škrovádu	Roku 1515 směnil Zdeňk ze Škrovádu své chrudimské domy s bratrem Davidem za jeho sídlo ve Škrovádu. ¹⁰⁸¹	Dlouhodobý držitel
Václav Šmerhovský z Rosic ¹⁰⁸²	Roku 1608 zakoupil Václav Šmerhovský dům od Albrechta Klatovského za 610 kgm. Závdavkem složil ve třech splátkách 160 kgm, zbytek měl doplácet po 20 kgm. ¹⁰⁸³	Dlouhodobý držitel
Václav Šmerhovský	Roku 1619 koupil Václav Šmerhovský dvůr a louku za 500 kgm od Václava Plesa Heřmanského. Závdavkem	Dlouhodobý držitel

¹⁰⁷² Rod Šárovců ze Šárova držel skrze osobu Zikmunda Šárovce od 80. let 15. století hrad Rabštejn a Slatiňany. Jeho manželkou byla Anna Chuchelská z Nestajova. Po jeho smrti si majetek rozdělili synové Zikmund a Václav. Od 80. let vystupuje Zikmund také jako držitel chrudimského domu, o jehož osudech nemáme dalších zpráv. Viz. SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 145, 148. Prodej domu členkou tohoto rodu, u níž nevíme, jak se dostal do jejího držení, tak můžeme spojit s touto držbou. Dle Antonína Rybičky se jednalo o Zikmundovu manželku. Viz RYBIČKA, A. *Procházky v okolí Chrudimském: 5. Slatiňany*, s. 314.

¹⁰⁷³ 364, f. 166v. Dům je uváděn lokalitou v Žabokrcích (Kateřinské předměstí). RYBIČKA, A. *Rodiny šlechtické*, s. 39.

¹⁰⁷⁴ O osobě Apolonie Šelndorfové z Nakle se mi nic dohledat nepodařilo. Ve městě zakoupila dům, který držela do jeho vyhoření, lze se tedy domnívat, že její strategií byla dlouhodobá držba.

¹⁰⁷⁵ 364, f. 293v. Příštího roku po závdavku měla zaplatit dalších 50 kg a ještě téhož roku zbylých 50 kop.

¹⁰⁷⁶ Tamtéž, f. 338v. Jednalo se o městiště po vyhořelém domě, který koupila Apolonie roku 1535.

¹⁰⁷⁷ David ze Škrovádu byl zřejmě synem Jana ze Škrovádu, který se v Chrudimi objevoval od 80. let 15. století. Viz RYBIČKA, A. *Rodiny šlechtické*, s. 39.

¹⁰⁷⁸ 364, f. 97r. Zápis hovoří o nemovitostech v množném čísle, víme však pouze o jednom nákupu Zdeňka v Chrudimi. Vlastnil-li další dům, pravděpodobně se jednalo o dědictví po otci.

¹⁰⁷⁹ Již v 80. letech 15. století se v chrudimských městských knihách objevuje panoše Jan ze Škrovádu, jehož byl Zdeňk pravděpodobně potomkem. RYBIČKA, A. *Rodiny šlechtické*, s. 39.

¹⁰⁸⁰ 366, f. 8v.

¹⁰⁸¹ 364, f. 97r.

¹⁰⁸² Václav Šmerhovský z Rosic se přiznal roku 1559 u zemských desek, čímž udělení nobilitace tento pražský měšťan proměnil v řádný přechod do rytířského stavu. Viz KLECANDA, V. *Přijímání do rytířského stavu*, s. 94, č. 71.

¹⁰⁸³ 375, f. 28v-29r.

z Rosic	složil 100 kgm, každoročně měl splácet 12 kgm. ¹⁰⁸⁴	
Václav Šmerhovský z Rosic	Roku 1619 koupil Václav Šmerhovský pole za 254 kgm od Pavla Heřmanského ze Sloupna. Závdkem složil 104 kgm 20 grošů, zbytek měl splácet po 10 kgm ročně. ¹⁰⁸⁵	Dlouhodobý držitel
Šťastný z Pravčic ¹⁰⁸⁶	Roku 1545 zakoupil Šťastný z Pravčic dvůr od Jana Šeplana za 460 kgm. Závdkem složil 100 kgm. Příštího roku měl splatit 20 kgm následovaných každoročně 15 kgm. ¹⁰⁸⁷	Neznámé důvody
Šťastný z Pravčic	Roku 1546 prodal Šťastný z Pravčic dvůr Burianovi Závišovi z Osenice za 450 kgm. Ihned obdržel 80 kgm. Zbytek měl obdržet v různě vysokých splátkách. ¹⁰⁸⁸	Neznámé důvody
Dorota Štítná ¹⁰⁸⁹	Roku 1546 převedl Oneš Štítný ze Štítného téhož roku koupený dům své manželce Dorotě Štítné. ¹⁰⁹⁰	Dlouhodobá držitelka
Dorota Štítná	Roku 1554 prodal Oneš Štítný na místě své manželky Doroty Štítné dům Ondřejovi Eliášů za 90 kgm. Závdkem obdržela Dorota 10 kgm, zbytek měla obdržet v 6 kgm ročních splátkách. ¹⁰⁹¹	Dlouhodobá držitelka
Dorota Štítná	Roku 1555 na Dorotu Štítnou převedl její manžel Oneš Štítný dům, který téhož roku koupil. ¹⁰⁹²	Dlouhodobá držitelka
Dorota Štítná	Roku 1559 prodal Oneš Štítný na místě své manželky Doroty Štítné místo pro stodolu v jejím sadu Janovi Hudčkovi za hotových 15 kgm. ¹⁰⁹³	Dlouhodobá držitelka
Dorota Štítná	Roku 1572 předala Dorota Štítná dům po nebožtíku Onšovi Štítnému jeho příbuznému Prokopovi Štítnému ze Štítného	Dlouhodobá

¹⁰⁸⁴ Tamtéž, f. 279v-280r.

¹⁰⁸⁵ Tamtéž, f. 280v.

¹⁰⁸⁶ Trhový zápis uvádí Šťastného z Pravčic, ale berní rejstřík z roku 1557 pro Hradecký kraj uvádí osobu jménem Šťastný Pravětický z Pravčic, přiznávající na majetku 2 489 kgč, z čehož tvořilo 1 289 kgč majetek poddaných. Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 51, č. 141.

¹⁰⁸⁷ 364, f. 455r.

¹⁰⁸⁸ 369, f. 10v-11r. První dva roky měl získat po 20 kgm, třetího roku 20 kgm a od čtvrtého po 15 kgm.

¹⁰⁸⁹ Dorota Štítná byla manželkou Oneše Štítného, který na ní převedl dvě chrudimské nemovitosti, které později na jejím místě prodal. Po jeho smrti se vzdala svého podílu, ale poté, co se provdala za chrudimského měšťana Jiřka Srbského ho odkoupila zpět. Z tohoto důvodu je řazena mezi dlouhodobé držitele.

¹⁰⁹⁰ 369, f. 24v.

¹⁰⁹¹ Tamtéž, f. 161v. Jednalo se o dům, který na ní roku 1546 převedl.

¹⁰⁹² Tamtéž, f. 154r.

¹⁰⁹³ Tamtéž, f. 238v.

	na Morašicích a Týnci, poručníku svých dětí za vyplacení svého podílu ve výši téměř 120 kgm. ¹⁰⁹⁴	držitelka
Dorota Štítná	Roku 1574 Dorota koupila Dorota zpět dům od poručníka svých dětí za 300 kgm ihned zaplacených. ¹⁰⁹⁵	Dlouhodobá držitelka
Oneš Štítný ze Štítného ¹⁰⁹⁶	Roku 1546 koupil Oneš Štítný dům od Martina Netřešů za 65 kgm hotově zaplacených. ¹⁰⁹⁷	Dlouhodobý držitel
Oneš Štítný ze Štítného	Roku 1546 podstoupil Oneš Štítný svůj čerstvě zakoupený dvůr manžele Dorotě Štítné. ¹⁰⁹⁸	Dlouhodobý držitel
Oneš Štítný ze Štítného	Roku 1555 koupil Oneš Štítný dům od Jana Bošínského z Božejova za 340 kgm. Závdavkem složil 200 kgm. Ještě téhož roku měl zaplatit dalších 50 kgm, jinak měl každoročně skládat po 20 kgm. ¹⁰⁹⁹	Dlouhodobý držitel
Oneš Štítný ze Štítného	Roku 1555 podstoupil Oneš svůj nedávno zakoupený dům i s ostatními příslušejícími pozemky manželce Dorotě Štítné. ¹¹⁰⁰	Dlouhodobý držitel
Václav Švík z Loukonos ¹¹⁰¹	Roku 1523 prodal Řehák Pouchobradský dvůr Janovi Dejmkovi, načež vystoupil Václav Švík a za 50 kgm se dvoru ujal. Ihned složil 6 kgm, splácet měl po 4 kgm. ¹¹⁰²	Dlouhodobý držitel
Václav Švík z Loukonos	Roku 1530 prodal Václav Švík se svolením své manželky dvůr Janovi Magederovi za 60 kgm. Závdavkem obdržel 20 kgm, splátky měli činit 5 kgm ročně. ¹¹⁰³	Dlouhodobý držitel

¹⁰⁹⁴ Tamtéž, f. 153v.; 365, f. 175r.

¹⁰⁹⁵ 372, f. 181v. V této době již byla podruhé provdaná za Jiřka Srbského.

¹⁰⁹⁶ Oneš Štítný ze Štítného byl synem Adama Štítného ze Štítného a na Zahrádce. V první polovině 40. let byl úředníkem na majetcích příslušejících městu Chrudimí a poté sloužil u Slavaty na Košumberku. V druhé polovině téhož desetiletí se trvale usadil v Chrudimí, kde žil se svou manželkou Dorotou a společnými potomky. Viz RYBIČKA, Antonín. O rodině Štítných ze Štítného. In: *Památky archaeologické a místopisné* 6, 1865, s. 35. Oneš Štítný ze Štítného přiznával roku 1557 na svém majetku v Chrudimském kraji 100 kop českých. Viz PLACHT, O. (ed.). *Odhad majetku*, s. 55, č. 87.

V roce 1557

¹⁰⁹⁷ 369, f. 24v. Tento dům byl také označován jako dvůr bez rolí.

¹⁰⁹⁸ 369, f. 24v.

¹⁰⁹⁹ 369, f. 154r. K domu patřily předměstské pozemky a loch.

¹¹⁰⁰ 369, f. 154r.

¹¹⁰¹ Švíkové z Loukonos byli držiteli Bylan, které roku 1554 prodal Adam Švík z Loukonos k Heřmanovu Městci. Viz HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 269. Václav Švík se roku 1534 připomíná v tituláři jako Václav Švík z Loukonos a v Malém Třebešnovku. Viz LICKA, B. z. *Titulář stavu duchovního a světského země českých*, f. Q4v.

¹¹⁰² 364, f. 170v.

¹¹⁰³ Tamtéž, f. 251r. Víme o Švíkově nákupu dvoru roku 1523, zřejmě se tak jedná o tutéž nemovitost. Svolení manželky bylo zřejmě nutné, jelikož měla na domě pojištěné věno či jiný majetkový podíl.

Mikuláš Talacko z Ještetic ¹¹⁰⁴	Roku 1533 koupil Mikuláš Talacko dům od Pavla Houdka za 70 kgm. Závdavkem složil Houdek 6 kgm a stejnou částku měl každoročně splácet. ¹¹⁰⁵	Urbanizovaný šlechtic
Šimon Talacko z Ještetic ¹¹⁰⁶	Roku 1563 zakoupil Šimon Talacko od Jana Kárnice půl kola ve šlejfirně vystavěné Prokopem Ruskou za 30 kgm. Závdavkem složil 10 kgm, zbytek měl splácet po 3 kgm. ¹¹⁰⁷	Urbanizovaný šlechtic
Šimon Talacko z Ještetic	Roku 1567 koupil Šimon Talacko polovinu kola ve šlejfirně od Prokopa Rusky za 30 kgm. Ihned složil 10 kgm, zbytek měl doplatit po 3kgm. ¹¹⁰⁸	Urbanizovaný šlechtic
Šimon Talacko z Ještetic	Roku 1568 koupil Talacko dům od Samuela France z Liblic za 400 kgm. Závdavek zaplatil Talacko svým domem v hodnotě 100 kgm a ještě téhož roku měl doplatit 30 kgm. Ostatek částky měl splácet po 12 kgm. ¹¹⁰⁹	Urbanizovaný šlechtic
Šimon Talacko z Ještetic	Roku 1568 předal Šimon Talacko dům Samuelovi Francovi z Liblic jako splátku za dům, který od něho téhož roku koupil. ¹¹¹⁰	Urbanizovaný šlechtic
Šimon Talacko z Ještetic	Roku 1570 prodal Šimon Talacko šlejfirnu purkmistru a radě města Chrudimi za hotových 100 kgm. ¹¹¹¹	Urbanizovaný šlechtic
Šimon Talacko z Ještetic	Roku 1570 koupil Šimon Talacko dům od Matěje Lysého za 135 kgm. Jako závdavek složil 25 kgm. Po 7 kgm pak měl každoročně doplácet zbytek. ¹¹¹²	Urbanizovaný šlechtic
Šimon Talacko z Ještetic	Posledním obchodem tohoto roku byl prodej domu Jiříkovi Slepoticnému ze Sulic za 400 kgm. Závdavkem přijal 120 kgm, každoročně měl obdržet 12 kgm. ¹¹¹³	Urbanizovaný šlechtic
Šimon Talacko z Ještetic	Roku 1572 prodali rukojmí majetku nebožtíka Šimona Talacka dům Janu Uhlříi za 130 kgm. Závdavkem měli	Urbanizovaný šlechtic

¹¹⁰⁴ Ottův slovník naučný ani Sedláčkovy Hrady Mikuláše Talacka neuvádějí, vzhledem k době jeho života se však mohlo jednat o bratra Václava Talacka.

¹¹⁰⁵ 364, f. 265v.

¹¹⁰⁶ Stejně jako u Mikuláše Talacka, neuvádí heslo v Ottově slovníku ani Sedláčkovy Hrady nic o jeho osobě. Mohl být Mikulášovým potomkem, a tak příslušníkem méně známé linie žijící ve městě.

¹¹⁰⁷ 369, f. 330r.

¹¹⁰⁸ 372, f. 4r-v.

¹¹⁰⁹ 369, f. 512r.

¹¹¹⁰ Tamtéž, f. 512r.

¹¹¹¹ 372, f. 37r.

¹¹¹² Tamtéž, f. 67r. Koupil ji po dvou polovinách v letech 1563 a 1567.

¹¹¹³ 369, f. 512v. Jednalo se o dům získaný od Samuele France z Liblic roku 1568.

	obdržet 17 kgm ve dvou splátkách, zbytek pak po 7 kgm. ¹¹¹⁴	
Václav Talacko z Ještětic ¹¹¹⁵	Roku 1527 koupil Václav Talacko malou zahradu od Václava Řezníka za 1 kgm. ¹¹¹⁶	Urbanizovaný šlechtic
Václav Talacko z Ještětic	Roku 1528 koupil Václav Talacko zahradu za ihned zaplacených 18 kgm od Václava Vojka. ¹¹¹⁷	Urbanizovaný šlechtic
Václav Talacko z Ještětic	Roku 1531 koupil Václav Talacko dům od Johany Pavlíčkové (jinak také Ševidové) dům za 70 kgm. Předem zaplatil 34 kgm, následně měl každoročně splácet 8 kgm. ¹¹¹⁸	Urbanizovaný šlechtic
Václav Talacko z Ještětic	Roku 1532 prodal Václav Talacko dům Kavkovi Kováři za 39 kgm. Jako závdavek přijal 4 kgm, každoročně měl obdržet 3 kgm. ¹¹¹⁹	Urbanizovaný šlechtic
Vilém Talacko z Ještětic ¹¹²⁰	Roku 1618 koupil Vilém Talacko dvůr od Salomeny Lvíkové za 800 kgm, které jí ihned vydal, avšak ne celé v hotovosti. ¹¹²¹	Urbanizovaný šlechtic
Vilém Talacko z Ještětic	Roku 1619 prodal Vilém Talacko dvůr za hotových 830 kgm Kryštofovi Stropínovi ze Stropína. ¹¹²²	Urbanizovaný šlechtic
Kateřina Talacková ¹¹²³	Roku 1620 koupila Kateřina Talacková dvůr od Veroniky Plesové za ihned složených 350 kgm. ¹¹²⁴	Urbanizovaná šlechtična

¹¹¹⁴ 372, f. 120r-v.

¹¹¹⁵ Václav Talacko z Ještětic držel Seslavice, roku 1521 koupil dvůr v Rosicích a před rokem 1540 Žestoky. Roku 1543 přikoupil Synčany a roku 1545 Čelakovské Hory. Krátce držel také Libanice a Nabočany. Jeho manželkou byla Anna ze Škrovádu. Viz Heslo Talacko z Ještětic. In. *Ottův slovník naučný* 25, s. 49. Václav Talacko z Ještětic a na Rosicích přiznával roku 1557 na majetku v Chrudimském kraji celkem 9 000 kgč, z čehož tvořilo 3 000 kgč majetek poddaných. Viz PLACHT, O. (ed.). *Odhad majetku*, s. 55, č. 88.

¹¹¹⁶ 364, f. 198r. Již roku 1520 uzavřel smlouvu o splácení dluhu ve výši 41 kop míšeňských s Matějem Barvířem. 366, f. 17r-v.

¹¹¹⁷ Tamtéž, f. 211r.

¹¹¹⁸ Tamtéž, f. 258r.

¹¹¹⁹ Tamtéž, f. 265r. Jednalo se o Ševidovský dům na Kateřinském předměstí, který koupil roku 1531 od Johany Pavlíčkové. Prodal jej tedy se značnou ztrátou.

¹¹²⁰ *Ottův slovník naučný* ani Sedláčkovy Hradý Viléma Talacka neuvádějí.

¹¹²¹ 375, f. 270r. Hotově obdržela Salomena při zápisu 600 kgm. Dále jí měl Vilém předat „řetěz zlatý...aby jej ve sto kopách pod ourok obyčejný zastaviti mohla“. On byl pak povinen si jej sám vyplatit. K tomu se zavázal poskytnout jistotu na 100 kgm. I přes dohodnutý obchod došlo k tomu, že nechala Salomena osít pole obilím, což jí měl Vilém vynahradiť 30 kgm. Ty byly přiloženy k jistotě 100 kgm, celkem 130 kgm pak mělo být splaceno i s úrokem do stanoveného termínu sv. Havla roku 1619.

¹¹²² 372, f. 373r. Oproti nákupní ceně roku 1618 při tomto prodeji Vilém Talacko vydělal 30 kgm. Respektive těchto 30 kgm také při nákupu zaplatil, neboť tím pokryl výnos obilí, které Salomena při dvoře osela.

¹¹²³ *Ottův slovník naučný* ani Sedláčkovy Hradý Mikuláše Kateřinu Talackovou neuvádějí. Jistou Kateřinu Talackovou uvádí berní rejstřík z roku 1615, jestli se však jedná o tutěž osobu, není jisté. Kateřina Talacková přiznávala roku 1615 v Hradeckém kraji 34 poddaných a 2 mlýnská kola. Viz SEDLÁČEK, A. (ed.). *Rozvržení*

Ludmila Talacková ¹¹²⁵	Po smrti manžela Václava Talacka z Ještětice zdělila jeho dům Ludmila Talacková. ¹¹²⁶	Urbanizovaná šlechtična
Hynek Tluska Bradlecký z Mečkova a na mlýně v Tusově ¹¹²⁷	Roku 1582 koupil Hynek Tluksa dvůr od svého bratra Otíka Tluksy Bradleckého za 1 700 kgm. Závdavkem složil Hynek 600 kgm, zbytek měl splácet po 36 kgm. ¹¹²⁸	Dlouhodobý držitel
Sirotci Hynka Tlusky Bradleckého z Mečkova a Uherska ¹¹²⁹	Roku 1590 prodali poručníci statku Hynka Tluksy jeho statek Václavovi Černínovi z Černína za 2 025 kgm. Závdavkem složil Černín 300 kgm. Každoročně měl poté splácet po 50 kgm. ¹¹³⁰	Dědici
Otík Tluksa Bradlecký z Mečkova ¹¹³¹	Roku 1582 prodal Otík Tluksa svému bratrovi Hynkovi Tluksovi Bradleckému dvůr za 1 700 kgm. Závdavkem složil Hynek 600 kgm, zbytek měl splácet po 36 kgm. ¹¹³²	Neznámé důvody
Anežka z Poběžovic ¹¹³³	Roku 1560 prodala Anežka z Poběžovic dům Janovi Dlouhému za 160 kgm. Závdavek ve výši 30 kgm obdržela ve dvou splátkách. Doplatek měla obdržet po 15 kgm ročně. ¹¹³⁴	Urbanizovaná šlechtična

sbírek a berní, s. 12, č. 78. Roku 1620 přiznávala v Hradeckém kraji 32 poddaných a 2 mlýnská kola. Viz PEŠÁK, V. (ed.). *Berní rejstříky*, s. 68.

¹¹²⁴ 375, f. 295v

¹¹²⁵ Ludmila Talacková byla manželkou Václava Talacka z Ještětice.

¹¹²⁶ 364, f. 258r.

¹¹²⁷ Jak napovídá Hynkova titulatura, nebyl osobou disponující velkým pozemkovým majetkem, neboť se tituloval podle mlýna, který držel.

¹¹²⁸ 372, f. 373r. Již před získáním tohoto dvora musel Hynek ve městě zřejmě držet jiný dvůr, neboť na něj roku 1575 spolčil svou nemocnou manželku Kateřinou z Holohlav, která ho současně spolčila na svůj majetek. Viz 366, f. 164r-v. Nejenže nevíme, jak v držení domu přišel, nevíme ani, co se s ním následně stalo.

¹¹²⁹ Zápis sirotky konkrétně nejmenuje. Byť nepřímě (prodej učinili poručníci), spadají do kategorie dědiců.

¹¹³⁰ 374, f. 118r-119r. Celý závdavek byl určen na splacení nedoplatků váznoucích na dvoře. Poručníky byli Kuneš, Václav a Adam Abrahám, bratři Bohdanečtí z Hodkova

¹¹³¹ Otík Tluska Bradlecký z Mečkova patřil ke šlechtě nemající pozemkový majetek stejně jako jeho bratr Hynek. Držba dvoru ve městě mu tak nabízela místo k životu. Viz ZNAMENÁČKOVÁ, Helena. *Jeníkové a Bradlečtí z Mečkova. Vzestup a pád rodu se zkrříženými meči v erbu*. Univerzita Karlova, 2006, s. 60-63. Diplomová práce.

¹¹³² 372, f. 373r.

¹¹³³ Jednalo o dceru Václava Tuněchodského z Poběžovic.

¹¹³⁴ 369, f. 250r. Byla dcerou Václava Tuněchodského, který tento dům roku 1558 zakoupil. První splátka závdavku ve výši 10 kgm plynula na splátku Zikmundovi Sudovi z Řeneč. Druhou splátku ve výši 20 kgm si Anežka ponechala.

Anna a Markéta Tuněchodské z Poběžovic ¹¹³⁵	Roku 1516 prodaly Anna a Markéta Tuněchodské za 80 kgm dům městské radě. Závdavkem přijaly 30 kgm, zbytek měly obdržet každoročně po 10 kgm. ¹¹³⁶	Urbanizované šlechtičny
Dorota Tuněchodská z Poběžovic ¹¹³⁷	Roku 1506 koupila Dorota Tuněchodská dům od Jana Osmyka za 76 kgm. Závdavkem složila 10 kgm, každoročně měla splácet po 7 kgm. ¹¹³⁸	Urbanizovaná šlechtična
Dorota Tuněchodská z Poběžovic	Roku 1506 prodala Dorota Tuněchodská dům Václavovi Proboštovi za 78 kgm. Závdavkem přijala 10 kgm, splátky měly odpovídat 7 kgm ročně. ¹¹³⁹	Urbanizovaná šlechtična
Dorota Tuněchodská z Poběžovic	Roku 1506 získala Dorota Tuněchodská dům od svého otce Jana Stěbla z Lomnice. ¹¹⁴⁰	Urbanizovaná šlechtična
Dorota Tuněchodská z Poběžovic	Roku 1507 koupila Dorota Tuněchodská šafranci od Markéty, sestry nebožky Písařky, za ihned zaplacených 90 kgm. ¹¹⁴¹	Urbanizovaná šlechtična
Jiřík Tuněchodský z Poběžovic ¹¹⁴²	Roku 1617 koupil Jiřík Tuněchodský dům od Jana Pražáka za 150 kgm. Závdavkem složil 44,5 kgm. Zbylou částku měl splácet po 6 kgm. ¹¹⁴³	Urbanizovaný šlechtic
Václav Tuněchodský	Roku 1558 koupil Václav Tuněchodský dům od Zikmunda Sudy z Řeneč za 160 kgm. Závdavkem složil 30 kgm,	Urbanizovaný šlechtic

¹¹³⁵ Jednalo se vnučky Jana Stěbla z Lomnice, dcery Mikuláše Tuněchodského z Poběžovic a Doroty Tuněchodské (z Lomnice).

¹¹³⁶ 364, f. 106r. Jednalo se o dům zděděný po jejich dědovi Janovi Stěblovi. Dle jeho kšaftu měly vnučky dům zdědit až po jeho smrti, nicméně se tak stalo dříve, neboť byl ještě roku 1521 s jistotou naživu. Viz Jan Stěblo z Lomnice.

¹¹³⁷ Dorota Tuněchodská z Poběžovic byla dcerou Jana Stěbla z Lomnice a manželkou Mikuláše Tuněchodského z Poběžovic. Vedle dcer měli společného syna Václava. Viz Heslo Tuněchodský z Poběžovic. In: *Ottův slovník naučný* 25, s. 55. Více o Tuněchodských z Poběžovic také kapitola o urbanizované šlechtě.

¹¹³⁸ 364, f. 10r.

¹¹³⁹ Tamtéž, f. 11v-12r.

¹¹⁴⁰ Tamtéž, f. 12v.

¹¹⁴¹ Tamtéž, f. 17v-18r.

¹¹⁴² Jiřík Tuněchodský učinil v Chrudimi jediný nákup. Je prvním Tuněchodským, který se připomíná v rámci městských trhů s nemovitostmi od roku 1558. Viz 369, f. 230v.

Mohla by se samozřejmě nabízet otázka, zda je vůbec příslušníkem rodu Tuněchodských z Poběžovic, neboť trhový zápis predikát neuvádí. K tomu je třeba uvést, že se v Chrudimi jiná rodina téhož jména za celé sledované období neobjevuje a dnes neexistuje žádný nositel tohoto jména, nejednalo se tak o časté příjmení. Zdrojem URL: <<http://www.mvcr.cz/clanek/cetnost-jmen-a-prijmeni-722752.aspx>>[cit. 2014-4-25].

Jiřík je tak příkladem plně urbanizované šlechty, která splynula s městským prostředím, a na původ předků odkazovalo již jen její rodové jméno. Po téměř 60 let nezakoupila rodina v Chrudimi žádnou nemovitost, až nyní Jiřík, který mohl být mladším synem, a tak mu nic jiného nezbyvalo, pokud nechtěl žít v nájmu. Více o Tuněchodských z Poběžovic také kapitola o urbanizované šlechtě.

¹¹⁴³ 375, f. 195v-196r.

z Poběžovic ¹¹⁴⁴	zbytek měl doplácet po 10 kgm. ¹¹⁴⁵	
Jan, Bohuslav a Jiřík z Týniště s matkou Ludmilou ¹¹⁴⁶	Roku 1508 nechal Jaroš z Týniště zaknihovat svou poslední vůli. V té odkázal jeden ze svých domů synům Janovi, Bohuslavovi a Jiříkovi s matkou Ludmilou. ¹¹⁴⁷	Dědicové
Jan, Bohuslav a Jiřík z Týniště s matkou Ludmilou	Roku 1519 provedl Jiřík z Týniště na místě své matky a bratří směnu jejich domu s Jiříkem Křečkem za jeho dům. Zároveň měl Křeček doplatit 200 kgm, ze kterých zavdal 100 kgm, v hodnotě 72 kgm jim podstoupil svou pohledávku, zbytek měl splatit do dvou let. ¹¹⁴⁸	Dlouhodobí držitelé
Jaroš z Týniště ¹¹⁴⁹	Roku 1508 sepsal svou závěť Jaroš z Týniště, kterou odkázal své dva domy synům Martinovi a Viktorovi z prvního manželství a synům Janovi, Bohuslavovi a Jiříkovi a jejich matce a své manželce Ludmile. ¹¹⁵⁰	Dlouhodobý držitel
Jiřík z Týniště	Roku 1528 koupil Jiřík z Týniště dům za 18 kgm od Jana Knoflíčka. Závdavkem složil 2 kgm a stejné výše měly dosahovat také splátky. ¹¹⁵¹	Dlouhodobý držitel
Martin a Viktor z Týniště ¹¹⁵²	Roku 1508 sepsal svou závěť Jaroš z Týniště, kterou odkázal jeden ze svých domů synům Martinovi a Viktorovi. ¹¹⁵³	Neznámé důvody
Alžběta z Újezda ¹¹⁵⁴	Roku 1520 koupila Alžběta z Újezda dvůr od Anny Korbářky za 470 kgm. Závdavkem složila 40 kgm, zbytek se zavázala splácet po 15 kgm. ¹¹⁵⁵	Dlouhodobá držitelka

¹¹⁴⁴ Václav Tuněchodský z Poběžovic byl synem Mikuláše Tuněchodského z Poběžovic a Doroty Tuněchodské. V blíže neznámé době zakoupil Hostačov, roku 1523 Stuparovice, Lovčice a Bousovnu. Posledně jmenovanou ves následně prodal a roku 1557 prodal ještě Hostačov. Viz Heslo Tuněchodský z Poběžovic. In: *Ottův slovník naučný* 25, s. 55. Více o Tuněchodských z Poběžovic viz kapitola o urbanizované šlechtě.

¹¹⁴⁵ 369, f. 230v. Dům po jeho smrti zdělila dcera Anežka z Poběžovic.

¹¹⁴⁶ O tomto rodu se mi nepodařilo nic dohledat. Antonín Rybička k osobě Jaroše z Týniště uvádí, že se jednalo o panoše. Viz RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 40. Co se stalo dále s domem, také nevíme.

¹¹⁴⁷ 367, f. 11r.

¹¹⁴⁸ 364, f. 127v-128r.

¹¹⁴⁹ Panoš Jaroš z Týniště se v Chrudimi připomíná již roku 1498. Viz RYBIČKA, A. Rodiny šlechtické, s. 40.

¹¹⁵⁰ 367, f. 11r.

¹¹⁵¹ 364, f. 218r.

¹¹⁵² Tito členové rodu se ve městě dále nepřipomínají a ani není jisté, zda dům vůbec zdělili. Proto jsou řazeni mezi neznámé důvody.

¹¹⁵³ 367, f. 11r.

¹¹⁵⁴ Jednalo se o manželku Zikmunda Košína z Košíně.

¹¹⁵⁵ 364, f. 138v.

Markvart z Vlčnova ¹¹⁵⁶	Roku 1517 zakoupil Markvart z Vlčnova dům od Jiřka Křepelice za 72 kgm, z kterých předem složil 22 kgm a zbytek měl splácet každoročně po 6 kgm. ¹¹⁵⁷	Dlouhodobý držitel
Markvart z Vlčnova	Roku 1522 prodal Markvart z Vlčnova dům Machovi Koželuhovi za 70 kgm. Závadkem přijal 50 kgm, zbytek měl obdržet po 6 kgm ročně. ¹¹⁵⁸	Dlouhodobý držitel
Jan Jindřich Vojíš Saska z Vacovic ¹¹⁵⁹	Jindřich Saska se stal po smrti své matky roku 1615 majitelem jejího majetku ve výši 560 kgm. Konkrétně se jednalo o dům, dvůr a pozemky. ¹¹⁶⁰	Dlouhodobý držitel
Jan Jindřich Vojíš Saska z Vacovic	Roku 1618 podstoupil Jindřich Vojíš svůj dvůr manželce Anně rozené Lukavské z Lukavice. ¹¹⁶¹	Dlouhodobý držitel
Václav Vojíš Saska z Vacovic a na Smrčku ¹¹⁶²	Roku 1597 koupil Václav Vojíš roli od Jana Bašty za 175 kgm. Závadkem složil 50 kgm, zbytek měl doplatit do Vánoc. ¹¹⁶³	Dlouhodobý držitel
Václav Vojíš Saska z Vacovic a na Smrčku	Roku 1597 koupil Václav Vojíš louku Martina Lajícího za hotových 70 kgm. ¹¹⁶⁴	Dlouhodobý držitel
Václav Vojíš Saska z Vacovic a na Smrčku	Roku 1597 spolčil Václav Vojíš svou manželku Evu Vojíšovou ze Šicndorfu na svůj chrudimský majetek. ¹¹⁶⁵	Dlouhodobý držitel
Václav Vojíš Saska z Vacovic a na Smrčku	Roku 1597 koupil Václav Vojíš dům od Matěje Vernýřovského za 315,5 kgm. Ihned zaplatil 157,5 kgm, zbytek měl doplácet po 10 kgm ročně. ¹¹⁶⁶	Dlouhodobý držitel

¹¹⁵⁶ Markvart z Vlčnova byl držitelem dvoru ve Vlčnově, z jehož výnosů žil nějaký čas v Chrudimi. Viz RYBIČKA, A. Vsi Kočí a Vlčnov, s. 127.

¹¹⁵⁷ 364, f. 111r.

¹¹⁵⁸ Tamtéž, f. 164r.

¹¹⁵⁹ Jan Jindřich Saska z Vacovic byl synem Evy Vojíšové a Václava Sasky z Vacovic.

¹¹⁶⁰ 375, f. 199. V době smrti měla Eva Vojíšová ještě dluh u vdovy Anny Truxové za dvůr, který od ní Jindřich koupil za 37 kgm 30 grošů.

¹¹⁶¹ 373, f. 402v.

¹¹⁶² O majetkových poměrech Václava Vojíše z Vacovic se mi nepodařilo nic dohledat. Sedláček je neuvádí ve svých Hradech ani v Ottově slovníku naučném. Stejně tak v tomto ohledu nepomůže ani mnohokrát citované kolektivní dílo Václava Hanuse o chrudimsku.

¹¹⁶³ 374, f. 251.

¹¹⁶⁴ Tamtéž, f. 251v.

¹¹⁶⁵ 373, f. 217v-218r.

¹¹⁶⁶ Tamtéž, f. 291v-292r.

Václav Vojříř Saska z Vacovic ml. ¹¹⁶⁷	Roku 1615 prodal Václav Vojříř s vůlí svého staršího bratra roli zděděnou po své matce Evě za 300 kgm ihned složených Tobiáši Batíkovi. ¹¹⁶⁸	Dlouhodobý držitel
Anna Vojřířová z Lukavice ¹¹⁶⁹	Roku 1618 převedl Jan Jindřich Vojříř Saska z Vacovic svůj dvůr na manželku Annu Vojřířovou z Lukavice. ¹¹⁷⁰	Spolčení
Eva Vojřířová ze Šicndorfu ¹¹⁷¹	Roku 1597 spolčil Evu Vojřířovou její manžel Václav Vojříř Saska z Vacovic na svůj chrudimský majetek. ¹¹⁷²	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojřířová ze Šicndorfu	Roku 1600 koupila Eva Vojřířová vinici od Jiříka Pivničky za hotových 50 kgm. ¹¹⁷³	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojřířová ze Šicndorfu	Roku 1601 zakoupila Eva Vojřířová zahradu od Adama Dudka za 100 kgm hotově složených. ¹¹⁷⁴	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojřířová ze Šicndorfu	Roku 1606 prodala Eva Vojřířová vinici za 70 kgm Janovi Příhodovi. Závdkem přijala 32 kgm, ostatek měla obdržet po 10 kgm splátkách. ¹¹⁷⁵	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojřířová ze Šicndorfu	Roku 1607 koupila Eva Vojřířová dům s rolí a loukou za 750 kgm od Šimona Truxy. Závdkem složila 250 kgm, ročně měla splácet po 20 kgm. ¹¹⁷⁶	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojřířová ze Šicndorfu	Roku 1607 zakoupila Eva Vojřířová roli od Lukáše Dejmků za 530 kgm, které zaplatila v hotovosti. ¹¹⁷⁷	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojřířová ze Šicndorfu	Roku 1607 prodala Eva Vojřířová roli Janovi Hankovi za 100 kgm hotových. ¹¹⁷⁸	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojřířová	Roku 1607 prodala Eva Vojřířová roli Šimonovi Truxovi za	Dlouhodobá

¹¹⁶⁷ Václav Vojříř Saska z Vacovic ml. byl synem Václava Vojříře Sasky z Vacovic a na Smrčku a Evy Vojřířové ze Šicndorfu.

¹¹⁶⁸ 375, f. 196v. Z této částky ponechal Václav 62 kgm Anně Paulišové a 25 kgm Václavovi Padrákovi. V obou případech se jednalo o dluhy Evy Vojřířové. Zbytek částky připadl prodávajícímu Václavovi, přičemž postoupil bratrovi svůj dědičný podíl na Truxovském domu za náklady, které měl se správou matčina dvoru.

¹¹⁶⁹ Anna Vojřířová z Lukavice byla manželkou Václava Vojříře Sasky z Vacovic.

¹¹⁷⁰ 373, f. 402v.

¹¹⁷¹ Eva Vojřířová ze Šicndorfu byla manželkou Jana Jindřicha Sasky z Vacovic, který byl již roku 1600 po smrti. Viz 371, f. 215r. Po smrti manžela nakupovala a prodávala pozemky, ale dům zakoupený roku 1607 držela dlouhodobě.

¹¹⁷² 373, f. 217v-218r.

¹¹⁷³ 371, f. 215r.

¹¹⁷⁴ 374, f. 52r.

¹¹⁷⁵ 371, f. 215v.

¹¹⁷⁶ 375, f. 3.

¹¹⁷⁷ 374, f. 284v.

¹¹⁷⁸ Tamtéž, f. 289v. Jednalo se o odprodej části polností, které získala v nedávné době od Lukáše Dejmků. Jako podmínku prodeje si Eva vymínila právo sklizení zaseté úrody

ze Šicndorfu	ihned zaplacených 100 kgm. ¹¹⁷⁹	držitelka
Eva Vojířová ze Šicndorfu	Roku 1607 získala Eva Vojířová role od Hynka Anděla z Ronovce v hodnotě 550 kgm za jeho dluh. ¹¹⁸⁰	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojířová ze Šicndorfu	Roku 1608 prodala Eva Vojířová několik záhonů Kristýně Agrikolové za hotových 45 kgm. ¹¹⁸¹	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojířová ze Šicndorfu	Roku 1610 prodala Eva Vojířová louku Tomášovi Vodičkovi za 80 kgm hotových. ¹¹⁸²	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojířová ze Šicndorfu	Roku 1610 prodala Eva Vojířová zahradu Danielovi Geberovi za 70 kgm ihned složených. ¹¹⁸³	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojířová ze Šicndorfu	Roku 1611 prodala Eva Vojířová roli Tobiášovi Batikovi za hotových 170 kgm. ¹¹⁸⁴	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojířová ze Šicndorfu	Roku 1612 prodala Eva Vojířová roli Petrovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna za 150 kgm hotových. ¹¹⁸⁵	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojířová ze Šicndorfu	Roku 1612 prodala Eva Vojířová roli Petrovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna za 230 kgm. Závdavkem přijala 50 kgm, každoročně měla obdržet 12 kgm. ¹¹⁸⁶	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojířová ze Šicndorfu	Roku 1612 prodala Eva Vojířová roli Petrovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna za hotových 130 kgm. ¹¹⁸⁷	Dlouhodobá držitelka
Eva Vojířová ze Šicndorfu	Roku 1615 prodala Eva Vojířová dvůr Jiříkovi Humpoleckému z Rybenska za 300 kgm. Závdavkem přijala 100 kgm, zbytek měla obdržet po 12 kgm. ¹¹⁸⁸	Dlouhodobá držitelka
Bartoloměj Vlčnovský z Vrbice ¹¹⁸⁹	Roku 1578 předala Kateřina Kyselová, vdova po soukeníku Ondřejovi Kyselovi, svůj chrudimský statek svému synovi Bartolomějovi Vlčnovskému z Vrbice. ¹¹⁹⁰	Dlouhodobý držitel

¹¹⁷⁹ 374, f. 299r.

¹¹⁸⁰ Tamtéž, f. 167v. Více o tomto dluhu viz Hynek Anděl z Ronovce.

¹¹⁸¹ Tamtéž, f. 389v.

¹¹⁸² Tamtéž, f. 189v.

¹¹⁸³ Tamtéž, f. 201r.

¹¹⁸⁴ Tamtéž, f. 335v.

¹¹⁸⁵ 375, f. 117v. Celých 100 kgm z částky Eva zanechala na dluh Šimonovi Truxovi, kterému byly nicméně podstoupeny až následujícího roku. Ten jí kvůli těmto penězům předvolával třikrát, když se ani poté nedostavila, byla mu částka městem vydána.

¹¹⁸⁶ 375, f. 123r. Jednalo se o pozemky zakoupené od Lukáše Dejmků. Závdavek Eva přijala, splátky podstoupila Šimonovi Truxovi, dokud nebude splacen její dluh.

¹¹⁸⁷ Tamtéž, f. 126v.

¹¹⁸⁸ Tamtéž, f. 174. Mělo se jednat o dvůr získaný po Václavovi Saskovi z Vacovic, nicméně nemáme záznam, že by v Chrudimi dvůr zakoupil – víme pouze o domech. Mohlo se tak jednat o jeho dědictví po neznámé osobě. Z prvních splátek mělo plynout 30 kgm královskému rychtáři Šebestiánovi Kryštofovi, kterému byla Eva dlužna.

Samuel Vlčnovský z Vrbice ¹¹⁹¹	V blíže neznámé době získal odkazem část Francovské zahrady. ¹¹⁹²	Dlouhodobý držitel
Samuel Vlčnovský z Vrbice	Roku 1614 koupil Samuel Vlčnovský dům od Jiříka France za 800 kgm. Závdavkem složil 300 kgm. Dalších 500 kgm měl splácet každoročně po 30 kgm. ¹¹⁹³	Dlouhodobý držitel
Samuel Vlčnovský z Vrbice	Roku 1615 přikoupil Samuel Vlčnovský od Jana Mydláře zahradu za 100 kgm, které hned zaplatil. ¹¹⁹⁴	Dlouhodobý držitel
Samuel Vlčnovský z Vrbice	Roku 1616 koupil Samuel Vlčnovský stodolu od Jana Solnického za hotových 28 kgm. ¹¹⁹⁵	Dlouhodobý držitel
Samuel Vlčnovský z Vrbice	Roku 1618 prodal Janu Holubovi ml. za 480 kgm svou roli. Předem přijal Vlčnovský 200 kgm, zbytek měl být splácen po 100 kgm následující tři léta. ¹¹⁹⁶	Dlouhodobý držitel
Samuel Vlčnovský z Vrbice	Roku 1618 prodal Adamovi Bohoufovi stodolu za 20 kgm hotových. ¹¹⁹⁷	Dlouhodobý držitel
Mikuláš Voda ze Střebseka ¹¹⁹⁸	Roku 1566 koupil Mikuláš Voda dvůr od Jana Tomana za 645 kgm. Závdavkem byl povinen složit ve čtyřech splátkách 120 kgm. Pět let od prodeje měl splácet 15 kgm,	Dlouhodobý držitel

¹¹⁸⁹ Bartoloměj Vlčnovský z Vrbice a na Vlčnově přiznával roku 1603 v Chrudimském kraji dva komíny. Viz MARAT, F. (ed.). *Soupis poplatnictva*, s. 28. V této době držel vlčnovský dvůr do doby zletilosti synovce Samuela Vlčnovského z Vrbice. Viz HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 472. Zároveň získal na konci 70. let dům v Chrudimi.

¹¹⁹⁰ 366, f. 175r. V tomto případě se setkáváme s tím, kdy původem panošský rod splývá s městským prostředím.

¹¹⁹¹ Samuel Vlčnovský z Vrbice byl synem Jiříka Vlčnovského z Vrbice, po jehož smrti zdědil vlčnovský dvůr. Jelikož nebyl ještě dospělý, stal se jeho poručníkem strýc Bartoloměj Vlčnovský z Vrbice. Viz HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 472. Roku 1614 se Samuel Vlčnovský oženil s Justýnou, dcerou Jana Thadeluse Meziříčského, kněze při chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře. Věnem přinesla nevěsta svému budoucímu manželovi 300 kgč, tedy 600 kgm, které byly v blíže neznámém poměru rozděleny na hotové peníze a klenoty. Viz 379, f. 270 r-v.

¹¹⁹² 375, f.148v. Závdavek složil následovně. Částku 115 kgm složil hned při zápisu. Dále před časem získal skrze odkaz část zahrady rodiny Franců, kterou v hodnotě 30 kgm podstoupil Jiříkovi. Zbýlých 150 kgm tvořil Vlčnovského podíl na Klobásovském mlýně, který Jiříkovi podstoupil

¹¹⁹³ Tamtéž, f.148v.

¹¹⁹⁴ Tamtéž, f. 197r.

¹¹⁹⁵ Tamtéž, f. 129r.

¹¹⁹⁶ Tamtéž, f. 37v. Třetího léta měl obdržet pouze zbylých 80 kop, které ovšem vyplaceny nedostal. Proto roku 1620 prodal svou pohledávku za 74 kop místnímu literátskému bratrstvu.

¹¹⁹⁷ Tamtéž, f. 271r.

	zbylá léta po 10 kgm. ¹¹⁹⁹	
Mikuláš Voda ze Střebnska	Roku 1570 koupil Mikuláš Voda zahradu od Jiříka Vondráčka za hotových 85 kgm. ¹²⁰⁰	Dlouhodobý držitel
Sirotci Mikuláše Vody ze Střebnska ¹²⁰¹	Roku 1576 prodal poručník sirotků Jindřich Kordule ze Sloupna jejich dvůr za 645 kgm Jiříkovi Gregorovi. Závdavkem přijal předem 20 kgm, při zápisu dalších 100 kgm a 60 kgm plynulo na splacení peněz k obci. Doplatek měl být splácen každoročně po 20 kgm. ¹²⁰²	Dědicové
Sirotci Mikuláše Vody ze Střebnska	Roku 1576 prodal Jindřich Kordule ze Sloupna sirotčí zahradu za 77 kgm Jiříkovi Gregorovi. Závdavek 52 kgm si Gregor ponechal za dluh, zbylých 25 kgm měl zaplatit na dlužných městských poplatcích. ¹²⁰³	Dědicové
Jan z Vrbice ¹²⁰⁴	Roku 1553 koupil Jan z Vrbice od Zdeňka Humpoleckého z Rybenska dvůr za 400 kgm. Závdavkem složil 115 kgm ve dvou splátkách, zbytek měl doplácet po 16 kgm. ¹²⁰⁵	Dlouhodobý držitel
Jan Bartoň z Vrbice ¹²⁰⁶	Roku 1588 prodal Jan Bartoň z Vrbice dům zděděný po své matce Kateřině za hotových 150 kgm Melicharovi Sárovi. ¹²⁰⁷	Dědic
Kateřina z Vrbice a sirotci ¹²⁰⁸	Po smrti manžela Jana z Vrbice se stala jeho manželka Kateřina s dětmi držitelkou dvora. ¹²⁰⁹	Dědicové

¹¹⁹⁸ O osobě Mikuláše Vody ze Střebnska se mi nepodařilo nic dohledat. Nicméně jím zakoupený dvůr zůstal v držení rodiny okolo deseti let.

¹¹⁹⁹ 369, f. 460r.

¹²⁰⁰ 372, f. 56v.

¹²⁰¹ Po smrti Mikuláše Vody se stal poručníkem jeho sirotků Jindřich Kordule ze Sloupna. Z důvodu dluhů byl ovšem Kordule nucen majetky prodat. Sama městská rada poslala suppliku k českému králi a císaři Ferdinandovi I. s prosbou o vyřešení dlužné situace. Viz 365, f. 205r-v. Ne vlastní vinou se tak Mikulášovi sirotci zařadili mezi kategorii dědiců.

¹²⁰² 372, f. 235r-v. Peníze ze splátek doplatku plynuly na splacení dluhů.

¹²⁰³ Tamtéž, f. 236r-v.

¹²⁰⁴ O majetku Jana z Vrbice se mi nepodařilo nic dohledat. V berním rejstříku z roku 1557 se objevuje jeho manželka Kateřina, která přiznávala majetek v kraji Čáslavském. Viz regesta k osobě Kateřina z Vrbice a sirotci. Dvůr držel tři roky až do své smrti.

¹²⁰⁵ 369, f. 138v.

¹²⁰⁶ Jednalo se o syna Jana z Vrbice, otcovský statek byl však prodán již roku 1556. Viz regesta k osobě Kateřina z Vrbice a sirotci. Mohlo se tak jednat o matčin majetek, který získala dalším sňatkem.

¹²⁰⁷ 374, f. 71v.

Kateřina z Vrbice a sirotci	Po smrti Jana z Vrbice prodal roku 1556 jeho bratr Václav z Vrbice dvůr patřící vdově Kateřině z Vrbice a sirotkům za 350 kgm Burianovi Závíšovi z Osenice. Předem vyplatil Burian Závíš vdově její podíl a podíly dětí měl splácet po 16 kgm ročně. ¹²¹⁰	Dědicové
Václav Vrš ze Sadlna ¹²¹¹	Roku 1602 spolčila Alžběta z Černína svého manžela Václava Vrše na svůj dvůr. ¹²¹²	Dědic
Václav Vrš ze Sadlna	Roku 1603 prodal Václav Vrš dvůr Danielovi Mydlářovi za 2 300 kgm. Závdavkem přijal 1 100 kgm, ročně měl přijímat splátky ve výši 50 kgm. ¹²¹³	Dědic
Alžběta Zápšká z Rybenska ¹²¹⁴	Roku 1582 získala Alžběta Zápšká skrze podstoupení dvůr od svého manžela Václava Zápškého. ¹²¹⁵	Dlouhodobá držitelka
Alžběta Zápšká z Rybenska	Roku 1590 na Alžbětu Zápskou napsal manžel Václav Zápšký roli. ¹²¹⁶	Dlouhodobá držitelka
Alžběta Zápšká z Rybenska	Roku 1595 prodala Alžběta Zápšká kus role a palouček, Václavovi Naxerovi za 95 kgm. Závdavkem přijala 30 kgm, do příštího roku jí měl být doplacen zbytek. ¹²¹⁷	Dlouhodobá držitelka
Alžběta Zápšká z Rybenska	Roku 1597 odkázala Alžběta Zápšká svůj dvůr dceři Barboře Zápšské. ¹²¹⁸	Dlouhodobá držitelka
Alžběta Zápšká	Roku 1601 prodala Alžběta Zápšká se synem Janem	Dlouhodobá

¹²⁰⁸ Kateřina z Vrbice přiznávala roku 1557 na svém majetku v Čáslavském kraji 250 kgč. Zároveň byla v této době poručnicí statku Karla, syna nebožtíka Karla Vrbky (v hodnotě 1 750 kgč). Viz PLACHT, O. (ed.). Odhad majetku, s. 59, č. 75 a 75. V Chrudimském kraji nepřiznávala majetek žádný.

¹²⁰⁹ 369, f. 195v.

¹²¹⁰ Tamtéž, f. 195v.

¹²¹¹ Václav Vrš ze Sadlna nebyl majitelem žádného panství, největší majetek získal sňatkem s Alžbětou Černínovou, kdy se stal spolumajitelem domu v Pardubicích a dvoru v Chrudimi. Po prodeji těchto majetků přesídlili manželé do Cerhenic (okres Kolín). Viz Heslo Vrše ze Sadlna. In. *Ottův slovník naučný* 26. Praha, 1907, s. 1048.

¹²¹² 373, f. 288r. Jednalo se o dvůr zděděný po matce Kateřině Černínové.

¹²¹³ 374, f. 443. Zápis hovoří o dvoru s chalupou a pozemky. Jedná se o majetek, který zdědila jeho manželka Eližběta Černínová po svých rodičích kolem roku 1600, a na který ho jeho manželka roku 1602 spolčila. Viz 373, f. 288r.

¹²¹⁴ Alžběta Zápšká z Rybenska byla manželkou Václava Zápškého ze Zap, po kterém zdědila dvůr a pozemky. Dvůr držela (do manželovy smrti společně s ním, poté společně se synem) téměř dvacet let. Na začátku 17. století jej se synem prodala, avšak týž rok si zakoupila ve městě dům.

¹²¹⁵ 372, f. 343r-344r.

¹²¹⁶ 374, f. 126r

¹²¹⁷ Tamtéž, f. 242r. Jednalo se o část majetků, které získala od manžela Václava Zápškého v letech 1582 až 1590.

¹²¹⁸ 373, f. 203r. Jelikož roku 1601 Alžběta dvůr prodává se svým synem, dcera jej nezdědila.

z Rybenska	Zápským dvůr za 1 100 kgm Johaně Slavíkovcové z Voděrad. Závdkem přijali 450 kgm, které měly být následovány 24 kgm ročně. ¹²¹⁹	držitelka
Alžběta Zápská z Rybenska	Roku 1601 koupila Alžběta Zápská dům od věřitelů Jiříka Drahoráda za 230 kgm. Závdkem složila 40 kgm, každoročně měla splácet 8 kgm. ¹²²⁰	Dlouhodobá držitelka
Jan Zápský ze Zap ¹²²¹	Roku 1601 prodal Jan Zápský společně s matkou dvůr Johaně Slavíkovcové z Voděrad za 1 100 kgm, ze kterých přijali závdkem 450 kgm a ročně jim měla Slavíkovcová splácet po 24 kgm. ¹²²²	Dědic
Magdalena a Alžběta Zápské ze Zap ¹²²³	Roku 1617 zdědily Magdalena a Anna Zápské zahradu po Anně Kubatové. ¹²²⁴	Dlouhodobé držitelky
Václav Zápský ze Zap ¹²²⁵	Roku 1579 zakoupil Václav Zápský dvůr od Lukáše Dejmků za 900 kgm. Závdkem složil Zápský 280 kgm, splácet měl ročně po 24 kgm.	Dlouhodobý držitel
Václav Zápský ze Zap	Roku 1582 podstoupil Václav Zápský dvůr manželce Alžbětě Zápské z Rybenska. ¹²²⁶	Dlouhodobý držitel
Václav Zápský ze Zap	Roku 1582 prodal Václav Zápský roli Machovi Mačatů za 140 kgm, které měl obdržet na svatého Jiří tohoto léta. ¹²²⁷	Dlouhodobý držitel
Václav Zápský ze Zap	Blíže neznámé době získal Václav Zápský dům od Václava Beneše za neznámých podmínek. ¹²²⁸	Dlouhodobý držitel

¹²¹⁹ 374, f. 392r. Šlo o dvůr získaný od manžela Václava Zápského. Na dvoře vázly dluhy na berních a šosech a další ve výši 271 kgm, které měly být z vyplácených peněz spláceny. Roku 1604 podstoupila Zápská zbytek peněz, chrudimské obci za hotových 48 kgm.

¹²²⁰ Tamtéž, f. 346r-v

¹²²¹ Jan Zápský ze Zap byl synem Václava Zápského a Alžběty Zápské z Rybenska, se kterou po otci prodal zděděný chrudimský dvůr.

¹²²² 374, f. 392r. Jednalo se o dvůr, který přepsal jeho otec na matku.

¹²²³ Magdalena a Alžběta Zápské byly dcerami Jana Zápského ze Zap. Viz 371, f. 3v-4r. Jelikož až do roku 1621 nevíme o prodeji tohoto majetku, jsou řazeny mezi dlouhodobé držitelky, byť se jednalo pouze o jednu zahradu.

¹²²⁴ 381, f. 3v-4r.

¹²²⁵ Václav Zápský ze Zap byl synem Bohuše Zápského žijícího v Bračicích u Čáslavi (nevlastnil deskový majetek). Sám Václav zakoupil šosovní dvůr v Řečici u Čáslavi a poté také tento dvůr v Chrudimi. Viz Heslo Zápský ze Zap. In. *Ottův slovník naučný* 27, s. 441.

¹²²⁶ 372, f. 343r-344r. Jednalo se o dvůr, který zakoupil roku 1579 od Lukáše Dejmků.

¹²²⁷ Tamtéž, f. 352r.

Václav Zápšký ze Zap	Roku 1584 prodal Václav Zápšký dům Adamovi Ješkovi za 170 kgm. Závdavkem složil Ješek 47 kgm, zbytek splácel Zápškého věřitelům. ¹²²⁹	Dlouhodobý držitel
Václav Zápšký ze Zap	Roku 1590 Václav Zápšký vyměnil svou roli s loukou s Martinem Švacháčkem za jeho roli. ¹²³⁰	Dlouhodobý držitel
Václav Zápšký ze Zap	Roku 1590 podstoupil Václav Zápšký roli manželce Alžbětě Zápšské. ¹²³¹	Dlouhodobý držitel
Jan Zaječický z Kunčího ¹²³²	Roku 1515 koupil Jan Zaječický dům od Pavlíčka Ševidů za 250 kgm. Závdavkem složil 40 kgm, ostatek měl doplácet ročně po 20 kgm. ¹²³³	Dlouhodobý držitel
Jan Zaječický z Kunčího	Roku 1517 směnil Jan Zaječický dům s Václavem Ukvapilem, přičemž ten mu měl ještě doplatit 201 kgm. Ihned přijal 15 kgm a stejné výše měly být také splátky. ¹²³⁴	Dlouhodobý držitel
Jan Zaječický z Kunčího	Roku 1517 koupil Jan Zaječický zahradu od Zacha z Hory a Jakuba Rozmysla za 110 kgm. Závdavkem složil 10 kgm, splátky se různily. ¹²³⁵	Dlouhodobý držitel
Jan Zaječický z Kunčího	Roku 1521 koupil Jan Zaječický dům od Jana Lukavského za ihned zaplacených 80 kgm. ¹²³⁶	Dlouhodobý držitel
Burian Závíš z Osenice ¹²³⁷	Roku 1546 koupil Burian za 450 kgm dvůr od Šťastného z Pravčic. Závdavkem složil 80 kgm, ročně měl splácet 20 kgm. ¹²³⁸	Dlouhodobý držitel

¹²²⁸ 374, f. 6v-7r. V držení tohoto domu přišel Zápšký skrze koupi od Václava Beneše, na což ovšem zápis neměl, jak o tom informuje text vkladu prodeje Ješkovi. Neznáme tedy pořizovací cenu ani další okolnosti, nicméně byl Zápšký jako majitel tohoto domu uznáván.

¹²²⁹ 374, f. 6v-7r. V držení tohoto domu přišel Zápšký skrze koupi od Václava Beneše.

¹²³⁰ Tamtéž, f. 126r.

¹²³¹ Tamtéž.. Jednalo s o roli, kterou získal Václav frajmarkem s Martinem Švacháčkem.

¹²³² Jan Zaječický z Kunčího byl synem Viktorina Zaječického z Kunčího, chrudimského primátora a obyvatele. Po svém otci zdědil zboží zaječické, které držel nejpozději ještě roku 1521. Viz RYBIČKA, A. Další procházky v okolí chrudimském. 7. Zaječice, s. 257 Jinou část dědictví, ves Vápenný Podol, Citkov, Nutice a dvůr v Lánech prodal již roku 1513. Viz HANUS, V. (red.). *Chrudimsko a Nasavrcko*, s. 273. Po jeho smrti měl jeho majetek připadnout strýci Viktorinovi Vojslavovi z Kunčího.

¹²³³ 364, f. 97v.

¹²³⁴ Tamtéž, f. 110r.

¹²³⁵ Tamtéž, f. 118v. Příštího roku po závdavku měl každému z původních majitelů složit dvakrát po 8 kgm, poté se splátky různily dle osob a let.

V obchodech z roku 1517 je uvedeno pouze Jan Zaječický bez přídomku, jelikož by se ovšem jinak jednalo o dvě osoby, jistě by došlo k jejich jasněmu odlišení. Zároveň splátky od roku 1521 přebírá a splácí „Zaječka“, tedy zřejmě vdova. Tohoto roku měl Jan Zaječický z Kunčího zemřít.

¹²³⁶ 364, f. 145v-146r. V prodejním zápisu zároveň uvedl, že jej po své smrti odkazuje svému strýci Viktorinovi Vojslavovi z Kunčího. Ten ještě roku 1521 zápis na tento dům přepustil Mikulášovi Běškovicovi z Běškovic.

Burian Závíš z Osenice	Roku 1547 koupil Burian spáleníště s pozemky od Jiříka Slepotickeho za 450 kgm. Závědkem složil 50 kgm, ročně měl splácet po 20 kgm. ¹²³⁹	Dlouhodobý držitel
Burian Závíš z Osenice	Roku 1548 prodal Burian spáleníště Václavovi z Pouchobrad za 40 kgm. Závědkem přijal 6 kgm, zbytek mu měl doplatit po 2 kgm. ¹²⁴⁰	Dlouhodobý držitel
Burian Závíš z Osenice	Roku 1549 prodal Burian zbylé pozemky od spáleníště Martinu Písaři za 446 kgm. Závědkem přijal 146 kgm, zbytek měl obdržet po 15 kgm. ¹²⁴¹	Dlouhodobý držitel
Burian Závíš z Osenice	Roku 1550 prodal Burian dvůr Václavovi Francovi z Liblic za 510 kgm. Závědkem přijal 170 kgm, splátky činily 20 kgm. ¹²⁴²	Dlouhodobý držitel
Burian Závíš z Osenice	Roku 1550 koupil Burian od Jiříka Drisického z Pouchobrad dvůr za 1 000 kgm, ze kterých složil závědkem 220 kgm, zbytek měl doplatit po 36 kgm. ¹²⁴³	Dlouhodobý držitel
Burian Závíš z Osenice	Roku 1551 prodal Burian zahradu Janovi Voříškovi za hotových 7 kgč. ¹²⁴⁴	Dlouhodobý držitel
Burian Závíš z Osenice	Roku 1556 prodal Burian dvůr svému synovi Janovi za 1 000 kgm. Závědkem přijal 200 kgm, zbytek měl obdržet po 36 kgm. ¹²⁴⁵	Dlouhodobý držitel
Burian Závíš z Osenice	Roku 1556 koupil Burian dvůr od sirotků Jana z Vrbice a vdovy Kateřiny za 350 kgm. Ihned vyplatil Burian vdovin	Dlouhodobý držitel

¹²³⁷ Burian Závíš z Osenice zdědil po smrti svého otce finanční hotovost, zatímco jeho bratři si rozdělili otcův díl už tak dělených Bítovan. Viz VAVROUŠKOVÁ, A (ed.). *Desky zemské Království českého I*, s. 271, č. 652. Později skrze koupi či dědictví ovšem část Bítovan získal, zároveň také zakoupil Nabočany. Viz Heslo Závíše z Osenice. In *Ottův slovník naučný 2*, s. 478.; SEDLÁČEK, A. *Hrady I.*, s. 170.; RYBIČKA, A. *Rodiny šlechtické*, s. 41. Dle berního rejstříku z roku 1557 však nadržel žádný poddanský majetek, zřejmě tak pozemkový majetek prodal či si ponechal pouze například dvůr. Přiznával pouze částku 100 kgč na úrocích. Viz PLACHT, O. (ed.). *Odhad majetku*, s. 54, č. 10. Volná finanční hotovost získaná z otcovského dědictví zřejmě odstartovala jeho obchodní aktivity, které směřovaly k jeho hmotnému zajištění, neboť k tomu třetí díl dědictví již tak drobného otcovského majetku nepostačoval.

¹²³⁸ 369, f. 10v-11r.

¹²³⁹ Tamtéž, f. 30r.

¹²⁴⁰ Tamtéž, f. 50r.

¹²⁴¹ Tamtéž, f. 73v. Součástí prodeje byla i louka, která byla zastavena Janovi Mydláři a kterou si musel Písař za 30 kop vyplatit. Během necelých dvou let tak na prodeji vydělal 36 kgm.

¹²⁴² Tamtéž, f. 84r. Jednalo se o dvůr zakoupený roku 1546. Zisk ze spekulace za období 1546-1550 tak činil 60 kgm.

¹²⁴³ Tamtéž, f. 89r.

¹²⁴⁴ Tamtéž, f. 103r. Jednalo se zahradu oddělenou od dvoru koupeného předchozího roku od Jiříka Drisického.

¹²⁴⁵ Tamtéž, f. 182v. Jednalo se o dvůr zakoupený roku 1550 od Jiříka Drisického z Pouchobrad.

	díl, zbytek měl splácet po 16 kgm. ¹²⁴⁶	
Burian Závíš z Osenice	Roku 1557 prodal Burian dvůr za 334 kgm Jiříkovi Drisickému z Pouchorad. Částku měl obdržet po ročních splátkách ve výši 16 kgm. ¹²⁴⁷	Dlouhodobý držitel
Jan Závíš z Osenice ¹²⁴⁸	Roku 1556 koupil Jan Závíš dvůr od svého otce za 1 000 kgm. Jako závdavek složil 200 kgm, ostatek splácel po 36 kgm. ¹²⁴⁹	Dlouhodobý držitel
Jan Závíš z Osenice	Roku 1561 koupil Jan Závíš kus zahrady od Jana Ondračky za hotových 15 kgč. ¹²⁵⁰	Dlouhodobý držitel
Sirotci Jana Závíše z Osenice ¹²⁵¹	Roku 1563 prodali Jiřík a Hynek, poručníci Janových dětí, jeho dvůr za 1250 kgm Albrechtovi Krupému z Probluze. Závdavkem přijali 300 kgm, zbytek měl být splacen po 36 kgm. ¹²⁵²	Dědici
Dorota ze Žernoví ¹²⁵³	Roku 1547 zdělila Dorota ze Žernoví třetinu domu po smrti manžela Řehoře Pouchobradského z Pouchobrad. ¹²⁵⁴	Dědička

12.3 Erbovnická šlechta

Osoba	Obsah záznamu trhu
Daniel Balbín z Vorličné ¹²⁵⁵	Roku 1585 koupil Daniel Balbín dům od Jana Kohouta za 150 kgm. Ihned složil 40 kgm, zbytek splácel po 10 kgm. ¹²⁵⁶
Jan Kryštof Bettengl	Roku 1620 koupil Jan Kryštof Bettengl dvůr od Matyáše Halitského za 4 300 kgm, ze kterých složil v rok nákupu 2 000 kgm a následně

¹²⁴⁶ Tamtéž, f. 195v. Výše vyplaceného vdovina podílu není v zápisu specifikována.

¹²⁴⁷ Tamtéž, f. 212r. Jednalo se o dvůr zakoupený předchozího roku od sirotek Jana z Vrbice. Zápis neuvádí žádný závdavek. Na tomto obchodu Burian jako na jediném nevydělal, dokonce prodělal, nepočítáme-li dvůr „předaný“ synovi.

¹²⁴⁸ Jan Závíš z Osenice byl synem Buriana Závíše a kromě dvoru, který mu otec „předal“ a zahrady, kterou sám zakoupil, neměl žádný nemovitý majetek.

¹²⁴⁹ Tamtéž, f. 182v. Nemuselo se jednat o faktický prodej jako spíše o formální předání majetku synovi.

¹²⁵⁰ Tamtéž, f. 284v.

¹²⁵¹ Zápis je konkrétně nevyjmenovává.

¹²⁵² 369, f. 322v.

¹²⁵³ Dorota ze Žernoví byla manželkou Řehoře Pouchobradského z Pouchobrad.

¹²⁵⁴ 367, f. 109r. Buď ještě za svého života v rámci vyrovnání dědictví či po své smrti připadl její podíl synům Václavovi a Jiříkovi Pouchobradským z Pouchobrad.

¹²⁵⁵ O osobě viz kapitola o erbovnické šlechtě. Roku 1621 uzavřel svatební smlouvy jeho příbuzný a královéhradecký obyvatel Adam Skornice Balbín z Vorličné, který si vzal téhož roku za manželku Ludmilu Šelákovskou, které dal její otec věnem 300 kgm, které jí Adam obvěnil ve výši 1 000 kgm. Nemovitost ve Chrudimi však nedoručil. Viz 373, f. 350v.

¹²⁵⁶ 372, f. 354r.

z Najenperku ¹²⁵⁷	měl od roku 1621 splácet po 100 kgm ročně. ¹²⁵⁸
Alžběta Bettenglová ¹²⁵⁹	Roku 1621 podstoupil Jan Kryštof Bettengl svůj dvůr v hodnotě 4 300 kgm manželce Alžbětě Bettenglové. ¹²⁶⁰
Jan Franc z Liblic ¹²⁶¹	Roku 1547 koupil Jan Franc s Janem Korbářem sladovnu od poručníků statku Jana Němečka za 200 kgm. Ihned složili 20 kgm, zbytek měli doplácet po 12 kgm. ¹²⁶²
Jan Franc z Liblic ¹²⁶³	Roku 1551 prodal Jan Franc s Janem Korbářem sladovnu za 230 kgm Janovi Jandovi. Závdavkem přijal 36 kgm a zbytek splácel po 16 kgm. ¹²⁶⁴
Jan Franc z Liblic	Roku 1558 prodal Jan Franc dvůr zeti Janovi Tomanovi za 800 kgm. Ihned obdržel 100 kgm, ostatek měl dostávat po 20 kgm. ¹²⁶⁵
Jiřík Franc z Liblic ¹²⁶⁶	Roku 1543 koupil Jiřík Franc dům od Absolona Sobka z Kornic za 320 kgm. Ihned složil 50 kgm, zbytek měl doplatit po 20 kgm. ¹²⁶⁷
Jiřík Franc z Liblic	Roku 1543 prodal Jiřík Franc dům bratrovi Václavovi Francovi za 300 kgm. Závdavkem přijal 100 kgm, ostatek mu měl být doplacen po 15 kgm. ¹²⁶⁸
Jiřík Franc z Liblic	Roku 1546 prodal Jiřík Franc dům Jindřichovi Šíchův za 450 kgm. Ihned přijal 150 kgm, ostatek mu měl být doplacen po 30 kgm. ¹²⁶⁹
Jiřík Franc z Liblic ¹²⁷⁰	Roku 1583 prodal Jiřík Franc dvůr Jiříkovi Plickovi za 1 000 kgm. Závdavkem složil 300 kgm, zbytek měl doplácet po 24 kgm. ¹²⁷¹
Jiřík Franc z Liblic	Roku 1593 prodal Jiřík Franc dvůr za 1 500 kgm Václavovi Vančurovi. Jako závdavek přijal 600 kgm, ostatek měl obdržet po 40 kgm. ¹²⁷²

¹²⁵⁷ Celým jménem a titulací Jan Kryštof Bettengl z Najenperku na Rychnově a Borohrádku. Více o osobě viz kapitola erbovnícká šlechta.

¹²⁵⁸ 375, f. 288.

¹²⁵⁹ Alžběta Bettenglová byla manželkou Jana Kryštofa Bettengla z Najenperku.

¹²⁶⁰ 375, f. 288.

¹²⁶¹ Jan Franc z Liblic byl bratrem Simeona France a synem Anny Francové. Viz 367, f. 113v.

¹²⁶² 369, f. 42r.

¹²⁶³ Konkrétní genealogické vazby tohoto člena rodu nejsou známy.

¹²⁶⁴ 369, f. 102r.

¹²⁶⁵ 369, f. 231v.

¹²⁶⁶ Jiřík Franc byl jedním z bratrů přijatých roku 1543 mezi rytíře. Viz RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 10.

¹²⁶⁷ 364, f. 416r.

¹²⁶⁸ Tamtéž, f. 416v.

¹²⁶⁹ 369, f. 3r.

¹²⁷⁰ Konkrétní genealogické vazby nejsou prozatím známy.

¹²⁷¹ 372, f. 389.

Jiřík Franc z Liblic	Roku 1613 koupil Jiří Franc dům od nápadníků majetku Samuela France za 1 000 kgm. Závdavkem měl složit 400 kgm, ty však tvořily jeho dědický podíl. Zbytek měl doplácet po 30 kgm. ¹²⁷³
Jiřík Franc z Liblic	Roku 1614 prodal Jiřík Franc dům Samuelovi Vlčnovskému z Vrbice za 800 kgm. Závdavkem přijal 300 kgm. Zbytek měl každoročně dostávat po 30 kgm. ¹²⁷⁴
Jiřík Franc z Liblic	Roku 1617 směnil Jiřík Franc dva díly zahrady a 65 kgm za půl dvorce s Janem Solnickým. ¹²⁷⁵
Sirotci po Jiříkovi a Václavovi Francových z Liblic ¹²⁷⁶	Roku 1560 prodali poručníci sirotků po Jiříkovi a Václavovi Francových z Liblic dům Samuelovi Kantorů za 390 kgm. Závdavkem zaplatil 100 kgm, ostatek měl každoročně doplácet po 14 kgm. ¹²⁷⁷
Samuel Franc z Liblic ¹²⁷⁸	Roku 1567 prodal Samuel Franc z Liblic dům Václavovi Pírků za 155 kgm. Závdavkem obdržel 40 kgm, zbytek mu měl být doplacen po 10 kgm. ¹²⁷⁹
Samuel Franc z Liblic	Roku 1568 prodal Samuel Franc dům Šimonovi Talackovi z Ještětice za 400 kgm. Za to mu Talacko dal svůj dům a zbytek měl doplácet do neznámé výše. ¹²⁸⁰
Samuel Franc z Liblic	Roku 1570 prodal Samuel Franc dům Václavovi Pírkovi za 155 kgm. Závdavkem obdržel 40 kgm, zbytek mu měl být doplacen po 10 kgm. ¹²⁸¹
Samuel Franc z Liblic	Roku 1573 koupil Samuel Franc dům od Zuzany Kašparové za 880 kgm. Ihned složil 380 kgm, zbytek měl splácet po 30 kgm. ¹²⁸²
Samuel Franc z Liblic	Roku 1575 prodal Samuel Franc dům Jiříkovi Rychnovskému za 700 kgm. Závdavkem přijal 140 kgm, ostatek měl obdržet každoročně

¹²⁷² 374, f. 189r.

¹²⁷³ 375, f. 136r-v.

¹²⁷⁴ Tamtéž, f.148v. Závdavek složil následovně. Částku 115 kgm složil hned při zápisu. Dále před časem získal skrze odkaz část zahrady rodiny Franců, kterou v hodnotě 30 kgm podstoupil Jiříkovi. Zbýlých 150 kgm tvořil Vlčnovského podíl na Klobásovském mlýně, který Jiříkovi podstoupil

¹²⁷⁵ Tamtéž, f. 231r. První polovinu již získal v rámci dědictví po Samuelovi Francovi z Liblic.

¹²⁷⁶ Zápis pozůstalé sirotky konkrétně nejmenuje.

¹²⁷⁷ 369, f. 260r.

¹²⁷⁸ Konkrétní genealogické vazby tohoto člena rodu nejsou známe.

¹²⁷⁹ 369, f. 503v.

¹²⁸⁰ Tamtéž, f. 512r.

¹²⁸¹ Tamtéž, f. 512v.

¹²⁸² 372, f. 156r-v.

	po 14 kgm. ¹²⁸³
Samuel Franc z Liblic	Roku 1585 prodal Samuel Franc dům Šimonovi Bochovcovi za 400 kgm. Zavalil ve dvou splátkách 80 kgm, ostatek měl dopláct po 13 kgm. ¹²⁸⁴
Samuel Franc z Liblic	Roku 1586 koupil Samuel Franc dům od poručíků Jana Krakovského za 640 kgm. Závdavkem měl složit 200 kgm, ostatek měl dopláct po 18 kgm. ¹²⁸⁵
Samuel Franc z Liblic	Roku 1588 prodal Samuel Franc dvůr Martinovi Lajícimu za hotových 120 kgm. ¹²⁸⁶
Samuel Franc z Liblic	Roku 1590 koupil Samuel Franc dům od Kateřiny Sokolky za 430 kgm. Závdavkem složil Samuel 100 kgm, ostatek měl spláct po 20 kgm. ¹²⁸⁷
Samuel Franc z Liblic	Roku 1592 koupil Samuel Franc mlýn od Matěje Klobásy za 1 600 kgm. Tuto částku zaplatil svým domem, dvorem a některými pozemky a 300 kgm v hotovosti. Dalších 300 kgm měl doplatit příštího roku. ¹²⁸⁸
Samuel Franc z Liblic	Roku 1593 koupil Samuel Franc dům od Pavla Oppla za hotových 250 kgm. ¹²⁸⁹
Samuel Franc z Liblic	Roku 1594 koupil Samuel Franc dvůr o Matěje Klobásy za hotových 165 kgm. ¹²⁹⁰
Samuel Franc z Liblic	Roku 1593 prodal Samuel Franc mlýn purkmistrovi a konšelům města za 1 500 kgm, na které mu město vystavilo jistinu. ¹²⁹¹
Samuel Franc z Liblic	Roku 1597 převzal Samuel Franc od představenstva města zpět mlýn, který mu prodal a navrátil dosud zaplacenou částku. ¹²⁹²
Samuel Franc z Liblic	Roku 1598 prodal Samuel Franc dům Václavovi Jiránovi za 550 kgm. Závdavkem obdržel 100 kgm, ostatek měl získávat po 20 kgm. ¹²⁹³

¹²⁸³ Tamtéž, f. 186r.

¹²⁸⁴ 374, f. 26v-27r.

¹²⁸⁵ Tamtéž, f. 45v-46r

¹²⁸⁶ Tamtéž, f. 71v.

¹²⁸⁷ Tamtéž, f. 103r.

¹²⁸⁸ Tamtéž, f. 181v.

¹²⁸⁹ Tamtéž, f. 192r.

¹²⁹⁰ Tamtéž, f. 202v.

¹²⁹¹ Tamtéž, f. 181v-182v.

¹²⁹² Tamtéž, f. 288v. Následně ještě doplatil několik částek za náklady s údržbou a opravami, které město s mlýnem mělo.

¹²⁹³ 374, f. 334r-v.

Samuel Franc z Liblic	Po smrti Samuele France prodali nápadníci jeho majetku několik nemovitostí. ¹²⁹⁴
Simeon Franc z Liblic ¹²⁹⁵	Roku 1544 prodal Simeon Franc dvůr Boleslavovi Sedloňovskému za 720 kgm. Splátky měl obdržet každoročně po 45 kgm. ¹²⁹⁶
Václav Franc z Liblic ¹²⁹⁷	Roku 1543 koupil Václav Franc dům od bratra Jiříka France za 300 kgm. Závdavkem složil 100 kgm, ostatek mu měl doplácet po 15 kgm. ¹²⁹⁸
Sirotcí Václava France z Liblic ¹²⁹⁹	Roku 1553 prodalo město na místě sirotků Václava France dvůr novému manželovi jejich matky, Janovi Pěčkovi, za 830 kgm. Ihned obdrželi 270 kgm, zbytek měl doplácet po 35 kgm. ¹³⁰⁰
Tadeáš Hájek z Hájku ¹³⁰¹	Roku 1570 se stal Tadeáš Hájek držitelem domu se zahradami po své tetě Magdaleně Havlové. ¹³⁰²
Tadeáš Hájek z Hájku	Roku 1570 podstoupil Tadeáš Hájek jednu ze zahrad patřící k domu darem Václavovi Domapilovi. ¹³⁰³
Tadeáš Hájek z Hájku	Roku 1570 prodal Tadeáš Hájek jednu ze zahrad patřící k domu Janovi Krakovskému za 30 kgm. Ihned přijal 17 kgm, zbylých 13 kgm měl přijmout ve dvou letech. ¹³⁰⁴
Burian Kochánek z Kochánku ¹³⁰⁵	Roku 1557 koupil Burian Kochánek vinici od představenstva města na místě sirotků Jana Kavky za 110 kgm. Ihned zavdal 20 kgm, zbytek měl doplatit po 8 kgm. ¹³⁰⁶

¹²⁹⁴ 375, f. 136r-v; f. 142v-143r.

¹²⁹⁵ Simeon Franc z Liblic byl bratrem Jiříka a Václava Franců přijatých roku 1547 na sněmu mezi rytíře. Viz 365, f. 114v-115r.

¹²⁹⁶ 364, f. 434r.

¹²⁹⁷ Václav Franc byl jedním z bratrů přijatých roku 1543 do rytířského stavu. Viz RYBIČKA, A. O erbovních a patricijských rodinách, s. 10.

¹²⁹⁸ 364, f. 416v.

¹²⁹⁹ Zápis sirotky konkrétně nejmenuje.

¹³⁰⁰ 369, f. 131v-132r.

¹³⁰¹ Doktor Tadeáš Hájek z Hájku byl významný učenec a člen dvoru císaře Rudolfa II. Za své zásluhy obdržel ještě od císaře Ferdinanda I. roku 1554 erb a přídomek a roku 1571 byl povýšen na rytíře. Viz Heslo Hájek z Hájku. In. *Ottův slovník naučný* 10, s. 755.

¹³⁰² 365, f. 157v-158r. Vedle Tadeáše Hájka a jeho matky Magdaleny se přihlásila ještě neteř zemřelé (dcera jejího bratra), která taktéž prosazovala svůj nárok. Situace se nakonec vyřešila tím, že se jí Hájek zavázal vyplatit 300 kgm.

¹³⁰³ 372, f. 50r.

¹³⁰⁴ Tamtéž.

¹³⁰⁵ U Buriana Kochánka a také u jeho bratra Tobiáše Kochánka se vyskytuje malý problém. V rámci Chrudimi se vyskytovalo více členů této rodiny a není tak jisté, zda se jedná vždy o jednu osobu nebo o dvě.

Roku 1560 uzavřel Burian Kochánek svatební smlouvu s Evou, dcerou Jiříka Hanykéře, dle které měl Kochánek manželce obvěnit na svém majetku věno ve výši 100 kgm na 200 kgm. Viz 366, f. 83r.; Roku 1562 uzavřel Burian Kochánek sňatek s Martou Boleslavskou, dcerou Havla Boleslavského. Věnem dostala 50 kgm. Viz 366,

Burian Kochánek z Kochánku	Roku 1562 koupil Burian Kochánek z Kochánku zahradu od sirotků Jiříka Hanykéře za hotových 60 kgm. ¹³⁰⁷
Burian Kochánek z Kochánku	1563 koupil Burian Kochánek dům Jana France od Ondřeje Traptíka za 530 kgm. Závdavkem složil 100 kgm, zbytek měl doplatit po 20 kgm. ¹³⁰⁸
Burian Kochánek z Kochánku	Roku Roku 1563 koupil Burian Kochánek zádušní roli od Ondřeje Traptíka za 80 kgm. Závdavkem zaplatil 40 kgm, zbytek doplácel po 10 kgm. ¹³⁰⁹
Burian Kochánek z Kochánku	Roku 1564 koupil Burian Kochánek vinici od vdovy a sirotků Satorandových za 170 kgm. Závdavkem složil 40 kgm, splácet měl po 10 kgm. ¹³¹⁰
Burian Kochánek z Kochánku	Roku 1566 prodal Burian Kochánek vinici Janovi Šestákovi za 115 kgm. Závdavkem přijal 15 kgm, zbytek měl obdržet po 10 kgm. ¹³¹¹
Burian Kochánek z Kochánku	Roku 1567 koupil Burian Kochánek dvůr od Kateřiny Bunáské za 464 kgm. Závdavkem složil 120 kgm, zbytek měl doplatit po 20 kgm. ¹³¹²
Burian Kochánek z Kochánku	Roku 1568 koupil Burian Kochánek zádušní louku od Valentina Březovského a Jana Kuchyňky za 80 kgm. Ihned zaplatil 35 kgm a zbytek měl doplatit po 10 kgm. ¹³¹³
Burian Kochánek z Kochánku	Roku 1578 koupil Burian Kochánek vinici od Ludmily Beranky za 60 kgm. Závdavkem složil 15 kgm, zbytek měl doplatit po 5 kgm. ¹³¹⁴
Burian Kochánek z Kochánku	Roku 1582 koupil Burian Kochánek vinici od Adama Chlivenského za 60 kgm hotových. ¹³¹⁵
Burian Kochánek	Roku 1583 koupil Burian Kochánek vinici od Jana Zebedy za

f. 152v.; Roku 1563 uzavřel Burian Kochánek rozdíl o statek nebožtíka Jiříka Hanykéře, otce své manželky Evy. Viz 368, f. 72r.; Roku 1581 zaplatil Burian Kochánek svůj dluh vůči sirotkům Hanykéřovým. Viz 373, f. 39r.; Roku 1590 se Marta vdala po druhé a věnem přinesla dům, dvůr a pozemky po manželovi. Viz 366, f. 289r. O tento majetek se však roku 1590 přihlašoval jeho synovec Tobiáš ml. Viz listiny inv. č. 96 a 97.

¹³⁰⁶ 371, f. 37r.

¹³⁰⁷ 369, f. 320v.

¹³⁰⁸ Tamtéž, f. 342r.

¹³⁰⁹ Tamtéž, f. 344r.

¹³¹⁰ 371, f. 87r.

¹³¹¹ Tamtéž, f. 88r.

¹³¹² 369, f. 511.

¹³¹³ 372, f. 15r.

¹³¹⁴ 371, f. 141r.

¹³¹⁵ Tamtéž, f. 149r.

z Kochánku	27 kgm. Závdkem složil 17 kgm, zbylých 10 kgm měl doplatit příštího roku. ¹³¹⁶
Burian Kochánek z Kochánku	Roku 1585 prodal Burian Kochánek společně s dalšími věřiteli Jiříka Hanykéře jeho zahradu za 180 kgm Janovi Holčekovi sladovníkovi. ¹³¹⁷
Tobiáš Kochánek z Kochánku ¹³¹⁸	Roku 1544 koupil Tobiáš Kochánek louku od Václava Rychtaříka za hotových 30 kgm. ¹³¹⁹
Tobiáš Kochánek z Kochánku	Roku 1546 koupil Tobiáš Kochánek dům od M. Bartoloměje Ropala z Ryfimperku za 240 kgm. Předem složil 52 kgm, zbytek měl splácet po 12 kgm. ¹³²⁰
Tobiáš Kochánek z Kochánku	Roku 1546 prodal Tobiáš Kochánek dům za 240 kgm Ambrožovi Maršálkovi. Ihned složil 44 kgm, poté měl splatit 32 kgm a zbytek měl doplatit po 12 kgm. ¹³²¹
Tobiáš Kochánek z Kochánku	Roku 1548 učinil Tobiáš Kochánek frajmark o domy s Janem Bakalářem Littochlebem. ¹³²²
Tobiáš Kochánek z Kochánku	Roku 1552 koupil Tobiáš Kochánek louku od Matěje Mydláře za hotových 48 kgm. ¹³²³
Tobiáš Kochánek z Kochánku	Roku 1554 prodal Tobiáš Kochánek louku Janovi Janouškovi za 55 kgm. Závdkem složil 15 kgm, zbytek měl doplatit po 10 kgm. ¹³²⁴
Tobiáš Kochánek z Kochánku	Roku 1556 koupil Tobiáš Kochánek dům od rady města na místě sirotků Matese Vačkáře za 80 kgm. Předem zaplatil 18 kgm, zbytek

¹³¹⁶ Tamtéž.

¹³¹⁷ 374, f. 8v. Na příštího sv. Jiřího a Havla měl složit pokaždé po 37,5 kgm. Zbytek měl doplatit po 12 kgm ročně. Jednalo se o zahradu jeho zemřelého tchána.

¹³¹⁸ V trzích se Tobiáš Kochánek objevuje bez titulu, avšak v případě svatební smlouvy je označen jako Tobiáš Kochánek st. z Kochánku či jako Tobiáš Kochánek z Kochánku a na Rohozné. Jednalo se tedy o městský rod držící souběžně městské a deskové majetky, sice oficiálně nepřijatý mezi šlechtu, avšak toto právo si „uzurpující“ a reálně tak vlastně náležející do rytířského stavu. Roku 1556 přiznal Kochánek přijetí 100 kgm za věno a spravedlnosti své manželky Kateřiny, za kteroužto částku jí podstupuje svůj dům. Viz 366, f. 64r.; Roku 1563 uzavřel Tobiáš Kochánek sňatek, kdy za manželku pojal Alžbětu Sendražskou. Ta věnem přinesla 100 kgm, které ve výši 250 kgm obvěnil Kochánek na svém domě a vinicích, dokud by jí ho nepojistil na svém zemském statku. Viz 366, f. 96r.

¹³¹⁹ 364, f. 440r.

¹³²⁰ 369, f. 19r.

¹³²¹ Tamtéž, f. 19r.

¹³²² Tamtéž, f. 65r. Kochánek má ještě Janovi přidat 226 kgm – 200kgm na sv. Jiří a 26 kgm na sv. Havla. Každý doplatí, co na získaném domě ještě zbývá.

¹³²³ Tamtéž, f. 123r.

¹³²⁴ Tamtéž, f. 151r.

	měl doplácet po 6 kgm. ¹³²⁵
Tobiáš Kochánek z Kochánku	Roku 1556 prodal Tobiáš Kochánek dvorec Lipoltovi za 80 kgm. Ihned obdržel 18 kgm, splácet měl po 6 kgm. ¹³²⁶
Tobiáš Kochánek z Kochánku	Roku 1556 prodal Tobiáš Kochánek louku Prokopovi Ruskovi za 62 kgm, které měl splatit ve třech různě velkých splátkách. ¹³²⁷
Tobiáš Kochánek z Kochánku	Roku 1557 prodal Tobiáš Kochánek vinici Jiříkovi Rosovi za 250 kgm. Ihned složil Jiřík Rosa 80 kgm a zbytek měl doplatit v různě vysokých splátkách. ¹³²⁸
Tobiáš Kochánek z Kochánku	Roku 1560 koupil Tobiáš Kochánek půl místa pro vinici od Martina Hlaváčka za 11 kgm. Ihned zaplatil 6 kgm, příštího roku měl doplatit 5 kgm. ¹³²⁹
Tobiáš Kochánek z Kochánku	Roku 1562 prodal Tobiáš Kochánek zahradu M. Janovi Sokolovi Píseckému za 260 kgm. Předem přijal ve třech splátkách 150 kgm, ostatek měl doplatit po 30 kgm. ¹³³⁰
Tobiáš Kochánek z Kochánku ml.	Po smrti otce zdědil jeho majetek zřejmě Tobiáš Kochánek ml. ¹³³¹
Eustachius Landek z Traunštejna ¹³³²	Roku 1592 koupil Eustachius Landek dům od Jakuba Fortného za 65 kgm hotových. ¹³³³
Eustachius Landek z Traunštejna	Roku 1593 přišel Estachius Landek společně se svou manželkou Ludmilou v držení dvoru a mlýna patřícímu zesnulým Mydlářovským sirotkům. ¹³³⁴

¹³²⁵ Tamtéž, f. 183r.

¹³²⁶ Tamtéž 369, f. 187r.

¹³²⁷ Tamtéž, f. 199v. Na příští Středopostní neděli 25 kgm, na sv. Jana 20 kgm a na sv. Havla 17 kgm.

¹³²⁸ 371, f. 40r. Léta 1558 celkem 40 kgm, léta 1559 celkem 50 kgm, 1560 celkem 40 kgm a roku 1561 celkem 40 kgm.

¹³²⁹ Tamtéž, f. 58r.

¹³³⁰ 369, f. 304r.

¹³³¹ Žádný takový záznam se mi dohledat nepodařilo, ale vzhledem k tomu, že se Tobiáš přihlašoval roku 1590 o dědictví po strýci Burianovi, musela alespoň část majetku jeho otce přejít do jeho rukou, neboť by se jinak jistě přihlašoval také o toto dědictví. Viz listiny inv. č. 96 a 97.

¹³³² Eustachius Landek z Traunštejnu přesídlil do Chrudimi z Prahy nejpozději roku 1590, kdy se oženil s místní vdovou Ludmilou Mydlářovou. Viz 366, f. 290r. S ní získal nemalý majetek a začal zde zakupovat nemovitosti. Roku 1591 byla uzavřena mezi ním (respektive jeho ženou) a poručníky Mydlářových dětí vyrovnání, v rámci kterého měli manželé celkem získat 1 700 kgm a pět krav. Viz 367, f. 276r-v. Roku 1593 byli po smrti dvou sourozenců Jana a Ludmily Mydlářových uvedeni manželé Landekovi na Mydlářovský dvůr a mlýn, kterým jej sourozenci kšaftovali. Viz 373, f. 151r-152v, 277v-278r. Definitivní majetkové vyrovnání proběhlo až po roce 1600 tak, že Landek s manželkou zůstali v držení Mydlářova dvoru a mlýna, výměnou za což podstoupili žijící Mydlářově deři dvůr, který Landek zakoupil roku 1598 za částku, kterou doposud zaplatili. A dále převzali některé dluhy. Viz 373, f. 180r, 275v-278r. Více o trzích a původu Landeka viz kapitola o erbovnické šlechtě.

¹³³³ 374, f. 168r.

¹³³⁴ 373, f. 151r-152v

Eustachius Landek z Traunštejna	Roku 1598 koupil Eustachius Landek dvůr od Jana Jirušky za 1 488 kgm. Závdavkem složil 300 kgm, do tří neděl měl složit dalších 300 kgm, zbytek měl být různě doplacen Jiruškovým věřitelům. ¹³³⁵
Eustachius Landek z Traunštejna	Roku 1599 směnil Eustachius Landek kus své chmelnice s Václavem Pospíšilem za kus jeho zahrádky, který potřeboval k přístupu na svůj dvůr. ¹³³⁶
Eustachius Landek z Traunštejna	Roku 1600 v rámci majetkového vyrovnání předal Eustachius Landek dvůr, až na jeden díl role, Samuelovi Kuchyňkovi a jeho manželce Anně za 1124 kgm. ¹³³⁷
Eustachius Landek z Traunštejna	Roku 1605 koupil Eustachius Landek louku od Hynka Anděla z Ronovce za 120 kgm hotových. ¹³³⁸
Jan Netorýn z Dražice ¹³³⁹	Roku 1559 zakoupil Jan Netorýn dům od Barbory Lhotské z Ronovce za 210 kgm. Závdavkem složil 70 kgm, každoročně se zavázal splácet 20 kgm. ¹³⁴⁰
Jan Netorýn z Dražice	Roku 1563 koupil Jan Netorýn dům od Macha Lysého za 50 kgm. Ihned zaplatil 12 kgm, zbytek splácel po 4 kgm. ¹³⁴¹
Jan Netorýn z Dražice	Roku 1566 koupil Jan Netorýn dvůr od Kateřiny Topolské za 600 kgm. Předem složil 300 kgm, následné dva roky měl splácet po 75 kgm a zbytek po 30 kgm. ¹³⁴²
Jan Netorýn z Dražice	Roku 1572 zakoupil Jan Netorýn roli s loukou od Jiříka Rosy ml. za 630 kgm. Závdavkem složil 300 kgm, zbytek se zavázal doplácet po 20 kgm ročně. ¹³⁴³
Jan Netorýn z Dražice	Roku 1577 Jan Netorýn prodal dům Johance Přibíkové ze Soutic za 350 kgm. Závdavkem přijal 120 kgm, zbytek měl obdržet po 20 kgm splátkách. ¹³⁴⁴

¹³³⁵ 374, f. 168r.

¹³³⁶ 373, f. 225r.

¹³³⁷ Tamtéž, f. 246r-v. Jednalo se o předání za částku, kterou doposud Landek se svou ženou zaplatili v rámci majetkového vyrovnání. Anna byla Ludmilinou dcerou z prvního manželství.

¹³³⁸ 374, f. 267v.

¹³³⁹ Více o osobě viz kapitola erbovnícká šlechta.

¹³⁴⁰ 369, f. 240r.

¹³⁴¹ Tamtéž, f. 359r.

¹³⁴² Tamtéž, f. 477v-478r.

¹³⁴³ 372, f. 92v-93r.

Adam Netorýn z Dražice ¹³⁴⁵	Roku 1597 kupuje Adam Netorýn roli od Jiříka Boleslavského za 400 kgm míšeňských hotových. ¹³⁴⁶
Anna Netorýnová ze Živanic ¹³⁴⁷	Roku 1603 nechala zaknihovat svůj kšaft Anna Netorýnová, kterým odkázala svůj majetek Janovi Pikhartovi ze Zeleného Údolí a jeho manželce Markétě. ¹³⁴⁸
Anna Pardubská ¹³⁴⁹	Roku 1567 spolčila Anna Pardubská svého manžela Jana Pardubského z Klokočí Hory na svůj majetek poté, co tak učinil on. ¹³⁵⁰
Jan Pardubský z Klokočí hory ¹³⁵¹	Roku 1567 spolčil Jan Pardubský svou manželku Annu na svůj majetek, který má nebo mít bude a stejně učinila také ona. ¹³⁵²
Marta Svitkovská z Bykanče ¹³⁵³	Roku 1591 zakoupila Marta Svitkovská dům do Pavla Štočka za 300 kgm. Závadkem složila 65 kgm, zbytek měl být každoročně splácen po 10 kgm. ¹³⁵⁴
Marta Svitkovská z Bykanče	Roku 1593 spolčila Marta Svitkovská svého manžela Cypriána Svitkovského ze Škudl na svůj dům. ¹³⁵⁵
Marta Svitkovská z Bykanče	Roku 1594 koupila Marta Svitkovská dům od Mikuláše Dejmka za hotových 180 kgm. ¹³⁵⁶
Marta Svitkovská z Bykanče	Roku 1602 získala Marta Svitkovská roli po svém manželovi Cypriánovi Svitkovskému ze Škudl. ¹³⁵⁷
Cyprián Svitkovský	Roku 1593 spolčila Cypriána Svitkovského jeho manželka Marta

¹³⁴⁴ Tamtéž, f. 228v. Na svou žádost získala Johanka Přibeková od města právo užívat parkánu navazujícího na městskou bránu vedle domu za stejných podmínek jako Jan Netorýn – za 20 kgm ročně. Jednalo se o dům zakoupený od Barbory Lhotské z Ronovce.

¹³⁴⁵ Více o osobě viz kapitola erbovnícká šlechta.

¹³⁴⁶ 374, f. 224r.

¹³⁴⁷ Více o osobě viz kapitola erbovnícká šlechta.

¹³⁴⁸ 367, f. 384v. Veškerý svůj majetek, který nebyl nijak zatížen dluhy, odkázala vdova Janovi Pikhartovi ze Zeleného Údolí a jeho manželce Markétě, která byla Aninou neteří a dcerou jejího bratra Bohuslava Křižanovského ze Živanic. Odkaz byl zatížen řadou částek, které měly být vyplaceny například literátskému bratrstvu (100 kgm) či Anině Kuchaře (50 kgm).

¹³⁴⁹ Anna Pardubská byla manželka Jana Pardubského z Klokočí Hory.

¹³⁵⁰ 365, f. 150r. Nevíme, o jaký majetek se mohlo jednat.

¹³⁵¹ O jeho osobě se mi nepodařilo nic dohledat.

¹³⁵² 365, f. 150r. Zápis žádný majetek nespecifikuje, každopádně nevíme o žádném nákupu Jana Pardubského v Chrudimi. Ač se zřejmě jednalo o erbovníka, zápis uvádí „urozeného pána“.

¹³⁵³ Více o osobě viz kapitola o erbovnícké šlechtě.

¹³⁵⁴ 374, f. 139r.

¹³⁵⁵ 373, f. 157r.

¹³⁵⁶ 374, f. 215r.

¹³⁵⁷ Tamtéž, f. 284r. Po Cypriánově smrti se staly roku 1602 držitelkami pozemků jeho manželka Marta Svitkovská z Bykanče a Magdalena Krupá ze Škudl, Cypriánova dcera. Ještě téhož roku došlo k jejich vyrovnání, díky kterému se majitelkou všech pozemků stala Marta Svitkovská.

ze Škudl ¹³⁵⁸	Svitkovská z Bykanče na její dům. ¹³⁵⁹
Cyprián Svitkovský ze Škudl	Roku 1596 zakoupil Cyprián Svitkovský od Lukáše Dejmka role s loukou za 810 kgm. Závavkem složil 200 kgm, zbytek měl splácet po 35 kgm ročně. ¹³⁶⁰
Cyprián Svitkovský ze Škudl	Roku 1600 odprodal Cyprián Svitkovský s manželkou část role Janu Třebíčskému za hotových 180 kgm. ¹³⁶¹
Václav Šmerhovský z Rosic ¹³⁶²	Roku 1608 zakoupil Václav Šmerhovský dům od Albrechta Klatovského za 610 kgm. Závavkem složil ve třech splátkách 160 kgm, zbytek měl doplácet po 20 kgm. ¹³⁶³
Václav Šmerhovský z Rosic	Roku 1619 koupil Václav Šmerhovský dvůr a louku za 500 kgm od Václava Plesa Heřmanského. Závavkem složil 100 kgm, každoročně měl splácet 12 kgm. ¹³⁶⁴
Marta Štonová z Bykanče	Roku 1604 prodala Marta Štonová roli a louku za 1 000 kgm. Závavkem přijala 500 kgm, zbytek měla o obdržet po 35 kgm. ¹³⁶⁵
Marta Štonová z Bykanče	Roku 1614 prodala Marta Štonová dvůr Jiříkovi Dobříčovskému z Dobříchova za 400 kgm. Závavkem získala 200 kgm formou podílu na Dobříčovském dědictví, zbylých 200 kgm obdržela hotově. ¹³⁶⁶

¹³⁵⁸ Více o osobě viz kapitola o erbovnícké šlechtě.

¹³⁵⁹ 373, f. 157r.

¹³⁶⁰ 374, f. 284r.

¹³⁶¹ Tamtéž, f. 5r.

¹³⁶² Václav Šmerhovský z Rosic se přiznal roku 1559 u zemských desek, čímž udělení nobilitace tento pražský měšťan proměnil v řádný přechod do rytířského stavu. Viz KLECANDA, V. Přijímání do rytířského stavu, s. 94, č. 71.

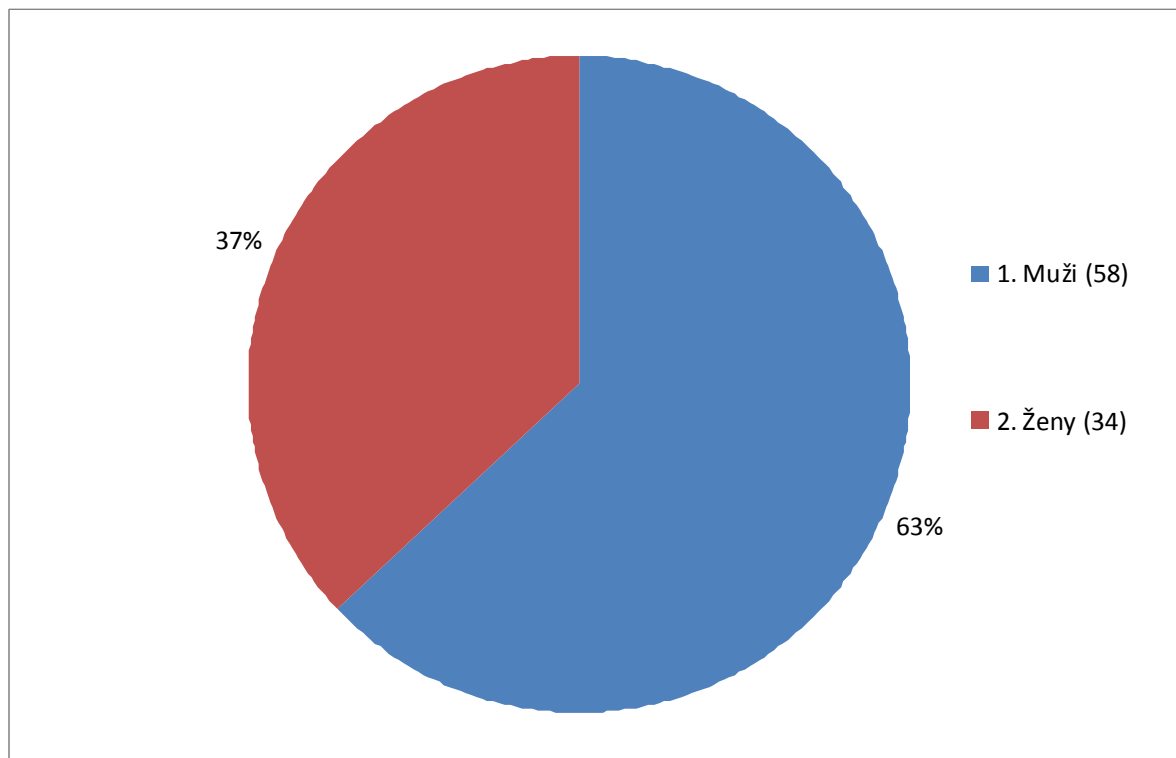
¹³⁶³ 375, f. 28v-29r.

¹³⁶⁴ Tamtéž, f. 279v-280r.

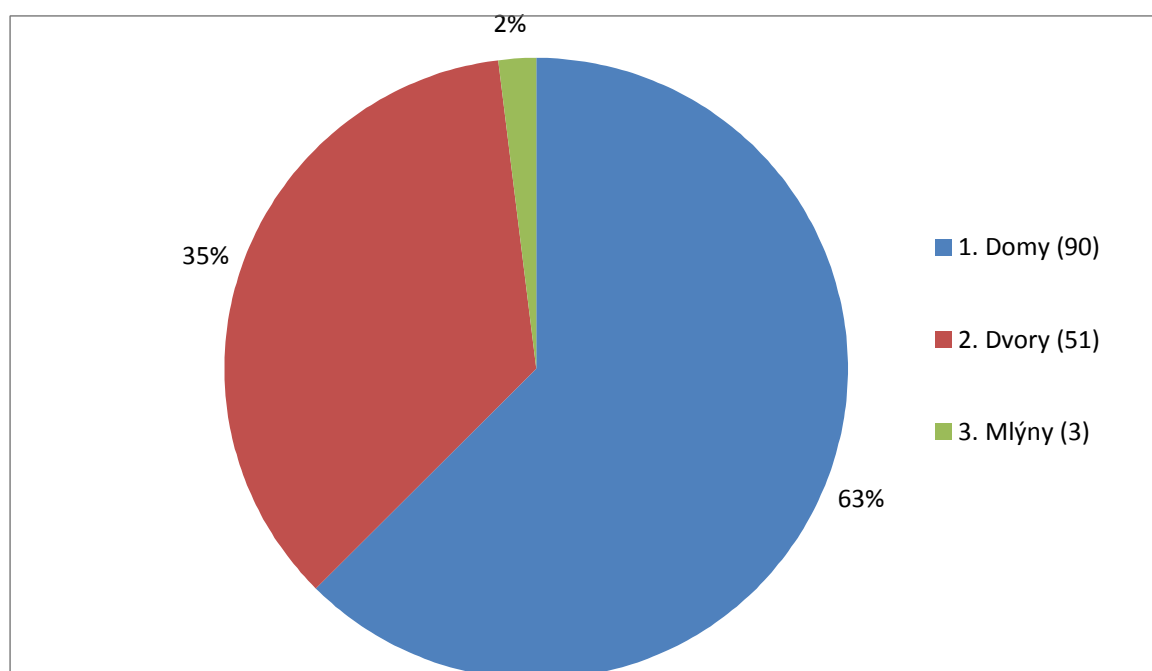
¹³⁶⁵ 374, f. 315r. Ihned obdržela 400 kgm, zbylých 100 kgm měla obdržet příštího roku. Jednalo se o majetek po manželovi Cypriánovi Svitkovském.

¹³⁶⁶ Tamtéž, f. 135r.

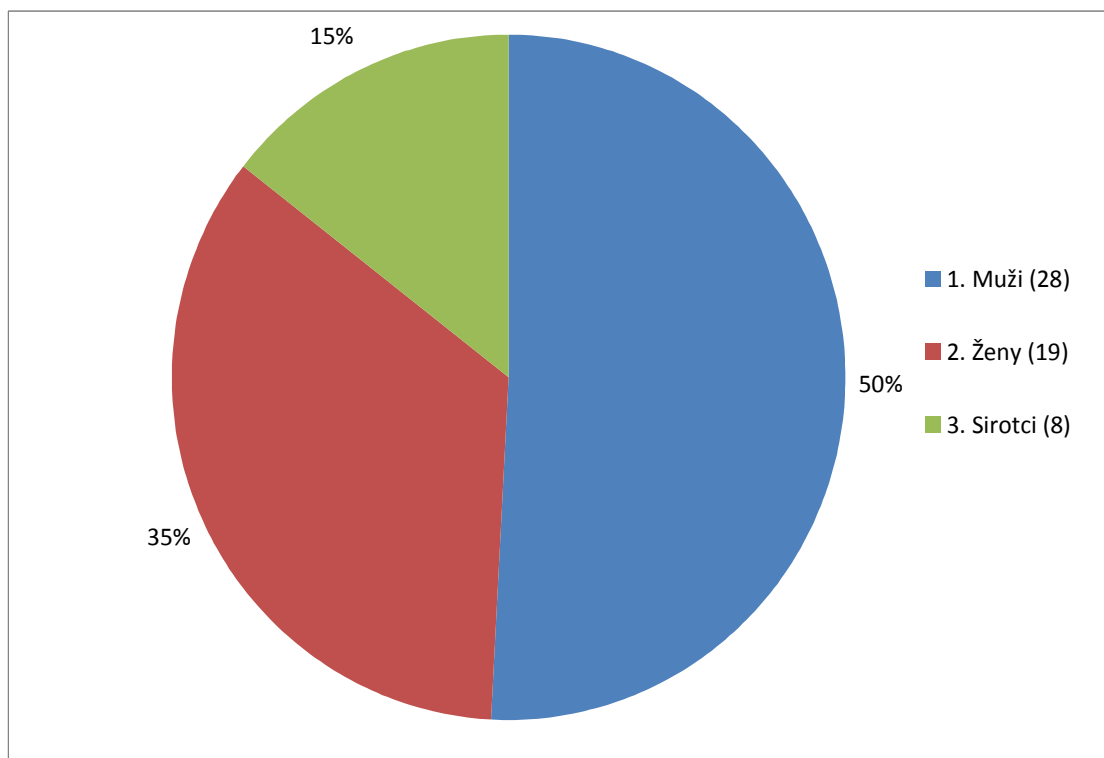
13. Grafy

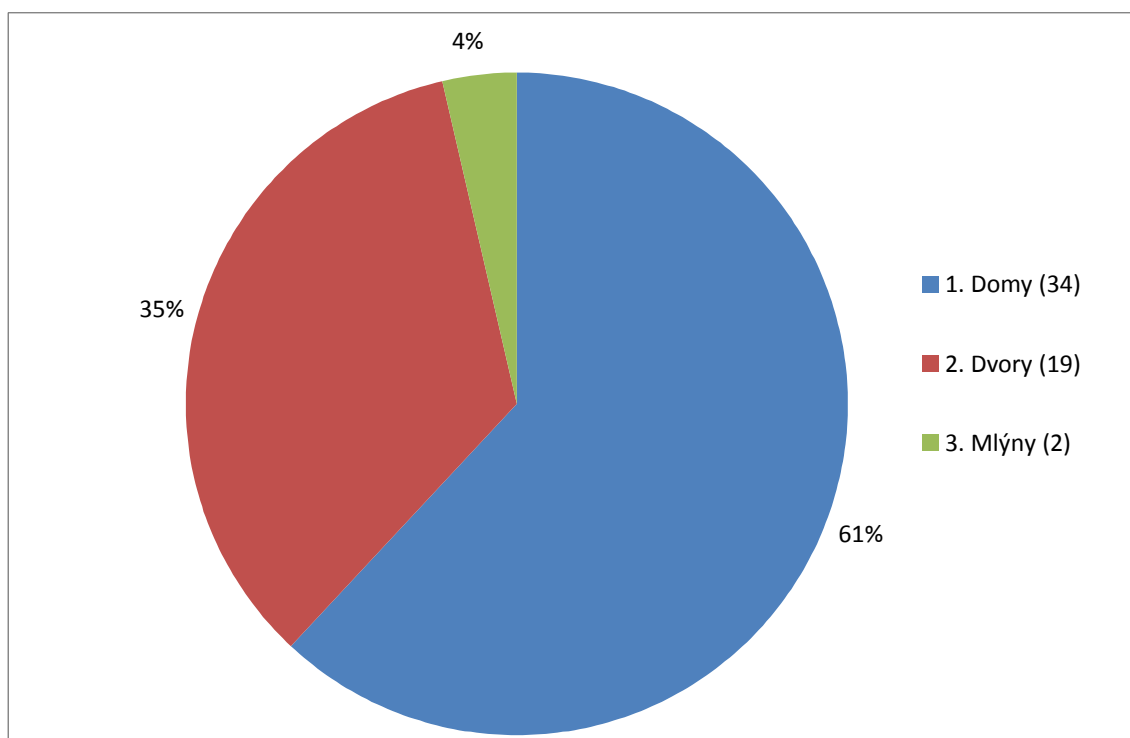
Graf č. 1. Poměr mužů a žen ve skupině dlouhodobých držitelů.

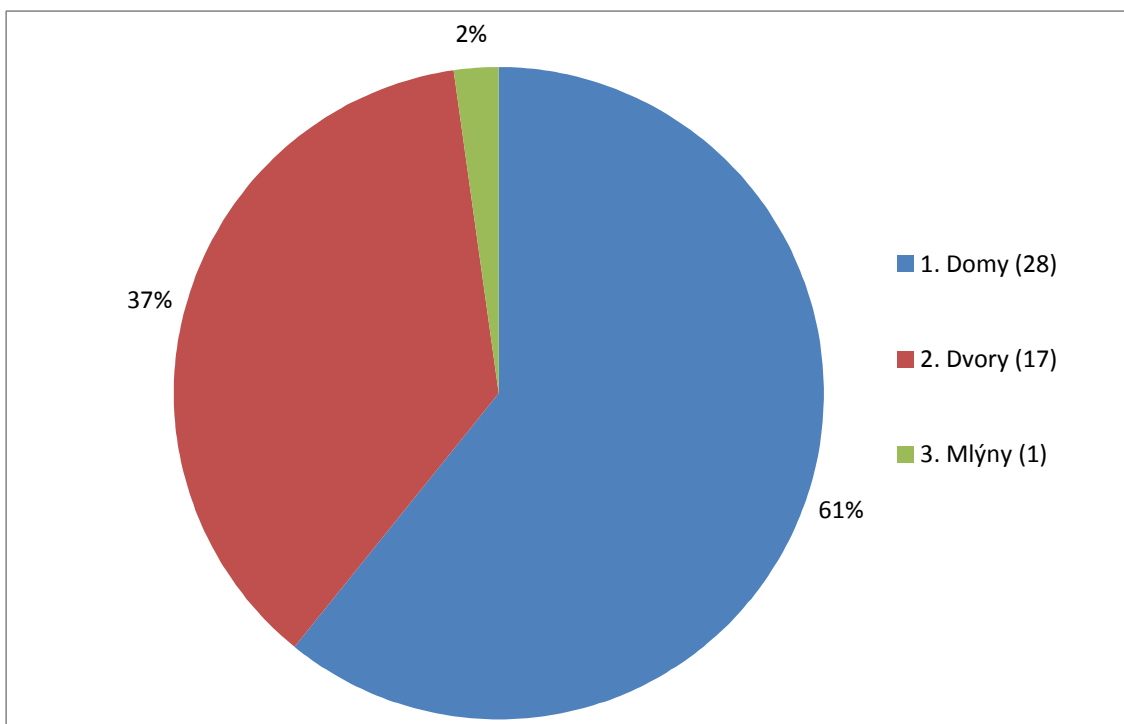
Graf č. 2. Poměr jednotlivých typů nemovitostí držených kategorií dlouhodobých držitelů.

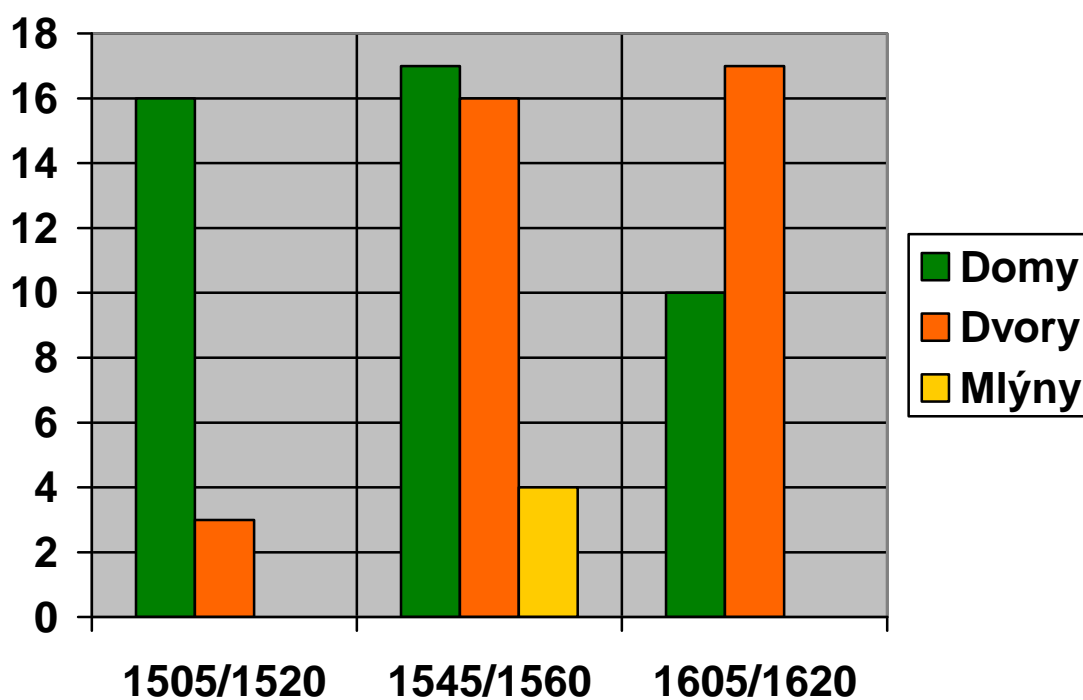
Graf č. 3. Procentuální zastoupení jednotlivých skupin ve složení dědiců (55 osob).

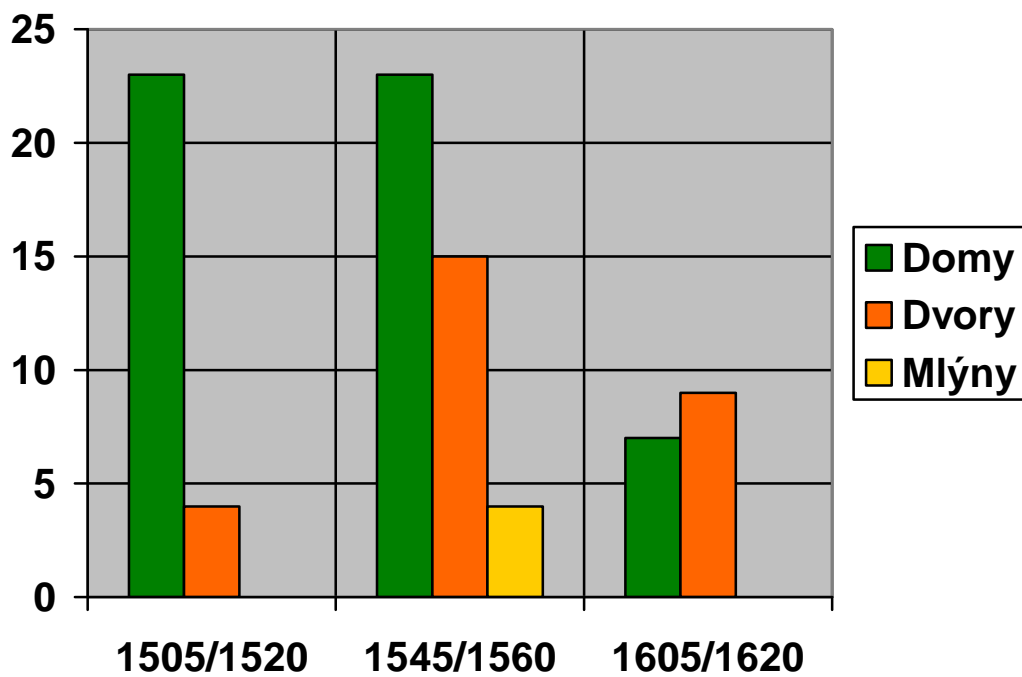
Graf č. 4. Procentuální zastoupení jednotlivých typů nemovitostí v držbě kategorie dědiců (55 nemovitostí, vyjma pozemků).

Graf č. 5. Procentuální zastoupení jednotlivých typů nemovitostí v držbě kategorie dědiců - s odečtením opakujících se nemovitostí (46 nemovitostí, vyjma pozemků).

Graf č. 6. Vývoj objemu nákupů domů, dvorů a mlýnů ve vybraných úsecích

Graf č. 7. Vývoj objemu prodejů domů, dvorů a mlýnů ve vybraných úsecích

Summary

The nobility of the early Modern Times is the subject of the varied directions in the research, studied e.g. using the optics of sociology, economy and other points of views. From the property point of view it is the aristocratic property management and overall economic relations of this group, which has been paid rather considerable attention. Nevertheless the property possession in towns or petty possession of country yards belong to less studied aspects of the real estate owned by the nobility. If the nobility's property in towns is the subject of research, this mostly concerns residential or main towns in the country.

This paper presented the phenomenon of the property possession of the minor nobility in the period before the battle of the White mountain in town Chrudim. In Chrudim, it was the gentry living in the surroundings of the town that had possessed the property since the early 16th century. They continuously extended their properties, transferred them to further generations or, on the other contrary, sold them. On the basis of studying the town books combined with other sources it is possible to try to learn reasons and intentions with which they approached the town property possession.

While some of them were led by existential or political reasons, others bought real estate in towns due to the comfort offered by the town life financed by the revenues from their domains. Others bought real estate to resell it with profit in a relatively short period of time, creating price speculations this way. The group of heirs, who only sold inherited property, cannot be ignored either.

Total works presents seven categories of the owners: long-term owners, heirs, creditors, speculators, urbanized nobility, confederacy and unknown reasons. The largest category are long-term owners and next heirs. Men predominated over women. The most often nobility held in Chrudim courts, then houses and only few water mills. Similar results can be expected also the case in the other towns.

The presented investigation therefore tries to start studying the property possessions of the nobility in towns in the period preceding the battle of the White mountain, indicating some aspects accompanying this process. Its modest results may serve as sources for partial comparison with conclusions of investigations in other regional towns.